

Zarządzenie nr 138/2023

Burmistrza Kartuz

Z dnia 16 listopada 2023r.

w sprawie: ogłoszenia naboru projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023r. poz. 40 i Dz.U z 2023r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021r. poz. 485 z późn. zm.) w związku z Uchwałą nr LXX/759/2023 Rady Miejskiej w Kartuzach w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do 2030 roku, oraz zarządzeniem nr 65/2023 Burmistrza Kartuz z dn. 5 czerwca 2023r. w sprawie powołania Zespołu ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.

§ 1

1. Ogłaszam nabór projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.
2. Nabór będzie prowadzony w terminie od 27.11.2023r. do 11.12.2023r.
3. Zasady prowadzenia naboru określa „Regulamin naboru projektów/przedsięwzięć do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia
4. Nabór prowadzony będzie za pomocą „Formularza zgłoszenia projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego” stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.
5. Ocena projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych dokonywana będzie na podstawie „Karty oceny projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierza się Przewodniczącej Zespołu ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz

Mieczysław Grzegorz Gołuński

Załącznik nr 1

Do Zarządzenia nr 138/2023

Burmistrza Kartuz

z dnia 16 listopada 2023r.

**Regulamin naboru projektów/przedsięwzięć
do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030**

§ 1.

1. Niniejszy Regulamin określa zasady prowadzenia naboru projektów/przedsięwzięć do gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.
2. Organizatorem naboru jest Burmistrz Kartuz
3. Informacje na temat naboru zamieszczone są na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kartuzach w zakładce Rewitalizacja, link: <https://www.kartuzy.pl/rewitalizacja> i w Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce Konsultacje społeczne, link: <https://www.bip.kartuzy.pl/m,315,konsultacje-spoeczne.html>.

§ 2.

Ileokroć w Regulaminie jest mowa o:

1. Gminnym Programie Rewitalizacji Kartuz do roku 2030 (zwanym dalej GPR) – należy przez to rozumieć dokument przygotowywany w oparciu o uchwałę nr LXX/759/2023 Rady Miejskiej w Kartuzach w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do 2030 roku
2. Projekcie/przedsięwzięciu rewitalizacyjnym - należy przez to rozumieć propozycję działania rewitalizacyjnego (w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym lub technicznym), przedstawionego w formularzu w ramach naboru.
3. Wnioskodawcy - należy przez to rozumieć podmiot, który zgłasza projekt/przedsięwzięcie w ramach naboru będący interesariuszem rewitalizacji zgodnie z art. 1 ust 2 Ustawy z dn. 9 października 2015 r o rewitalizacji
4. Formularzu – jest to formularz wg. Wzoru zawartego w załączniku nr 2 do Zarządzenia nr 138/2023 Burmistrza Kartuz z dnia 16 listopada 2023r. w sprawie ogłoszenia naboru projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030, na którym wnioskodawca przedstawia swoją propozycję działania rewitalizacyjnego i na tej podstawie aplikuje o wpisanie na listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
5. Obszarze Rewitalizacji – należy przez to rozumieć obszar wskazany Uchwałą nr LXIX/741/2023 Rady Miejskiej w Kartuzach z dnia 31 maja 2023r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kartuzy na terenie którego Wnioskodawca przedstawia swoją propozycję projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego i na tej podstawie aplikuje o wpisanie na listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mapa Obszaru Rewitalizacji stanowi załącznik nr 1. do niniejszego Regulaminu.

6. Zespole GPR – należy przez to rozumieć Zespół ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030 powołany Zarządzeniem nr 65/2023 Burmistrza Kartuz z dn. 5 czerwca 2023r. w sprawie powołania Zespołu ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.
7. Celach GPR – należy przez to rozumieć określone w toku prac Zespołu GPR cele strategiczne i kierunki działania Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz określone w załączniku nr 2 do niniejszego Regulaminu.

§ 3.

Celem naboru jest wybór projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegający na zebraniu propozycji złożonych przez Wnioskodawców a następnie ich analizie, weryfikacji i uzgodnieniu listy podstawowych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR

§ 4.

1. Projekty/przedsięwzięcia należy składać na Formularzu stanowiącym załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 138/2023 Burmistrza Kartuz z dnia 16 listopada 2023r. w sprawie ogłoszenia naboru projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.
2. Wypełnione formularze można składać w terminie od 27.11.2023r. do 11.12.2023r. w formie:
 - a. elektronicznej - poprzez przesłanie na adres e-mail: rewitalizacja@poczta.kartuzy.pl;
 - b. papierowej – poprzez przesłanie na adres: Urząd Miejski w Kartuzach, ul Gen. Hallera 1, 83-300 Kartuzy z dopiskiem „REWITALIZACJA – NABÓR”;
 - c. papierowej – poprzez złożenie w Biurze Obsługi Mieszkańców Urzędu Miejskiego w Kartuzach, ul. Gen Hallera 1, 83-300 Kartuzy.
3. Formularze, które wpłyną po terminie nie będą podlegały ocenie.
4. W przypadku formularzy składanych drogą pocztową, decyduje data stempla pocztowego.
5. Projekty/przedsięwzięcia złożone w formie innej niż na Formularzu nie będą podlegały ocenie
6. Formularz jest dostępny na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kartuzach w zakładce Rewitalizacja link: <https://www.kartuzy.pl/rewitalizacja> i w Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce Konsultacje społeczne: <https://www.bip.kartuzy.pl/m,315,konsultacje-spoeczne.html>.
7. W przypadku stwierdzenia braków lub konieczności uzupełnienia formularza, Wnioskodawca może zostać poproszony o uzupełnienie.

§ 5.

1. W naborze mogą wziąć udział projekty/przedsięwzięcia:
 - a. przyczyniające się do rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji oraz zlokalizowane na obszarze rewitalizacji
 - b. zgodne z dokumentem pn. „Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kartuzy” stanowiącym załącznik do Uchwały Rady Miejskiej nr LXIX/741/2023 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kartuzy - załącznik nr 3. do niniejszego Regulaminu.
 - c. zgodne z Celami GPR i zapewniające ich realizację w sferze społecznej oraz co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej, technicznej.
2. Dopuszcza się lokalizację projektu/przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji, tylko w uzasadnionych przypadkach, pod warunkiem wpływu danego działania rewitalizacyjnego na rozwiązanie zdiagnozowanych Celów GPR i problemów społecznych występujących w obszarze rewitalizacji, co należy wyraźnie uzasadnić w treści formularza.

§ 6.

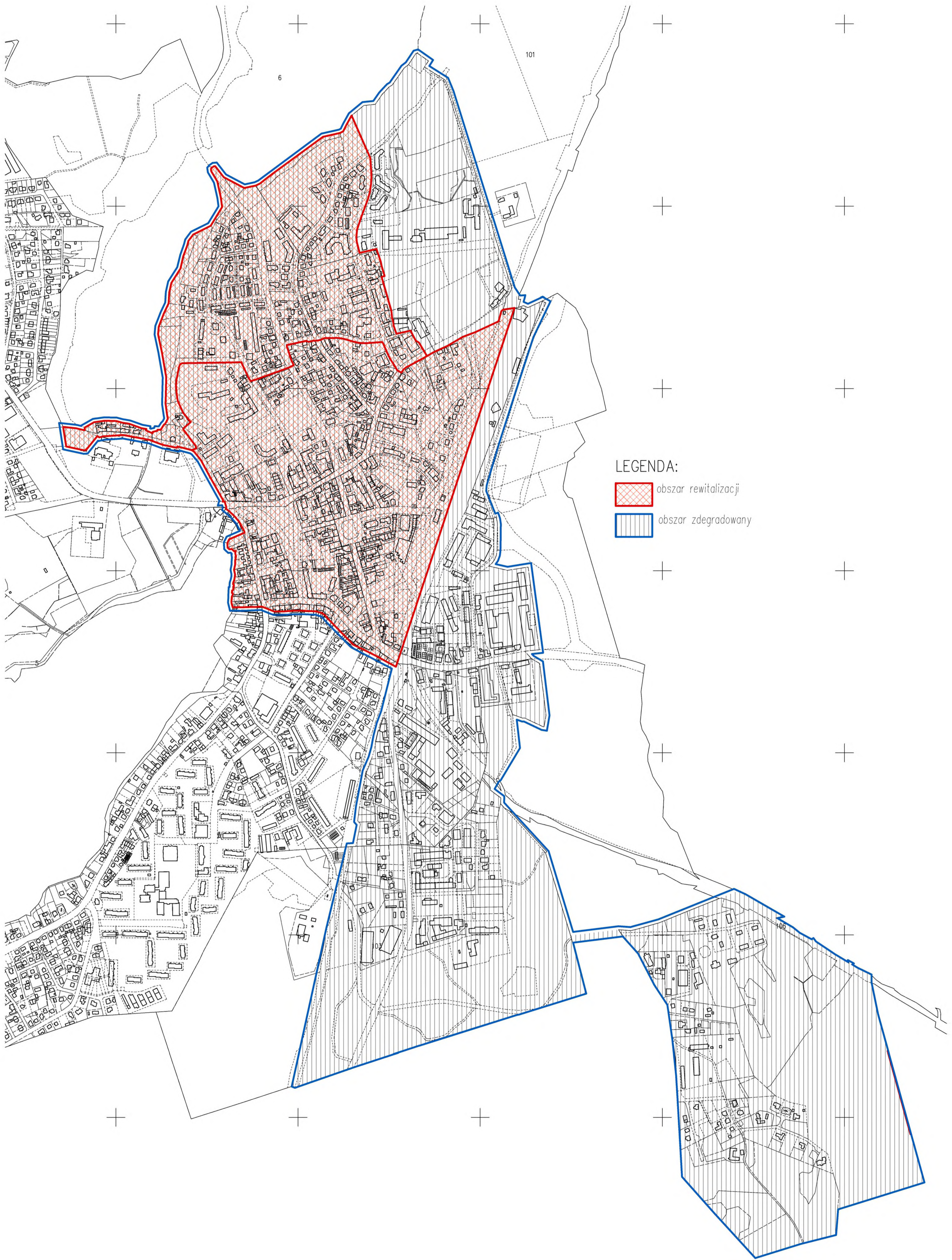
1. Analizę i weryfikację projektów/przedsięwzięć prowadzi Zespół GPR,
2. Organizację pracy Zespołu GPR zapewnia jego Przewodnicząca,
3. Weryfikacja zgłoszeń dokonywana będzie w oparciu o „Kartę oceny projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych” stanowiącą załącznik nr 3 do nr 138/2023 Burmistrza Kartuz z dnia 16 listopada 2023r. W sprawie naboru projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030.
4. Zespół GPR proponuje umieszczenie projektów/przedsięwzięć na Liście podstawowych i Liście uzupełniających przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych w przygotowywanym GPR.

§ 7.

1. Wykaz projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zakwalifikowanych przez Zespół GPR do pisania na listę planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR, po jego zaakceptowaniu przez Burmistrza Kartuz zostanie opublikowany na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kartuzach w zakładce Rewitalizacja link: <https://www.kartuzy.pl/rewitalizacja> i w Biuletynie Informacji Publicznej w zakładce Konsultacje społeczne: <https://www.bip.kartuzy.pl/m,315,konsultacje-spooleczne.html>.
2. Organizator naboru nie przewiduje trybu odwoławczego
3. Wpisanie projektów/przedsięwzięć na Listę podstawowych lub uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych następuje po pozytywnym zaopiniowaniu i uzgodnieniu projektu GPR przez właściwe instytucje zgodnie z zapisami ustawy z dn. 9 października 2015r. o rewitalizacji, przez podjęcie uchwały Rady Miejskiej w Kartuzach w sprawie przyjęcia Gminnego Programu rewitalizacji Kartuz od roku 2030.
4. Wpisanie projektu/przedsięwzięcia na listę podstawowych lub uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie jest równoznaczne z aplikowaniem o środki zewnętrzne na jego realizację.
5. Organizator zastrzega sobie prawo do przedłużenia niniejszego naboru.

Załączniki do Regulaminu:

1. Załącznik nr 1 – *Mapa Obszaru Rewitalizacji*
2. Załącznik nr 2 – *Cele Gminnego Programu Rewitalizacji*
3. Załącznik nr 2 – *Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Kartuzy*

LEGENDA:
 obszar rewitalizacji
 obszar zdegradowany

CELE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI KARTUZ DO ROKU 2030

Cel Strategiczny 1:

1. Wspólnota mieszkańców

Kierunki działań:

- 1.1. Inicjowanie i wspieranie inicjatyw i działań mieszkańców mających charakter międzypokoleniowy
- 1.2. Zapewnienie wsparcia osobom i grupom narażonym lub doświadczającym ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego oraz rozwijanie usług społecznych i oferty o charakterze zdrowotnym i edukacyjnym uwzględniającej potrzeby osób i grup w każdym wieku
- 1.3. Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa
- 1.4. Wspieranie przedsięwzięć budujących postawy obywatelskie, otwartość, tolerancję, współodpowiedzialność i edukację przez całe życie
- 1.5. Budowanie spójności społecznej i wspieranie osób i grup narażonych bądź doświadczających ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego

Cel Strategiczny 2

2. Gospodarka oparta na potencjałach

Kierunki działań:

- 2.1. Aktywizacja zawodowa i podnoszenie kwalifikacji zawodowych ukierunkowanych na zdobycie lub utrzymanie zatrudnienia
- 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (w tym ekonomii społecznej) i gałęzi gospodarki bazujących na potencjale obszaru
- 2.3. Integracja i wprowadzenie wspólnej oferty turystycznej we współpracy z przedsiębiorcami
- 2.4. Inicjowanie i wspieranie współpracy podmiotów Gminnych, JST, NGO i przedsiębiorców w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Cel Strategiczny 3

3. Dostępna i zrównoważona przestrzeń

Kierunki działań:

- 3.1. Ochrona walorów przyrodniczych oraz zwiększenie bioróżnorodności

- 3.2. Adaptacja do zmian klimatu i zabezpieczenie przed negatywnymi skutkami susz i powodzi
- 3.3. Ograniczenie emisji gazów, zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawa efektywności energetycznej infrastruktury
- 3.4. Rozwój dostępnej i uniwersalnej infrastruktury publicznej w tym służącej zaspokajaniu potrzeb społecznych
- 3.5. Budowanie ładu przestrzennego i estetyki z wykorzystaniem historycznego dziedzictwa obszaru
- 3.6. Dostępność terenów publicznych dla wszystkich użytkowników
- 3.7. Zmiany organizacji ruchu służące rozwojowi gospodarczemu obszaru i dostępności

UWAGA: Wskazane powyżej cele i kierunki działań są założeniem do tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030 i mogą ulec modyfikacji w toku tworzenia dokumentu i w wyniku konsultacji społecznych.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI KARTUZ DO ROKU 2030

REWITALIZACJA KARTUZ

DIAGNOZA SŁUŻĄCA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY KARTUZY

Kartuzy, kwiecień 2023 r.

Wydział Rozwoju Urzędu Miejskiego w Kartuzach

Spis treści

1.	WSTĘP	3
	METODOLOGIA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	5
2.	DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY KARTUZY	8
2.1.	POŁOŻENIE GMINY KARTUZY W REGIONIE	8
2.2.	KRAJOBRAZ KULTUROWY	10
2.3.	DEMOGRAFIA.....	12
2.4.	POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWEGO	17
2.5.	POMOC SPOŁECZNA	20
2.6.	OŚWIATA I WYCHOWANIE	25
2.7.	KULTURA, SPORT I REKREACJA	30
2.8.	OCHRONA ZDROWIA	31
2.9.	AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	32
2.10.	SFERA GOSPODARCZA	34
2.11.	SFERA ŚRODOWISKOWA.....	61
2.12.	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	69
2.13.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	75
3.	ANALIZY WSKAŹNIKOWE	83
3.1	WSKAŹNIKI ZJAWISK SPOŁECZNYCH	83
3.1.5	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	105
3.1.6	KAPITAŁ SPOŁECZNY I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	109
3.1.7	POZIOM EDUKACJI	114
3.1.8	PODSUMOWANIE ANALIZY ZJAWISK SPOŁECZNYCH	118
3.2	ANALIZA NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK W POZOSTAŁYCH SFERACH	122
3.2.1	NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE.....	122
3.2.2	NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE.....	125
3.2.3	NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	135
3.2.4	NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE.....	138
4.	ANALIZA JAKOŚCIOWA	141
5.	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	150
6.	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	153
7.	SPIS MAP	155
8.	SPIS TABEL	158
9.	SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW	160
10.	DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE.....	161

1. WSTĘP

Niniejsza Diagnoza z delimitacji obszaru zdegradowanego stanowi raport podsumowujący proces identyfikacji obszarów problemowych Gminy Kartuzy.

Dokument zawiera analizę struktury gminy w podsystemach społecznym, gospodarczym, technicznym i przestrzennym, uwieńczoną wskazaniem obszarów zdegradowanych gminy, na których w sposób szczególny kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze. Wskazane obszary przeznaczone zostaną do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji, przedstawiającym rozwiązania dla konkretnych problemów zidentyfikowanych na obszarach zdegradowanych gminy, integrując jednocześnie różne źródła finansowania przedsięwzięć mogących oddziaływać na poprawę stanu istniejącego zarówno bezpośrednio, jak i w sposób pośredni. Podstawą do wykonania delimitacji jest art. 4 Ustawy o rewitalizacji.

Rewitalizacja to proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Proces rewitalizacji ma charakter długotrwały i opiera się na udziale szerokiej grupy interesariuszy: mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych. Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777) przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do wdrożenia i prowadzenia procesu rewitalizacji stanowi zadanie własne gmin. Gmina przystępując do przeprowadzenia rewitalizacji, zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji zobowiązana jest do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na którym współwystępuje jedno z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Zjawiska negatywne zgodnie z Ustawą o rewitalizacji to:

- 1) gospodarcze - w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw,
- 2) środowiskowe - w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- 3) przestrzenno-funkcjonalne - w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych,
- 4) techniczne w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Wyznaczenie wyżej wymienionych obszarów następuje na podstawie niniejszej diagnozy miasta i gminy potwierdzającej spełnienie przesłanek określonych w art. 9 i 10 ustawy.

Diagnoza została opracowana na podstawie danych ilościowych oraz przy aktywnym udziale społeczności lokalnej. W ramach partycypacji społecznej zostały przeprowadzone badania ankietowe mające na celu poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej miasta i gminy.

Diagnoza składa się z części ogólnej obrazującej sytuację miasta i gminy na tle województwa i kraju oraz szczegółowej analizy wskaźników dla poszczególnych sfer problemowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Dla każdej ze sfer problemowych zostały zidentyfikowane zjawiska kryzysowe. Natomiast dla poszczególnych zjawisk zostały określone wskaźniki, po wyliczeniu których możliwe było wyznaczenie obszarów charakteryzujących się niekorzystnymi wartościami, w stosunku do średniej dla całego miasta i gminy. Analiza wybranych wskaźników pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, na którym w pierwszej kolejności powinny być prowadzone zadania rewitalizacyjne.

METODOLOGIA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kartuzy dokonano analizy pozyskanych wskaźników w obszarach zgodnych z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

W celu przeprowadzenia analizy wykorzystano podział miasta na 6 obszarów oraz 24 sołectwa w gminie. Przy podziale miasta wzięto pod uwagę doświadczenia w wyznaczaniu obszaru zdegradowanego w latach 2015-2016 posiłkując się wypracowanym już wcześniej podziałem, biorąc pod uwagę granice obrębów geodezyjnych, przebiegu ulic, jak również sposób zagospodarowania terenu.

Miasto Kartuzy podzielono na 6 obszarów referencyjnych:

Obszar 1M - Centrum,

Obszar 2M – Tereny sportowe i przemysłowe na wschód od linii kolejowej

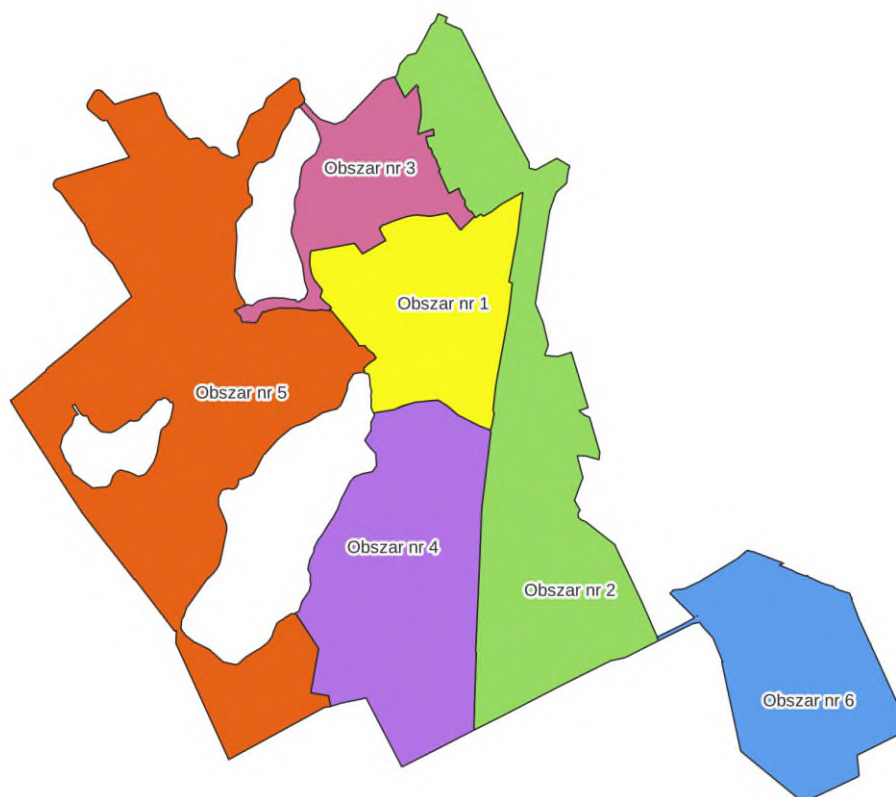
Obszar 3M - Obszar na płn.-zach. od Centrum (Osiedle Nowe, Osiedle XX-lecia PRL, Sambora),

Obszar 4M – Osiedla Wielomieszkaniowe,

Obszar 5M – Obszar na zachód od Centrum

Obszar 6M - Burchardztwo

Mapa nr 1. Miasto Kartuzy w podziale na obszary referencyjne

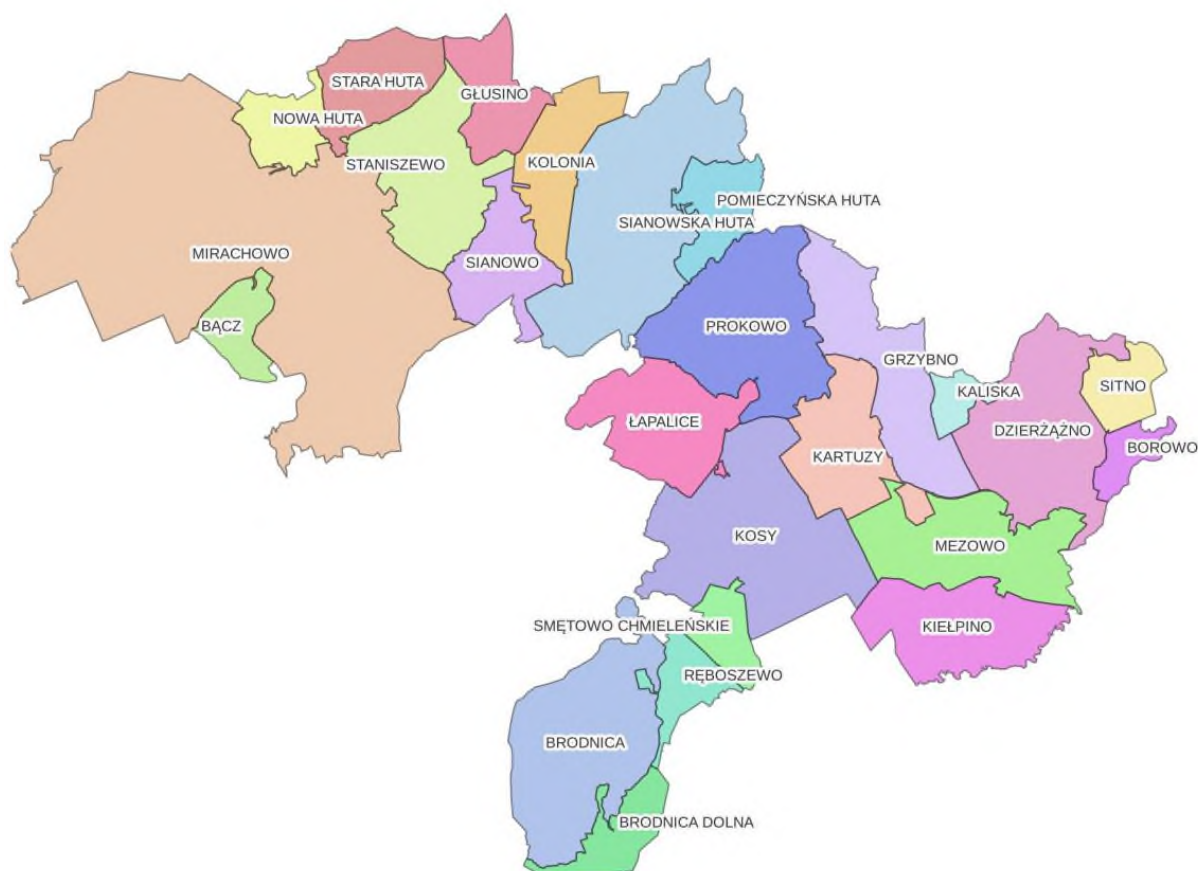

Obszar nr 1 – Centrum
Ulice: 3 maja (do ul. Mściwoja II i do ul. Kolejowej, numery- parzyste i nieparzyste do nr 31, n-ry 32 i 34) ul. Klasztorna –nry parzyste do nr 8a, PCK, Ceynowy(do nr 13), Majkowskiego (do ul. Przy Rzeźni- nr domu 1-10A, 12,12A,14,14A,16,18,20,22), Jeziorna (do ul. Gdańskiej - nr domu 3-12, 14,16,16A,18,18A,18B), Kolejowa, 11 listopada, Gen. Hallera, Kościuszki, Bielińskiego, Gdańska (do Kościerskiej - nr domu 1-24,24A,25,27,27A), Parkowa, Rynek, Dworcowa, Plac Brunona, Szkolna, Dworzec, Przy Rzeźni (numery nieparzyste), ul. Sambora (do nr 1- 16 , 19 i 21)
Obszar nr 2 – tereny sportowe i przemysłowe na wschód od linii kolejowej
Ulice: 3 maja (nry 36,37), ul. Mściwoja II nr 22a, 24, 26, 28, 28a, 30, 32, 34, 36), Słoneczna, Węglowa, Gdańska (od ul. Kościerskiej- nr domu 26, 28-43), Kościerska, Sędzickiego (od torów kolejowych - nr domu 21, 21B, 21C, 23), Marszałkowskiego, Zacisze
Obszar nr 3 – Obszar na płn.-zach. od Centrum (Osiedle Nowe, Osiedle XX-lecia PRL, Sambora)
Osiedle: XX-lecia PRL Ulice: Nowe Osiedle, Cicha, Majkowskiego (nr domu 9, 11,13,13A,15,17,19,21, 23-38) ul. Sambora- nr domu 18, 20, 21a, 22, 23, 25-37), Przy Rzeźni- numery parzyste, ul. Mściwoja II (numery nieparzyste oraz parzyste do numeru 22 włącznie), ul. 3 Maja (nry 33, 35), ul. Klasztorna – nry parzyste od nr 10
Obszar nr 4 – Osiedla Wielomieszkaniowe
Osiedla: Wybickiego, Derdowskiego, Sikorskiego Ulice: Zamkowa (do ul. Leśnej- nr domu 1-35, 37,39,39A), Tredera, Piłsudskiego, Przy Torach, Abrahama, Sędzickiego (do torów kolejowych- nr domu 1-20, 22,22A,22B,24,24A,26,26A,26B,30,38), Jeziorna (nr domu 13,13A,13B,13C,17, 19-38)
Obszar nr 5 – Obszar na zachód od Centrum
Osiedle: Zielone Wzgórze Ulice: Wzgórze Wolności, Klasztorna (nry nieparzyste), Prokowska, Łąkowa, Zagórze, Podgórna, Obr. Poczty Polskiej, Gdyńskich Kosynierów, Krasickiego, Bohaterów Westerplatte, Sienkiewicza, Reymonta, Reja, Prusa, Słowackiego, Konopnickiej, Mickiewicza, Kochanowskiego, Chmieleńska, Kwiatowa, Ogródków Działkowych, Bursztynowa, Polna, Bukowa, Dębowa, Jarzębinowa, Klonowa, Leśna, Lipowa, Jesionowa, Zamkowa (od ul. Leśnej - nr domu 36,36A,38,38A,38B, 40-83)
Obszar nr 6 – Burchardztwo
ul. Modrzewiowa, ul. Sosnowa, ul. Świerkowa, ul. Mościckiego

Sołectwa w Gminie Kartuzy

Bącz	Borowo	Mezowo	Mirachowo
Brodnica Dolna	Brodnica Górna	Nowa Huta	Pomieczyńska Huta
Dzierżąžno	Głusino	Prokowo	Ręboszewo
Grzybno	Kaliska	Sianowo	Sianowska Huta
Kiełpino	Kolonia	Sitno	Smętowo Chmieleńskie
Kosy	Łapalice	Staniszewo	Stara Huta

Mapa nr 2. Sołectwa oraz miasto Gminy Kartuzy

Ilościowe i weryfikowalne dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe na terenie gminy pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Kartuzach, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach i innych dostępnych źródeł.

Zgodnie z polityką partycypacji społecznej, jako uzupełnienie badań ilościowych posłużono się również wynikami badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Kartuzy. Badania prowadzone były w formie ankiety do samodzielnego wypełnienia. Ankiety przeprowadzono w formie internetowej oraz papierowej udostępnionej w siedzibie Urzędu Miejskiego oraz w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. W badaniu znalazły się pytania dotyczące różnych aspektów życia mieszkańców, bezpieczeństwa, aktywności społecznej jak również potrzeb i oczekiwań interesariuszy w kontekście oceny sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy Kartuzy. Respondenci byli również proszeni o wskazanie lokalizacji obszaru, na którym powinny być prowadzone działania rewitalizacyjne. Podczas przygotowywania diagnozy sytuacji: czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy Kartuzy dokonano analizy obszarów kwalifikujących się do objęcia gminnym programem rewitalizacji. Identyfikacja obszarów problemowych została oparta o weryfikowalne kryteria, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie procesu rewitalizacji. Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych pozwoliło na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które występują na terenie gminy Kartuzy. Analiza zjawisk kryzysowych obejmująca cały obszar miasta i terenów wiejskich została przeprowadzona we wszystkich pięciu aspektach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym oraz technicznym. Wyniki analizy pozwalają określić zarówno dynamikę zjawisk kryzysowych, jak również zidentyfikować obszary miasta i sołectw – tzw. zdegradowane obszary, w których następuje największa koncentracja problemów.

2. DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY KARTUZY

2.1. POŁOŻENIE GMINY KARTUZY W REGIONIE

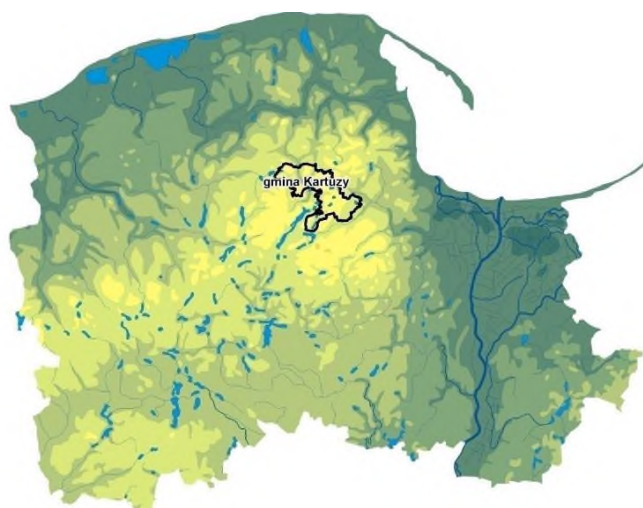
Kartuzy to gmina miejsko-wiejska położona w północno-wschodniej części Pomorza, w zachodniej części Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot. Zgodnie ze zbiorczym zestawieniem gruntów powierzchnia miasta wynosi 680 ha zaś obszaru wiejskiego 19 965 ha. Stolicę gminy stanowi miasto Kartuzy oddalone od stolicy województwa tj. Gdańska o 33 km, oraz o 37 km od drugiego co do wielkości ośrodka miejskiego województwa pomorskiego tj. Gdyni. W skład gminy wchodzi 24 sołectwa: Bącz, Brodnica Dolna, Brodnica Górna, Borowo, Dzierżążno, Głusino, Grzybno, Kaliska, Kiełpino, Kolonia, Kosy, Łapalice, Mezowo, Mirachowo, Nowa Huta, Pomieczyńska Huta, Prokowo, Ręboszewo, Sianowo, Sianowska Huta, Sitno, Smętowo Chmielęńskie, Staniszewo, Stara Huta. Miasto Kartuzy jest siedzibą powiatu kartuskiego, składającego się z 8 gmin (Sierakowice, Sulęczyńno, Stężyca, Przdokowo, Somonino, Chmielno, Żukowo i Kartuzy). Gmina Kartuzy sąsiaduje z większością ww. gmin (za wyjątkiem Sulęczyńno) oraz dwiema gminami powiatu wejherowskiego (Szemud i Linia).

Mapa nr 3: Lokalizacja Gminy Kartuzy na tle powiatu kartuskiego

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kartuzy

Mapa nr 4: Lokalizacja Gminy Kartuzy na tle województwa pomorskiego

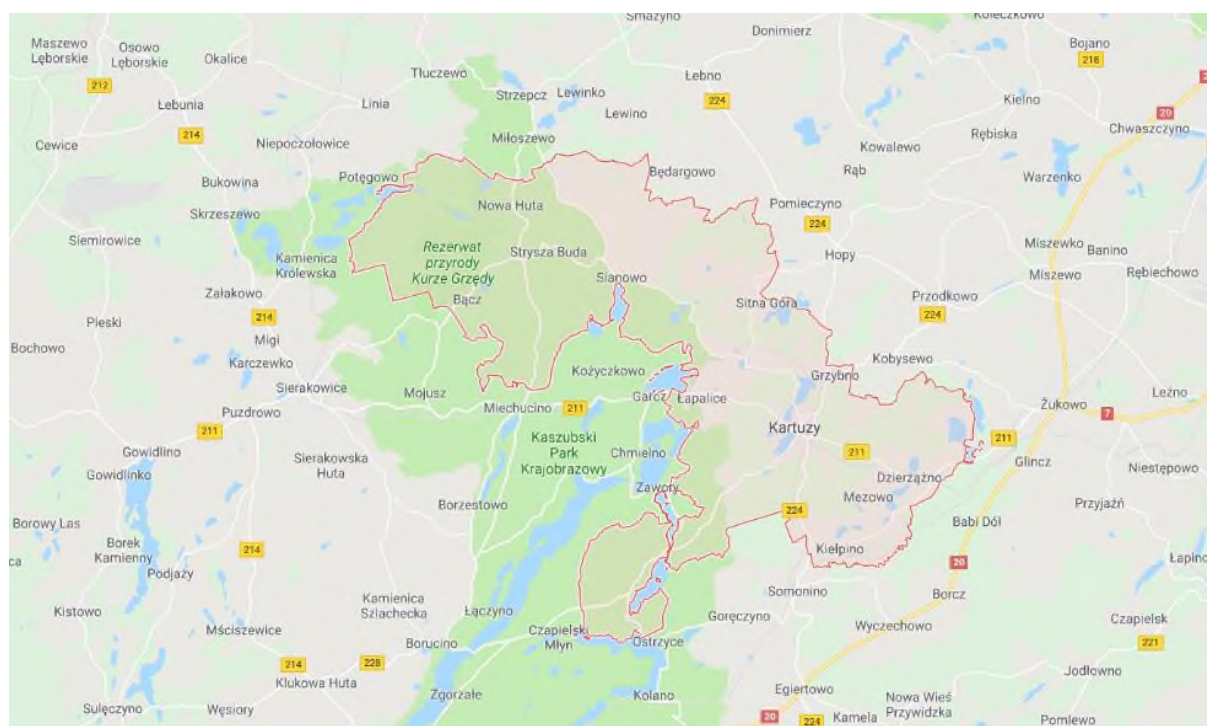

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kartuzy

Przez Gminę Kartuzy przebiegają 3 drogi wojewódzkie, które krzyżują się w samym mieście, co często prowadzi do skumulowania ruchu samochodowego, w tym tranzytowego w Kartuzach. Miasto posiada połączenia autobusowe z Gdańskiem i Gdynią, Słupskiem, Bytowem, Kościerzyną i Wejherowem. Poszczególne sołectwa gminy posiadają różną dostępność do transportu autobusowego od bardzo dobrej (kilkanaście połączeń) do niskiej (kilka połączeń dziennie).

Dostępność transportu zbiorowego uległa znacznej poprawie wraz z uruchomieniem linii kolejowej do Gdańska Wrzeszcza, co nastąpiło w 2016r. Na terenie Gminy Kartuzy, oprócz Kartuz, przystanek kolejowy zlokalizowano w m. Dzierżążno. Ponadto funkcjonującym przystankiem na linii Kościerzyna-Gdynia do niedawna było Kiełpino – w wyniku modernizacji linii kolejowej został przeniesiony na teren Gminy Somonino.

Mapa nr 5 Otoczenie komunikacyjne Gminy Kartuzy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps>

Gmina Kartuzy położona jest na Pojezierzu Kaszubskim. Pojezierze Kaszubskie od północy sąsiaduje z Pobrzeżem Kaszubskim, od południa z Borami Tucholskimi i Pojezierzem Starogardzkim, od wschodu z Żuławami Wiślanymi i doliną Dolnej Wisły, a od zachodu z Pojezierzem Bytowskim. Kartuzy i ich sąsiednie tereny prezentują młody krajobraz polodowcowy o silnie zróżnicowanej rzeźbie. Występują tu charakterystyczne skupiska moreny czołowej – prokowskie i pomieczyskie. Tereny wysoczyznowe w przeważającej części porośnięte są lasami. Obszar Kartuz jest silnie pofalowany i zasobny w jeziora. Podstawową formą rzeźby terenu jest rynna polodowcowa, usytuowana na osi północ-południe. Typowym elementem omawianego obszaru są jednorodne, duże, faliste oraz równinne wysoczyzny morenowe, przeważnie zbudowane z glin. Wzdłuż stref krawędziowych i zboczy dolinnych występują rozcięcia erozyjne rozwijające się od czasów ustąpienia zlodowacenia.

Gmina Kartuzy zlokalizowana jest w obszarze zlewni dwóch rzek: Łeby i Raduni. Rzeka Łeba wypływa z terenów zlokalizowanych na zachód od Kartuz, po drodze przepływa przez jezioro Sianowskie. Rzeka Radunia przepływa przez trzy miejscowości w gminie Kartuzy są to: Ręboszewo, Brodnica Dolna, Kiełpino. Jeziora na terenie gminy Kartuzy w większości położone są w rynnach polodowcowych i należą do tzw. jezior przepływowych o niewielkim przepływie. Obszar gminy jest bardzo zasobny w jeziora, które w części stanowią szlak kajakowy „Kółko Raduńskie”. Rzeki przepływające przez gminę

charakteryzują się nierównym spadkiem, krętym i zazwyczaj bystrym biegiem, a także licznymi przełomami. Przeważnie płyną głęboko wciętymi dolinami poprzez liczne jeziora. Znajdują się tu także drobniejsze ciekі, przeważnie okresowe. W granicach gminy Kartuzy znajduje się wiele obszarów bezodpływowych zajętych przez mokradła. Są one często zatorfione i występują tam przeważnie oczka wodne. Wody powierzchniowe stanowią wielki atut gminy. Na terenie samego miasta znajdują się aż cztery jeziora nazywane jeziorami kartuskimi są to: Karczemne, Klasztorne Małe, Klasztorne Duże i Mielenko. Inne jeziora znajdujące się na terenie gminy to: Potęgowskie, Wielkie, Lubogoszcz (nazwa zwyczajowa Lubygość), Kłęczyno Duże, Okuniewko, Kamienne, Bąckie, Sianowskie, Osuszyno, Wielkie Łąki, Małe Łąki, Lityńc, Białe, Smolne, Prokowskie, Łapaliczkie, Ciche, Dębowe Błoto, Brodno Małe, Brodno Wielkie, Ostrzyckie, Duże, Małe, Szczuczno (nazwa zwyczajowa Szczuczno), Okunkowo, Mezowskie, Dzierżążno, Sitno, Bąckie, Potęgowskie, Karlikowskie, Głębokie, Pomieczynońska Huta. Na terenie gminy przeważają tereny o umiarkowanym potencjale agroekologicznym. Duży udział mają także tereny o najmniejszym potencjale, niewiele zaś jest terenów z największym potencjałem agroekologicznym. Kompleksy o największym potencjale znajdują się w środkowej części wsi Kiełpino, w Mezowie, Dzierżążnie, Łapalicach, Staniszewie i w Nowej Hucie.

Mapa nr 6 Położenie Kartuz na mapie fizyczno – geograficznej regionu

Źródło: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2002.

2.2. KRAJOBRAZ KULTUROWY

Niezwykle istotne w krajobrazie kulturowym gminy Kartuzy jest:

- naturalne urozmaicenie ukształtowanie terenu, w przeważającej części pagórkowate, w całości wykorzystane przez osadnictwo, gospodarkę leśną i rolną;
- historyczna sieć drożna wraz z zadrzewieniami przydrożnymi;
- charakterystyczny układ wodny z dużą ilością jezior (również w obrębie miasta, nie tylko w krajobrazie wiejskim i naturalnym), rzek (ze zlokalizowanymi na nich młynami i urządzeniami wodnymi) i strumieni;
- charakter przestrzeni wynikający ze sposobu gospodarowania: zalesienia, układ pól uprawnych, charakter upraw (np. pola truskawkowe) i pastwisk;
- urozmaicenie terenu z dużą ilością punktów widokowych, z których widoczne są eksponowane sylwety Kartuz i poszczególnych wsi z punktami charakterystycznymi –dominantami w przestrzeni (np. kościołami, jak Sianowo, Mirachowo), bądź też wsi o rozproszonej zabudowie, wkomponowanej w krajobraz (np. Mezowo);
- charakterystyczne powtarzające się elementy krajobrazu, jak np. kapliczki i krzyże przydrożne, najczęściej zlokalizowane w otoczeniu dwu lub czterech drzew, na podwyższeniu, do którego prowadzą schodki kamienne.

Gmina Kartuzy położona jest na terenie Pojezierza Kaszubskiego. Jego charakterystyczną cechą jest urozmaicona rzeźba krajobrazu. Specyfika środowiska przyrodniczego Pojezierza Kaszubskiego, a zwłaszcza duże urozmaicenie ukształtowania terenu i charakter jego użytkowania (duże rozdrobnienie, w tym także lasów) powodują, że występuje tu zarówno duża wewnętrzna ekspozycyjność krajobrazowa, jak i nagromadzenie wielu lokalnych wnętrz krajobrazowych. Najstarszymi elementami krajobrazu kulturowego Kaszub są niewątpliwie kręgi kamienne, kurhany i grodziska. Do czasów obecnych zachowały się pozostałości po grodziskach wczesnośredniowiecznych w Brodnicy Górnej, Kartuzach, Kiełpinie, cmentarzyska kurhanowe w Brodnicy Górnej, Mirachowie, Smętowie Chmieleńskim. Krajobraz gminy ma typowo antropogeniczne pochodzenie – jest to typowy krajobraz wiejski (rolniczy), kształtują go mozaikowate pola uprawne, użytki zielone (łąki i pastwiska), ze zwartym i rozproszonym osadnictwem wiejskim oraz nasadzeniami śródpolnymi i wzdłuż dróg. Na obszarze gminy dość dobrze zachowała się historyczna sieć drożna z licznymi alejami i zadrzewieniami dróg łączących poszczególne miejscowości.

Z krajobrazem zurbanizowanym mamy do czynienia w jedynym mieście gminy – w Kartuzach, które prawa miejskie otrzymały dopiero w XX w. – w 1923 r. Wokół powstałego do końca XIV w. zespołu klasztorowego w Kartuzach sukcesywnie powstawała osada przyklasztorna, ale dopiero w 1865 r. zbudowane zostały podwaliny pod dzisiejsze miasto. Na wschód od średniowiecznej wsi zaprojektowano kwadratowy rynek z czterema zbiegającymi się na nim ulicami, wokół których powstała XIX-wieczna zabudowa. Na północ od centrum w l. 40-tych XX w. powstało Nowe Osiedle – osiedla robotnicze. W pierwszych latach powojennych, do lat 50-tych, kontynuowano tradycyjne wzorce budowlane, zaś od lat 60-tych zaczęły pojawiać się osiedla bloków wielorodzinnych: Osiedle Sikorskiego, Wybickiego, Derdowskiego i XX-lecia PRL, a także osiedla domów jednorodzinnych w okolicy Wzgórze Wolności i ul. Zamkowej – Leśnej.

Współczesna wieś kaszubska wywodzi się z wsi założonych na prawie polskim oraz w późniejszych etapach na prawie niemieckim. Dominują wsie placowo-ulicowe, placowe oraz ulicowe, rzadziej owalnie, okólnice, wielodrożnice i rzędówki (Kolonja, gm. Kartuzy). Oprócz osad i wsi w krajobrazie regionu występują również liczne samotnicze zagrody, tzw. wysiłki lub przysiółki albo w określeniu kaszubskim – pustki. Ich zaczątkiem bywały huty żelaza i szkła, młyny wodne, smolarnie i diegciarnie, karczmy i inne. Obecnie wsie otoczone są z reguły rozproszoną zabudową, będącą efektem parcelacji gruntów w okresach zaborów, międzywojennym i powojennym. Typowa zagroda kaszubska zabudowana była przeważnie w kształcie regularnego prostokąta, posiadała dość znaczne rozmiary i charakteryzowała się luźną zabudową. Osobno usytuowany był każdy obiekt – zarówno budynki gospodarcze, jak i mieszkalny, w odróżnieniu od zwartej zabudowy stosowanej z reguły przez kolonistów niemieckich. Obecnie dominuje zabudowa murowana – budynki jednokondygnacyjne z czerwonej cegły licówki lub otynkowane, kryte dachami wysokimi (dachówka lub eternit) oraz budynki jednokondygnacyjne z czerwonej cegły licówki, z „erklem” pośrodku elewacji frontowej, kryte dachami półpłaskimi (papa). Drewniane budownictwo mieszkalne o konstrukcji wieńcowo-zrębowej jest tu zdecydowanie rzadziej spotykane, natomiast konstrukcja ślemieniowa i sochowo-ślemieniowa, wykorzystywana w stodołach o dachach czterospadowych, nie występuje już zupełnie. Popularne jest również (upowszechnione od połowy XIX w.) budownictwo szkieletowe.

Pomimo tego, iż znaczna część gminy odznacza się harmonijnym krajobrazem kulturowym, spotykamy tutaj również zjawiska negatywne, mające bardzo duży wpływ na ochronę krajobrazu kulturowego tj. zanik tradycyjnego budownictwa ludowego, wprowadzanie wzorów architektury o formach niezwiązanych z miejscowym budownictwem, zanik zadrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg.

Ochrona, a miejscami rewaloryzacja krajobrazu kulturowego w gminie Kartuzy powinna następować poprzez stosowanie historycznej kolorystyki dachów i elewacji; wykorzystywanie elementów budownictwa regionalnego w budownictwie współczesnym, sytuowanie i komponowanie bryły zgodnie z ukształtowaniem terenu, ograniczenie gabarytów budynków oraz używanie lokalnych materiałów budowlanych, takich jak drewno, miejscowy kamień, ceramika, a także lokalnych technik budowlanych.

2.3. DEMOGRAFIA

Liczba ludności gminy Kartuzy na koniec 2021 roku wg danych GUS wynosiła 34 275 osób. Z liczby tej 14 064 osób zamieszkuje miasto Kartuzy, a pozostałe 20 211 osób – obszar wiejski gminy Kartuzy, co powoduje, że ludność miasta stanowi 41,03% mieszkańców całej gminy.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Kartuzy wg sołectw w latach 2019-2021.

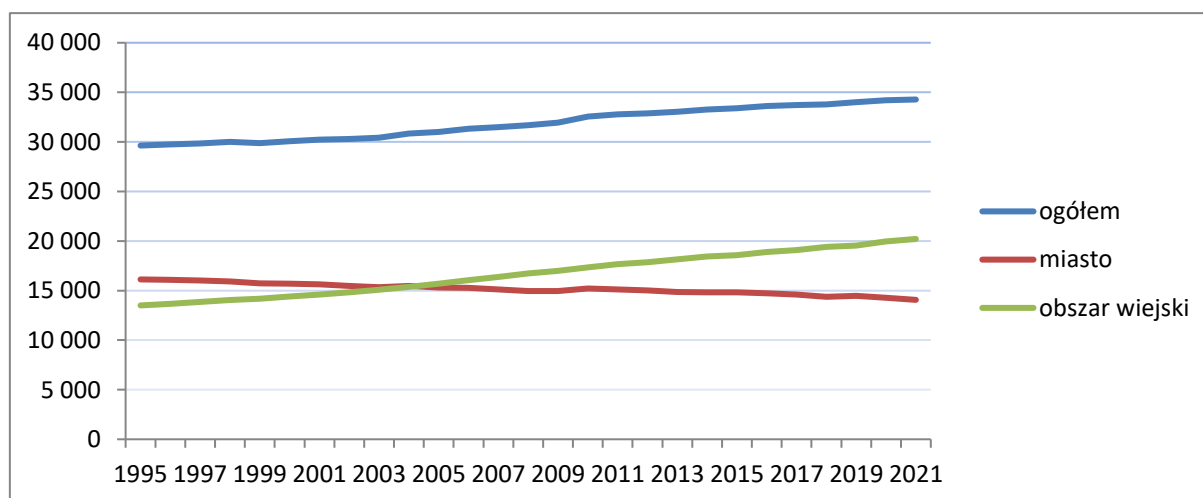
Sołectwo	2019	2020	2021	Sołectwo	2019	2020	2021
Bącz	268	271	275	Borowo	900	872	883
Brodnica Dolna	209	208	202	Brodnica Górna	1465	1472	1455
Dzierżążno	1637	1638	1695	Głusino	218	219	220
Grzybno	1410	1408	1406	Kaliska	272	272	275
Kiełpino	4104	4160	4252	Kolonia	788	793	801
Kosy	166	169	167	Łapalice	1209	1230	1249
Mezowo	784	808	824	Mirachowo	891	902	900
Nowa Huta	300	297	300	Pomieczynońska Huta	268	280	282
Prokowo	1417	1453	1481	Ręboszewo	291	281	288
Sianowo	391	397	395	Sianowska Huta	243	239	240
Sitno	323	331	331	Smętowo Chmielęskie	256	267	274
Staniszewo	1021	1025	1026	Stara Huta	289	289	298

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kartuzach

Liczba ludności gminy ulega w okresie ostatnich, badanych 10 lat systematycznemu, dynamicznemu wzrostowi i w okresie lat 2011-2021 wzrosła o 1 480 osób, czyli 4,51%. Niepokojącym zjawiskiem jest dynamiczny spadek liczby mieszkańców w mieście Kartuzy, co zważywszy na znaczny przyrost mieszkańców na terenach wiejskich oznacza migracje wewnętrzne mieszkańców t.j. z terenu miasta na obszary wiejskie gminy. Liczba mieszkańców miasta w 1995r. była o 19,4% wyższa niż liczba mieszkańców na obszarze wiejskim gminy. W 2021r. liczba mieszkańców terenów wiejskich była większa o 43,7% od liczby mieszkańców Kartuz.

Szczegółowe dane dotyczące kształtowania się liczby mieszkańców gminy, z podziałem na miasto i wieś w ostatnich latach przedstawia poniższy wykres.

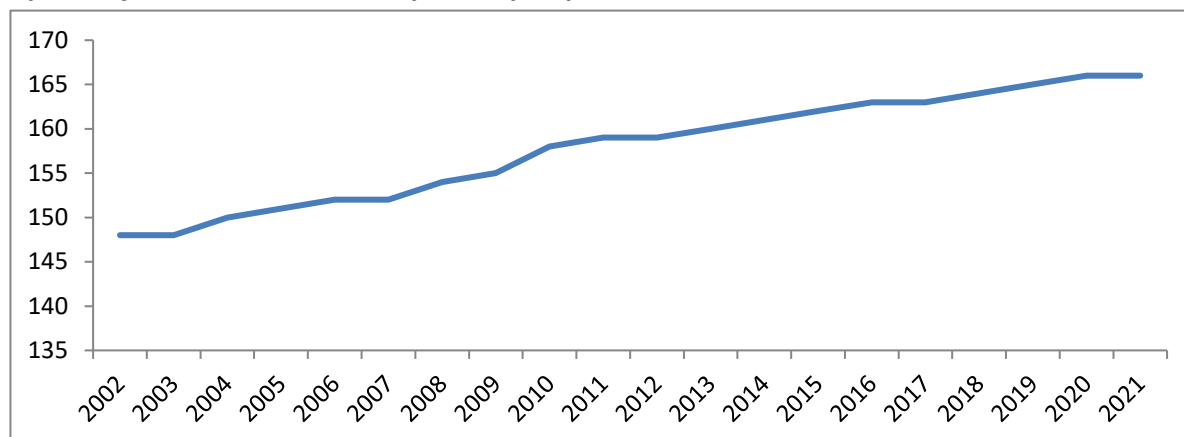
Rys. 1. Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy na przestrzeni lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy systematycznie wzrasta, choć rok do roku wzrosty te są niewielkie lub pozostają na niezmiennym poziomie, co zobrazowano na poniższym wykresie.

Rys. 2. Gęstość zaludnienia Gminy Kartuzy na przestrzeni lat

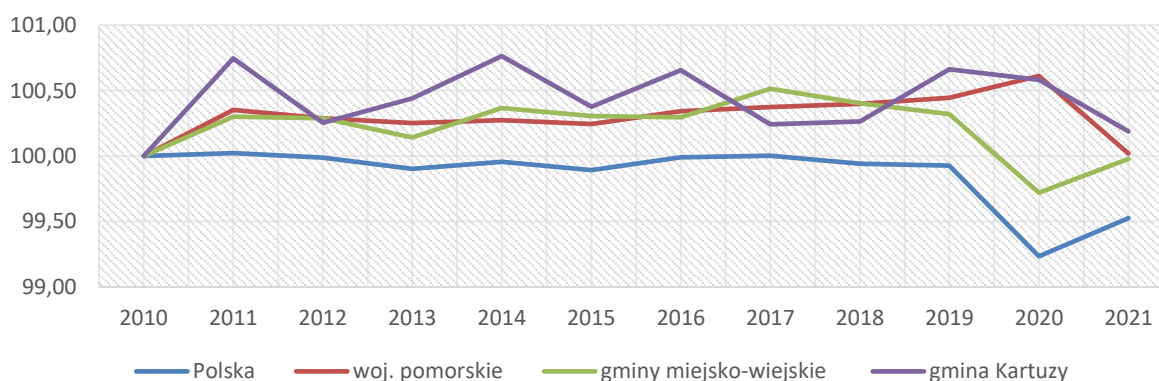

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W ciągu ostatnich lat, podobnie jak we wszystkich gminach, za wyjątkiem gminy Żukowo, gminach miejsko-wiejskich województwa pomorskiego w gminie Kartuzi odnotowuje się ujemne saldo migracji, co oznacza, że więcej mieszkańców się zameldowuje, aniżeli wymeldowuje z miejsca zamieszkania (w 2021r. saldo migracji gminy Kartuzi wyniosło -17).

Analizując zmiany liczby mieszkańców gminy i ich tempo na przestrzeni lat, dokonano także porównania z sytuacją jaka wystąpiła w regionie województwa pomorskiego oraz kraju. Jak wynika z poniższego rysunku dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Kartuzi jest większa od sytuacji panującej w regionie czy kraju a jednocześnie cechuje się znacznie większymi wahaniami między poszczególnymi latami analizy; dotyczy to przede wszystkim porównania z sytuacją w kraju oraz województwie, gdzie (poza ostatnim rokiem) dynamika zmian pozostaje na znacznie niższym poziomie. Sytuacja ta świadczy o dużej dynamice zmian (wzrostu) liczby mieszkańców gminy, która wynika wyłącznie ze wzrostu liczby mieszkańców obszarów wiejskich gminy i jest hamowana przez zjawiska notowane na terenie miasta. Wyjątkiem od tego ustabilizowanego na poziomie województwa i kraju trendu są lata 2020-2021, co można przypisać pandemii koronawirusa. W roku 2020 odnotowano znaczny wzrost dynamiki zmian liczby ludności w regionie, która do tego czasu charakteryzowała się trendem podobnym do krajowego.

Rys. 3. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Kartuzi na tle Polski, województwa pomorskiego, gmin miejsko – wiejskich województwa pomorskiego, w latach 2010-2019 (rok poprzedni = 100).

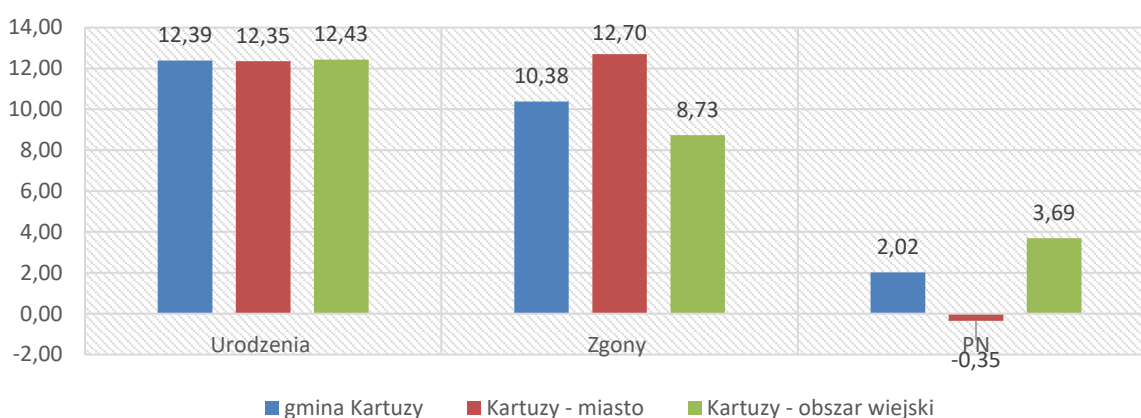

Źródło:

Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Przedstawiona powyżej kwestia zmian liczby mieszkańców gminy ma swoje źródło w dwóch czynnikach demograficznych – przyroście naturalnym oraz saldzie migracji. W przypadku przyrostu naturalnego w 2021 roku jego poziom na terenie gminy był dodatni i wynosił 2,02‰, przy poziomie wskaźnika urodzeń wynoszącym 12,39‰ a wskaźnika zgonów 10,38‰. Analiza porównawcza opisanych współczynników między miastem Kartuzy a obszarem wiejskim gminy wskazuje, na znacznie korzystniejszą sytuację w tym zakresie na terenie wiejskim gminy – na tym obszarze przyrost naturalny osiągnął poziom 3,69‰ przy ujemnym: -0,35‰ w mieście. Wynika to z faktu, nieznacznej różnicy między obszarami wiejskimi a miastem w poziomie urodzeń (12,43 i 12,35‰), ale w znacznym stopniu z różnicy wskaźnika zgonów – widoczny jest w tym zakresie znacznie niższy na terenach wiejskich poziom zgonów (8,73‰) niż ma to miejsce w mieście (12,70‰). Należy jednakże wskazać, że jeszcze w 2019r. zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich poziom przyrostu naturalnego wykazywał wartości dodatnie, co stanowiło dobrą perspektywę dla rozwoju demograficznego gminy w przyszłości. Niestety w kolejnych latach przyrost naturalny w mieście osiągnął wartości ujemne.

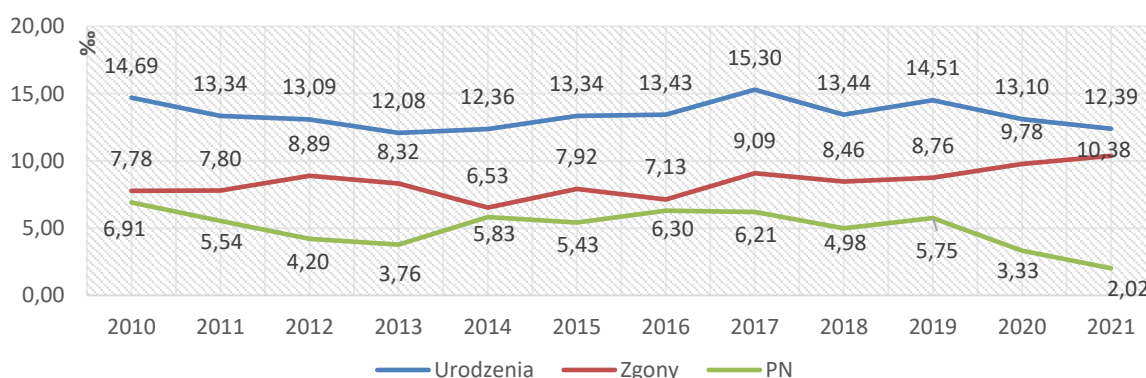
Rys. 4. Przyrost naturalny oraz jego składowe w gminie Kartuzy w 2021 roku (dane w ‰).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Analizując zmiany poziomu przyrostu naturalnego, urodzeń i zgonów w okresie ostatnich 10 lat, należy wskazać, że nie ulega on znacznym wahaniom; poziom urodzeń po niewielkich spadkach w okresie lat 2010-2013, począwszy od roku 2014 ulega systematycznemu wzrostowi. W przypadku wskaźnika przyrostu naturalnego, który począwszy od roku 2013 notował systematyczny wzrost i w 2017 roku ukształtował się na najwyższym poziomie w analizowanym okresie. Niestety w ostatnich trzech latach wskaźnik spada. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy rysunek.

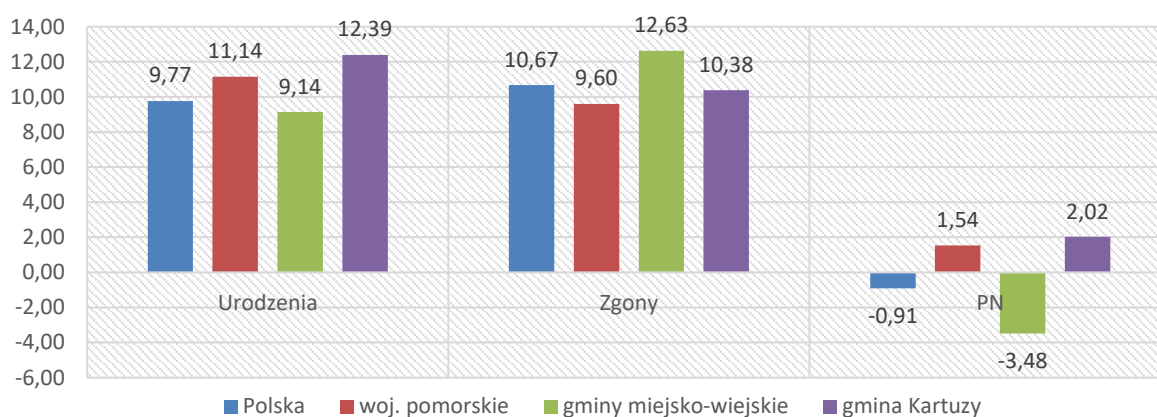
Rys. 5. Zmiany wartości wskaźnika przyrostu naturalnego i jego składowych w gminie Kartuzy, w latach 2010-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Opisaną sytuację demograficzną gminy odniesiono poniżej do sytuacji jaka ma miejsce w regionie i kraju. Porównanie to wskazuje, że sytuacja demograficzna na terenie gminy Kartuzy jest korzystniejsza niż ma to miejsce średnio w województwie pomorskim oraz kraju. Gmina notuje wysokie na tym tle wysoką wartość wskaźnika urodzeń (12,39‰), który jest znacznie wyższy od analizowanych średnich, w tym od średniej dla pozostałych gmin miejsko – wiejskich na Pomorzu. Nieco inaczej kształtuje się sytuacja w zakresie wskaźnika zgonów, który notuje poziom niższy od średniej w kraju i średniej wyznaczonej dla pozostałych gmin miejsko-wiejskich województwa pomorskiego, jednakże wskaźnik zgonów gminy Kartuzy jest wyższy od średniej dla całego województwa. Przyrost naturalny w gminie na poziomie 20,2 ‰ (dwukrotnie niższy niż w 2019r.) jest nadal wyższy niż ma to miejsce w województwie, gminach miejsko – wiejskich Pomorza i zwłaszcza kraju – gdzie osiąga wartości ujemne. Charakterystyka ta potwierdza dobrą sytuację demograficzną gminy Kartuzy na tle kraju i pozostałych gmin miejsko-wiejskich. Warto zaznaczyć, że średnią dla gmin miejsko-wiejskich znacząco zawyża sąsiednia gmina Żukowo, w której w 2021r. odnotowano przyrost naturalny na wysokim poziomie (8,37 ‰).

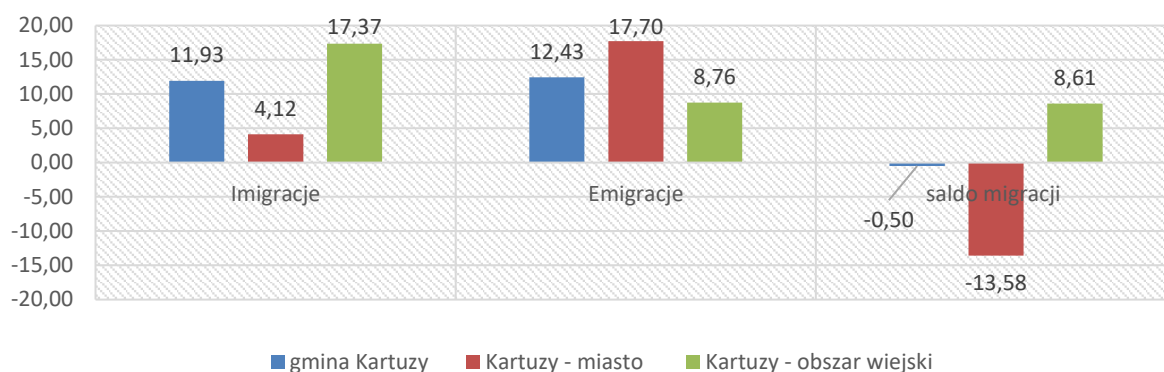
Rys 6. Sytuacja demograficzna w zakresie przyrostu naturalnego i jego składowych, na terenie gminy Kartuzy, na tle regionu i kraju w 2021 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Drugim czynnikiem decydującym o zmianie liczby mieszkańców gminy są migracje na i z terenu gminy. Według danych GUS za 2019 rok saldo migracji w skali całej gminy Kartuzy było dodatnie i wyniosło 1,00‰, przy czym było zróżnicowane na linii miasto – wieś. W tym kontekście znacznie lepsza sytuacja występowała na terenach wiejskich gminy. W kolejnych trzech latach saldo migracji w gminie było ujemne, co spowodowane było znacznym spadkiem salda na terenie miasta (do -13,48‰). Zróżnicowanie występowało w przypadku składowych salda migracji – poziom wskaźnika imigracji (zameldowań) na terenie wiejskim był znacznie wyższy od sytuacji tego wskaźnika w mieście; odwrotna sytuacja miała miejsce w przypadku wskaźnika emigracji (wymeldowań), który na terenach wiejskich gminy był na poziomie znacznie niższym niż w mieście. W podsumowaniu tej sytuacji należy wskazać, że o zróżnicowaniu sytuacji w tym zakresie na linii miasto – wieś decyduje zarówno różnica w poziomie imigracji (wyższa na terenach wiejskich) jak emigracji (wyższa w mieście). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy rysunek.

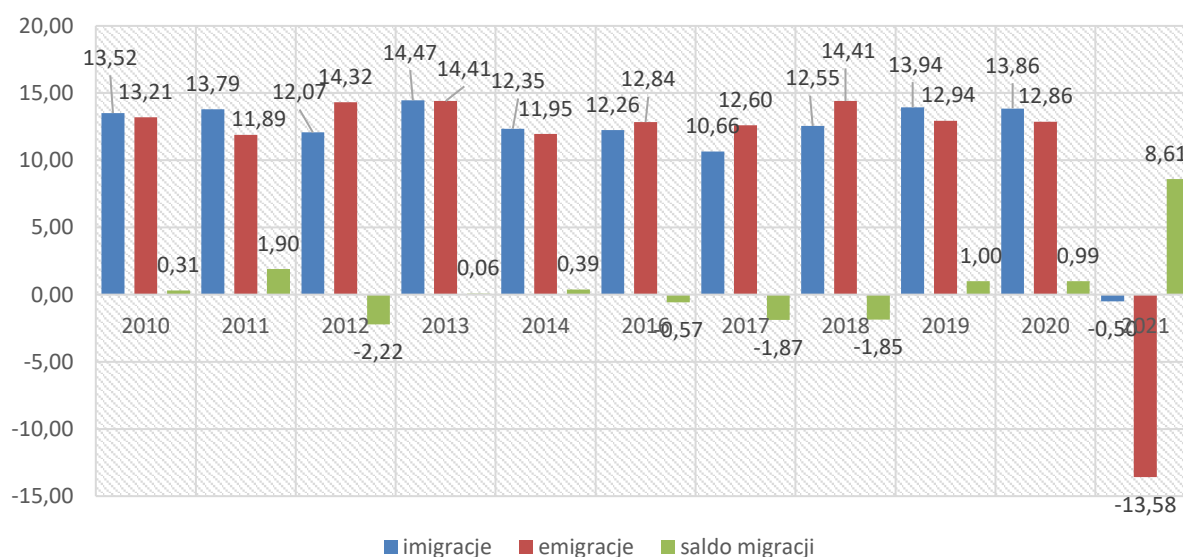
Rys 7. Migracje na terenie gminy Kartuzy w 2021 roku w %.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

W kontekście zmian wskaźników dotyczących migracji w ostatnich latach, należy wskazać na brak wyraźnej tendencji tych zmian na terenie gminy; można natomiast wskazać na widoczne pogorszenie sytuacji w tym zakresie w latach 2014 – 2018 – w analizowanych 3 latach, poziom salda migracji systematycznie spada (z 0,39‰ do -1,87‰) co jest wywoływane zarówno spadkiem wskaźnika imigracji jak i systematycznym wzrostem wskaźnika emigracji z terenu gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy rysunek.

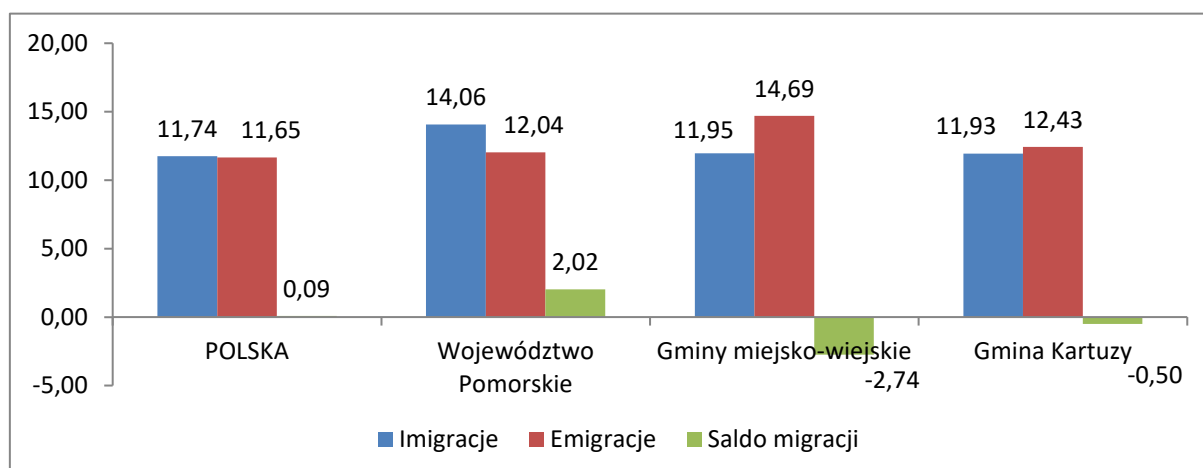
Rys. 8. Migracje na terenie gminy Kartuzy w latach 2010-2021, w %.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Porównując sytuację w zakresie wskaźników migracji w gminie na tle regionu i kraju należy wskazać, że poziom salda migracji w skali całej gminy Kartuzy jest na poziomie gorszym (niższym) niż ma to miejsce w skali zwłaszcza województwa pomorskiego. Fakt ten jest wynikiem zarówno nieznacznie wyższego od średniej poziomu emigracji z terenu gminy jak i niższego od średnich poziomu imigracji na jej teren. W konsekwencji poziom salda migracji na terenie gminy jest niższy od średniej dla całego województwa pomorskiego.

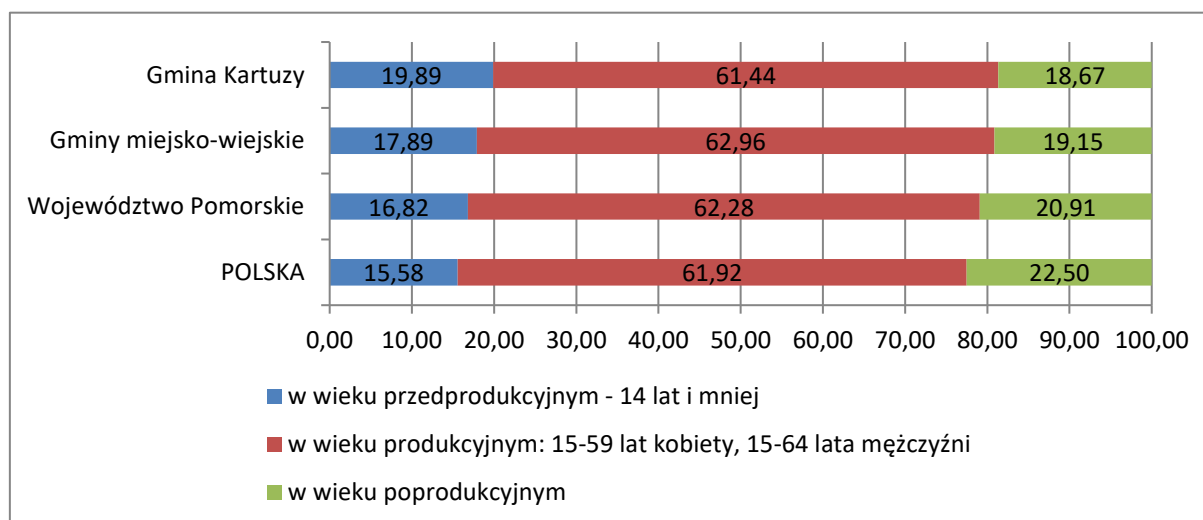
Rys 9. Migracje na terenie gminy Kartuzy na tle regionu i kraju w 2021 roku, w ‰.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Dane GUS za 2021 rok wskazują, że ludność gminy jest relatywnie młodsza niż ma to miejsce średnio w regionie i kraju. Objawia się to zarówno znacznie wyższym udziałem ludności w wieku przeprodukcyjnym (19,89%) jak i niższym udziałem mieszkańców w wieku produkcyjnym (61,44%) oraz poprodukcyjnym (18,67%). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy rysunek.

Rys 10. Struktura wieku mieszkańców gminy Kartuzy na tle regionu i kraju w 2021 roku, w ‰.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

2.4. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA REJESTROWEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.) bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. W ustawie przewidziano wyłączenia m.in. osobami bezrobotnymi nie są m.in. osoby w wieku nieprodukcyjnym, osoby, które już nabyły prawo do emerytury lub renty, rolnicy, osoby prowadzące działalność

gospodarczą, osoby objęte określonymi zasiłkami, czy też świadczeniami, osoby osiągające określone dochody.

Samo bezrobocie i spełnienie kryteriów określonych ustawą nie jest jedyną przesłanką określającą stan nieaktywności zawodowej w gminie Kartuzy. Z danych GOPS w Kartuzach wynika, że znaczna grupa osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nie jest zarejestrowana jako osoby bezrobotne a są bierne zawodowo. Równoległe z bezrobociem obserwuje się zatem nieaktywność zawodową u klientów pomocy społecznej, którzy nie podejmują działań w kierunku zatrudnienia, nie rejestrują się w PUP, a są w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej. Bezrobocie i bierność zawodowa są jednym z problemów społeczno-gospodarczych.

Pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i obywatelskim. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności, pozbawienie możliwości nabywania dóbr, które są symbolem statusu, w konsekwencji obniżenie samooceny, wzrost przestępczości i pogłębiający się niedostatek, duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych, zwiększenie się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa, kradzieże, rozwody itp.).

Głównym celem polityki zatrudnienia jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, wpływające na wzrost konkurencyjności i poprawę jakości życia. PUP oferuje wiele usług i stosuje szereg instrumentów rynku pracy dla zwiększenia szans powrotu na rynek pracy.

Tabela 2 Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość bezrobotnych z Gminy Kartuzy	307	243	209	214	323	314
Ilość bezrobotnych z Miasta Kartuzy	303	213	174	140	262	220
Ogół bezrobotnych	2022	1725	1490	1316	2134	1955

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Tabela 3 Liczba osób bezrobotnych Miasta Kartuzy ze względu na płeć

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	303	213	174	140	262	220
W tym kobiet	164	128	101	99	160	138
W tym mężczyzn	139	85	73	41	102	82

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wykształcenie

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wyższe	39	34	22	17	31	31
Policealne i średnie zawodowe	46	45	37	43	67	66
Średnie ogólnokształcące	68	50	41	32	52	60
Zasadnicze zawodowe	101	70	64	77	106	94
Gimnazjalne i niżej	53	44	45	45	67	63

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Ilość osób bezrobotnych gminy Kartuzy w roku 2021r. stanowi 16% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (w 2020 r. 15%). W strukturze osób bezrobotnych przeważały kobiety, udział ich stanowił 62,7% osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ponadto z przedstawionych powyżej tabel wynika, że w ostatnich dwóch badanych latach ustabilizowała się liczba bezrobotnych posiadających wyższe wykształcenie, natomiast wzrosła liczba bezrobotnych posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące. W przypadku grupy osób z wykształceniem

zawodowym oraz niższym liczbą bezrobotnych spadła.

Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wiek

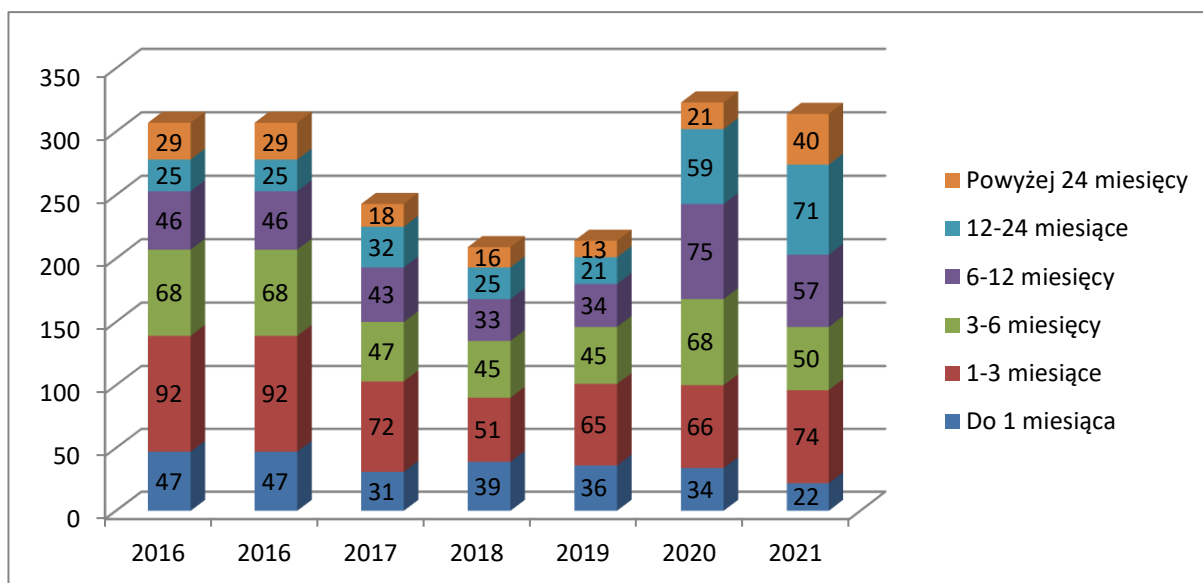
Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
18-24	75	57	51	43	83	70
25-34	83	66	81	70	94	103
35-44	59	55	30	40	67	64
45-54	45	37	25	29	41	36
55-59	26	17	15	23	26	26
60-64	18	10	5	7	10	15

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Analizując strukturę wiekową osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach, można zauważyć, że najliczniej reprezentowaną grupą były osoby w wieku 25-34 lata oraz 18-24. Grupy te stanowiły odpowiednio 32,8% i 22,2% ogólnej liczby bezrobotnych. Grupa bezrobotnych (35-44 lata) stanowiła również 20,38%, a osoby w wieku 45-54 lat - 11,5%. W strukturze osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć zmniejszenie udziału osób bezrobotnych w wieku 60-64.

Analizując strukturę osób zarejestrowanych ze względu na czas pozostania bez pracy, można zauważyć, że w ciągu dwóch ostatnich lat zmalał odsetek osób które pozostają bez zatrudnienia od 1 do 6 miesięcy oraz osób pozostających bez pracy ponad 24 miesiące. Wzrósł natomiast udział w strukturze bezrobocia osób pozostających bez pracy od 6 do 24 miesięcy. Długotrwałe pozostawanie bez pracy sprzyja powstawaniu i rozwijaniu się takich zjawisk jak: stopniowe ograniczanie konsumpcji, narastający stres, poczucie izolacji społecznej, szkody materialne i psychiczne, patologiczne zachowania takie jak: agresja, przemoc, alkoholizm, narkomania oraz samobójstwa. Bezrobotny i bierny zawodowo często jest obarczony kompleksem niższości w coraz mniejszym stopniu nadaje się do poszukiwania dróg awansu społecznego, pojawiają się problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, niemoc i zniechęcenie do podejmowania jakichkolwiek działań. Bezrobotny i bierny zawodowo często negatywnie ocenia samego siebie, odrzuca nawet fachową pomoc, dopatrując się negatywnej oceny swojej osoby ze stron innych osób. Konsekwencje te narastają oraz pogłębiają się wraz z okresem pozostawania bez pracy.

Rys. 11. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na czas pozostawania bez pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach

2.5. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

W zakresie pomocy społecznej, głównym podmiotem działającym na terenie gminy Kartuzy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego siedziba mieści się w budynku Urzędu Miejskiego w Kartuzach przy ul. Hallera 1, 83-300 Kartuzy. Ponadto druga placówka mieści się przy ul. Gdańskiej 15 w Kartuzach. Tam też pracuje część pracowników Ośrodka, w tym głównie pracownicy socjalni oraz asystenci rodzin. W ramach Ośrodka funkcjonują ponadto:

- Klub Integracji Społecznej,
- Ośrodek Geriatryczny,
- Klub Abstynenta,
- Klub Wolontariatu „Warto”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach udziela mieszkańcom wsparcia w ramach pomocy społecznej, świadczeń alimentacyjnych, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, a także ich rodzin („Klub Abstynenta”). Poza tym na terenie gminy funkcjonuje „Środowiskowy Dom Samopomocy” w Kartuzach, który do 2019 r. był jednostką organizacyjną GOPS w Kartuzach, zaś od 2020 roku funkcjonuje jako odrębna jednostka organizacyjna Gminy Kartuzy. Jego działalność ukierunkowana jest na pomoc osobom niepełnosprawnym, seniorom. Do struktur GOPS w Kartuzach należy również „Ośrodek Geriatryczny” w Sianowie, który zapewnia całodobową opiekę osobom dorosłym, które ze względu na stan zdrowia, warunki życiowe, rodzinne, materialne i mieszkaniowe kwalifikują się do tej formy pomocy.

W poniższej tabeli zestawiono liczby rodzin z Gminy Kartuzy objętych świadczeniami z pomocy społecznej na przestrzeni lat.

Tabela 6 Liczba rodzin i osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin ogółem	1 178	1 239	1 079	941	922	963
% liczby mieszkańców Gminy Kartuzy ogółem	3,59	3,78	3,29	2,87	2,81	2,82
W tym na wsi	608	654	602	427	420	458
Liczba osób w rodzinach	3 205	3 087	2 531	1 998	1 829	1973

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej systematycznie malała, osiągając najniższy poziom w 2020r., po czym w 2021r. odnotowano wzrost liczby rodzin objętych świadczeniami.

Ustawa o pomocy społecznej określa zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej jak i całej rodziny. Poniższe dane ukazują powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej

Główny powód przyznania świadczenia:	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ubóstwa	1 156	1 224	1 056	921	901	944
Sieroctwa	1	0	1	1	0	1
Bezdomności	31	17	28	19	39	61
Bezrobocia	233	186	118	103	98	90
Niepełnosprawności	381	389	328	361	367	346
Długotrwałej lub ciężkiej choroby	553	524	532	522	440	507
Przemocy w rodzinie	16	15	11	9	8	33
Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Potrzeby macierzyństwa lub wielodzietności	216	188	165	156	75	70
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	194	168	149	141	62	141
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielne w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	3	5	6	4	10
Alkoholizmu lub narkomanii	64	61	58	56	46	41
Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	5	3	2	0	1	2
Kłęski żywiołowej lub ekologicznej	0	2	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Analizując dane powyższej tabeli na przestrzeni lat od 2016 do 2021, zauważalny jest bardzo duży spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, z tytułu bezrobocia, bezradności z tytułu problemów opiekuńczo wychowawczych, zwłaszcza rodzinach niepełnych i wielodzietnych, oraz potrzeby macierzyństwa lub wielodzietności. Niezmienna liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przyznawana jest z tytułu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pozostałe kryteria przyznawania świadczeń, ubóstwo, alkoholizm, narkomania, bezdomność pozostają na podobnym poziomie.

Dodatki mieszkaniowe

Zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach określa ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.).

Dodatek mieszkaniowy zgodnie z w/w ustawą przysługuje osobom uprawnionym tj:

- 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, (dotyczy to zarówno mieszkań będących własnością miasta - czyli lokali komunalnych, mieszkań zakładowych, czy też mieszkań czynszowych jak i mieszkań wynajmowanych na wolnym rynku),
- 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- 3) osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych,
- 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem (na podstawie umowy użyczenia), osobom zajmującym lokal

- mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny,
- 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

Tabela 8 Środki finansowe przeznaczone na dodatki mieszkaniowe

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego z ryczałtem	263,00	296,00	281,00	268,00	276,00	320,09
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	1 873 181	1 850 636	1 737 969	1 648 694	1 635 878	1 883 668

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Tabela 9 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych i rodzin, którym wypłacono dodatki mieszkaniowe

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zasobie gminnym	871	947	940	931	933	1 077
Liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	615	592	536	517	503	539

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższe dane pokazują, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych spadła, jednakże w roku 2021 odnotowano ponownie znaczący wzrost liczby wypłaconych dodatków.

Osoby uprawnione do alimentów

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.).

Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza miesięcznie kwoty 900 zł netto. (art. 9 ust. 2a wyżej cytowanej ustawy). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, bądź w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bezterminowo.

Tabela 10 Liczba osób, liczba świadczeń i środki z funduszu alimentacyjnego

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób uprawnionych	379	371	341	328	337	350
Liczba świadczeń	3 798	3 541	3 411	3 300	3 320	3 411
Kwota świadczeń	1 647 050	1 526 299	1 478 175	1 431 720	1 486 556	1 515 250
Liczba rodzin	248	231	209	200	210	212

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Kartuzki jako jedyne miasto w naszej gminie, jest często wybierane przez klientów gmin wiejskich również spoza naszej gminy – jako miejsce gdzie można wynająć mieszkanie, znaleźć pracę bądź jako dobre połączenie do Trójmiasta. Niejednokrotnie oznacza to również potrzebę korzystania

ze świadczeń w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej, co powoduje nie tylko wzrost świadczeń zleconych z zakresu administracji rządowej, ale również obciąża gminę Kartuzy z tytułu wydatków obligatoryjnych własnych.

Tabela 11 Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie Kartuzy

2016	2017	2018	2019	2020	2021
332	355	374	390	401	426

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższa tabela wskazuje tendencję wzrostu liczby dłużników z każdym kolejnym rokiem.

Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczenia rodzinne, czyli zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Tabela 12 Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłki rodzinne	2 207	2 128	2 034	1 916	1 719	1 503
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu urodzenia dziecka	206	229	209	185	128	104
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	223	248	215	185	171	152
Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0	0
Samotnego wychowywania dziecka	94	98	97	79	75	56
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	321	302	317	322	300	242
Rozpoczęcia roku szkolnego	1 595	1 504	1 475	1 395	1 244	1 073
Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	482	425	419	484	474	451
Zasiłki pielęgnacyjne	1 291	1 356	1 396	1 440	1 421	1 500
Świadczenia pielęgnacyjne	193	190	205	226	226	241
Specjalny Zasiłek Opiekuńczy	61	79	65	58	53	35
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	369	436	385	383	318	287
Świadczenie rodzicielskie	141	179	194	201	200	184

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Budżet na realizację zadań GOPS Kartuzy

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.), zadania własne jednostki samorządu terytorialnego wykonują w zakresie: pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Poniższe tabele wskazują budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach za lata 2016-2021.

Tabela 13 Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach na latach 2016- 2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zadania własne dotowane z budżetu Gminy Kartuzy	8 092 927	9 193 556	11 259 059	11 384 172	12 460 719	13 941 371
Zadania własne dotowane z budżetu państwa	3 017 711	3 047 984	2 688 754	2 842 830	2 640 064	2 541 672
Zadania zlecone	43 662 406	53 301 000	53 836 890	62 886 209	71 394 014	69 413 536
Środki na projekty unijne	1 300 082	1 629 799	1 993 327	1 545 002	1 923 206	1 070 816
Kwota ogółem	56 073 126	67 172 339	69 778 030	78 658 213	88 418 003	86 967 395

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Uzależnienia

Uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między organizmem a substancją chemiczną, charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub uniknięcia objawów towarzyszących brakowi tej substancji. Każde uzależnienie (fizyczne, psychiczne, czy też społeczne t.j. pod wpływem grupy osób) prowadzi do koncentracji życia wokół czynnika uzależniającego, co prowadzi do zaniedbań na różnych obszarach: w sferze emocjonalnej, duchowej, społecznej, intelektualnej i fizycznej.

Uzależnienie od środków psychoaktywnych należy do coraz powszechniejszych problemów. Alkoholizm i narkomania są problemami wielowymiarowymi, powodującymi szereg szkód społecznych, zdrowotnych, prowadzą do przedwczesnej śmierci. Zażywanie środków psychoaktywnych wywołuje wiele różnych problemów rodzinnych, społecznych, a także zdrowotnych. Problem dotyczy wszystkich grup społecznych, bez względu na region, wiek, wykształcenie i status finansowy.

Biorąc pod uwagę zasięg problemów związanych z uzależnieniem od środków psychoaktywnych, skuteczne mogą być tylko działania kompleksowe, zaplanowane na szeroką skalę, a ich realizowanie wymaga zaangażowania wielu różnych instytucji, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej.

Kolejnym dotąd coraz częściej spotykanym jest uzależnienie od mediów wśród dzieci i młodzieży jest tzw. (siecioholizm). Osobowość człowieka kształtuje się przez całe jego życie. Wpływa na to zarówno czynnik genetyczny, czynniki środowiskowe oraz własna aktywność jednostki. Najważniejszym czynnikiem środowiskowym jest rodzina. To ona przez pierwsze lata życia ma największy i znaczący wpływ na rozwój osobowości dziecka. W wieku szkolnym istotny jest wpływ szkoły oraz grup rówieśniczych. W ostatnim czasie odnotowuje się wzrost uzależnień wśród dzieci i młodzieży od alkoholu, narkotyków a także i mediów (tzw. siecioholizm). W szczególności dzieci i młodzież uzależniają się od mediów (takich jak: telewizja, gry komputerowe, Internet) ze względu na

ich atrakcyjne formy i łatwy dostęp oraz popularność. Brak jest jednak szczegółowych danych umożliwiających identyfikację skali tego problemu na obszarze gminy.

Tabela 14 Wysokość środków finansowych na realizację zadań z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (zł)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych	543 537,91	495 200,65	565 081,31	661 641,25	645 085,65	621 466,14
Przeciwdziałanie narkomanii	38 019,13	31 964,68	36 260,43	40 296,11	22 557,26	18 875,23

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach

Tabela 15 Skala występowania problemu alkoholizmu na terenie Gminy Kartuzy w latach 2016-2021

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość wniosków, które wpłynęły do GKRPA.	68	40	29	42	21	11
Skierowania na leczenie (zarówno stacjonarne jak i ambulatoryjne).	72	60	58	197	38	42
Rozmowy motywujące do leczenia.	325	217	225	234	147	188
Wnioski skierowane do sądu.	1	4	3	1	0	0
Osoby z problemem alkoholowym stosujące przemoc	17	4	6	30	5	7
Ofiary przemocy w rodzinach alkoholowych	50	12	16	45	11	11
Wnioski do Prokuratury o podejrzenie występowania przemocy.	9	4	6	4	1	3
Czynne postępowania w sprawie o leczenie odwykowe	271	259	297	332	331	328

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach

Powyższa tabela przedstawia skalę występowania problemu alkoholowego na terenie Gminy Kartuzy, gdzie ilość wniosków, które wpłynęły do GKRPA od 2016 do 2020 r zmalała o 69 %. Takiego stanu rzeczy z pewnością doszukiwać można się w sytuacji związanej z pojawieniem się i rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19 w 2020 roku. Jednak czynne postępowania w sprawie o leczenie na przełomie lat wzrosły o 22%. Analizując dane można również stwierdzić, że przy nadużywaniu alkoholu lub substancji aktywnych w rodzinach coraz częściej dochodzi do przemocy psychicznej czy fizycznej.

2.6. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Według danych Centrum Informatycznego Edukacji w 2022 roku na terenie gminy Kartuzy funkcjonowało 57 szkół i placówek oświatowych. Ich szczegółowy wykaz przedstawia poniższa tabela. Spośród przedstawionych w wykazie podmiotów, 34 (59,6%) zlokalizowanych jest na terenie Kartuz a pozostała część na terenach wiejskich gminy.

Tabela 16 Wykaz szkół i placówek oświatowych na terenie gminy Kartuzy na dzień 26.01.2022 r.

Miasto Kartuzy				
	Typ	NAZWA	Ulica	Publiczność / status
1	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH	ul. Klasztorna	publiczna
2	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. FLORIANA CEYNOWY W KARTUZACH	ul. Mściwoja II	publiczna
3	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA SPECJALNEGO W KARTUZACH	ul. 3 Maja	publiczna
4	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH NR 2 W KARTUZACH	os. gen. Józefa Wybickiego	publiczna
5	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH M.I BRYGADY PANCERNEJ IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE	ul. Wzgórze Wolności	publiczna
6	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. ŚW. KAZIMIERZA W KARTUZACH	ul. 3 Maja	publiczna
7	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W KARTUZACH	ul. Wzgórze Wolności	publiczna
8	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii ze szkołami	MŁODZIEŻOWY OŚRODEK SOCJOTERAPII W KARTUZACH	ul. Słoneczna	publiczna
9	Liceum ogólnokształcące	ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH, I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI IM. HIERONIMA DERDOWSKIEGO W KARTUZACH	ul. Klasztorna	publiczna
10	Szkoła muzyczna I stopnia	PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO W KARTUZACH	ul. dr. Aleksandra Majkowskiego	publiczna
11	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA W KARTUZACH	ul. Kolejowa	publiczna
12	Liceum ogólnokształcące	II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. DRA ALEKSANDRA MAJKOWSKIEGO	os. gen. Józefa Wybickiego	publiczna
13	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 5 IM. ALEKSANDRA MAJKOWSKIEGO W KARTUZACH	os. gen. Józefa Wybickiego	publiczna
14	Liceum ogólnokształcące	ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH IM.I BRYGADY PANCERNEJ IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W KARTUZACH	ul. Wzgórze Wolności	publiczna

15	Technikum	ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH IM.I BRYGADY PANCERNEJ IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE TECHNIKUM NR 2 W KARTUZACH	ul. Wzgórze Wolności	publiczna
16	Liceum ogólnokształcące	ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH, LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA DOROSŁYCH W KARTUZACH	ul. Klasztorna	publiczna
17	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA SPECJALNEGO W KARTUZACH, SZKOŁA SPECJALNA PRZYSPOSABIAJĄCA DO PRACY W KARTUZACH	ul. Słoneczna	publiczna
18	Przedszkole	PRZEDSZKOLE Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI "AKADEMIA PRZEDSZKOLAKA" W KARTUZACH	os. gen. Józefa Wybickiego	publiczna
19	Przedszkole	PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "AKUKU" W KARTUZACH	ul. Prokowska	niepubliczna
20	Szkoła policealna	SZKOŁA POLICEALNA "MATRIX" W KARTUZACH	ul. Klasztorna	niepubliczna
21	Przedszkole	PRZEDSZKOLE SIÓSTR MIŁOSIĘDZIA ŚW. WINCENTEGO A'PAULO W KARTUZACH	ul. Gdańska	niepubliczna
22	Przedszkole	PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "KUBUŚ PUCHATEK"	ul. Szkolna	niepubliczna
23	Technikum	ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. FLORIANA CEYNOWY W KARTUZACH TECHNIKUM NR 1 W KARTUZACH	ul. Mściwoja II	publiczna
24	Szkoła podstawowa	MŁODZIEŻOWY OŚRODEK SOCJOTERAPII W KARTUZACH, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 6 SPECJALNA W KARTUZACH	ul. 3 Maja	publiczna
25	Placówka Kształcenia Ustawicznego	CENTRUM SZKOLEŃ "PASJA"	ul. Mściwoja II	niepubliczna
26	Szkoła podstawowa	KATOLICKA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. JANA PAWŁA II	rynek Rynek	niepubliczna
27	Branżowa szkoła I stopnia	ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. FLORIANA CEYNOWY W KARTUZACH BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 2 W KARTUZACH	ul. Mściwoja II	publiczna
28	Branżowa szkoła I stopnia	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA SPECJALNEGO W KARTUZACH, BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 3 SPECJALNA W KARTUZACH	ul. 3 Maja	publiczna
29	Branżowa szkoła I stopnia	ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W KARTUZACH IM.I BRYGADY PANCERNEJ IM. BOHATERÓW WESTERPLATTE BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA NR 1 W KARTUZACH	ul. Wzgórze Wolności	publiczna
30	Punkt przedszkolny	TERAPEUTYCZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY "NIEBIESKI BALONIK"	ul. Jeziorna	niepubliczna

31	Centrum Kształcenia Zawodowego	ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH IM. FLORIANA CEYNOWY W KARTUZACH, CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W KARTUZACH	ul. Mściwoja II	publiczna
32	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY "POZYTYWKA"	ul. dr. Aleksandra Majkowskiego	niepubliczna
33	Szkoła podstawowa	NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA SPECJALNA "NIEBIESKI BALONIK" W KARTUZACH	ul. Kościerska	niepubliczna
34	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	NIEPUBLICZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA "ODNOVA DLA CIEBIE"	ul. Jana Bielińskiego	niepubliczna
OBSZAR WIEJSKI GMINY KARTUZY				
	Typ	Nazwa	Miejscowość	Publiczność / status
1	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY W BĄCZU	Bącz	niepubliczna
2	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA W BRODNICY GÓRNEJ	Brodnica Górna	publiczna
3	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. KS. JANA TKACZYKA W BRODNICY GÓRNEJ	Brodnica Górna	publiczna
4	Przedszkole	PRZEDSZKOLE W BRODNICY GÓRNEJ	Brodnica Górna	publiczna
5	Zespół szkół i placówek oświatowych	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA W DZIERŻĄŻNIE	Dzierżążno	publiczna
6	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W DZIERŻĄŻNIE	Dzierżążno	publiczna
7	Szkoła podstawowa	ZESPÓŁ KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA SPECJALNEGO W KARTUZACH, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 SPECJALNA ZORGANIZOWANA W SZPITALU SPECJALISTYCZNYM W KOŚCIERZYNIE - ODDZIAŁ REHABILITACJI DZIECIĘCEJ W DZIERŻĄŻNIE	Dzierżążno	publiczna
8	Przedszkole	PRZEDSZKOLE W DZIERŻĄŻNIE	Dzierżążno	publiczna
9	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. LEONA KĄKOLA W GRZYBNIE	Grzybno	publiczna
10	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY "POD GRZYBKIEM"	Grzybno	niepubliczna
11	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. PARTYZANTÓW GRYFA POMORSKIEGO W KIEŁPINIE	Kiełpino	publiczna
12	Przedszkole	PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "ANIOŁEK" W KIEŁPINIE	Kiełpino	niepubliczna
13	Przedszkole	PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE GUCIO	Kiełpino	niepubliczna
14	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA W KOLONI	Kolonia	publiczna
15	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA W ŁAPALICACH	Łapalice	publiczna
16	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA W MIRACHOWIE	Mirachowo	publiczna

17	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE W POMIECZYŃSKIEJ HUCIE	Pomieczyńska Huta	niepubliczna
18	Szkoła podstawowa	PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W POMIECZYŃSKIEJ HUCIE	Pomieczyńska Huta	publiczna
19	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JANA PAWŁA II W PROKOWIE	Prokowo	publiczna
20	Przedszkole	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "TYGRYSEK"	Prokowo	niepubliczna
21	Szkoła podstawowa	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. GEN. JÓZEFA WYBICKIEGO W STANISZEWIE	Staniszewo	publiczna
22	Szkoła podstawowa	OŚRODEK EDUKACJI KASZUBSKIEJ - SZKOŁA PODSTAWOWA W STAREJ HUCIE	Stara Huta	publiczna
23	Punkt przedszkolny	NIEPUBLICZNY PUNKT PRZEDSZKOLNY W STAREJ HUCIE	Stara Huta	niepubliczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://cie.men.gov.pl>

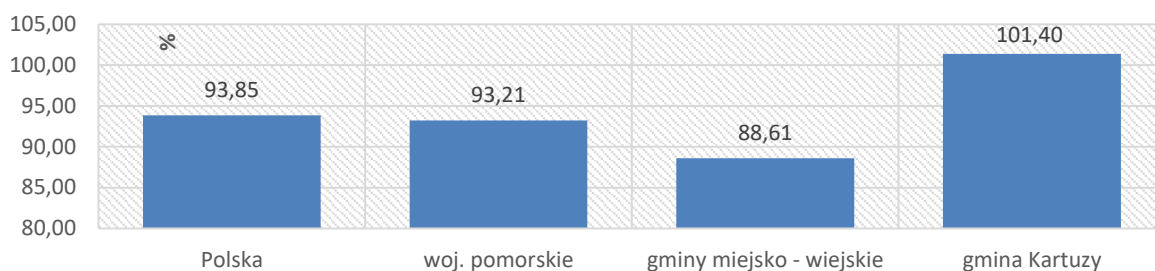
Gmina Kartuzy jest organem prowadzącym dla 12 szkół podstawowych i 1 szkoły ponadpodstawowej. Na terenie Gminy funkcjonuje również 1 szkoła niepubliczna i 2 szkoły publiczne niesamorządowe. Szkoły zapewniają nauczanie oraz organizują m.in. zajęcia świetlicowe, pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W każdej placówce funkcjonuje gabinet logopedy i pielęgniarki szkolnej oraz stołówka zapewniająca posiłki wszystkim chętnym dzieciom. Gmina dla wszystkich dzieci od klasy IV do VIII organizuje bezpłatny dowóz i naukę pływania na basenie w Kartuzach. W ofercie gminnych szkół znajdują się klasy dwujęzyczne, sportowe o profilu pływackim oraz piłka ręczna dla chłopców i koszykówka dla dziewcząt. Na terenie gminy znajduje się także szkoła podstawowa z oddziałami integracyjnymi w Kiełpinie. W gminie Kartuzy funkcjonuje 8 przedszkoli publicznych, 5 punktów przedszkolnych, 7 przedszkoli niepublicznych, 5 niepublicznych punktów przedszkolnych, 5 żłobków i 2 kluby dziecięce. Na terenie Kartuz zlokalizowany jest również Zespół Placówek Specjalnych, który zapewnia dzieciom i młodzieży z niedostosowaniem społecznym i niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz sprzężeniami, możliwość zdobycia wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. W skład zespołu wchodzi:

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Szkoła Przesposabiająca do Pracy dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz sprzężeniami,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii,
- Szkoła artystyczna – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Ignacego Paderewskiego.

Podstawą do porównania poziomu rozwoju szkolnictwa na terenie gminy ze średnią sytuacją w regionie czy kraju jest poziom wskaźnika skolaryzacji netto będący miarą powszechności kształcenia i obrazujący relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W przypadku gminy Kartuzy poniżej zaprezentowano poziom tego wskaźnika w odniesieniu do województwa pomorskiego, kraju oraz gmin miejsko – wiejskich województwa. Jak wynika z zaprezentowanych danych wartość tego wskaźnika na terenie gminy jest wyższa od średnich i przewyższa pod tym względem wszystkie porównywane średnie – tak dla województwa jak i kraju i pozostałych gmin miejsko – wiejskich w województwie pomorskim (tylko jedna gmina miejsko-wiejska ma wskaźnik nieco wyższy od Gminy Kartuzy). Sytuacja ta świadczy o bardzo dobrym poziomie dostępu mieszkańców do wykształcenia na poziomie szkoły podstawowej na terenie gminy Kartuzy¹.

¹ W analizie nie przedstawiono danych dla nauki na poziomie ponadpodstawowym, z uwagi na brak tego typu statystyk prowadzonych na poziomie gminy.

Rys. 12. Współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) na terenie gminy w relacji do region i kraju w % w 2021 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

2.7. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Główną instytucją zajmującą się propagowaniem kultury na terenie gminy Kartuzy jest Kartuskie Centrum Kultury. Do podstawowych zadań jednostki należy upowszechnianie kultury, sportu i turystyki poprzez rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców, przygotowywanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze, organizowanie przedsięwzięć propagujących i prezentujących dorobek kulturalny regionu, organizowanie różnorodnych form edukacji artystycznej, kulturalnej, społecznej kierowanej do wszystkich grup wiekowych; popularyzacja i promocja twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki oraz podejmowanie działań integracyjnych w sferze kultury dla osób zamieszkujących gminę oraz powiat kartuski. Placówka finansowana z budżetu gminy prowadzi szeroką działalność propagującą lokalną kulturę i sztukę a w budynku Centrum prowadzone są następujące sekcje:

- Aerobik,
- Zumba
- Nauka gry na gitarze
- sekcja dziennikarska,
- sekcja plastyczna,
- Akademia Małego Tancerza
- Balet
- grupa tańca nowoczesnego Ale Jazz oraz Dance Melody
- sekcja teatralna
- Klub szachowy „Ormuzd”

Ponadto w ramach Centrum działają zespoły:

- Chór Cartusia
- Zespół wokalny D`accordo
- Chór Kakofonia
- Zespoły młodzieżowe

W strukturach instytucji Kartuskiego Centrum Kultury prowadzona jest działalność przez:

- Kartuskie Centrum Kultury
- Centrum Informacji Turystycznej
- Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze
- Uniwersytet Trzeciego Wieku

Na terenie gminy Kartuzy organizowanych jest m.in. przez Centrum wiele imprez kulturalno-rekreacyjnych dzięki którym można zapoznać się z folklorem kaszubskim. Przykładem największych tego typu wydarzeń są: Truskawkobranie, Jarmark Kaszubski, Dożynki czy Blues w Leśniczówce

w Mirachowie. Jedną z najbardziej znanych w regionie imprez jest „Truskawkobranie” organizowane na Złotej Górze na przełomie czerwca i lipca. Można wówczas skorzystać z wyrobów prezentowanych na wielu stoiskach handlowych i gastronomicznych, a także skorzystać z oferty artystycznej artystyczne polskich i zagranicznych gwiazd, konkursy i zawody.

Kartuskie Centrum Kultury organizuje również wiele imprez kulturalnych takich jak spektakle teatralne, koncerty, festiwale, warsztaty, odczyty poezji i wystawy.

Poza Centrum innymi instytucjami/obiektami zajmującymi się propagowaniem kultury na terenie gminy są:

- Galeria „Refektarz”,
- Muzeum Kaszubskie im. Franciszka Tredera w Kartuzach,
- Zespół „Kaszuby”,
- Biblioteka Publiczna w Kartuzach.

Ponadto zadania z zakresu kultury, turystyki sportu i rekreacji realizuje Wydział Promocji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miejskiego w Kartuzach w szczególności poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych. Wydział nadzoruje również sposób wykorzystania niektórych obiektów sportowych zlokalizowanych na terenie miasta.

2.8. OCHRONA ZDROWIA

Głównym obiektem świadczącym opiekę lekarską na terenie gminy na poziomie specjalistycznym jest Szpital Powiatowy im. Dr Aleksandra Majkowskiego w Kartuzach (pełna nazwa brzmi: Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. NZOZ im. dr Aleksandra Majkowskiego). Szpital zlokalizowany jest przy ul. Floriana Ceynowy 7 i świadczy opiekę medyczną poprzez:

Oddziały:	Diagnostykę:	Poradnie:
<ul style="list-style-type: none"> - Izba przyjęć, - Szpitalny Oddział Ratunkowy, - Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, - Pediatria, - Oddział Chorób Wewnętrznych, - Oddział Ginekologiczno – Położniczy, - Oddział Neonatologiczny, - Oddział Chirurgii Ogólnej, - Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pracownia Tomografii Komputerowej, - Pracownia endoskopowa, - Densytometria, - Pracownia Diagnostyki Laboratoryjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Poradnia Chirurgii dla dzieci, - Poradnia Chirurgii Ogólnej, - Poradnia Ortopedyczna, - Poradnia Ginekologiczna, - Poradnia Neonatologiczna.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje szereg – głównie niepublicznych – zakładów opieki zdrowotnej – do najważniejszych z nich należą:

- NZOZ Centrum Medyczne "KASZUBY" Sp. z o.o.,
- NZOZ Nr 1 Krystyna Mach,
- Centrum Medyczne św. Łukasza,

W Dzierżaninie znajduje się Gdańskie Centrum Rehabilitacji – jedyny tego typu ośrodek na terenie północnej Polski oferujący świadczenia rehabilitacyjne dla dzieci i dorosłych. Powstał on na miejscu funkcjonującego przez niemal pięćdziesiąt lat sanatorium przeciwgruźliczego.

2.9. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Miarą aktywności społecznej mieszkańców danego obszaru jest przede wszystkim liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych na tym terenie. Jednocześnie bardzo ważnym współczynnikiem w tym zakresie jest poziom uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu politycznym mierzony poziomem udziału społeczeństwa w wyborach powszechnych.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

Gmina Kartuzy posiada akt prawa miejscowego, tj. Roczny Program Współpracy Gminy Kartuzy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

W gminie Kartuzy działa – 140 organizacji pozarządowych, w tym 80 zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, 28 uczniowskich klubów sportowych i klubów sportowych zarejestrowanych w ewidencji Starosty Kartuskiego, 11 Ochotniczych Straży Pożarnych, 7 stowarzyszeń zwykłych wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Starostę Kartuskiego i 6 kół gospodyń wiejskich wpisanych do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (w tym 2 wpisane do KRS).

Główne obszary działania organizacji pozarządowych to Kultura fizyczna, sport i rekreacja (ok/ 26%), rozwój lokalny (ok. 17%), kultura i sztuka (ok. 10%), pomoc społeczna i działanie na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz nauka i edukacja (po ok. 10%). Mniej organizacja działa w sferach zdrowia, rozwoju gospodarczego, ochron środowiska, czy turystyki.

Tabela 17 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych obszarach Gminy Kartuzy wg stanu na koniec 2022r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba organizacji	OSP	KGW	SZ	UKS i KS	Inne	Wskaźnik koncentracji
1	Centrum	32	1			4	27	17,49
2	Tereny przemysłowe i sportowe	11				5	6	22,77
3	Obszar na płn.-zach. od Centrum	2					2	1,16
4	Osiedla Wielomieszkaniowe	16			2	7	7	2,99
5	Obszar na zachód od Centrum	11			1	1	9	3,33
6	Burchardztwo	0						0,00
	Miasto Kartuzy razem	72			3	17	51	5,61
1	Bącz	1		1				3,64
2	Borowo	5					5	5,66
3	Brodnica Dolna	1					1	4,95
4	Brodnica Górna	6	1	1		2	2	4,12
5	Dzierżążno	4	1				4	2,36
6	Głusino	0						0,00
7	Grzybno	0						0,00
8	Kaliska	1					1	3,64
9	Kiełpino	8		1	4	3	9	1,88
10	Kolonia	4	1	1			2	4,99
11	Kosy	0						0,00
12	Łapalice	2	1				1	1,60

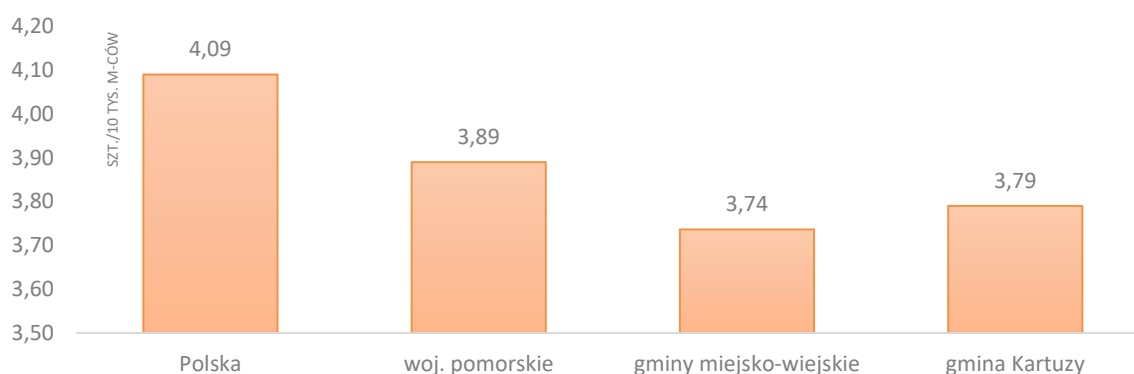
13	Mirachowo	4	1	1		1	1	4,85
14	Mezowo	1				1	1	1,11
15	Nowa Huta	1					1	3,33
16	Pomieczyńska Huta	2	1				1	7,09
17	Prokowo	4	1			1	2	2,70
18	Ręboszewo	2				1	1	6,94
19	Sianowo	1					1	2,53
20	Sianowska Huta	1	1					4,17
21	Sitno	1					1	3,02
22	Smętowo Chmieleńskie	0						0,00
23	Staniszewo	6	1	1		2	2	5,85
24	Stara Huta	2	1				1	6,71
Razem obszar wiejski		68	10	6	4	11	37	3,48
Razem Gmina Kartuzy		140	11	6	7	28	88	4,33

SZ – Stowarzyszenia zwykłe, UKS i KS – Uczniowskie Kluby Sportowe i kluby sportowe, Inne – zarejestrowane w KRS, Wskaźnik koncentracji – liczba organizacji na 1 tys. mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl) oraz Urzędu Miejskiego w Kartuzach

Porównując dane dotyczące liczby działających organizacji pozarządowych przypadających na 10 000 mieszkańców na terenie gminy Kartuzy na podstawie danych GUS ze średnią dla regionu i kraju należy wskazać, że wskaźnik ten na terenie gminy (2,44‰) kształtuje się poniżej średniej zarówno dla województwa pomorskiego (3,69‰) oraz kraju (3,83‰). Porównując gminę Kartuzy ze średnią dla pozostałych gmin miejsko – wiejskich województwa pomorskiego należy wskazać, że poziom tego wskaźnika jest wyższy od tej średniej (1,98‰). W konsekwencji należy uznać, że liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy jest wyższa od średniej dla tego typu gmin w regionie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 13. Liczba organizacji pozarządowych na 10 000 mieszkańców w gminie Kartuzy zarejestrowanych w KRS, na tle regionu i kraju, w 2021 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Frekwencja wyborcza

W kontekście uczestnictwa mieszkańców gminy Kartuzy w wyborach powszechnych, analizę oparto o oficjalne wyniki ostatnich wyborów Prezydenta RP, jakie miały miejsce w 2020 roku (II tura). W wyborach tych frekwencja wyborcza w gminie Kartuzy wyniosła 71,56% i była niższa od średniej dla

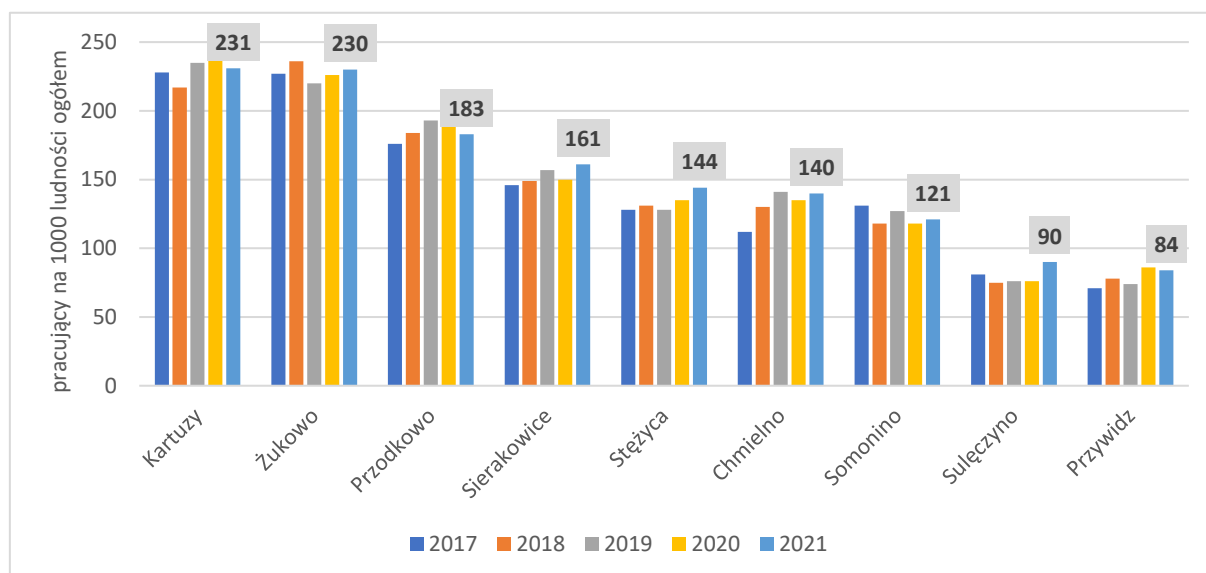
powiatu kartuskiego (73,20%) a jednocześnie wyższa od średniej dla województwa pomorskiego (70,04%). Sytuacja ta świadczy o ponadprzeciętnej aktywności lokalnej społeczności w kontekście udziału w życiu społecznym i politycznym w porównaniu z całym regionem.

2.10. SFERA GOSPODARCZA

Poniższe opracowanie obrazujące sytuację na rynku pracy oraz w sferze gospodarki lokalnej stanowi wyciąg z raportu p.n.: *Rozwój przedsiębiorczości na terenie Szwajcarii Kaszubskiej – stan obecny oraz perspektywy na przyszłość*, Instytut Rozwoju, InfoCredit, 2022 opracowanego na zlecenie Stowarzyszenia Turystycznego Kaszuby Lokalnej Grupy Działania. Z uwagi na zasięg działania STK Kaszuby opracowanie dotyczy sytuacji 9 gmin będących członkami stowarzyszenia. W poniższym rozdziale skupiono się w głównej mierze na sytuacji Gminy Kartuzy przedstawiając jednak poszczególne wskaźniki w porównaniu z pozostałymi gminami (w głównej mierze powiatu kartuskiego).

Zasoby ludzkie, wielkość populacji, jej struktura wiekowa, poziom wykształcenia określają sytuację na rynku pracy. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w syntetyczny sposób przedstawia aktywność zawodową, na co wpływa podaż pracowników na lokalnych rynkach z jednej strony i popyt zgłaszany przez przedsiębiorców, z drugiej.

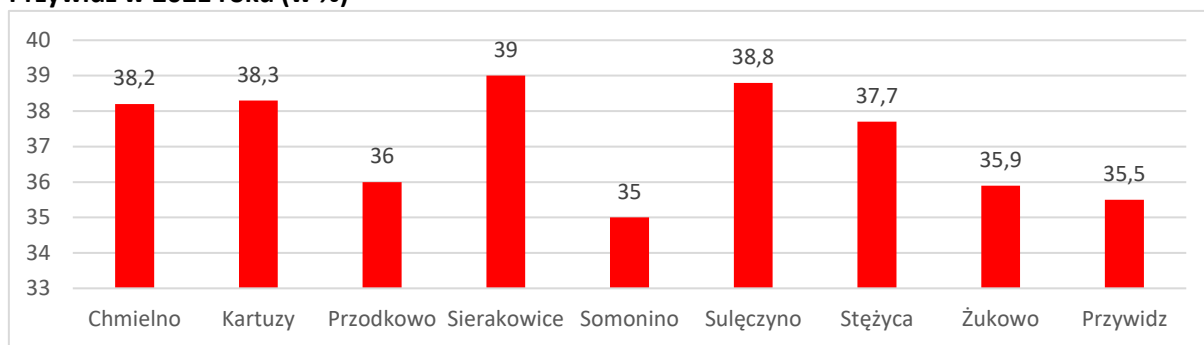
Rys. 14. Liczba pracujących na 1000 osób ludności ogółem w latach 2017-2021

Źródło danych: *Rozwój przedsiębiorczości na terenie Szwajcarii Kaszubskiej – stan obecny oraz perspektywy na przyszłość*, Instytut Rozwoju, InfoCredit, 2022 na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 06.09.2022.

W 2021 roku wskaźnik liczba pracujących na 1000 ludności był najwyższy w gminach: Kartuzy i Żukowo (odpowiednio 231 i 230), najniższy w gminach: Przywidz (84) i Sulęczyno (90). Różnice te nie są bezpośrednio powiązane ze strukturą wieku ludności, o czym świadczy porównanie aktywności zawodowej (wyrażonej liczbą pracujących na 1000 ludności) z obciążeniem demograficznym (mierzonym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym).

Rys. 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz w 2021 roku (w %)

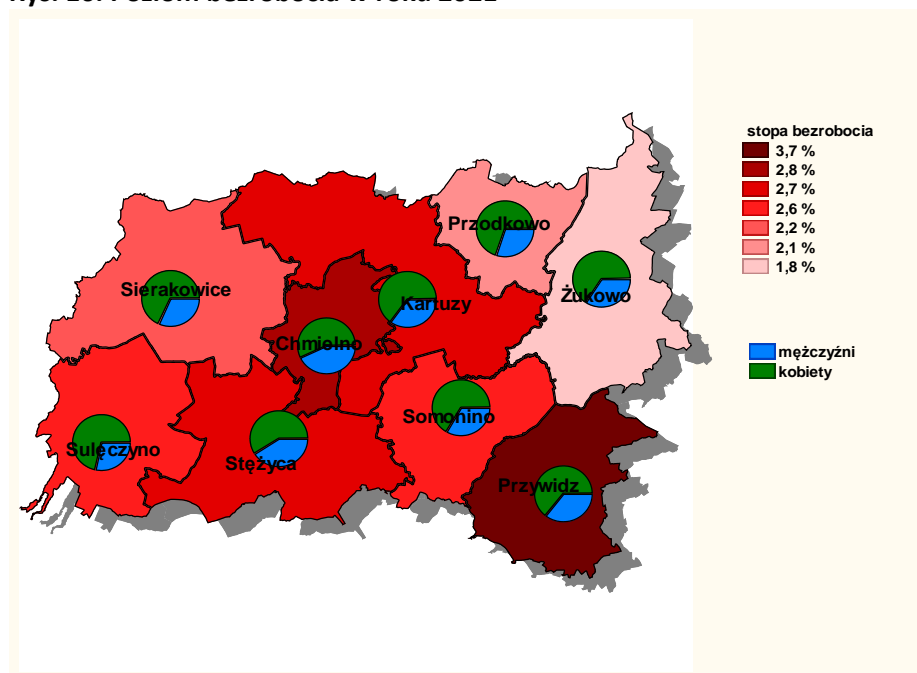
Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 02.09.2022.

W latach 2017-2021 nie widać dynamicznych zmian w liczbie pracujących na 1000 ludności. Nie widać też większego załamania zapotrzebowania na pracowników, które mogłyby być spowodowane pandemią COVID-19.

Najwyższy współczynnik obciążenia demograficznego ma gmina Sierakowice (39%), następnie Sulęczyño (38,8%), Kartuzy (38,3%), Chmielno (38,2%), Stężyca (37,7%).

Między tymi dwoma wskaźnikami nie ma prostej korelacji (gmina Kartuzy ma najwyższy udział osób w wieku przed i poprodukcyjnym (38,2%) i jednocześnie największą liczbę osób pracujących na 1000 ludności. Najmniej „obciążone” demograficznie gminy: Przdokowo (36%), Somonino (35%) i Żukowo (35,9%) cechuje również zróżnicowany poziom wskaźników charakteryzujących aktywność zawodową.

Rys. 16. Poziom bezrobocia w roku 2021

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 06.09.2022.

Sytuację na lokalnych rynkach pracy należy uzupełnić o informacje dotyczące stopy bezrobocia. Od 2003 roku wykazywała tendencję malejącą aż do roku 2008, kiedy zaczęła ponownie wzrastać (prawdopodobny wpływ kryzysu 2008). W 2013 roku odnotowujemy jej najwyższy poziom, po czym zaczyna się zmniejszać do 2019 roku, po którym nastąpił niewielki jej wzrost.

Tabela 18 Poziom bezrobocia ogółem i bezrobocie kobiet w badanych gminach w latach 2017-2021

jednostka administr.	2017		2018		2019		2020		2021	
	I. bezrob.	odsetek kobiet	I. bezrob.	odsetek kobiet	I. bezrob.	odsetek kobiet	I. bezrob.	odsetek kobiet	I. bezrob.	odsetek kobiet
POLSKA	1 081 746	55,1	968 888	56,0	866 374	55,3	1 046 432	53,7	895 203	53,8
pomorskie	49 653	62,3	46 082	63,2	41 817	62,8	56 216	59,2	47 682	60,0
Chmielno	117	65,8	103	66,0	87	69,0	128	64,1	130	56,9
Kartuzy	458	62,2	384	64,8	355	71,3	585	64,1	534	65,0
Przodkowo	106	71,7	100	64,0	68	66,2	128	59,4	129	69,8
Sierakowice	225	67,1	205	74,6	198	74,7	285	68,1	263	68,1
Somonino	165	60,6	140	70,0	128	68,8	205	61,5	176	66,5
Stężycza	165	70,3	133	66,9	111	61,3	161	61,5	168	58,9
Sulęczyno	85	69,4	78	74,4	64	71,9	93	77,4	84	71,4
Żukowo	404	66,8	347	66,6	305	69,5	549	64,5	471	65,8
Przywidz	117	63,2	114	53,5	86	62,8	113	61,9	137	64,2

Źródło: opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z BDL GUS, dostęp: 03.10.2022.

We wszystkich powyższych przypadkach w latach 2017-2021, odsetek bezrobotnych kobiet jest wyższy niż mężczyzn. W 2021 roku był on również wyższy niż w Polsce i tylko w dwóch gminach niższy od przeciętnego w województwie (w Chmielnie i Stężycy).

Jednym z najbardziej syntetycznych wskaźników charakteryzujących przedsiębiorczość jest liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Założenie i zarejestrowanie firmy świadczy o przedsiębiorczości, inicjatywie, skłonności do podejmowania ryzyka.

Tabela 19 Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na tle Polski i pomorskiego

Gmina	Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					
	I. podm.	Polska = 100	pomorskie = 100	I. podm.	Polska = 100	pomorskie = 100
		2019			2021	
Żukowo	232,7	118,8	106,1	260,6	121,4	108,6
Kartuzy	198,3	101,2	90,4	218,2	101,6	91,0
Przodkowo	183,8	93,8	83,8	207,2	96,5	86,4
Chmielno	175,7	89,7	80,1	190,1	88,5	79,2
Przywidz	166,5	85,0	75,9	180,2	83,9	75,1
Sierakowice	164,3	83,9	74,9	176,4	82,2	73,5
Stężycza	161,9	82,6	73,8	176,3	82,1	73,5
Somonino	146,9	75,0	67,0	160,4	74,7	66,9
Sulęczyno	140,0	71,5	63,8	151,5	70,6	63,2
REGION	191,3	97,7	87,3	205,7	95,2	86,7

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Liczba podmiotów zarejestrowanych (w systemie REGON) na 1000 mieszkańców jest zróżnicowana regionalnie. Wskaźnik ten (w 2019 roku) był najwyższy w gminach: Żukowo i Kartuzy; wynosił on odpowiednio 232,7 oraz 198,3, przewyższając tym samym średnią krajową (jeżeli poziom Polski

przyjąć za 100), to w Żukowie wynosił on 118,9, w Kartuzach 101,2. Na całym pozostałym obszarze powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz, wskaźniki te były niższe od 100 (średni poziom krajowy), przy czym najniższe cechowały gminy: Somonino (71,5) oraz Sulęczyno (71,5).

Jeżeli chodzi o porównanie do całego obszaru Pomorza, to tylko gmina Żukowo miała więcej podmiotów zarejestrowanych na 1000 mieszkańców niż wynosiła przeciętna dla województwa.

W 2021 roku sytuacja, w porównaniu do 2019 roku, uległa pewnym zmianom. Gminy Żukowo i Kartuzy poprawiły swoją względną pozycję wobec kraju (wskaźniki na poziomie 121,4 oraz 101,6) oraz województwa pomorskiego (108,6 i 91,0). W 2021 roku (w porównaniu do 2019) poprawiły się również względne wskaźniki gminy Przdokowo, jakkolwiek nadal były one są niższe niż przeciętnie w kraju i w województwie pomorskim.

We wszystkich pozostałych gminach obserwujemy zmniejszenie względnej wartości wskaźników (wobec Polski i województwa). Nie są to jednak znaczące spadki.

Do interesujących wniosków prowadzi porównanie liczby małych i średnich przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w roku 2019 i 2021. We wszystkich gminach wskaźnik ten był wyższy w roku 2021 niż w 2019. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w tym okresie nie uległa większym zmianom, zatem zaobserwowany wzrost świadczy o poprawie nastrojów, co przejawiało się w większej skłonności do podejmowania działalności gospodarczej. Warto zwrócić uwagę, że są to lata pandemii COVID-19, kiedy wiele firm było zmuszonych do zmniejszenia skali produkcji czy świadczenia usług.

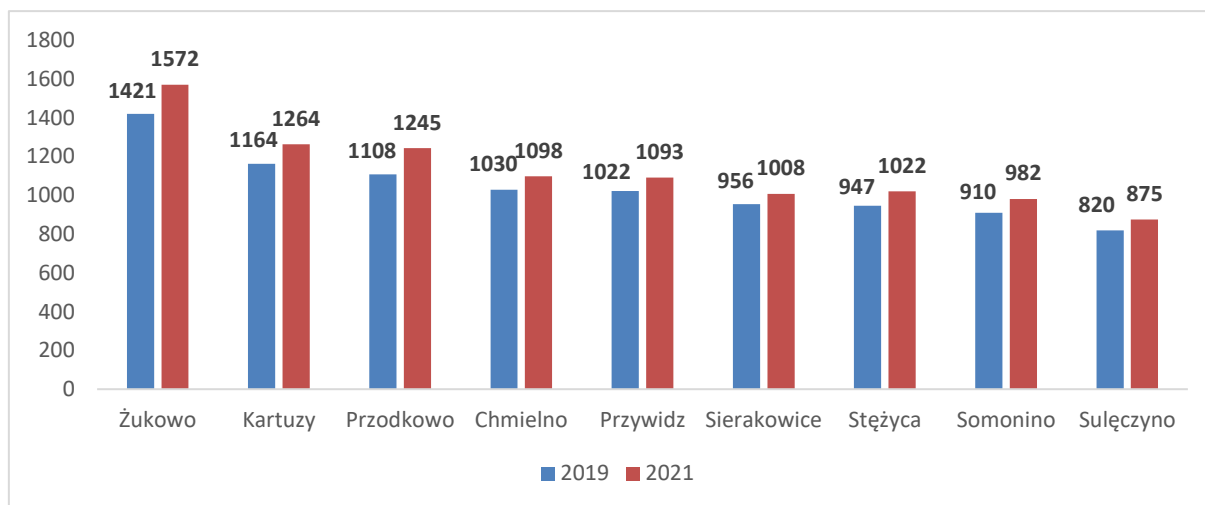
Tabela 20. Liczba małych i średnich przedsiębiorstw (0-249 osób) zarejestrowanych w systemie REGON na 10 tys. mieszkańców

gmina	Liczba podmiotów MSP (0-249 pracujących) na 10 tys. mieszkańców					
	l.podm.	Polska =	pomorskie =	l.podm.	Polska =	pomorskie =
		100	100		100	100
2019			2021			
Żukowo	1 421	121	108	1 572	124	111
Kartuzy	1 164	99	89	1 264	100	89
Przdokowo	1 108	94	85	1 245	98	88
Chmielno	1 030	88	79	1 098	87	78
Przywidz	1 022	87	78	1 093	86	77
Sierakowice	956	81	73	1 008	79	71
Stężycza	947	81	72	1 022	81	72
Somonino	910	78	69	982	77	69
Sulęczyno	820	70	63	875	69	62
REGION	1143	97	87	1205	95	86

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

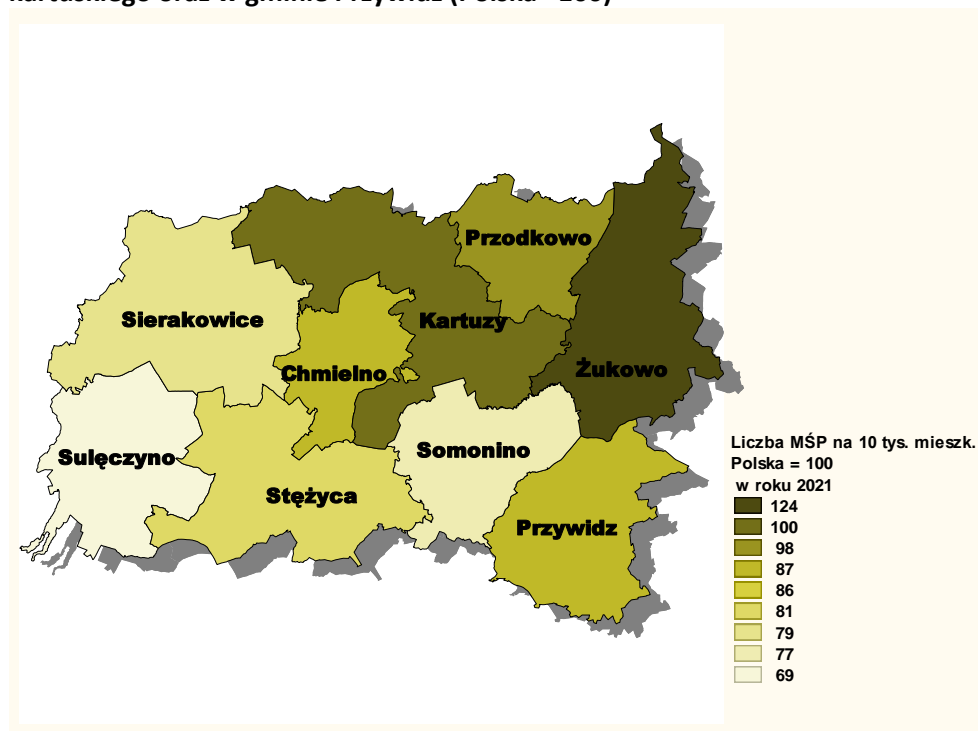
W roku 2021 w porównaniu do 2019 liczba zarejestrowanych podmiotów MSP zwiększyła się we wszystkich badanych gminach. Liczba ich była większa od analogicznego wskaźnika dla Polski i województwa pomorskiego w gminie Żukowo (dotyczy to roku 2019 i 2021). W gminie Kartuzy w 2021 roku była na poziomie takim, jak w Polsce, natomiast niższym niż na Pomorzu. We wszystkich pozostałych gminach liczba zarejestrowanych małych i średnich przedsiębiorstw była niższa niż średnio w Polsce i w województwie.

Rys. 17. Liczba podmiotów sektora MSP na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz w 2019 i 2021 roku

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Rys. 18. Liczba podmiotów sektora MSP na 10 tys. mieszkańców w roku 2021 w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz (Polska =100)

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Na rysunku wyraźnie widać zróżnicowanie regionalne przedsiębiorczości. Wyraźna koncentracja przestrzenna ma miejsce w gminach Żukowo i Kartuzy, następnie w Przodkowie. Relatywnie najmniejsza ich liczba na 10 tys. mieszkańców występuje w gminach Sulęczyo i Somonino. Zapewne duży wpływ na taki rozkład ma położenie gmin (odległość od aglomeracji trójmiasta).

Tabela 21. Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. ludności na tle województwa i Polski w latach 2019-2021

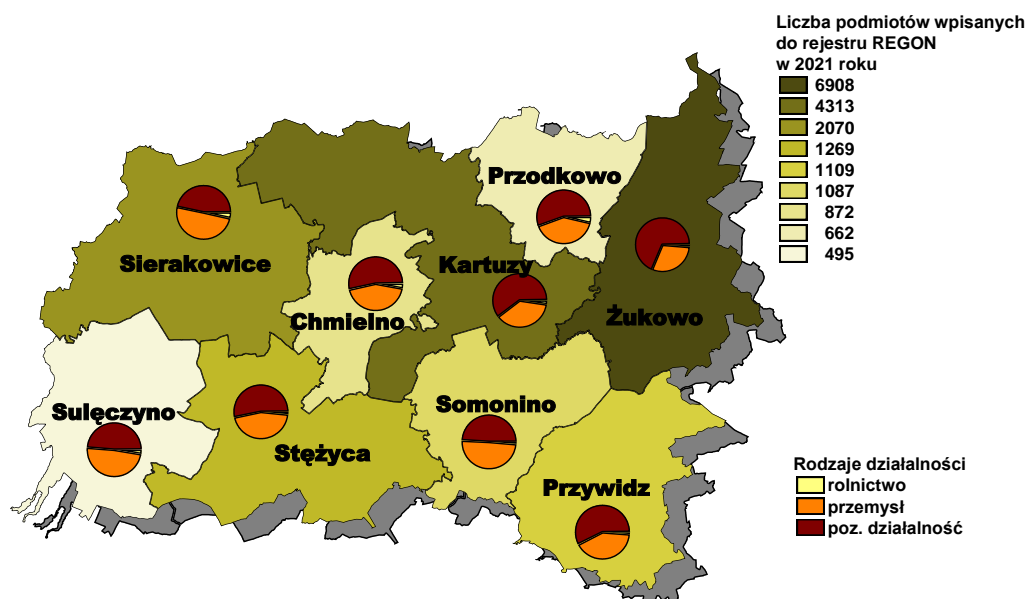
gmina	Wyrejestrowane z rejestru REGON podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców				
	2019	2020	2021		
	I.podm.	I.podm.	I.podm.	Polska = 100	pomorskie = 100
Chmielno	47,4	43,6	44,1	88,2	71,7
Kartuzy	57,6	49,7	48,4	96,8	78,7
Przodkowo	50,7	39,3	34,3	68,7	55,8
Sierakowice	38,9	41,4	38,0	76,1	61,8
Somonino	49,0	59,2	45,2	90,4	73,4
Stężycza	55,3	44,1	39,6	79,3	64,4
Sulęczyno	32,4	43,3	42,4	84,9	69,0
Żukowo	67,8	51,9	64,0	128,1	104,0
Przywidz	52,0	36,9	56,1	112,4	91,3
REGION	54,9	45,2	47,8	95,3	78,1

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Jak wiadomo, analiza liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw pokazuje ich liczebność, nie dostarcza natomiast informacji, ile w tej grupie jest firm nowych, które „zastąpiły” te, które z różnych względów zaprzestały działalności.

Liczba wyrejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców zmieniała się w latach 2019, 2020 i 2021 i różniła się w poszczególnych gminach. Analizując dane dotyczące tego zjawiska, trudno doszukać się prawidłowości. Relatywnie najwięcej podmiotów ubyło w tym okresie w gminie Żukowo (poza rokiem 2020, w którym to więcej firm formalnie zaprzestało działalności w gminie Somonino). Należy przy tym pamiętać, że w gminie Żukowo jest najwięcej zarejestrowanych przedsiębiorstw, zarówno pod względem ich bezwzględnej liczby, jak i przypadających na 10 tys. mieszkańców co oznacza, że ich ubytek nie jest relatywnie wysoki. Zmiany te wskazują na pewną dynamikę procesu; istnieje wyższa od przeciętnej skłonność do zakładania nowych przedsiębiorstw, ale też większa ich liczba kończy działalność (zostaje wyrejestrowana). Należy dodać, że w porównaniu do średniej dla Polski i województwa pomorskiego liczba wyrejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców w gminie Żukowo jest wyższa. We wszystkich pozostałych gminach (z wyjątkiem gminy Przywidz względem Polski) wskaźniki te były niższe niż dla kraju i województwa pomorskiego. Z punktu widzenia oceny sytuacji gospodarczej ważny jest też rodzaj działalności (tabela II.7). Analiza rodzajów działalności (w latach 2014-2021) z punktu widzenia aktywności przedsiębiorstw (liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w podziale na rolnictwo, przemysł i budownictwo oraz pozostałą działalność) wskazuje na bardzo duże znaczenie przemysłu i budownictwa, przy relatywnym spadku udziału rolnictwa. We wszystkich gminach udział rolnictwa w 2021 roku zmniejszył się w porównaniu do 2014 roku. Relatywnie największy spadek udziału liczby podmiotów nastąpił w gminie Sierakowice (z 6,5% w roku 2014 do 3,6% w 2021). Najmniejsze znaczenie (mierzone udziałem w rodzajach działalności) ma rolnictwo w gminach: Żukowo i Przodkowo (po 1,3% w 2021 roku), największe w gminach: Przywidz i Sierakowice (3,6%).

Rys. 19. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON według rodzajów działalności w 2021

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Tabela 22. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON według rodzajów działalności 2014, 2019 i 2021

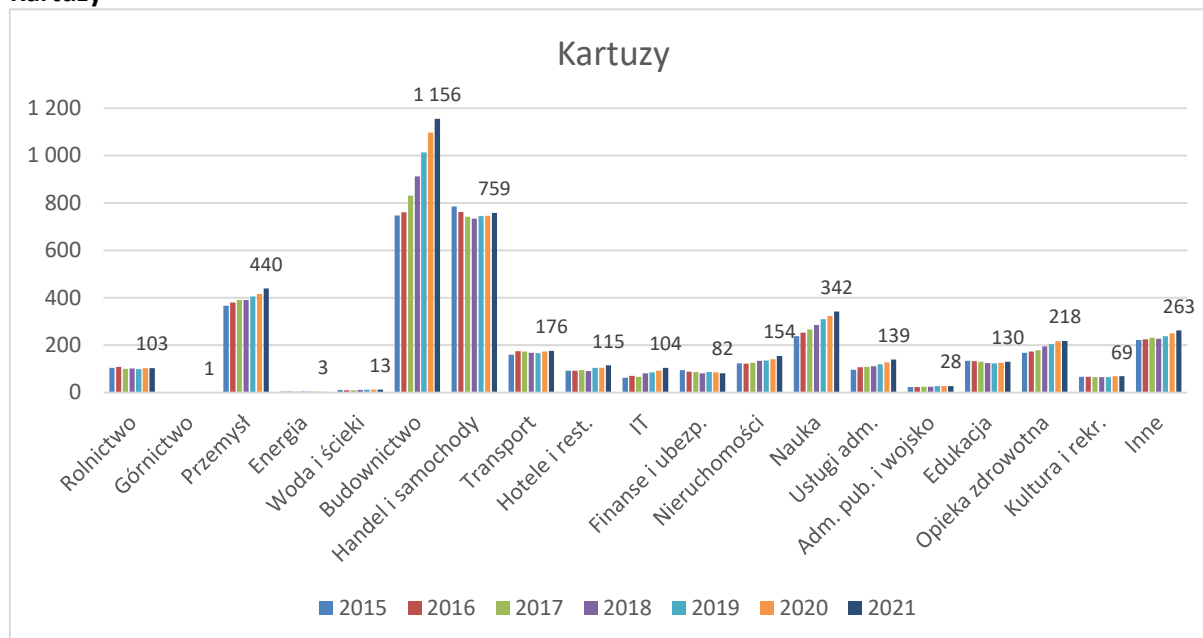
gmina	2014				2019				2021			
	ogółem	rolnictwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność	ogółem	rolnictwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność	ogółem	rolnictwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
	jedn.	%			jedn.	%			jedn.	%		
Żukowo	4083	2,1	31,4	66,5	5805	1,5	30,3	68,2	6908	1,3	30,1	68,6
Kartuzy	3483	3,1	32,1	64,8	3962	2,5	36,3	61,2	4313	2,4	37,4	60,2
Sierakowice	1541	6,5	43,6	49,9	1918	4,2	49,6	46,2	2070	3,6	49,8	46,7
Przodkowo	802	2,5	37,8	59,7	1071	1,8	40,4	57,8	1269	1,3	41,4	57,4
Stężycza	815	2,2	39,8	58,0	1010	2,1	44,2	53,8	1109	1,6	45,2	53,2
Somonino	775	2,5	47,5	50,1	984	2,0	48,9	49,1	1087	1,4	49,7	48,9
Chmielno	644	3,9	39,9	56,2	804	2,9	43,7	53,5	872	2,9	43,8	53,3
Przywidz	503	5,4	38,2	56,5	609	3,9	41,4	54,7	662	3,6	40,9	55,4
Sulęczyno	370	3,2	40,5	56,2	455	2,6	48,1	49,2	495	2,6	48,7	48,7
REGION	13016	3,2	35,9	61,0	16618	2,3	38,1	59,6	18785	2,0	38,2	59,8

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Aby dokładniej prześledzić znaczenie poszczególnych sekcji (wg systemu REGON) w powyższej tabeli przedstawiono liczbę podmiotów zarejestrowanych w tym rejestrze w poszczególnych gminach. W celu oceny dynamiki zmian dane obejmują lata 2015-2021.

Jak już wspomniano, w okresie tym zwiększył się udział budownictwa i przemysłu. Szczególnie duży przyrost (kosztem pozostałej działalności i rolnictwa) miał miejsce w gminach: Sulęcyno (z 40,5% w 2019 do 48,7% w 2021 roku), Stężycza (39,8 i 45,2%) oraz Chmielno (39,9 i 43,8%).

Rys. 20. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2015-2021 w gminie Kartuzy

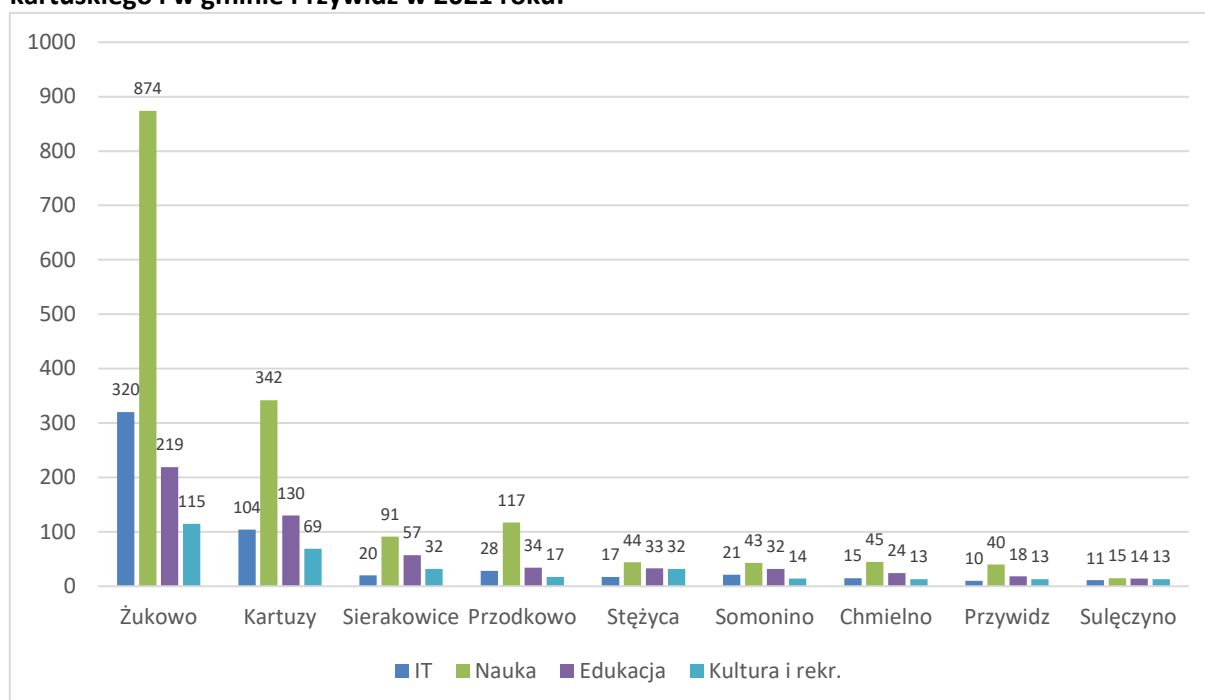
Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

W gminie Kartuzy (w 2021 roku) najwięcej podmiotów było zarejestrowanych w sekcji budownictwo (1156). Druga pod względem liczebności była sekcja handel i samochody (759), następnie przemysł (440), nauka (342) oraz opieka zdrowotna (218). Najmniej funkcjonowało w sekcjach górnictwo (1), energia (3), woda i ścieki (13) oraz administracja publiczna i wojsko (28).

W latach 2015-2021 liczba przedsiębiorstw w sekcji budownictwo zwiększyła się z 761 do 1156. Na uwagę zasługuje wzrost liczby firm w sekcji nauka (z 253 w 2015 roku do 342 w 2021). Należy podkreślić to, że w gminie, w której duże znaczenie ma rolnictwo, liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w tej sekcji spadła z 108 w 2015 do 103 w 2021 roku.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego istotne znaczenie mają sektory innowacyjne i kreatywne. Podział według sekcji umożliwia ich identyfikację, ale na tym poziomie dezagregacji danych, informacja jest dość ogólna. Do nowoczesnych można zaliczyć: IT, naukę, edukację, kulturę i rekreację. Liczbę przedsiębiorstw działających w tych sektorach w kaszubskich gminach przedstawiono na wykresie.

Rys. 21. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w sektorach nowoczesnych w gminach powiatu kartuskiego i w gminie Przywidz w 2021 roku.

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Największa liczba przedsiębiorstw zaliczanych do sektorów nowoczesnych (w 2021 roku) zarejestrowana była w gminie Żukowo.

Drugą w tym rankingu jest gmina Kartuzy, jednak różnice w liczbie zarejestrowanych tu podmiotów w porównaniu do gminy Żukowo są znaczące. Liczba przedsiębiorstw działających w Żukowie w IT jest ponad trzykrotnie wyższa niż w gminie Kartuzy; w nauce na 10 firm funkcjonujących w gminie Kartuzy przypada 25 w Żukowie, w edukacji 17, w kulturze i rekreacji 16.

Dystans dzielący pozostałe gminy od „liderów” jest jeszcze bardziej widoczny. Relatywnie najmniej podmiotów jest zarejestrowanych w sektorach nowoczesnych w gminach: Sulęcyno, Przywidz, Chmielno, Somonino i Stężyca.

Tabela 23. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w roku 2021 w najważniejszych sekcjach PKD

Jednostka	Liczba nowych podm. na 1000 mieszk.	Przemysł	Budownictwo	Handel i samochody	Transport i magazynowanie	Hotele i restauracje	Informacja i komunikacja	Finanse i ubezpieczenia	Nieruchomości	Nauka i technika	Usługi administracyjne	Edukacja	Opieka zdrowotna	Kultura i rekreacja	Pozostałe
POLSKA	9,6														
POMORSKIE	11,6														
Przywidz	8,8	10	9	10	0	0	0	1	1	6	2	1	4	2	7
Chmielno	8,8	4	28	10	3	8	0	1	2	1	5	0	3	2	3
Kartuzy	9,9	40	118	38	8	12	13	4	12	21	24	8	12	4	23
Przodkowo	11,7	15	24	23	5	2	2	1	3	14	12	3	2	3	10

Sierakowice	7,5	8	76	17	8	9	2	2	4	6	2	2	6	1	11
Somonino	10,2	8	51	19	4	2	3	1	1	5	4	4	3	2	6
Stężyca	9,8	12	45	17	4	4	2	1	2	3	5	3	2	3	3
Sulęcyno	7,8	5	19	5	3	3	2	0	0	0	3	2	1	0	1
Żukowo	14,7	65	120	86	43	21	53	13	26	90	37	14	27	7	43
REGION	10,9	167	490	225	78	61	77	24	51	146	94	37	60	24	107

Źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp: 07.09.2022.

Jak widać, pandemia nie wpłynęła na zahamowanie skłonności do zakładania nowych przedsiębiorstw, o czym świadczy wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów w 2021. Ich liczba na 1000 mieszkańców (w 2021 roku) kształtowała się na poziomie 10,9% (relatywnie więcej niż przeciętnie w kraju (9,6) i nieco mniej niż na Pomorzu (11,6).

Być może wśród tej grupy znajdują się te firmy, które zrezygnowały z działalności w czasie izolacji społecznej, a po tym okresie zdecydowały się na reaktywowanie działalności.

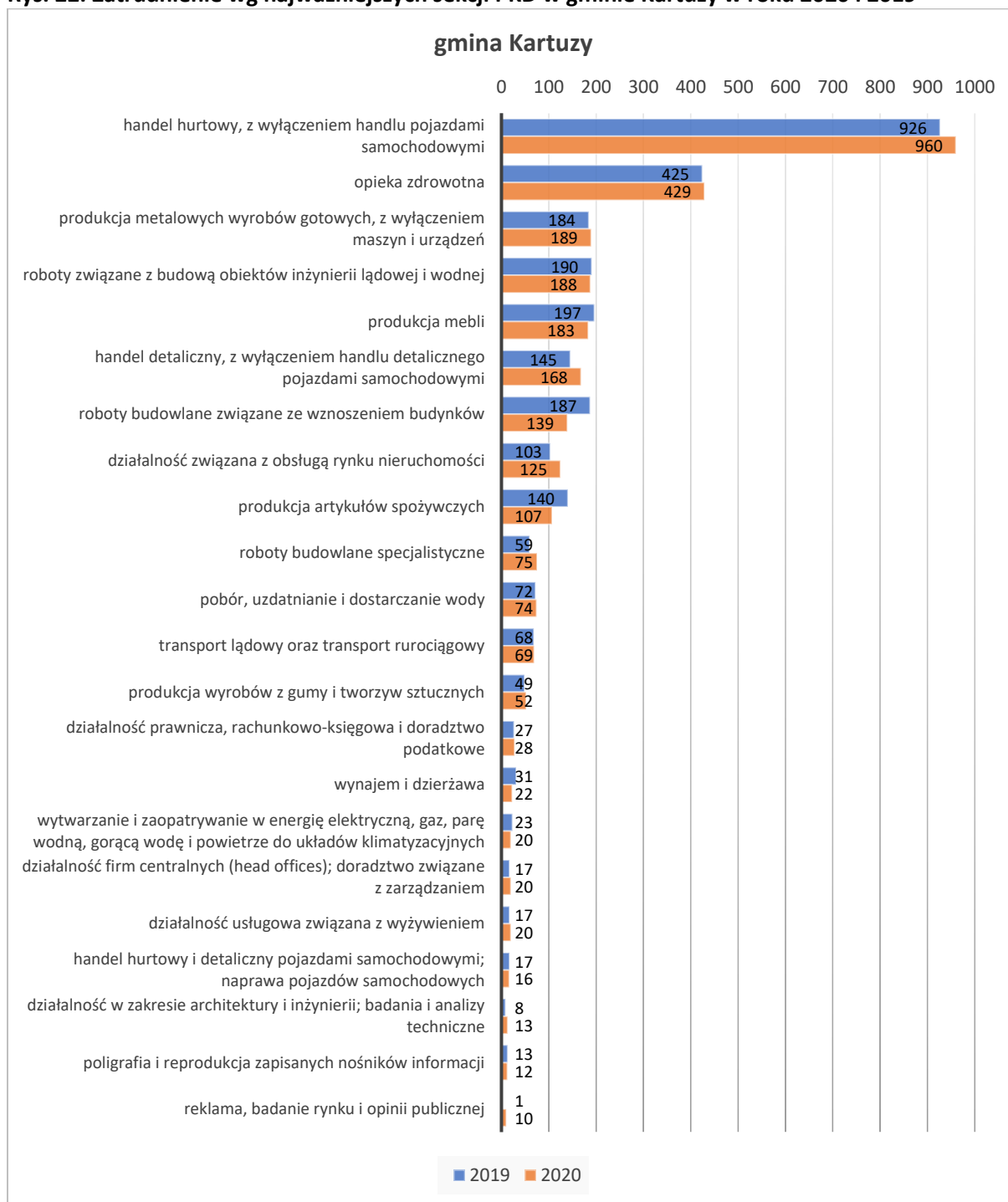
Najbardziej popularną sekcją jest budownictwo (490 nowo zarejestrowanych), następnie handel i samochody (225), przemysł (167) oraz nauka i technika (146).

Budownictwo w gminach kaszubskich jest działalnością, która tradycyjnie jest najbardziej atrakcyjna dla przedsiębiorców (największa liczba funkcjonujących przedsiębiorstw), a znacząca liczba nowo zarejestrowanych w tym sektorze świadczy o boomie budowlanym. Warto dodać, że duża część tych, „przypisanych” formalnie do Kaszub firm, wykonuje prace budowlane w Trójmieście.

Zwraca uwagę znaczna popularność nauki i techniki. Jest to pozytywny symptom, ponieważ wzrost podmiotów działających w tym sektorze może przyczynić się do wzrostu poziomu innowacyjności gospodarki.

Najmniej popularne dla przedsiębiorców branże to finanse i ubezpieczenia (24 nowo zarejestrowanych firm) oraz kultura i rekreacja (również 24). Relatywnie mało (36) przybyło w edukacji. Zwraca uwagę przestrzenne zróżnicowanie liczby nowo zakładanych firm. Najwięcej zarejestrowano ich w gminie Żukowo i Kartuzy, najmniej w Sulęcynie i Przywidzu.

Rys. 22. Zatrudnienie wg najważniejszych sekcji PKD w gminie Kartuzy w roku 2020 i 2019

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

W gminie Kartuzy w 2019 roku w sektorze MSP było zatrudnionych 2999 osób, natomiast w 2020 roku 2997 osób. Nie widać zatem, aby kryzys związany z pandemią drastycznie obniżył liczbę zatrudnionych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w 2018 roku w porównaniu do 2017 liczba zatrudnionych wzrosła o 176 osób, a w 2019 względem 2018 o 346 osób, czyli tempo przyrostu w 2020 roku zostało zahamowane.

Tabela 24. Struktura i dynamika zatrudnienia w najważniejszych PKD w gminie Kartuzy

Sekcja PKD		Procentowy udział w łącznym zatrudnieniu MSP				Zmiana			
		2017	2018	2019	2020	2018-2019		2019-2020	
						osób	%	osób	%
46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	30,0	30,4	30,9	32,0	119	14,8	34	3.6
86	opieka zdrowotna	16,5	16,0	14,2	14,3	-1	-0,2	4	1.0
25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	7,3	7,4	6,2	6,3	-13	-6,5	5	2.6
42	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	6,5	7,8	6,3	6,3	-16	-7,7	-2	-1.3
31	produkcja mebli	7,1	6,2	6,6	6,1	33	19,9	-14	-6.9
47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	5,3	5,1	4,8	5,6	11	7,8	23	15.7
41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	4,3	4,4	6,2	4,6	70	59,7	-48	-25.8
68	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3,4	4,6	3,4	4,2	-18	-14,8	21	20.8
10	produkcja artykułów spożywczych	3,1	2,9	4,7	3,6	63	81,8	-33	-23.8
43	roboty budowlane specjalistyczne	2,2	1,5	2,0	2,5	19	45,8	16	26.4
36	pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	2,8	2,6	2,4	2,5	3	4,3	2	2.8
49	transport lądowy oraz transport rurociągowy	2,9	2,1	2,3	2,3	13	23,6	0	0.6
22	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	0,7	0,9	1,6	1,7	25	107,2	4	7.2
69	działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	0,6	0,9	0,9	0,9	2	7,7	1	3.8
77	wynajem i dzierżawa	1,0	0,8	1,0	0,7	10	47,0	-8	-27.5
35	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1,0	0,8	0,8	0,7	1	4,5	-3	-13.0
70	działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	0,2	0,1	0,6	0,7	14	404,2	3	18.4
56	działalność usługowa związana z wyżywieniem	0,3	0,8	0,6	0,7	-4	-18,4	2	14.4
45	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	0,7	0,4	0,6	0,5	6	62,2	0	-2.3
71	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	0,2	0,2	0,3	0,4	4	77,0	5	56.8
18	poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	0,8	0,5	0,4	0,4	-1	-7,1	-1	-6.8
73	reklama, badanie rynku i opinii publicznej	0,4	0,3	0,0	0,3	-7	-82,0	9	594.4
88	pomoc społeczna bez zakwaterowania	0,0	0,3	0,5	0,3	7	100,0	-5	-35.7
78	działalność związana z zatrudnieniem	0,1	0,3	0,2	0,3	-2	-26,1	2	34.2

Sekcja PKD		Procentowy udział w łącznym zatrudnieniu MSP				Zmiana			
		2018-2019		2019-2020					
		osób	%	osób	%				
		2017	2018	2019	2020				
64	finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	0,2	0,3	0,3	0,2	0	0,0	-1	-12.5
81	działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	0,1	0,1	0,1	0,2	1	30,7	3	78.6
14	produkcja odzieży	0,2	0,7	0,2	0,2	-12	-65,3	0	-1.9
23	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,4	0,4	0,2	0,2	-3	-30,0	-1	-14.3
66	działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	0,2	0,2	0,1	0,2	0	0,0	2	50.0
79	działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	0,0	0,1	0,1	0,2	0	0,0	2	64.3
93	działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	0,2	0,2	0,2	0,2	0	3,6	0	-1.0
55	zakwaterowanie	0,1	0,2	0,2	0,1	0	-6,9	-1	-21.6
x	pozostałe	1,4	0,5	1,2	0,5	23	181,8	-21	-57.9
łącznie liczba osób		2477	2653	2999	2997	347	13,1	-2	-0,1

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

Względna stabilizacja zatrudnienia w gminie Kartuzy nie oznaczała, że „hibernacji” uległy udziały, w którym poszczególne sekcje partycypują w zatrudnieniu. Część z nich zwiększyła swoje udziały, zarówno w latach 2018-2019, jak i 2019-2020. Pierwszą z tych sekcji jest handel hurtowy (zatrudnia najwięcej pracowników), którego udział w zatrudnieniu w latach 2018-2019 wzrósł o 14,8%, a w 2019-2020 o 3,6%.

Następne sekcje, które odnotowały wzrost udziałów w zatrudnieniu w tych dwóch okresach to: handel detaliczny (odpowiednio 7,8% i 15,7%), roboty budowlane specjalistyczne (45,8 i 26,4%), pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody (4,4 i 2,8%), produkcja tworzyw sztucznych (107,3 i 7,2%), działalność prawnicza i księgową (7,7 i 3,8%), działalność związana z zarządzaniem (404,2 i 18,4%), architektura i inżynieria techniczna (77,0 i 56,9%) oraz produkcja odzieży (30,7 i 78,6%). W gminie Kartuzy działają również sekcje, których udział w zatrudnieniu w 2018-2019 zmniejszył się, natomiast w 2019-2020 wzrósł. Należą do nich: opieka zdrowotna (-0,2 i 1,0%), gastronomia (-18,4 oraz 14,4%), produkcja wyrobów metalowych (-6,5 i 2,6%), reklama (-82,0% i 594,4%), działalność związana z zatrudnieniem (-26,1 i 34,2%), obsługa rynku nieruchomości (-14,8 i 20,8%). Do sekcji, których udziały w zatrudnieniu w latach 2018-2019 wzrosły, a w 2019-2020 spadły należą: produkcja mebli (19,9 i -6,9%), budowa budynków (59,7%, -25,8%), produkcja artykułów spożywczych (81,8 i -23,8%), wynajem i dzierżawa (47,0 i -27,5%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię (4,6 i -13,0%), handel samochodowy (62,2 i -2,3%), pomoc społeczna (100,0 i -35,7%), finansowa działalność usługowa (0 i -12,5%), a także sport, rozrywka i rekreacja (3,6 i -1,0%).

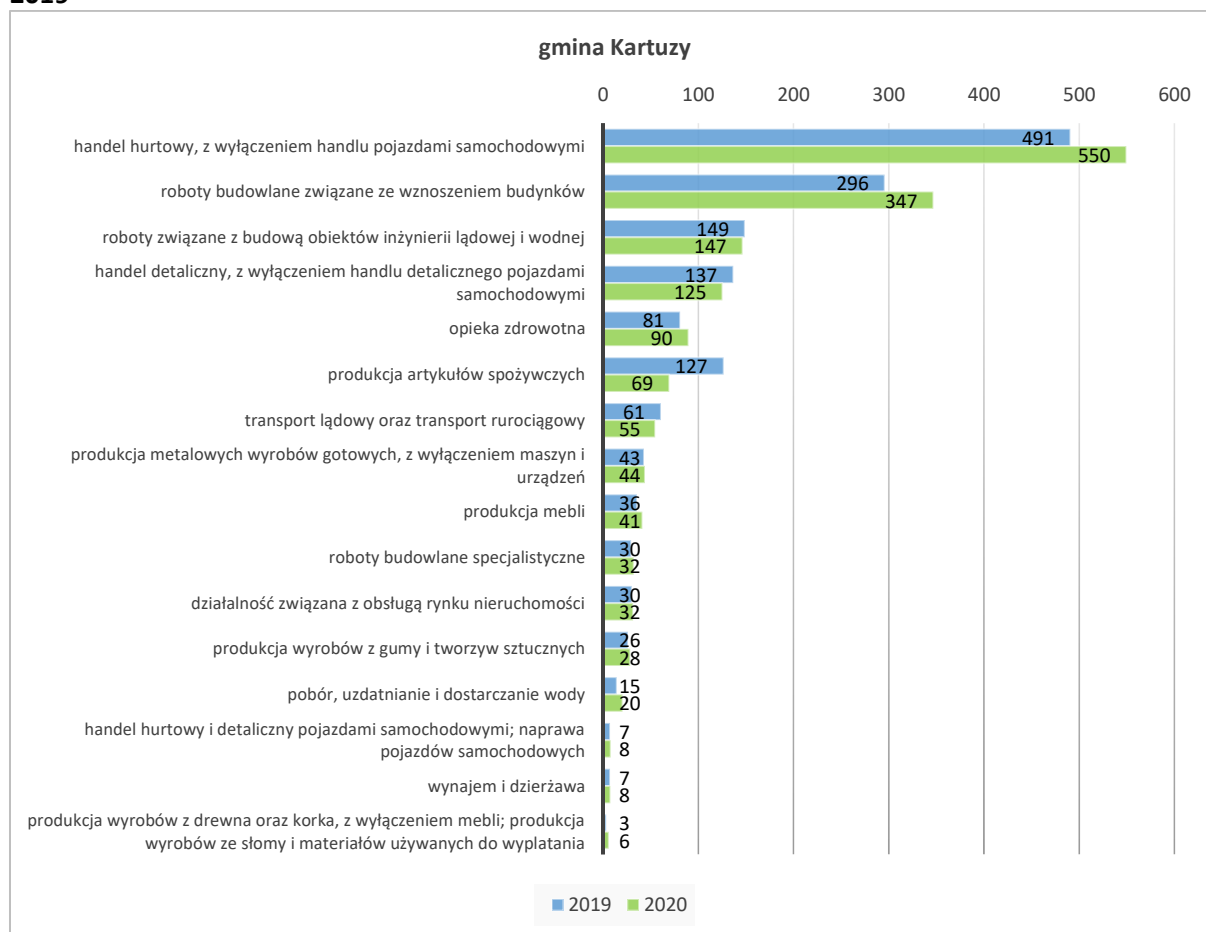
Obserwując udziały poszczególnych sekcji w zatrudnieniu w gminie Kartuzy w latach 2017-2020 widzimy ich pewną stabilność. Przez okres czterech lat sekcje utrzymywały swoje udziały w zatrudnieniu na podobnym poziomie, nie nastąpiły radykalne przeobrażenia strukturalne, które by wpłynęły na strukturę popytu na pracę.

Można postawić pytanie, jak w związku z pandemią zmieniła się sytuacja branż, które wydają się najbardziej wrażliwe na kryzys. Zaobserwować można spadek udziałów w 2019-2020 takich sekcji, jak zakwaterowanie, sport, rekreacja i rozrywka, wynajem i dzierżawa, ale gastronomia zwiększyła swój udział w zatrudnieniu z 0,6 do 0,7%, a organizacja turystyki z 0,1 do 0,2%.

Zastanawia natomiast spadek udziału pomocy społecznej, która – wydawać by się mogło – w okresie pandemii powinna zwiększyć swoją aktywność.

Analiza wielkości i struktury branżowej przychodów w sektorze MSP

Rys. 23. Przychody w mln PLN w najważniejszych sekcjach PKD w gminie Kartuzy w roku 2020 i 2019

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

Widać, że pandemia w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw w gminie Kartuzy spowodowała zahamowanie tempa wzrostu, a nie jego załamanie. Największy spadek udziału w przychodach sektora MSP nastąpił w sekcji przemysł spożywczy. Miał on miejsce zarówno w 2020 roku względem 2019 (o 14 mln, czyli o -20,42%), jak w 2019 wobec 2018 (o - 45,14%). Kolejną sekcją, która odnotowała spadek udziału w przychodach sektora MSP zarówno w 2019-2020, jak i 2018-2019 jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Spadek ten w 2019-2020 roku był niższy niż 2018-2019. Należy dodać, że w gminie realizowane są inwestycje, których celem jest uregulowanie gospodarki wodnej oraz rekultywacja jezior. W dwóch sekcjach: produkcja mebli oraz gastronomia zmniejszenie udziału w przychodach miało miejsce w 2018-2019 (-12,81%), natomiast nastąpił wzrost udziału w latach 2019-2020 (25,26%). W produkcji mebli spadek udziału w latach 2018-2019 wyniósł -18,23%, a wzrost w latach 2019-2020 osiągnął 15,99%. Z kolei, udział reklamy w przychodach MSP w 2019-2020 zwiększył się o 22,16, a w 2019-2020 spadł o 9,16%.

W pozostałych rodzajach działalności również nastąpiły zmiany udziałów, w jakim poszczególne sekcje partycypowały w przychodach MSP; wskaźniki te przedstawiono w tabeli IV.3.

Tabela 25. Struktura i dynamika wielkości przychodów w najważniejszych sekcjach PKD w gminie Kartuzy

PKD	Procentowy udział w sumie przychodów MSP				Procentowa zmiana	
	2017	2018	2019	2020	2018-2019	2019-2020
handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	33,4	30,7	31,0	33,4	12,76	11,99
roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	11,7	13,6	18,7	21,1	53,22	17,28
roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	7,6	11,1	9,4	8,9	-5,60	-1,72
handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	9,8	9,2	8,6	7,6	4,34	-8,23
opieka zdrowotna	5,8	5,1	5,1	5,4	12,86	10,50
produkcja artykułów spożywczych	11,3	11,2	8,0	4,2	-20,42	-45,14
transport lądowy oraz transport rurociągowy	4,0	3,8	3,8	3,3	12,82	-9,93
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	3,2	2,7	2,7	2,7	10,52	2,73
produkcja mebli	3,7	3,1	2,3	2,5	-18,23	15,99
roboty budowlane specjalistyczne	1,3	1,6	1,9	2,0	29,98	8,36
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2,5	2,0	1,9	1,9	5,85	5,07
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	0,9	1,0	1,6	1,7	76,57	8,92
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1,1	0,9	0,9	1,2	9,68	40,48
handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	0,5	0,5	0,5	0,5	3,44	9,72
wynajem i dzierżawa	0,4	0,6	0,5	0,5	-7,90	6,93
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	0,1	0,1	0,2	0,4	86,80	79,86
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię	0,5	0,4	0,4	0,4	2,44	4,05
działalność związana z zatrudnieniem	0,4	0,4	0,3	0,3	-5,29	1,45
gastronomia	0,0	0,3	0,2	0,2	-12,81	25,26
działalność prawnicza i księgową	0,2	0,2	0,2	0,2	20,77	4,71
działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	0,0	0,0	0,1	0,2	163,20	105,75
pomoc społeczna bez zakwaterowania	0,0	0,1	0,1	0,2	47,89	40,41
reklama	0,2	0,2	0,2	0,2	22,16	-9,16
łącznie przychody w mln PLN	1147	1419	1582	1647	11,52	4,10

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

Tabela 26. „TOP 10” w roku 2020 we wszystkich dziewięciu gminach

lp	Przychody	Zysk	Zatrudnienie	Dynamika aktywów	Wartość Niematerialna i Prawna
1	Anro-Trade sp.j. Eksport Import R. Walder i T. Walder	Wibo Adamczak sp.k.	Przewozy Autobusowe Gryf Sp. z o.o. sp.k.	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	MAK Roaster Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Przetwórstwo herbaty i kawy
	Żukowo	Kartuzy	Żukowo	Kartuzy	Sierakowice
2	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	Terma Sp. z o.o.	Elwoz Eco Sp. z o.o.	Triada Augusto Pomorze D. i T. Aleksandrowicz S.J.	Sim Gdynia Holding Sp. z o.o. sp.k.
	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	Obróbka mechaniczna elementów metalowych
	Kartuzy	Żukowo	Sierakowice	Chwaszczyno	Żukowo
3	Ubojnia Drobiu Gosz Sp. z o.o.	Triada Augusto Pomorze D. i T. Aleksandrowicz S.J.	Anro-Trade sp.j. Eksport Import R. Walder i T. Walder	Morad Sp. z o.o.	Kapeo Polska Sp. z o.o.
	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowane
	Sierakowice	Żukowo	Żukowo	Kartuzy	Sulęczyno
4	Triada Augusto Pomorze D. i T. Aleksandrowicz S.J.	Suchocki sp.k.	Sim Gdynia Sp. z o.o. sp.k.	Spółka Komunalna Żukowo Sp. z o.o.	Vita Dziel Kazimierska - Mróz sp.j.
	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Obróbka mechaniczna elementów metalowych	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
	Żukowo	Żukowo	Żukowo	Żukowo	Kartuzy
5	Terma Sp. z o.o.	Anro-Trade sp.j. Eksport Import R. Walder i T. Walder	Terma Sp. z o.o.	Elwoz Eco Sp. z o.o.	Nazar Sp. z o.o. sp.k.
	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego
	Żukowo	Żukowo	Żukowo	Sierakowice	Żukowo
6	Wibo Adamczak sp.k.	Elwoz Eco Sp. z o.o.	FKP Sp. z o.o.	Wibo Adamczak sp.k.	Investpol Sp. z o.o.

lp	Przychody	Zysk	Zatrudnienie	Dynamika aktywów	Wartość Niematerialna i Prawna
	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi
	Kartuzy	Sierakowice	Przodkowo	Kartuzy	Żukowo
7	Rzeźnia Mięspol Sp. z o.o. sp.k.	Zdrojewscy Sp. z o.o. sp.k.	BURHENS Sp. z o.o.	Firma Budowlana Granit	Phonedecor Sp. z o.o.
	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu	Produkcja wyrobów budowlanych z betonu	Produkcja pozostałych mebli	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Sprzedaż hurtowa sprzętu elektronicznego i telekomunikacyjnego oraz części do niego
	Stężycza	Stężycza	Przodkowo	Kartuzy	Kartuzy
8	Kolanko Sp. z o.o. sp.k.	Newsda Sp. z o.o. sp.k.	Ubojnia Drobiu Gosz Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	Aryton Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Produkcja pozostałych mebli	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
	Żukowo	Kartuzy	Sierakowice	Kartuzy	Chmielno
9	Marba-Sport Marcin Mocarcki sp.k.	Marba-Sport Marcin Mocarcki sp.k.	Wibo Adamczak sp.k.	Przewozy Autobusowe Gryf Sp. z o.o. sp.k.	Eldro Technologie Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia	Sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne
	Żukowo	Żukowo	Kartuzy	Żukowo	Żukowo
10	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	MAK Roaster Sp. z o.o.	Aryton Sp. z o.o.	Chmurzyński Sychta Sp. z o.o. sp.k.	Przewozy Autobusowe Gryf Sp. z o.o. sp.k.
	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Przetwórstwo herbaty i kawy	Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	Wydobywanie żwiru i piasku; wydobywanie gliny i kaolinu	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany
	Kartuzy	Sierakowice	Chmielno	Borowiec	Żukowo

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

Tabela 27. „TOP 10” w roku 2020 w gminie Kartuzy

lp	Przychody	Zysk	Zatrudnienie	Dynamika aktywów	Wartość Niematerialna i Prawna
1	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	Wibo Adamczak sp.k.	Wibo Adamczak sp.k.	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	Vita Dziel Kazimierska - Mróz sp.j.
	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
2	Wibo Adamczak sp.k.	Newsda Sp. z o.o. sp.k.	WROŃSKI Sp.J.	Morad Sp. z o.o.	Phonedecor Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Produkcja pozostałych mebli	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Sprzedaż hurtowa sprzętu elektronicznego i telekomunikacyjnego oraz części do niego
3	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	Wroński Sp. z o.o. sp.k.	Wibo Adamczak sp.k.	Wibo Adamczak sp.k.
	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków
4	Firma Budowlana Granit Sp. z o.o.	CSA Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Dromos Sp. z o.o.	Firma Budowlana Granit Sp. z o.o.	Morad Sp. z o.o.
	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	Roboty związane z budową dróg i autostrad	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego
5	Boterm Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Dromos Sp. z o.o.	Morad Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	Bell-Dom Sp. z o.o. sp.k.
	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw	Roboty związane z budową dróg i autostrad	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych
6	Morad Sp. z o.o.	Klinar Sp. z o.o.	Mat-Bud Sp. z o.o.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Kaszuby	CSA Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych	Produkcja mebli biurowych i sklepowych	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części
7	WROŃSKI Sp.J.	Flize Gres Sp. z o.o. sp.k.	Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody
8	Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Dromos Sp. z o.o.	Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Boterm Sp. z o.o.	Boterm Sp. z o.o.	Drew-Met Sp. z o.o. sp.k.

lp	Przychody	Zysk	Zatrudnienie	Dynamika aktywów	Wartość Niematerialna i Prawna
	Roboty związane z budową dróg i autostrad	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw	Produkcja wyrobów tartacznych
9	Sprzedaż Hurt Detal Przetwórstwo Ryb Ryby Mielewczyk Jan i Wspólnicy sp.j.	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	Wodkan-Grzenkowicz Sp. z o.o.	Parkiet Stark Sp. z o.o. sp.k.	Elus Sp. z o.o.
	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	Sprzedaż hurtowa elektrycznych artykułów użytku domowego
10	Pekazet Sp. z o.o. sp.k.	Boterm Sp. z o.o.	CSA Sp. z o.o.	Kartuskie Centrum Caritas	Karub Meble i Profile Giete Sp. z o.o.
	Transport drogowy towarów	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych z InfoCredit.

Tabela 28. Miejsca firm z listy TOP 10 pod względem przychodów, zysku, zatrudnienia, dynamiki aktywów oraz wartości niematerialnej i prawnej w gminie Kartuzy

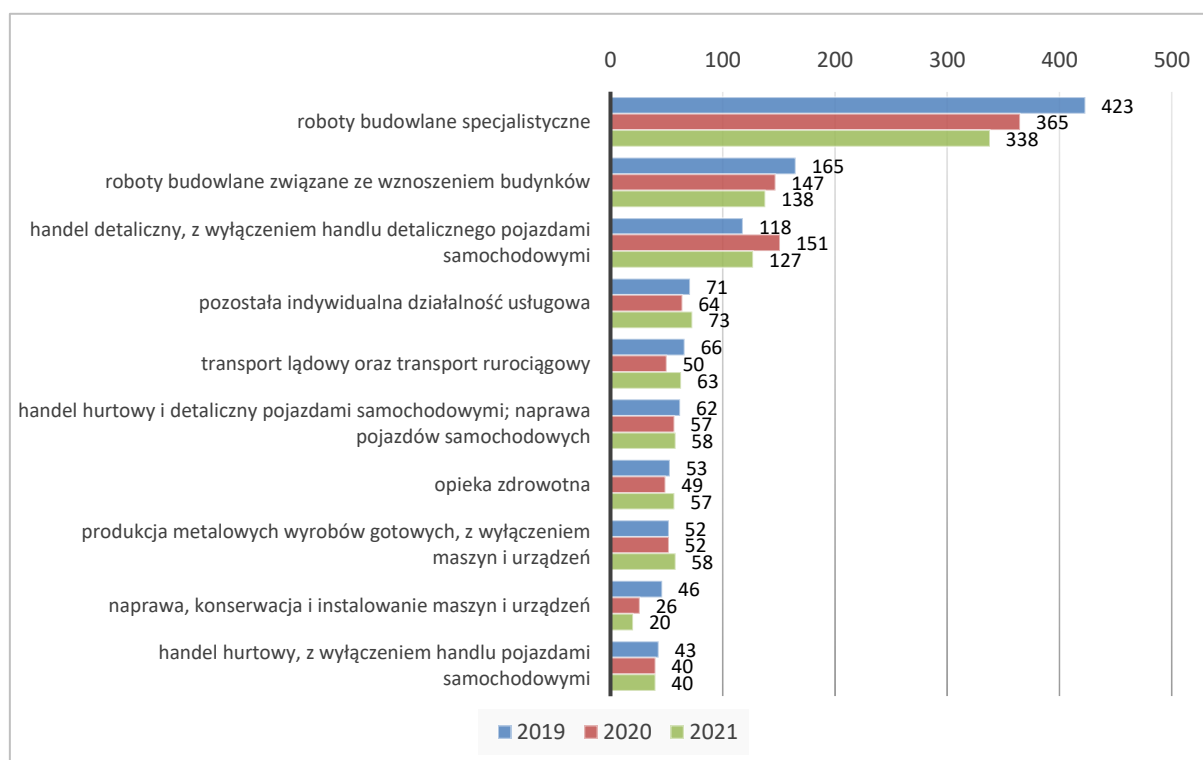
L.p.	Nazwa firmy	Miejsce pod wzgł. przychodów	Miejsce pod względem zysku	Miejsce pod względem zatrudnienia	Miejsce pod względem dynamiki aktywów	Miejsce pod względem wartości niematerialnej i prawnej
1	Przedsiębiorstwo Budowlane Granit Sp. z o.o.	1	4		5	
2	Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Koszałka Sp. zoo	2	2	2		1
3	Wibo Adamczak sp.k.	3	1	3	3	5
4	Wodkan-Grzenkowicz Sp.zoo	4			1	
5	Firma Budowlana Granit sp. z o.o.	5	4		4	
6	Powiatowe Centrum Zdrowia	6	8	1		4
7	Boterm Sp. z o.o.	7			8	
8	Morad Sp. z o.o.	8		7	2	6
9	WROŃSKI Sp.j.	9		5		
10	Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe Dromos Sp. z o.o.	10	6	6		

Analiza przeżywalności przedsiębiorstw

W tabeli VII.1. przedstawiono listę branż, w których zakładane są nowe firmy na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej. Należy zastrzec, że wykaz zawiera tylko te sekcje, w których w latach 2019-2021 zarejestrowano najwięcej podmiotów (ograniczono ich liczbę do 10). Istotne jest również to, że w klasyfikacji uwzględniono ogół przedsiębiorstw, a nie tylko sektor MSP. Najbardziej popularne dziedziny, które wybierają osoby rejestrujące nowe przedsiębiorstwa na Kaszubach nie odbiegają znacznie od preferencji osób, które decydują się na założenie firm w Polsce.

Z danych wynika, że w 2020 roku spadek liczby nowo otwieranych firm nastąpił, ale nie był dramatycznie duży, a w niektórych branżach ich liczba wręcz się powiększyła.

Rys. 24. Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminach powiatu kartuskiego i w gminie Przywidz w latach 2019, 2020 i 2021

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych REGON.

Sekcją, w której w okresie 2019-2021 powstało najwięcej firm (423 firmy w 2000 roku, 365 w 2020, a 338 w 2021 roku) są roboty budowlane specjalistyczne. Kolejną, pod względem popularności, jest również działalność związana z budownictwem, a mianowicie sekcja roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, gdzie w kolejnych latach zarejestrowanych zostało (165, 147 i 138 przedsiębiorstw). Do sekcji, które odnotowały wzrost liczby nowych firm w okresie post-Covidowym należą: pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe, handel detaliczny, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, transport lądowy oraz transport rurociągowy, produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń, naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń, handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, opieka zdrowotna. Interesujące jest również to, że przedsiębiorcy decydowali się na zainicjowanie działalności gospodarczej w sekcjach, które nie miały wiele wspólnego z potencjalnym wzrostem popytu, który mógł być spowodowany pandemią. Jedyną taką sekcją jest opieka zdrowotna.

Jak wskazują dane, zawarte w bazie REGON, liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminach kaszubskich zwiększa się. W roku 2020, tylko w jednym przypadku, udział likwidowanych

przedsiębiorstw był wyższy od udziału nowo powstających. Była to działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Relatywnie najwięcej firm przybyło w latach 2019 - 2021 w sekcji wytwarzanie, zaopatrywanie w energię, jakkolwiek był to udział mniejszy niż w województwie pomorskim i w kraju (12,5 wobec 14,9 w województwie i 16,1 w Polsce). Ważne są dwie sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ze wskaźnikiem na poziomie 9,1 (w województwie pomorskim 8,5, w Polsce 8,0) i informację i komunikację (14,1 w 2021 roku, 11,5 w 2020 roku). Obie zaliczane są do sektorów nowoczesnych, które przyczyniają się do wzrostu poziomu nowoczesności gospodarki. Znaczną popularnością cieszy się też budownictwo, w którym udział nowo powstających firm przez wszystkie lata utrzymywał się na relatywnie wysokim poziomie. Podobny trend można zaobserwować na Pomorzu i w Polsce. Warto zwrócić uwagę na działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Udział nowo powstających przedsiębiorstw w stosunku do istniejących w 2021 roku wyniósł 10,9 (w porównaniu do 8,1 w 2020 roku). Może to być sygnał, że pandemia nie wpłynęła znacząco na ograniczenie działalności, w tej wydawać by się mogło wrażliwej na ograniczenie mobilności ludzi, dziedzinie. Wskaźnikami, wyższymi od 10, wyróżniają się jeszcze sekcje: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (11,7 w 2021 roku w porównaniu do 4,6 dla Polski i 4,3 dla województwa pomorskiego), działalność w zakresie usług i działalność wspierająca (14,4). Wszystkie sekcje charakteryzuje pewna dynamika; z jednej strony powstają nowe firmy, z drugiej część z dotychczas aktywnych rezygnuje z działalności. Generalnie, udziały przedsiębiorstw likwidowanych w populacji firm w poszczególnych sekcjach są niższe niż udziały nowo powstających (poza wspomnianą już działalnością finansową).

Tabela 29. „TOP” najbardziej popularnych branż według zakładania firm w gminie Kartuzy

2019					2020					2021				
PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA	PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA	PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA
		liczba	% wszystkich nowych	liczba			% wszystkich nowych	liczba	% wszystkich nowych					
43	roboty budowlane specjalistyczne	121	31,8	16,3	43	roboty budowlane specjalistyczne	92	27,9	16,5	43	roboty budowlane specjalistyczne	85	26,9	15,8
41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	32	8,4	5,3	41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	34	10,3	5,2	41	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	31	9,8	5,0
47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	28	7,3	10,0	47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	30	9,1	11,4	47	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	23	7,3	10,6
96	pozostała indywidualna działalność usługowa	17	4,5	4,8	86	opieka zdrowotna	17	5,2	4,7	96	pozostała indywidualna działalność usługowa	15	4,7	4,5
86	opieka zdrowotna	17	4,5	4,3	96	pozostała indywidualna działalność usługowa	15	4,5	4,7	86	opieka zdrowotna	11	3,5	5,5
45	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	14	3,7	3,7	25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	15	4,5	1,8	25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	10	3,2	1,8

2019					2020					2021				
PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA	PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA	PKD	Opis	gmina Kartuzy	gmina Kartuzy	POLSKA
		liczba	% wszystkich nowych	liczba			% wszystkich nowych	liczba	% wszystkich nowych					
25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	11	2,9	1,9	45	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	11	3,3	3,3	46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	10	3,2	3,8
71	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	11	2,9	2,0	71	działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	10	3,0	2,0	62	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	10	3,2	7,3
56	działalność usługowa związana z wyżywieniem	11	2,9	2,7	46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	8	2,4	4,0	82	działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	9	2,8	1,8
42	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	10	2,6	0,9	62	działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	8	2,4	5,5	33	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	9	2,8	1,2
Liczba nowo zarejestrowanych w danym roku		381			Liczba nowo zarejestrowanych w danym roku		330			Liczba nowo zarejestrowanych w danym roku		316		

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych REGON.

Tabela 30. Liczba nowopowstałych firm i firm wyrejestrowanych w danym roku w gminie Kartuzy w relacji do liczby już istniejących przedsiębiorstw

Sekcja PKD		2019			2020			2021		
		łączna liczba	nowor,	wyrej,	łączna liczba	nowor,	wyrej,	łączna liczba	nowor,	wyrej,
			%	%		%	%		%	
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	99	3,0	1,0	103	7,8	1,0	103	2,9	1,9
B	górnictwo i wydobywanie	1	0,0	0,0	2	50,0	0,0	1	0,0	0,0
C	przetwórstwo przemysłowe	406	9,1	5,4	416	7,5	6,0	440	9,1	4,1
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0,0	0,0	5	20,0	0,0	3	0,0	33,3
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	13	15,4	0,0	13	0,0	0,0	13	0,0	0,0
F	budownictwo	1014	16,1	6,4	1098	12,2	4,7	1156	10,2	5,3
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	745	6,7	4,8	746	6,6	5,1	759	5,0	4,2
H	transport i gospodarka magazynowa	167	5,4	5,4	173	5,8	3,5	176	4,5	4,5
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	105	14,3	3,8	105	5,7	4,8	115	10,4	3,5
J	informacja i komunikacja	85	11,8	4,7	93	8,6	2,2	104	12,5	2,9
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	87	4,6	1,1	86	3,5	4,7	82	4,9	2,4
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	135	5,2	3,7	141	4,3	1,4	154	7,8	0,6
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	310	9,7	2,6	324	8,6	3,4	342	6,1	2,0
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	120	10,8	4,2	127	11,8	7,1	139	17,3	5,8
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	27	7,4	0,0	27	0,0	0,0	28	3,6	0,0
P	edukacja	123	5,7	9,8	126	2,4	1,6	130	6,2	2,3
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	204	8,8	3,4	216	8,8	3,2	218	5,5	3,7
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	65	7,7	9,2	69	4,3	1,4	69	5,8	1,4
S i T	pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe	238	9,2	4,2	250	6,0	1,6	263	7,2	2,3
Łączna liczba firm		3948	397	195	4120	340	169	4295	337	165

Źródło: Opracowanie Instytutu Rozwoju na podstawie danych REGON.

W gminie Kartuzy trzy, najliczniejsze pod względem zarejestrowanych przedsiębiorstw, sekcje, to:

- budownictwo w 2019 -1014, w 2020 -1098, a w 2021- 1156 zarejestrowanych firm,
- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (odpowiednio w latach: 745, 746 i 759),
- przetwórstwo przemysłowe (406, 416 i 440).

W trzech sekcjach, o stosunkowo niewielkiej liczebności, zmniejszyła się liczba przedsiębiorstw. Są to:

- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (4 w 2019, 5 w 2020 i 3 w 2021 roku),
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa (87 w 2019 roku, 86 w 2020 i 82 w 2021 roku).

W sekcji:

- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, liczba zarejestrowanych firm w latach 2019-2020 utrzymywała się na tym samym poziomie (13).

W dwóch sekcjach - związanych z turystyką nie widać regresu, który mógłby się ujawnić w formie spadku zainteresowania przedsiębiorców tą działalnością i niechęcią do rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych.

W działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi w 2019 i w 2020 roku zarejestrowanych było 105 firm, w 2019 ich liczba wzrosła do 115.

W działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją populacja przedsiębiorstw w 2020 roku wynosiła 65, a w 2021 i w 2022 roku 69.

W sekcjach, ważnych z punktu widzenia innowacyjności gospodarki, zaliczanych do nowoczesnych, nastąpił również wzrost liczby zarejestrowanych firm:

- w informacji i komunikacji (w 2019 roku było ich 85, w 2020 93, a w 2021 104),
- w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej liczebność zarejestrowanych podmiotów zwiększyła się w kolejnych latach z 310 w 2019, 324 w 2020 do 342 w 2021 roku.

Widać też zainteresowanie rolnictwem leśnictwem i rybactwem: w 2019 roku działało tu 99, w 2020 i 2021 – 103 przedsiębiorstwa.

Średni wiek firm w regionie świadczy o tym, że mimo różnych problemów (o których już była mowa), potrafią utrzymać się na rynku. Okres ich przeżywalności jest zróżnicowany i zależy nie tylko od sekcji, w której funkcjonują, ale również od miejsca lokalizacji działalności. Najdłużej trwają te, które związane są usługami publicznymi, niezbędnymi dla prawidłowego funkcjonowania miast i osiedli. „Rekordzistą” jest sekcja odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w której średni wiek firm wynosi 22 lata; następną w kolejności jest sekcja obsługująca mieszkańców: ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego (21 lat).

Długim „stażem trwania” wyróżnia się leśnictwo i pozyskiwanie drewna (19 lat), przy czym w gminie Kartuzy średni wiek firm wynosi 24 lata, a w gminie Przdokowo 13 lat.

Do „długowiecznych” sekcji można zaliczyć jeszcze działalność wydawniczą (18 lat), produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (18 lat), produkcję urządzeń elektrycznych (18 lat), poligrafię i reprodukcję zapisanych nośników informacji (18 lat), produkcję urządzeń elektrycznych (18 lat).

Do najkrócej „żyjących” przedsiębiorstw należą te, które zakwalifikowane są do sekcji: pomoc społeczna bez zakwaterowania (4 lata), badania naukowe i prace rozwojowe (4 lata), działalność związana z administracyjną obsługą biur i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej (3 lata) oraz działalność pocztowa i kurierska (3 lata).

Zwracają uwagę różnice w wieku firm funkcjonujących w tych samych sekcjach w różnych gminach; w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych średni wiek przedsiębiorstw wynosi w gminie Kartuzy 6, a w gminie Somonino 25 lat.

W naprawie i konserwacji komputerów średni wiek firmy w gminie Kartuzy to 20 lat, a w gminach Somonino i Żukowo 2 lata. Przedsiębiorstwa zajmujące się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń „trwają” w gminie Kartuzy 15, a w Chmielnie 3 lata.

Wśród sekcji o największej liczbie podmiotów (284): roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, średnia długość życia waha się od 6 (w gminach Chmielno i Przodkowo) do 13 w gminie Sulęczyno.

W handlu detalicznym, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (264 podmioty) średni wiek przedsiębiorstw zamyka się w przedziale od 10 w gminie Przodkowo do 19 w Przywidzu.

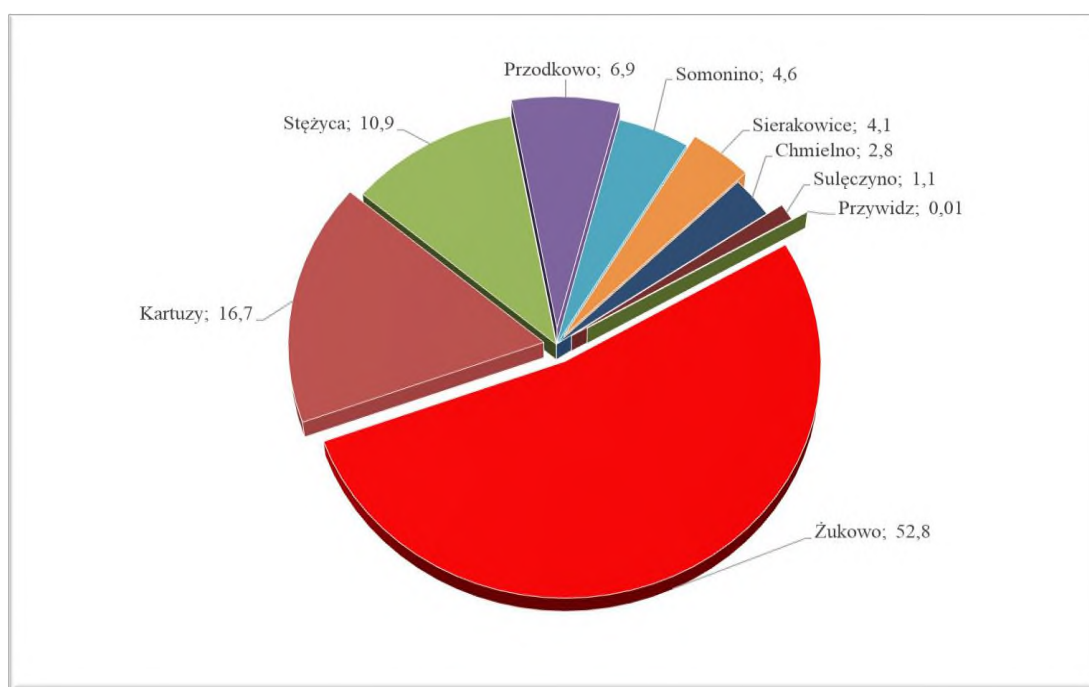
W handlu hurtowym z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (273 przedsiębiorstwa) średnia wieku w gminie Sulęczyno wynosi 10 lat, w Kartuzach 17.

Do firm z najdłuższym stażem zaliczyć należy działalność usługową związaną z wyżywieniem w gminie Sulęczyno (30 lat), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych w gminie Kartuzy (30 lat), produkcję napojów w gminie Kartuzy (29 lat), produkcję artykułów spożywczych w gminie Somonino (28 lat), produkcję mebli w gminie Chmielno (26 lat) działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne w gminie Stężyca (25 lat), produkcję chemikaliów i wyrobów chemicznych w gminie Somonino (23 lata), produkcję wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcję wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania w gminie Przodkowo (25 lat) i działalność związaną z zatrudnieniem w gminie Somonino (23 lata).

Handel zagraniczny

Potencjał eksportowy nie jest równomiernie rozłożony między poszczególne gminy analizowanego obszaru. Blisko 53% eksportu (wg. wartości w EUR) przypada na Żukowo. Ponad dziesięcioprocentowe udziały dotyczą także Kartuz oraz Stężyca.

Rys. 25. Struktura eksportu w podziale na gminy (w %) w 2021 roku

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Izby Celnej (w przypadku Żukowa oraz Kartuz, zsumowano wartości eksportu dla miasta i obszarów wiejskich gminy).

Pod względem jakości eksportu, wyróżniają się gminy Somonino i Kartuzy, w przypadku których wartość jednego kilograma eksportu wynosi odpowiednio 9 oraz 6 EUR.

Jeżeli chodzi o dynamikę eksportu, to w latach 2015-2021 najwyższą była ona w przypadku gmin: Kartusy, Żukowo, Stężyca i Chmielno; wartość eksportu dla tych gmin w roku 2021 była co najmniej dwuipółkrotnie wyższa niż w roku 2015.

Pod względem wartości eksportu per capita, liderem jest gmina Żukowo (5400 EUR) oraz Stężyca (4500 EUR). Wartości powyżej 2000 EUR charakterystyczne są też dla Kartuz i Przdokowa.

Podsumowanie

Do sekcji o najwyższym wskaźniku LQ² zatrudnienia w gminie Kartusy należą: produkcja mebli - względem kraju (4,62), wobec województwa odpowiednio (3,26), handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (2,92) oraz (3,66), roboty budowlane związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (2,74) oraz (2,67), pomoc społeczna bez zakwaterowania (2,17) oraz (2,34), roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (1,40) oraz (1,41). W 2020 roku wskaźniki LQ względem kraju i Pomorza poprawiła sekcja działalność związana z obsługą rynku nieruchomości: (1,3 i 1,28).

Jeszcze jedna branża posiadała minimalnie wyższą koncentrację zatrudnienia (mierzoną wskaźnikami LQ), a mianowicie: produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (1,18), natomiast względem Pomorza w 2020 (1,02). Najwyższą przewagę w przychodach, ocenianą przy pomocy wskaźników LQ, w gminie Kartusy mają sekcje: roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej - względem kraju, 4,97 oraz względem województwa 4,43, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (4,31 i 3,61) oraz produkcja mebli (3,77 i 3,23). Pozostałe dwie sekcje o relatywnie wysokich wskaźnikach dotyczących przychodów to takie, w których udział posiada JST. Największą przewagę w zakresie LQ dotyczącego produktywności ma działalność wydawnicza. W 2020 roku LQ wobec Polski wynosił 17,54, a względem województwa pomorskiego 15. Drugie miejsce zajmuje produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych z LQ 4,96 względem kraju i 4,79 wobec Pomorza. Kolejne miejsca zajmują roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków z LQ na poziomie (odpowiednio 2,55 oraz 2,33) oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (2,04 i 2,02). Uzupełnieniem syntetycznego „obrazu” gospodarki gminy Kartusy może być wskazanie tych branż, w których przeciętny wiek firm jest najdłuższy. Świadczy to o tym, że opierają się presji konkurencji i nie są eliminowane z rynku. W gminie Kartusy najdłużej na rynku, „utrzymują się” przedsiębiorstwa należące do sekcji pozostała produkcja wyrobów, których średni wiek wynosi 25 lat oraz naprawa i konserwacja komputerów (20 lat). Do grupy „seniorów” można jeszcze zakwalifikować dwie branże handlowe: handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (17 lat) oraz handel detaliczny z wyłączeniem samochodów. Ich znaczenie ma jednak charakter lokalny lub regionalny i trudno uznać, że działalność ta może być „motorem” rozwoju gospodarki (jakkolwiek nie można ignorować ich znaczenia dla zatrudnienia).

Istotny jest fakt, że w gminie Kartusy funkcjonują przedsiębiorstwa zaliczane do sektorów nowoczesnych i, że nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych w nich firm: w informacji i komunikacji (w 2019 roku było ich 85, w 2020 - 93, a w 2021 - 104, a w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej liczebność zarejestrowanych podmiotów zwiększyła się w kolejnych latach z 310 w 2019, 324 w 2020 do 342 w 2021 roku. Warto odnotować, że w dwóch sekcjach związanych z turystyką nie widać regresu, który mógłby się ujawnić w formie spadku zainteresowania przedsiębiorców tą działalnością i niechęcią do rejestrowania nowych podmiotów gospodarczych. W działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi w 2019 i w 2020 roku zarejestrowanych było 105 firm, w 2021 ich liczba wzrosła do 115.

² LQ – wskaźnik przewag komparatywnych, nazywany także wskaźnikiem specjalizacji regionalnej; pozwala na wskazanie w danym regionie branż (sektorów), które są wyjątkowe na tle całej gospodarki narodowej lub na tle większego regionu, jakim jest województwo. Wartość LQ>1 wskazuje, że w danym sektorze w regionie odnotowano relatywnie większe zatrudnienie w porównaniu ze średnią dla Polski lub dla województwa pomorskiego. Inaczej mówiąc branża ta jest „nadreprezentowana” w danym regionie (na tle kraju). Można to interpretować, że gminę (czy też region) w danej branży charakteryzuje specjalizacja, bądź przewaga komparatywna, w porównaniu do kraju czy województwa.

Podsumowując, w gminie Kartuzy do branż, które można uznać za wiodące pod względem poziomu ich przewagi lokalizacyjnej należą: produkcja mebli, produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, roboty związane ze wznoszeniem budynków. Należy zastrzec, że przewagi komparatywne tych sekcji nie są wysokie. Bardzo znacząca jest natomiast przewaga wskaźnika LQ charakteryzującego produktywność w działalności wydawniczej, co jednak może wiązać się z tym, że część osób pracujących wykonuje swoje obowiązki w oparciu o inne formy umów cywilno-prawnych niż umowy o pracę, w związku z czym nie są oni ewidencjonowani w statystyce.

Jeżeli chodzi o internacjonalizację, to gmina Kartuzy wyróżnia się (obok Żukowa i Chmielna) najwyższą dynamiką eksportu. Cechuje ją również relatywnie wysoka wartość eksportu na jednego mieszkańca (ponad 2000 EUR). Warto podkreślić również to, że wartość jednego kg masy eksportowej jest relatywnie wysoka (w porównaniu do innych gmin), co świadczy o tym, że za granicę trafiają produkty o wyższej jakości lub wyższym stopniu przetworzenia.

2.11. SFERA ŚRODOWISKOWA

Ochrona klimatu i jakości powietrza

Na klimat gminy Kartuzy wpływ ma zróżnicowanie geomorfologiczne, sąsiedztwo Morza Bałtyckiego i położenie w zasięgu oddziaływania dużych, stałych i sezonowych centrów barycznych powodujących wyraźne zróżnicowanie warunków klimatycznych na terenie województwa pomorskiego. Ze względu na duże wyniesienie ponad poziom morza oraz względem otaczających terenów klimat Pojezierza Kaszubskiego charakteryzuje się dużą zmiennością stanów pogodowych. Panują tutaj surowe temperatury – średnia temperatura lipca wynosi 16 °C, a stycznia -3,5 °C. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 6,5°C. Występuje duża liczba dni pochmurnych i mglistych z częstymi i obfitymi opadami atmosferycznymi (średnio ok. 660 mm rocznie). W okresie zimowym ciśnienie atmosferyczne na terenie północnej Polski jest wyraźnie niższe niż na południu Polski, co wynika z położenia nad Morzem Bałtyckim, przez które przebiega szlak aktywnych w zimie niżów barycznych. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska na podstawie wyników pomiarów monitoringu powietrza atmosferycznego sporządza ocenę jakości powietrza dla województwa. Ocena jakości powietrza, którą wykonuje się corocznie, jest wynikiem obowiązku, jaki nakłada na GIOŚ art. 89 i 90 Prawa ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973). W ocenach prowadzonych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi uwzględnia się 12 substancji.

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej został uchwalony w 2021 uchwałą nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 roku zmieniającą uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu.

Na terenie gminy wiejsko-miejskiej Kartuzy nie ma stacji pomiarowej zanieczyszczeń Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Według danych GUS w powiecie kartuskim spada emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych. W roku 2020 wyniosła ona 8 ton. Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Kartuzy jest emisja antropogeniczna wynikająca z działalności człowieka. W związku z małym rozwojem infrastruktury przemysłowej na terenie gminy zanieczyszczenia związane z nią, są znikome. Według danych Starostwa Powiatowego w Kartuzach, pozwolenie zintegrowane, określające warunki wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, na terenie gminy Kartuzy zostało wydane dla dziesięciu zakładów.

Tabela 31. Wykaz pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego, wydanych dla Przedsiębiorstw z terenu Gminy Kartuzy

L.p.	Data wydania	Nazwa
1	22.04.2013r.	Ubojnia Drobiu w Dzierżąźnie-Mielewczyk Sp. z o.o.
2	25.06.2021r.	JT Mebel Sp. z o. o., Kartuzy
3	06.08.2020r.	WROŃSKI Sp. J., Leszno Kartuskie
4	31.10.2019r.	Karol Czerwiński, Mezowo
5	31.10.2019r.	Magdalena Czerwińska, Mezowo
6	18.12.2018r.	Zakład Energetyki Ciepłej „SPEC-PEC” Sp.z o.o., Kartuzy
7	16.05.2016r.	Gospodarstwo Rolne Karolina Chylińska, Mezowo
8	27.10.2015r.	ALMAR, Kartuzy
9	17.07.2013r.	KARUD Meble i Profile Gięte Sp. z o. o., Kiełpino
10	21.06.2012r.	CSA Sp. z o. o., Kartuzy

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kartuzy na lata 2021-2026

Na terenie gminy Kartuzy zdefiniowano oraz dokonano inwentaryzacji źródeł emisji gazów i pyłów do powietrza. Na podstawie analizy stwierdzono, że:

- głównym źródłem emisji CO₂ jest sektor społeczny,
- głównym źródłem emisji jest transport,
- źródłem emisji są zabudowania mieszkalne.

Istotne znaczenie w zakresie emisji do atmosfery ma tak zwana emisja niska. Jest to emisja pochodząca z emitorów o wysokości do 40 metrów głównie indywidualnych systemów grzewczych oraz komunikacji samochodowej. Zwarta zabudowa, utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Wśród głównych zanieczyszczeń związanych z tego rodzaju emisją największy strumień masowy stanowi pył zawieszony PM₁₀, a także tlenek węgla, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu. Powodem takiej sytuacji, jest stosowanie w paleniskach domowych paliw złej jakości oraz obecność małych zakładów, które nie mają obowiązku posiadania decyzji o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (około 20%), siarki (1 – 2%) oraz azotu (1%). W większości domów, w których stosowane są paliwa stałe spalany jest węgiel niskiej jakości, w dodatku w przestarzałych konstrukcyjnie piecach, bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających.

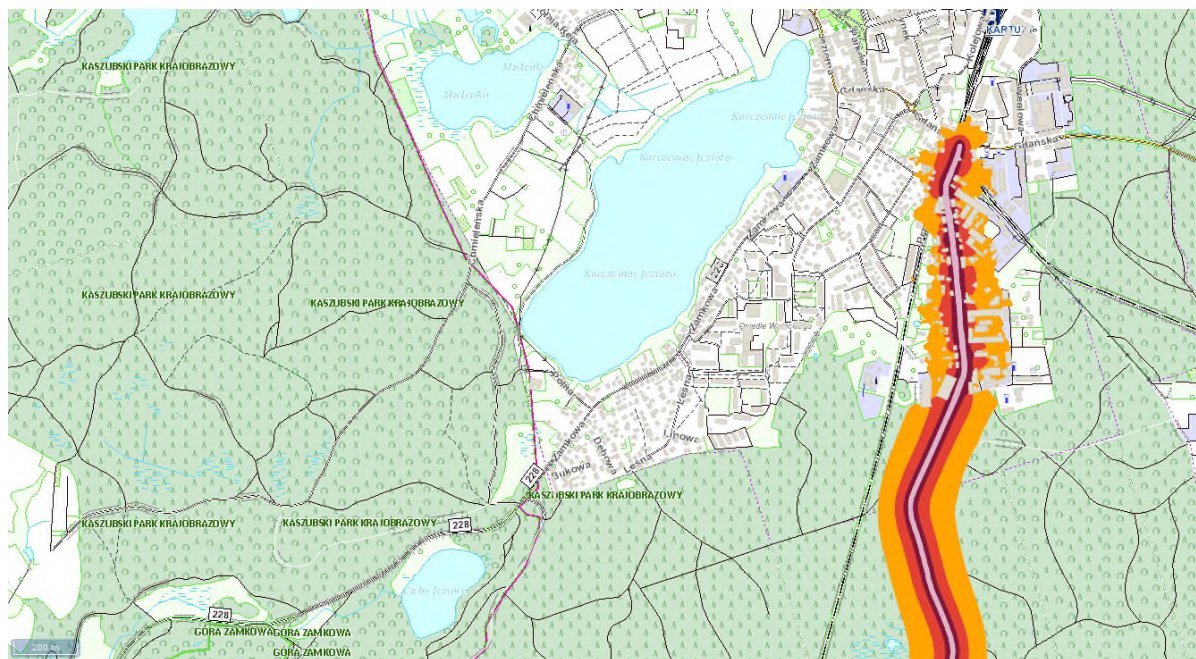
Źródłami zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza na obszarze gminy jest również emisja liniowa, którą generuje transport prywatny i publiczny. Emisja liniowa powstaje z procesów spalania paliw w pojazdach, w wyniku ścierania nawierzchni dróg, opon, okładzin, a także w związku z unoszeniem się pyłu z dróg. Ze środków komunikacji do powietrza emitowane są głównie: tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne, tlenek i dwutlenek węgla oraz metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Ilość emitowanych zanieczyszczeń zależy od wielu czynników między innymi od: natężenia i płynności ruchu, konstrukcji silnika i jego stanu technicznego, zastosowania dopalaczy i filtrów, rodzaju paliwa, parametrów technicznych i stanu drogi. Najbardziej zagrożone na emisję liniową są tereny przyległe do ciągów komunikacyjnych. Zasadniczą różnicą między emisją przemysłową, a komunikacyjną jest położenie punktu emisji. Źródła emisji komunikacyjnej (pojazdy) posiadają punkt emisji przy powierzchni ziemi, przez co rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń jest bardzo utrudnione. Zanieczyszczenia te działają na środowisko w najbliższym otoczeniu drogi. Rozprzestrzenianie się spalin zależy nie tylko od warunków meteorologicznych jak: prędkość, kierunek wiatru, opad atmosferyczny, zachmurzenie, ale głównie od otoczenia drogi, to jest umiejscowienie budynków i zieleni miejskiej w stosunku do kierunku przebiegu drogi. Przez obszar gminy przebiegają drogi wojewódzkie nr 211, 224 i 228, kilka dróg powiatowych oraz drogi gminne. Na podstawie Raportu z Zadania pn. „Inwentaryzacja źródeł ciepła na terenie miasta Kartuzy” wykonanego w roku 2021, stwierdzono, że na terenie miasta najpowszechniej stosowanymi paliwami w indywidualnych źródłach ciepła są węgiel orzech, węgiel groszek, drewno kawałkowe oraz olej opałowy.

W odniesieniu do powierzchni użytkowej budynków największy udział w ogrzewaniu budynków mieszkalnych jedno i wielorodzinnych oraz usługowych na terenie miasta ma gaz, ciepło miejskie, natomiast wśród paliw stałych dominuje węgiel.

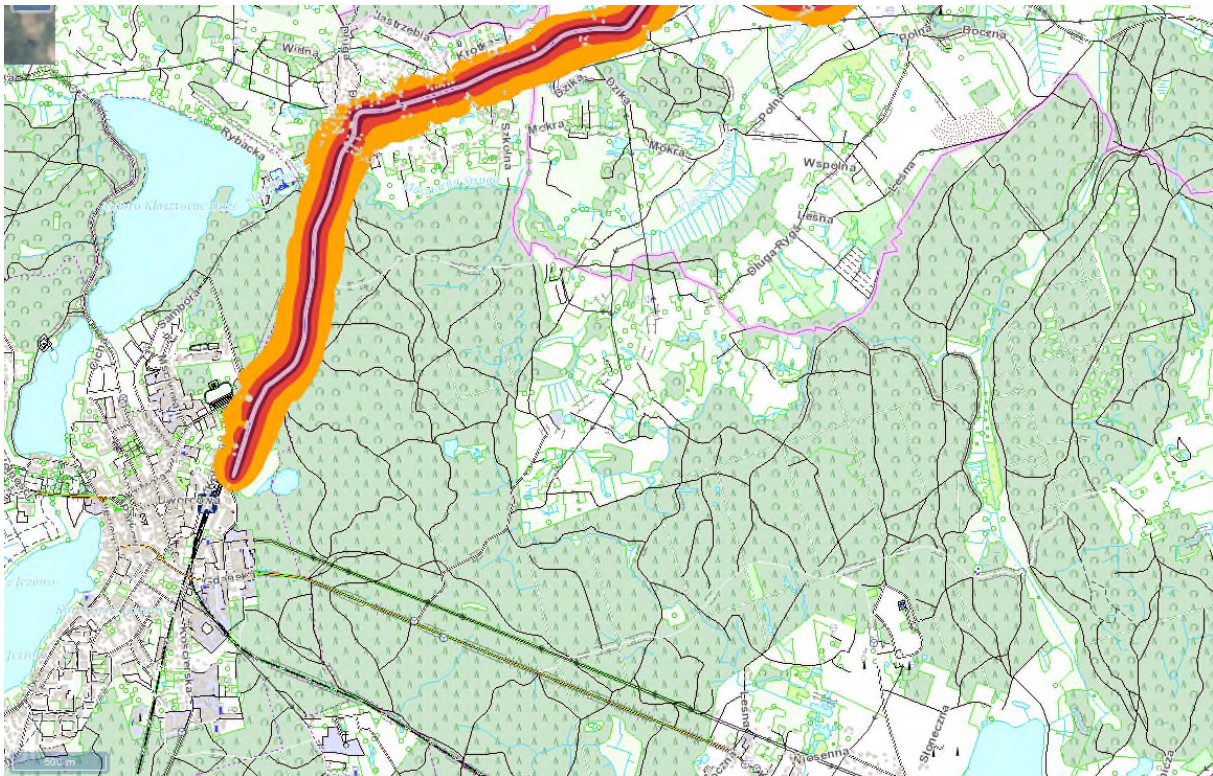
Zagrożenia hałasem

Długotrwałe narażenie na hałas może powodować negatywne skutki zdrowotne. Ochrona przed hałasem oparta jest na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego, w szczególności przez obniżenie hałasu przynajmniej do stanu normatywnego, i utrzymywanie go na jak najniższym poziomie. Dopuszczalne poziomy emisji hałasu do środowiska, uzależnione są od formy zagospodarowania terenu i pory dnia, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112). W gminie Kartuzy głównym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa. Największe natężenie ruchu występuje na drogach wojewódzkich: 224 Przdkowo-Kartuzy/GR.M./ i DW 224, 224 Kartuzy/Skrzyżowanie z DK211/Egiertowo oraz 228 Kartuzy/GR.M./Kartuzy/DW211/ i zasięgi ich oddziaływania akustycznego przedstawione są na mapach Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku. Do istotnych źródeł hałasu należy również kolizyjne skrzyżowanie ul. Kościerskiej i Gdańskiej (droga DW 224 i DW 211). Poniżej zaprezentowano w formie graficznej wartości wskaźnika hałasu L_{dwn} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

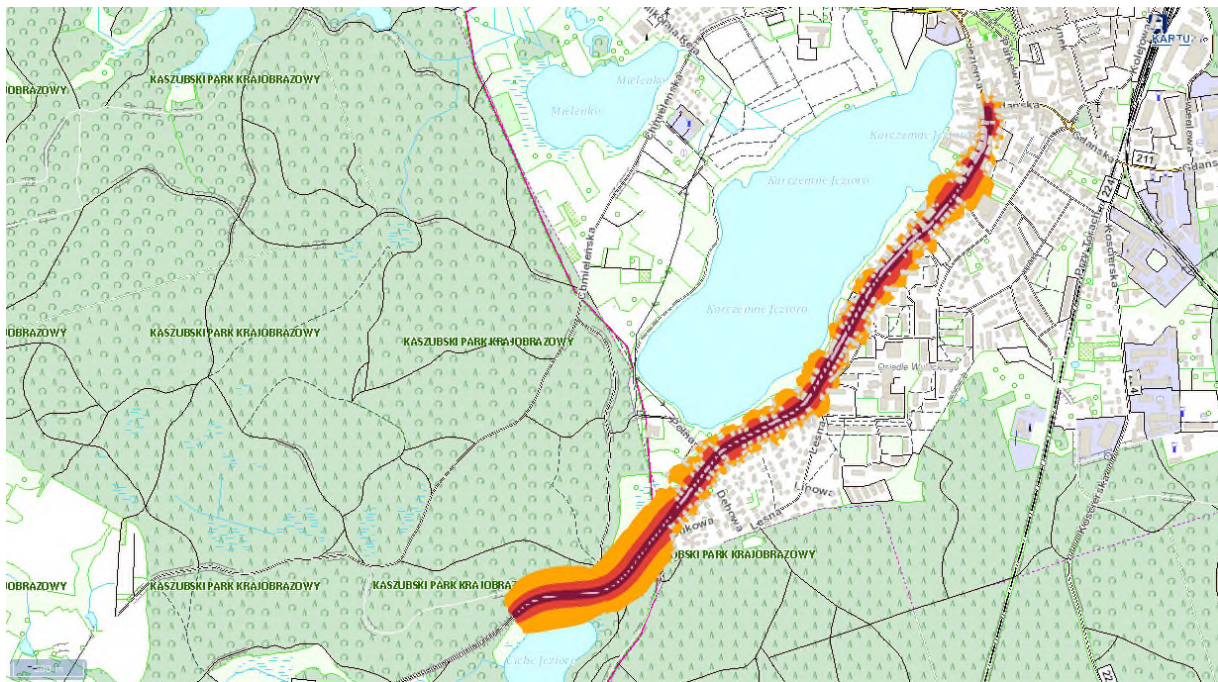
Mapa 8 Mapa akustyczna "Hałas L_{dwn} " dot. drogi wojewódzkiej 224 -Kartuzy/Skrzyżowanie z DK211/-Egiertowo

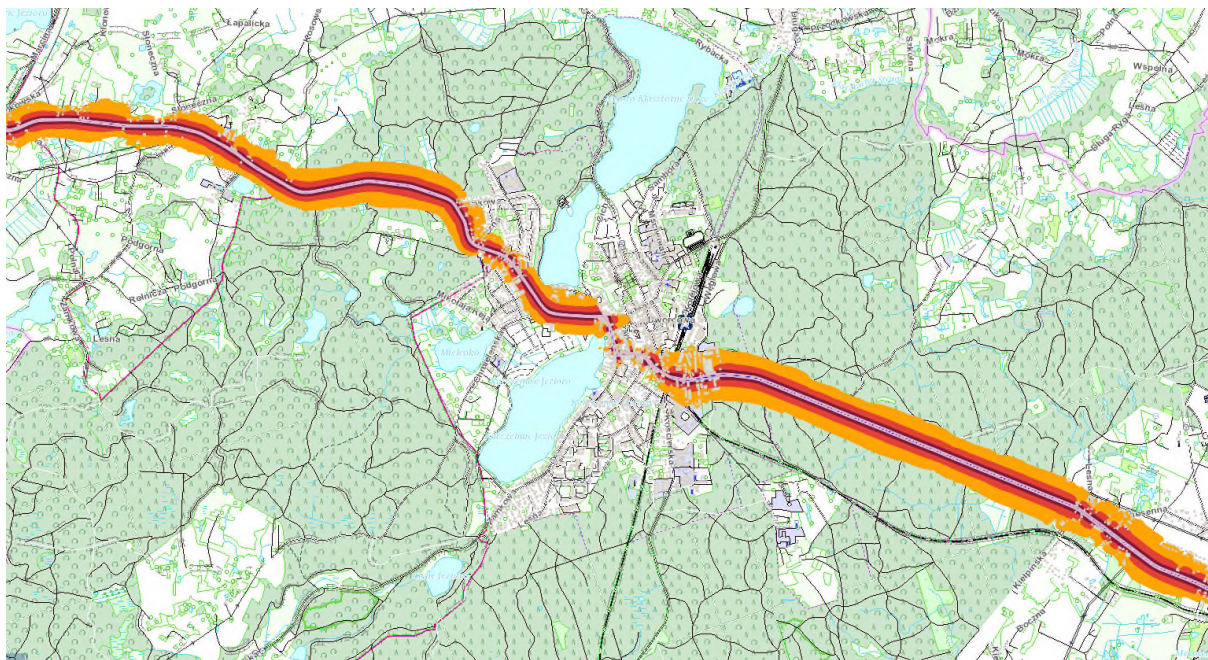
Mapa 9 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 224 -Przodkowo-Kartuzy /GR.M./ i DW 224

Mapa 10 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 228 -Kartuzy/GR.M./-Kartuzy /DW211/

Mapa 11 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 211 –MIECHUCINO-ŻUKOWO /DK20/

Źródło dla map 8 - 11 : <http://www.zdwgdansk.kei.pl>

Głównym źródłem emisji hałasu na terenie miasta i gminy jest hałas komunikacyjny, zwłaszcza w sezonie letnim, związany przede wszystkim z wysokim ruchem turystycznym. Mimo to na terenie miasta nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

Tabela 32. Natężenie ruchu pojazdów komunikacyjnych na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich

Droga	Odcinek	Liczba pojazdów
DW 224	Przodkowo-Kartuzy gr. Miasta (7,8 km)	10085
	Kartuzy – Przejście 1: Gr. Miasta – ul. Gdańska (DW 211, 1,1 km)	6040
	Kartuzy – Przejście 2: ul. Gdańska – gr. Miasta (1,16 km)	8901
	Kartuzy – gr. Miasta – Egiertowo (10,53 km)	9903
DW 228	Brodnica Górna –Kartuzy (gr miasta, 8,3 km)	6176
	Kartuzy, przejście: gr. Miasta (DW211, 1,5 km)	11160
DW 211	Miechucino-Kartuzy /gr. Miasta 10,55 km)	10808
	Kartuzy – Przejście 1: Gr. Miasta – ul. Jeziorna (DW 228, 1,8 km)	11456
	Kartuzy – Przejście 2: ul. Jeziorna (DW 228)- ul. Kościerska (DW224), 0,45 km	12856
	Kartuzy – Przejście 3: ul. Kościerska (DW224) – Rondo Armii Krajowej (DW224), ,2 km	13356
	Kartuzy, Rondo Armii Krajowej (DW224)- Żukowo DK20, 11,6 km:	13740

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.zdwgdansk.kei.pl>

Pola elektromagnetyczne

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na pole elektromagnetyczne (PEM) składają się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Jego głównymi źródłami są: linie wysokiego napięcia, stacje nadajnikowe telefonii komórkowej, radary, telefony komórkowe, urządzenia elektryczne itp.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, od 2005 roku dokonuje w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. W każdym województwie Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska (od 2019 r. Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska) zobowiązane są do wykonywania pomiarów w punktach sieci, w skład której wchodzi 135 punktów pomiarowych na terenie województwa. Na terenie powiatu kartuskiego zlokalizowano dwa punkty pomiarowe, jeden na obszarze wiejskim (gmina Sierakowice), drugi –miejskim (gmina Żukowo). Według wyników pomiarów PEM na terenach wiejskich w roku 2018 nastąpił 100% wzrost natężenia PEM w stosunku do poprzednich lat. Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Kartuzy źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest 17 stacji bazowych telefonii komórkowej.

W latach 2017-2018 r. WIOŚ w Gdańsku nie prowadził badań natężenia promieniowania elektromagnetycznego w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Powiecie Kartuskim. Zgodnie z wynikami badań WIOŚ na terenie całego województwa pomorskiego nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu PEM (7 V/m). Do końca roku 2018 pomiary wykonywane były przez Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska, natomiast w roku 2019 przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska prowadziło badania w gminie Kartuzy w roku 2019. W opisywanym cyklu pomiarowym wynik pomiaru z niepewnością pomiarową 0,178 V/m wyniósł 0,89 V/m. Wartość ta była nieznacznie większa niż średnia (0,61V/m) dla całego obszaru określonego jako „pozostałe miasta” w województwie pomorskim, jednak znacznie mniejsza niż określona dla niego wartość maksymalna (1,41 V/m w Bytowie). W roku 2020 na terenie gminy Kartuzy, ani powiatu kartuskiego nie był zlokalizowany żaden punkt pomiarowy. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów w czwartym cyklu pomiarowym w latach 2017-2019 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Nie ma podstaw do wskazania, że istnieje znaczące zagrożenie ze strony oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Gospodarowanie wodami

Gmina miejsko-wiejska Kartuzy zlokalizowana jest w granicach jednolitych części wód podziemnych nr 11 (PLGW200011) i 13 (PLGW200013), zlokalizowanych w dorzeczu Wisły, regionie Wodnym Dolnej Wisły. Obszar JCWPd 11 obejmuje park krajobrazowy, obszary Natura 2000 oraz rezerwat.

Oceny stanu wód podziemnych dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sieci krajowej przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.), Państwowa Służba Hydrogeologiczna wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. W uzasadnionych przypadkach Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje, w uzgodnieniu z państwową służbą hydrogeologiczną, uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych, a wyniki tych badań przekazuje za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska Państwowej Służbie Hydrogeologicznej. Dla każdej JCWPd ustalane są cele środowiskowe na podstawie parametrów chemicznych i ilościowych. Poniżej przedstawiono charakterystykę obu JCWPd, obejmujących teren gminy Kartuzy na podstawie materiałów udostępnianych przez Państwowy Instytut Geologiczny (badania z 2012 r.):

- Stan chemiczny - dobry,
- Stan ilościowy – dobry,
- Stan ogólny – dobry,

Cele: utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego,

Niezagrożona nieosiągnięciem powyższych celów.

W 2017 roku w obrębie JCWPd o nr 11 i 13 nie prowadzono badań jakości wód podziemnych.

Wody powierzchniowe

Gmina Kartuzy położona jest na obszarze bogatym w jeziora, meandrujące rzeki oraz ciek, a także bardzo cenne mokradła, w tym torfowiska porośnięte różnorodną roślinnością. Na jej terenie wyróżnić można rzeczne i jeziorne części wód powierzchniowych, wyznaczone zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną.

Tabela 33. Jednolite Części Wód Powierzchniowych

JCWP rzeczne	JCWP jeziorne
- Radunia od wypływu z jez. Ostrzyckiego do Strzelenki - RW20001948683;	- Potęgowskie Duże - LW21019;
- Radunia do wypływu z jez. Ostrzyckiego - RW20002548681759;	- Sianowskie - LW21034;
- Mała Słupina z jeziorami Sitno, Klasztorne Duże, Białe - RW200017486829;	- Białe - LW20718;
- Łeba do Dębnicy bez Dębnicy - RW200025476119;	- Łapalickie - LW21032;
- Dębica - RW20001747612;	- Białe - LW20740;
- Łeba od Dębnicy do Pogorzelic - RW20001947639;	- Rekowo - LW20717;
- Dopływ z jez. Bąckiego - RW200017476134;	- Klasztorne Duże - LW20734;
- Dopływ z jez. Potęgowskiego Dużego - RW2000254742549;	- Brodno Małe - LW20719;
- Dopływ spod Egiertowa - RW2000174868189.	- Brodno Wielkie - LW20720;
	- Ostrzyckie - LW20721;
	- Sitno - LW20736.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCW) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska (PMS). Stan JCWP ocenia się uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Stan ekologiczny określa się dla wód typu naturalnego, potencjał ekologiczny dla wód uznanych jako sztuczne lub silnie zmienione. Na terenie gminy Kartuzy w 2020 roku ocenie podlegało 6 jednolitych części wód powierzchniowych: części rzeczne Radunia od wypływu z jez. Ostrzyckiego do Strzelenki, Mała Słupina z jeziorami Sitno, Klasztorne Duże, Białe oraz Łeba od Dębnicy do Pogorzelic, części jeziorne Białe -LW20740, Łapalickie -LW21032, Brodno Wielkie -LW20720.

Jak wynika z Raportu o Stanie Środowiska w Województwie Pomorskim za rok 2018, stan/potencjał ekologiczny wód jednolitej części wód powierzchniowych Radunia od wypływu z jez. Ostrzyckiego do Strzelenki został oceniony jako dobry. Klasę elementów biologicznych, oraz fizykochemicznych określono jako II. Stan/potencjał ekologiczny wód jednolitej części wód powierzchniowych Mała Słupina z jeziorami Sitno, Klasztorne Duże, Białe został oceniony jako umiarkowany. Klasę elementów biologicznych oraz fizykochemicznych określono jako III, natomiast elementów hydromorfologicznych klasę II. Stan/potencjał ekologiczny wód jednolitej części wód powierzchniowych Łeba od Dębnicy do Pogorzelic nie został oceniony, stan chemiczny określono jako „poniżej dobrego”, stan ogólny jako zły. Ocenie podlegały również jednolite części wód powierzchniowych jeziornych. W przypadku jeziora Białego dokonano oceny – elementów biologicznych w klasie II, elementów fizykochemicznych w klasie I, stan/potencjał ekologiczny oceniono jako dobry, stan chemiczny poniżej dobrego, a w ogólnej ocenie zły stan wód. W przypadku jeziora Łapalickiego dokonano oceny elementów biologicznych w klasie II, elementów fizykochemicznych w klasie II, stan/potencjał ekologiczny oceniono jako dobry, natomiast stanu wód nie oceniono. Część jezioro Brodno Wielkie oceniona została jedynie w zakresie stanu chemicznego – dobry stan chemiczny.

Zasoby geologiczne

W rejonie gminy miejsko-wiejskiej Kartuzy brak jest podmiotów posiadających koncesję na wydobycie zasobów geologicznych ze złóż. Na obszarze gminy występują złoża kopalin objęte ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. - prawo geologiczne i górnicze, nie prowadzi się żadnego wydobycia surowców naturalnych (informacja otrzymana z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego). Z racji powyższego, nie są podejmowane działania związane z ograniczeniem presji sektora górniczego na środowisko.

Gleby

Gleby na terenie gminy Kartuzy nie odbiegają znacznie od gleb występujących w województwie pomorskim. Głównie są to gleby powstałe z utworów polodowcowych (plejstocenijskich) – glin i piasków zwałowych oraz piasków akumulacji wodno-lodowcowej.

Na przeważającym obszarze gminy wytworzyły się gleby brunatne (głównie wyługowane i kwaśne), bielice i pseudobielice. Niski stopień urodzajności tych gleb oraz konieczność wapniowania wynikają z znacznego stopnia zakwaszenia (zwykle kwaśne i bardzo kwaśne) oraz rodzaju skały macierzystej. Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Kartuzy gleby są bardzo zróżnicowane przestrzennie, dominują gleby klasy V i VI, kolejno IV, natomiast najmniej jest klasy III oraz II.

Jednym z zagrożeń w kontekście zachowania właściwego stanu gleb na terenie gminy Kartuzy jest degradacja mokradeł, w szczególności torfowisk, stanowiących naturalne zbiorniki retencyjne wody oraz rezerwuary węgla. Funkcje pełnione przez te ekosystemy są bardzo istotne dla gospodarki wodnej oraz mitygacji zmian klimatu. Zmiana stosunków wodnych torfowisk przyczynia się bezpośrednio do ich degradacji, znacznych emisji gazów cieplarnianych i utraty ich funkcji retencyjnych. Na terenie Kaszubskiego Parku Narodowego 10% powierzchni zajmują gleby torfowe i mułowo-torfowe, stąd ich ochrona jest szczególnie istotna na wskazanych obszarach. Utwory holocenijskie (torfy, namuły torfiaste, piaski rzeczne) występują w największym skupisku w dolinie Łęby, między Stryszą Budą koło Mirachowa, a Miłoszewem. Charakterystycznym miejscem występowania utworów holocenijskich są zagłębienia (wytopiska) pojeziorne, aktualnie wypełnione z reguły utworami akumulacji organogenicznej i niektóre odcinki dolin rzecznych. Największe enklawy torfów i namułów torfiastych znajdują się z reguły w obrębie wysoczyzn morenowych, a głównie w centralnej części parku na Wysoczyźnie Mirachowsko-Cieszeńskiej, Wysoczyźnie Reskowsko-Borzestowskiej oraz w Rynnie Bącko-Miłoszewskiej. Na przeważającej części Parku dominuje retencyjno-ewapotranspiracyjny typ obiegu wody.

Duże spadki terenu stanowią istotny czynnik uruchamiający procesy denudacyjne oraz sprzyjający zwiększeniu udziału powierzchniowego spływu wody w jej obiegu. Stan gleb na terenie powiatu kartuskiego oceniany jest jako dobry, jednak na terenie gminy nie występują punkty pomiarowe jakości gleb. Głównymi zagrożeniami dla stanu gleb w Kartuzach są zanieczyszczenia chemiczne pochodzące z opadów atmosferycznych, degradacja gleb oraz mokradeł, tendencje do erozji wodnej. Zagrożeniem dla cennych z punktu widzenia przyrodniczego oraz klimatycznego mokradeł są turyści, którzy często mimo zakazu wchodzą na ich obszar.

2.12. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

W strukturze użytkowania powierzchni gminy Kartuzy znacznie dominują grunty leśne (9 746,38 ha) stanowiąc blisko połowę użytkowanych terenów – 46,1 % w roku 2020, natomiast 45,3 % w roku 2015. Powierzchnia lasów wynosiła w 2015 r. 9 346,81 ha, w tym jedynie 4,87 ha stanowiło własność gminy. Lasy publiczne gminne do 2021 r. zwiększyły powierzchnię do 11,1 ha (GUS – stan na 1.02.2023 r.). Powierzchnia użytków rolnych w roku 2015 wynosiła 8 111 ha, a więc nieznacznie mniej niż użytków leśnych.

Obszar Gminy, ze względu na swoją lokalizację charakteryzuje się dużym bogactwem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. W granicach Gminy wyznaczono następujące formy ochrony przyrody:

Tabela 34. Obszary chronione

Obszary Chronionego Krajobrazu
<ol style="list-style-type: none"> 1. OChK Wzgórz Ramlejskich 2. OChK Doliny Raduni
Obszary Natura 2000
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dolina Górnej Łeby – PLH220006, 2. Kurze Grzędy – PLH220014, 3. Staniszewskie Błoto – PLH22027, 4. Uroczyska Pojezierza Kaszubskiego – PLH220095, 5. Jar Rzeki Raduni – PLH220011, 6. Prokowo – PLH220080, Lasy Mirachowskie – PLB220008
Rezerваты Przyrody
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stare Modrzewie, 2. Zamkowa Góra, 3. Kurze Grzędy, 4. Jezioro Turzycowe, 5. Staniszewskie Błoto, 6. Lubygość, 7. Jar Rzeki Raduni, 8. Staniszewskie Zdroje, 9. Szczelina Lechicka, 10. Żurawie Błota, 11. Leśne Oczko
Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rynna Potęgowska, 2. Dolina Łeby w KPK, 3. Rynna Mirachowska, 4. Obniżenie Chmielańskie, 5. Rynna Brodnicko-Kartuska, 6. Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka
Użytki Ekologiczne
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jelenie Moczary, 2. Kosy
Inne formy
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaszubski Park Krajobrazowy, 2. 20 Pomników Przyrody

Na uwagę zasługują tutaj także walory kulturowe, które stanowią kolebkę tutejszej tożsamości kulturowej i tradycji. Gmina Kartuzy posiada bogate zasoby zabytkowe z różnych epok swego rozwoju,

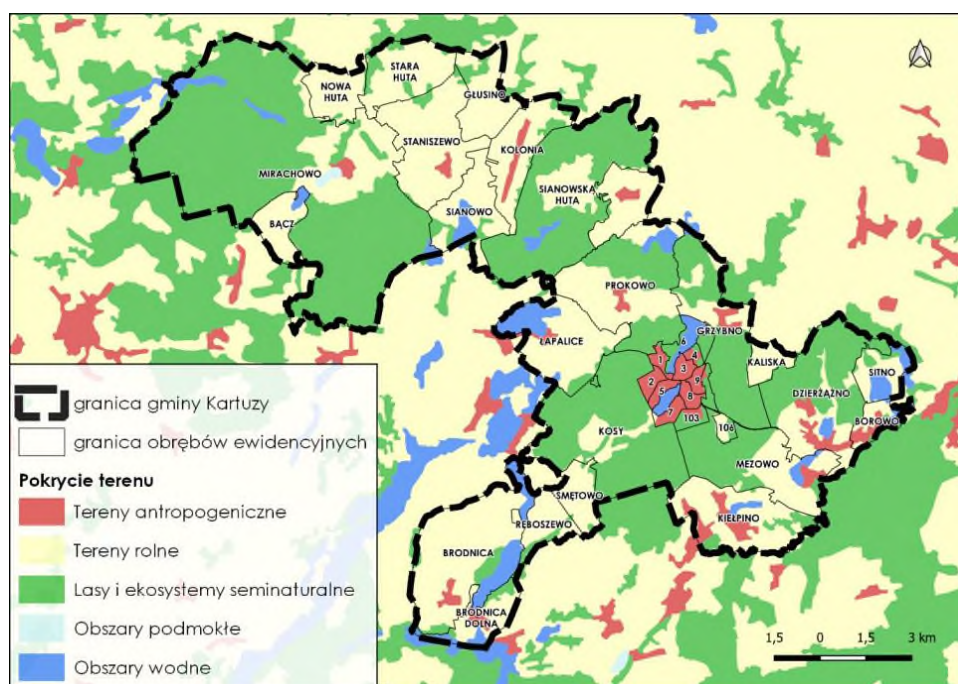
począwszy od czasów prehistorycznych po budownictwo lat międzywojennych. Po dziś dzień na jej terenach zachowały się ślady każdej z epok. Na szczególną uwagę zasługuje budownictwo sakralne, dworskie oraz budowle według typowych projektów rządowych wraz z zachowaną zielenią historyczną. Obiekty, wyróżniające się na tle pozostałych to np.:

- Barokowy kościół w Kiełpinie z 1647 roku;
- Barokowa kaplica w Mirachowie z 1740 roku;
- Kościół w Sianowie z 1816 r. z drewnianą wieżą, wykonany w typowej dla lokalnego budownictwa konstrukcji szkieletowej, wypełnionej cegłą;
- Kościół Ewangelicki w Mirachowie z 1860 r. z czerwonej licowanej cegły, mającym eklektyczno-neoromańskie cechy;
- Dwór w Mirachowie z końca XVIII wieku;
- Kolegiata Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kartuzach, wybudowana w latach 1383-1405.

Turystyka na obszarze Gminy oparta jest głównie na walorach środowiska przyrodniczego. Zaliczyć do nich należy m.in.: rzeki, jeziora, lasy, a także samo ukształtowanie powierzchni terenu. Dodatkowym, bardzo ważnym elementem, który stanowi element kreowania tożsamości kulturowej regionu oraz stwarza idealne warunki do spojrzenia na Kartuzy jako gminę potencjalnego miejsca spędzenia wolnego czasu i wypoczynku jest tradycja kaszubska. Mieszkańcy kultywując ową kulturę kreują dodatkowe elementy, które zwracają uwagę potencjalnych turystów. Według informacji zawartych w bazie danych GUS, dotyczących obiektów noclegowych, na terenie gminy Kartuzy zlokalizowanych jest 8 turystycznych obiektów noclegowych, w tym 2 hotele. Spośród nich 5 obiektów działa całorocznie, całość zaplecza noclegowego generuje 322 miejsca noclegowe.

Największy obszar Gminy stanowią grunty leśne, zadrzewione i zakrzaczone (ok. 46,6% powierzchni) oraz użytki rolne (ok. 41,1%). Kolejne 7,7% stanowią wody powierzchniowe i nieużytki. Grunty zabudowane i zurbanizowane to zaledwie 5,5% powierzchni Gminy³. Strukturę użytkowania gruntów ukazuje poniższa rycina.

Rys. 26. Pokrycie terenu w granicach gminy Kartuzy.

Źródło: SUIKZiP gminy Kartuzy, opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018.

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kartuzy, 2017

W ostatnich latach w Gminie odnotowuje się znaczny wzrost liczby nowych budynków mieszkalnych. Największa liczba nowych budynków mieszkalnych powstała w latach 2018-2019 (wzrost o 492 budynki). W 2016 roku w Gminie znajdowało się ok. 5,5 tys. budynków mieszkalnych, a w roku 2021 było już ich ok. 6,4 tys. Przełożyło się to na wzrost liczby mieszkań o aż 1.247 lokali. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców przekroczył 320, ale jest znacznie niższy od wartości tego wskaźnika dla województwa (403,2) i kraju (405,2), lecz trochę wyższy niż dla powiatu kartuskiego (296,1). Ponadto, w gminie Kartuzy odnotowuje się wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę (30,6 m²/os.) i wskaźnik ten przekroczył wartość dla kraju (30,4 m²/os.) i województwa (29,5m²/os), jednak jest niższy niż średnia dla powiatu kartuskiego (32,6 m²/os.). Biorąc pod uwagę zainteresowanie lokalizacją mieszkań w Gminie, należy spodziewać się dalszej poprawy warunków mieszkaniowych.

Tabela 35. Gospodarka mieszkaniowa oraz wskaźniki dotyczące warunków zamieszkania w gminie Kartuzy.

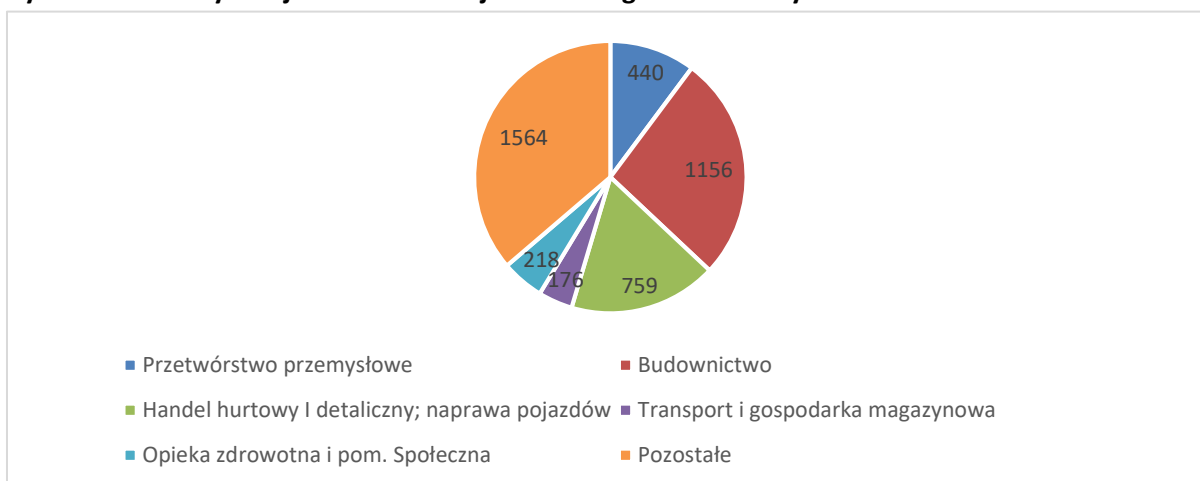
Lp.	Dane	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Liczba budynków mieszkalnych	5 543	5 625	5 706	6 117	6 232	6 441
2.	Liczba mieszkań	9 862	9 956	10 076	10 204	10 312	11 109
3.	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	293,3	295,4	298,2	300	303	324,1
4.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	26,2	26,6	26,9	27,3	30,03	30,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Powyższe dane wskazują, że w Gminie istnieje zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe. Analiza wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę i decyzji o warunkach zabudowy, zaprezentowana w dalszej części opracowania, pozwoli oszacować tempo i kierunki w jakich rozwija się nowa zabudowa mieszkaniowa. Pozwoli także zidentyfikować, które obszary Gminy cieszą się największym zainteresowaniem osób chcących budować domy mieszkalne. Dane te będzie można odnieść do powierzchni rezerw terenowych (tzw. obszarów potencjalnego rozwoju miejscowości) zaproponowanych w studium na podstawie prognozy demograficznej oraz chłonności istniejących terenów budowlanych.

W końcu 2021 roku według danych GUS w gminie Kartuzy zarejestrowanych było 4 313 podmiotów gospodarczych, z czego 3 317 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (ok. 80%). Dane odnoszące się do sektorów PKD wskazują jednoznacznie, że najwięcej osób w granicach Gminy działa w sektorze związanym z budownictwem (1 156 podmiotów – 27% ogółu w roku 2021).

Rys. 27. Podmioty zarejestrowane sekcjach PKD w gminie Kartuzy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Gmina Kartuzy posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalone uchwałą nr XLV/530/2018 Rady Miejskiej w Kartuzach, z dnia 09 kwietnia 2018 r. Studium jest narzędziem do kształtowania polityki przestrzennej gminy. Ustalenia studium są wyrazem tej polityki.

W studium wskazano kilka rodzajów zagospodarowania terenów, określając ich wiodącą funkcję i kierunek zagospodarowania. Podstawowe kierunki zagospodarowania:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- rozwój funkcji agroturystycznej i turystyki wiejskiej w większości jednostek wiejskich gminy,
- rozwój działalności rolniczej,
- rozwój działalności pozarolniczej.

Na obszarze gminy Kartuzy obowiązuje 127 planów miejscowych (stan na 30.06.2022r.). W ostatnich latach wskaźnik pokrycia Gminy planami zwiększył się o 2,0% względem roku 2016 i wynosi 7,4%. Niewielki wzrost wynika z faktu, że polityka gminy ukierunkowana była w tych latach na zmianę i aktualizację obowiązujących dotychczas planów. Na przestrzeni lat całkowicie zastąpiono 39 planów miejscowych. Dodatkowo, należy wskazać, że obowiązujące plany miejscowe obejmują swoim zakresem ok. 28 % terenów wskazanych pod zabudowę w Studium. Poniższa tabela przedstawia bardziej szczegółowe dane dotyczące stopnia pokrycia Gminy planami miejscowymi w podziale na obręby. Widać w niej znaczne rozbieżności. Najwyższym odsetkiem wyróżniają się obręby miejskie (za wyjątkiem obrębu 106, którego stopień pokrycia planami miejscowymi wynosi 4,3%) oraz obręby Kiełpino (36,7%), Grzybno (21,9%) i Kaliska (20,3%). Natomiast w 4 obrębach – Bącz, Ręboszewo, Sitno oraz Stara Huta nie uchwalono dotychczas żadnego planu miejscowego.

Tabela 36. Stopień pokrycia planami miejscowymi z podziałem na obręby w odniesieniu do ogólnej powierzchni tych obrębów.

Obręb	Obowiązujące uchwały MPZP		Obręb	Obowiązujące uchwały MPZP		Obręb	Obowiązujące uchwały MPZP	
	Liczba	% pow.		Liczba	% pow.		Liczba	% pow.
Nr 1	4	24,6	Bącz	-	0	Mezowo	13	13,5
Nr 2	1	63,4	Borowo	2	0,6	Mirachowo	3	0,1
Nr 3	6	44,9	Brodnica Górna	5	1,2	Nowa Huta	1	0
Nr 4	4	27,4	Brodnica Dolna	3	0,4	Pomieczyńska Huta	2	1,1
Nr 5	1	96,7	Dzierżążno	9	16,4	Prokowo	9	4,8
Nr 6	2	25,5	Głusino	5	12,2	Ręboszewo	-	0
Nr 7	4	12,1	Grzybno	4	21,8	Sianowo	2	0,4
Nr 8	7	30,3	Kaliska	4	20,3	Sianowska Huta	2	0,5
Nr 9	5	37,5	Kiełpino	13	61	Sitno	-	0
Nr 101	1	17,6	Kolonia	1	0	Smętowo Chmieleńskie	4	2
Nr 103	1	28,4	Kosy	2	6,4	Staniszewo	6	3,6
Nr 106	2	4,2	Łapalice	13	1,2	Stara Huta	-	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kartuzach.

Na przeważającym obszarze Gminy, nieobjętym ustaleniami obowiązujących planów miejscowych, w celu ustalenia zasad zabudowy i zagospodarowania terenu, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy. Wynika to z obowiązujących przepisów, zgodnie z którymi na obszarach, w granicach których nie obowiązują plany miejscowe, w celu ustalenia zasad zabudowy i zagospodarowania terenu wydaje się decyzje o warunkach zabudowy. Średnio w gminie Kartuzy wydaje się ok. 200 decyzji o warunkach zabudowy rocznie. Na potrzeby niniejszej oceny aktualności przeanalizowano decyzje dotyczące nowych inwestycji. Analiza wykazała, że w 2016r. wydano 146 decyzji (najmniejsza wartość w analizowanych latach), a w 2021r. już 231 decyzji i była to za razem największa wartość w analizowanym okresie. Na tej podstawie należy zauważyć, że decyzje o warunkach zabudowy odgrywają nadal kluczową rolę w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego Gminy.

Analiza pozwoleń na budowę pomaga zidentyfikować obszary mniejszego i większego zainteresowania inwestycyjnego. O pozwolenie na budowę występują osoby, dysponujące prawem do nieruchomości i mające konkretne zamiary inwestycyjne. Uzyskanie pozwolenia na budowę z reguły kończy się zabudową danej działki. Średnia roczna liczba wydawanych pozwoleń na budowę w analizowanym okresie wyniosła ok. 158. Należy podkreślić, że w poniższych wyliczeniach uwzględniono jedynie pozwolenia na realizację nowej zabudowy. Nie uwzględniono natomiast pozwoleń na rozbudowę, przebudowę czy zmianę sposobu użytkowania budynków już istniejących. Szczegóły dotyczące liczby pozwoleń na budowę wydawanych w poszczególnych latach zaprezentowane są w tabelach nr 13 i 14.

Tabela 37. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2016 – 2021 w granicach gminy Kartuzy.

Rok	MN+ (MN/U, M/U)	ML	MW+(MW/U)	RM	P	U+(US, P/U)	Suma
2016	144	1	1	7	1	11	166
2017	129	1	0	1	2	6	141
2018	130	2	2	1	0	5	142
2019	154	1	3	2	0	6	166
2020	148	0	2	2	0	6	159
2021	154	0	4	8	1	9	177
Suma	859	5	12	21	4	43	951

Źródło: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Kartuzy oraz ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w granicach Gminy Kartuzy (2016r. – 2022r.).

Poniższa tabela prezentuje dane o wydanych pozwoleniach na budowę w podziale na obręb i rodzaj zabudowy.

Tabela 38. Pozwolenia na budowę w latach 2016-2021 wg obrębów i rodzajów zabudowy

(ML – zabudowa letniskowa, MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, U – zabudowa usługowa, MW- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, P – zabudowa produkcyjna, składy i magazyny, RM – zabudowa zagrodowa, US – sport i rekreacja)

Obręb	MN (+MN/U, M/U)	ML	MW (+MW/U)	RM	P	U (+US, P/U)	Suma
Nr 1	2	0	2	0	0	1	5
Nr 2	7	0	0	0	0	0	7
Nr 3	4	0	4	0	0	0	9
Nr 4	3	0	3	0	0	1	7
Nr 5	6	0	0	0	0	0	6
Nr 6	0	0	0	0	0	0	0
Nr 7	6	0	0	0	0	2	8
Nr 8	4	0	2	0	0	5	11
Nr 9	1	0	1	0	0	4	6
Nr 101	0	0	0	0	0	0	0
Nr 103	3	0	0	0	1	2	6
Nr 106	2	0	0	0	0	0	2
Bącz	15	0	0	0	0	0	15
Borowo	13	0	0	0	0	0	13
Brodnica	43	0	0	2	0	1	46
Brodnica Dolna	10	1	0	0	0	1	12
Dzierżążno	60	0	0	0	1	4	65
Głusino	7	0	0	0	0	0	7
Grzybno	48	1	0	3	0	5	57
Kaliska	21	0	0	1	0	1	23
Kiełpino	219	0	0	3	2	15	240
Kolonia	25	0	0	0	0	1	26
Kosy	19	0	0	1	0	0	20
Łapalice	66	2	0	1	0	2	71
Mezowo	49	0	0	1	0	1	51
Mirachowo	26	0	0	4	0	0	30
Nowa Huta	5	0	0	0	0	0	5
Pomiczyńska Huta	11	0	0	0	0	0	11
Prokowo	53	0	0	2	0	0	56
Ręboszewo	18	0	0	0	0	0	18
Sianowo	7	0	0	1	0	0	8
Sianowska Huta	2	0	0	0	0	0	2
Sitno	40	1	0	0	0	1	42
Smętowo	20	0	0	1	0	1	22
Staniszewo	37	0	0	0	0	1	38
Stara Huta	5	0	0	1	0	0	6
Suma końcowa	857	5	12	21	4	49	951

Źródło: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Kartuzy oraz ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w granicach Gminy Kartuzy (2016r. – 2022r.).

Obręb Kiełpino zdecydowanie dominował pod względem liczby wydanych pozwoleń na budowę. Na drugim miejscu znalazły się Łapalice, a tuż za nimi Dzierżążno. W analizowanym okresie nie wydano żadnego pozwolenia na budowę w obrębach Nr 6 i 101. Wynika to z faktu, iż obejmują tam główne wody powierzchniowe śródlądowe oraz lasy.

Pod względem funkcji, jakiej dotyczyły wydane pozwolenia, zdecydowanie dominowały budynki mieszkalne z uwzględnieniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami oraz mieszkaniowo-usługowej. W obrębach miasta Kartuzy wydano również 12 pozwoleń na zabudowę wielorodzinną z uwzględnieniem zabudowy wielorodzinnej z usługami. Jeżeli chodzi o zabudowę usługową z uwzględnieniem przemysłowo-usługowej to najwięcej pozwoleń wydano w obrębie Kiełpino.

Gmina Kartuzy dysponuje umiarkowaną rezerwą terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w planach miejscowych. Szacuje się, że w planach miejscowych istnieje rezerwa na przyjęcie w granicach Gminy nawet ok. 12375 nowych mieszkańców. Niemniej jednak, innym bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na potrzeby mieszkaniowe jest poprawa standardów i jakości życia mieszkańców. Poprawa standardów w tym zakresie wiąże się ściśle ze zwiększaniem powierzchni użytkowej mieszkań, a tym samym zmniejszeniem liczby osób przypadających na jedno mieszkanie. Ten bardzo ważny element, jakim jest rozgęszczenie mieszkań, wpływa znacznie na zwiększenie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.

2.13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Kartuzy zwodociągowana jest obecnie w 99%, co powoduje, że wszystkie większe miejscowości na terenie gminy są zaopatrywane w wodę z sieci wodociągowej – obecnie sieć wodociągowa dociera do następujących miejscowości na terenie gminy: Kartuzy, Kiełpino, Mezowo, Dzierżążno, Borowo, Sitno, Kaliska, Grzybno, Prokowo, Kolonia, Sianowska Huta, Sianowo, Staniszewo, Mirachowo, Nowa Huta, Stara Huta, Głusino, Pomieczyńska Huta, Brodnica Dolna, Brodnica Górna, Ręboszewo, Smętowo, Kosy, Łapalice, Bącz. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 289 km i zaopatrywana jest ona z 13 stacji uzdatniania wody jakie funkcjonują na terenie gminy. Obecnie w skali roku wodociągami komunalnymi dostarczone mieszkańcom wodę w ilości równej 1 200 049 m³. Według danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku długość sieci wodociągowej na terenie gminy miejsko-wiejskiej Kartuzy wynosiła 313 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 6 305. Zmiany w zakresie gospodarki wodnej na terenie gminy miejsko-wiejskiej Kartuzy w latach 2016-2021 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 39. Zmiany w zakresie gospodarki wodnej na terenie gminy Kartuzy w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Długość czynnej sieci rozdzielczej	kmb	294,6	297,3	302,9	306,9	313,0
Postęp w stosunku do roku poprzedniego	%	+0,92	+1,88	+1,32	+1,99	+0,92
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	6 094	6 144	6 005	6 005	6 305
Postęp w stosunku do roku poprzedniego	%	+2,00	+0,82	-2,26	5,00	+5,00

Zużycie wody na jednego mieszkańca w ciągu roku	m ³ /rok	28,1	30,6	29,8	30,8	30,7
Zmiany w stosunku do roku poprzedniego	%	- 2,78	8,90	-2,61	3,36	-0,32

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zużycie wody na jednego mieszkańca w ciągu roku w gminie Kartuzy nie wykazuje jednolitego trendu. Może to mieć związek ze zwiększonym zużyciem na cele podlewania ogrodów w przypadku długotrwałych upałów w niektórych latach. Ilość mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej na terenie gminy Kartuzy, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Ludność korzystająca z wodociągów wg. miejscowości

Miejscowość	Ilość mieszkańców	Miejscowość	Ilość mieszkańców
Kartuzy	15 089	Sitno	292
Borowo	884	Bącz	236
Brodnica Mała	206	Głusino	221
Brodnica Górna	1 314	Grzybno	1 389
Dzierżążno	1 534	Kolonia	802
Kaliska	253	Mirachowo	845
Kiełpno	3 402	Nowa Huta	249
Kosy	138	Pomieczyńska Huta	255
Łapalice	1 016	Prokowo	1 290
Mezowo	673	Sianowo	390
Ręboszewo	238	Sianowska Huta	236
Smętowo	217	Staniszewo	924
		Stara Huta	255

Źródło: Urząd Miejski w Kartuzach

W 2021 roku długość sieci kanalizacyjnej w gminie miała długość 166,9 km i posiadała 4187 odbiorców. Stan techniczny sieci kanalizacyjnej określono jako dobry w 80% i dostateczny w 20%. Zmiany w zakresie gospodarki ściekowej na terenie gminy przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 41. Zmiany w zakresie gospodarki ściekowej w gminie Kartuzy w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	150,2	157,7	161,4	166,3	166,9
Postęp w stosunku do roku poprzedniego	%	+ 0,86	+ 4,76	+ 2,29	+ 2,95	+ 0,36
Liczba odbiorców korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3925	3936	3952	4009	4187
Postęp w stosunku do roku poprzedniego	%	+ 2,06	+ 0,28	+ 0,41	+ 1,42	+4,4

Źródło: Urząd Miejski w Kartuzach

Na terenie gminy Kartuzy system kanalizacyjny oparty został o 3 aglomeracje ściekowe, do których należą poszczególne części gminy, a w konsekwencji 3 oczyszczalnie ścieków:

- Przeważająca część gminy należy do aglomeracji ściekowej Kartuzy, z terenu której ścieki są odprowadzane do gminnej oczyszczalni ścieków w Kartuzach. Aglomeracja posiada obecnie wielkość 30 487 RLM, i obejmuje następujące miejscowości: Kartuzy (miasto), Ameryka

Dzierżąska (stanowiąca część wsi Dzierżążno), Borowo, Dierżążno, Grzybno, Grzybno Dolne (stanowiąca część wsi Grzybno), Grzybno Górne (stanowiąca część wsi Grzybno), Mokre Łąki (stanowiąca część wsi Prokowo), Prokowo, Prokowskie Chrósty (stanowiąca część wsi Prokowo), Sitno, Brodnica Górna, Smętowo Chmieleńskie, Ręboszewo, Kosy, Grzebieńiec (stanowiąca część wsi Brodnica Górna), Kiełpino.

- Południowa część gminy należy do aglomeracji ściekowej Somonino, z której terenu ścieki odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Somonino (w Sławkach). Aglomeracja posiada obecnie wielkość 13 075 RLM i na terenie gminy Kartuzy obejmuje miejscowość Brodnica Dolna,
- Środkowo – zachodnia część gminy należy do aglomeracji ściekowej Chmielno, z której terenu ścieki odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Chmielno (w Kożyczkowie). Aglomeracja posiada obecnie wielkość 5 510 RLM, i na terenie gminy Kartuzy obejmuje miejscowość Łapalice.

Obecnie dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadają mieszkańcy następujących miejscowości na terenie gminy: Kartuzy, Dzierżążno, Borowo, Grzybno, Prokowo, Sitno, Kiełpino, Brodnica Dolna. W 2022r. wybudowano sieć kanalizacyjną w centrum sołectwa Mezowo, trwa rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Łapalicach i budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Kosy. Poziom skanalizowania gminy Kartuzy (bez uwzględnienia sieci budowanej w Łapalicach i Mezowie) wynosił 59%, a z sieci korzystało 20 019 mieszkańców.

Operatorem systemu kanalizacyjnego na terenie całej gminy Kartuzy (niezależnie od aglomeracji) jest Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kartuzach – podmiot ze 100% udziałem gminy Kartuzy.

W 2019 nastąpiła modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście Kartuzy przyczyniając się do rozdziału części sieci ogólnospławnej, wymiany wodociągu, budowy nowej sieci deszczowej i modernizacji przepompowni ścieków. Planem docelowym władarzy miasta i Kartuskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji jest całkowite rozdzielenie sieci ogólnospławnej na sieć kanalizacyjną i deszczową. W 2021 roku zinwentaryzowano 2442 szt. zbiorników bezodpływowych i 279 przydomowych oczyszczalni.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, odpadami komunalnymi nazywa się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Głównymi źródłami odpadów komunalnych na terenie gminy są gospodarstwa domowe, handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne oraz obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej. Odpady zebrane z obszaru gminy Kartuzy przekazywane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Chlewnicy. Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska, czy instalacji do odzysku odpadów. Istniejące składowisko zostało zamknięte i zrekultywowane. Na terenie gminy funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kartuzach oraz Kiełpinie.

W obrębie gminy Kartuzy nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Zebrane odpady komunalne, zarówno niesegregowane odpady zmieszane jak i odpady zielone oraz pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, są transportowane do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Chlewnicy. Pozostałe odpady komunalne są zagospodarowane w sposób zgodny z hierarchią postępowania z odpadami określoną w Dyrektywie Ramowej w sprawie odpadów 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r.

Według danych z Analizy Stanu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Kartuzy za 2021 r. liczba osób objętych systemem wynosi 29 330 i stanowiło 89,63% mieszkańców gminy (dwa lata wcześniej 83,73 % - informacje na podstawie złożonych przez właścicieli deklaracji, o których mowa w art. 6m ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

W poniższej tabeli przedstawiono poziomy recyklingu osiągnięte przez gminę Kartuzy w ostatnich latach (w odniesieniu do nieobowiązującego od 4 września 2021 r. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych).

Zgodnie z w wcześniej wymienionym rozporządzeniem, gminy były obowiązane osiągnąć także określone poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. W 2020 roku gmina Kartuzy osiągała poziom 99,69%, spełniając tym samym wymagania rozporządzenia.

Tabela 42. Zestawienie wyznaczonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz poziomów osiągniętych przez Gminę Kartuzy

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wyznaczony poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	10	12	14	16	18	20	30	40	50	20
Gmina miejsko-wiejska Kartuzy [%]	19	27	30,3	42,9	43,3	29,5	36	40	45,6	21

Źródło: Urząd Miejski w Kartuzach (odpady.kartuzy.pl)

Na terenie gminy Kartuzy występują wyroby zawierające azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2020, poz. 10) wyroby te są uznawane za odpady niebezpieczne. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 zakłada usunięcie i zutylizowanie azbestu z terenu całego kraju do roku 2032. Na terenie gminy Kartuzy zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kartuzy zinwentaryzowano 2 156 obiektów zawierających azbest o przewidywanej łącznej masie: 4 448 632,72 kg, zajmujących powierzchnię łącznie: 404 421,16 m². Płyty faliste stanowiły 93,49%, płaskie 6,51% zinwentaryzowanych materiałów. W latach 2019-2021 usunięto ok. 368 Mg wyrobów zawierających azbest z poszyc dachowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, letniskowych, gospodarczych i innych na terenie gminy Kartuzy, które następnie przekazano do utylizacji. Powierzchnia, z której usunięto wyroby azbestowe wyniosła ok. 22.658 m².

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Kartuzy eksploatacją gazociągu wysokiego ciśnienia zajmuje się GAZ-SYSTEM S.A., natomiast gazociągami średniego i niskiego ciśnienia zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa. Teren miasta i gminy zasilany jest w gaz ziemny typu E z krajowego systemu sieci gazowych gazociągiem wysokiego ciśnienia o średnicy DN 150 i maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP) 5,5 MPa relacji Pępowo – Grzybno – Garcz. Gazociąg ten przebiega od Pępowa do Grzybna i dalej poprzez centralne rejony gminy Kartuzy wzdłuż miejscowości Prokowo i Łapalice do miejscowości Garcz w gminie Chmielno. W 2013 r. została wybudowana stacja gazowa wysokiego ciśnienia „Garcz”, połączona z systemem dystrybucyjnym eksploatowanym przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. o. o. Niedaleko miejscowości Grzybno zlokalizowana jest stacja gazowa wysokiego ciśnienia „Grzybno”. Ciśnienie gazu jest tam zredukowane do poziomu 0,4 MPa i dalej jest rozprowadzane systemem sieci średniego ciśnienia. Stacja gazowa wysokiego „Grzybno” zlokalizowana jest na granicy gmin Kartuzy i Przdokowo na wschód od miejscowości Grzybno. Przepustowość Q stacji gazowej wysokiego ciśnienia „Grzybno” wynosi 6 000 Nm³/h. Maksymalne ciśnienie robocze gazu (MOP) to 5,5 MPa zaś ciśnienie wylotowe 0,4

MPa. Przyłączone do sieci gazowej są następujące miejscowości: Kartuzy, Kiełpino, Mezowo, Borowo, Grzybno, Sitno, Dzierżąno, Leszno.

Na koniec 2021 roku długość sieci gazowej na terenie gminy Kartuzy wynosiła 93 km (dane GUS). Do sieci gazowej podłączonych było w sumie 8 014 mieszkańców, co stanowiło niecałe 34% ludności gminy, z czego 4 681 użytkowników zamieszkiwało miasto Kartuzy a pozostałe 3 333 osoby – obszar wiejski gminy. Od 2016r. stanowi to w przypadku miasta trzykrotny wzrost, zaś w przypadku terenów wiejskich czterokrotny wzrost w % ludności korzystającej z sieci gazowej.

Na obszarach zlokalizowanych poza zasięgiem sieci gazowych, część mieszkańców wykorzystuje gaz płynny typu LPG dla potrzeb bytowych (30-40%) oraz do celów grzewczych (ok. 1-2%). W mieście Kartuzy skoncentrowana jest największa grupa odbiorców gazu ziemnego przewodowego. Są to odbiorcy indywidualni komunalno-bytowi oraz odbiorcy grupy przemysłowo-usługowej, wykorzystującej gaz przede wszystkim na potrzeby grzewcze, obiektów usługowych, użyteczności publicznej oraz drobnego przemysłu.

Tabela 43. Rozwój sieci gazowej

Rozwój sieci gazowej	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	7,0	6,9	12,6	18,8	21,2	23,5
Ludność korzystająca z sieci gazowej w mieście	%	10,7	10,7	24,1	30,0	31,8	33,2
Ludność korzystająca z sieci gazowej na wsi	%	4,1	4,0	4,0	10,4	13,5	16,6
długość czynnej sieci ogółem w m	m	68 758	76 940	85 140	93 615	99 510	112 452
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	8 722	8 722	8 722	8 722	8 722	8 722
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	m	60 036	68 218	76 418	84 893	90 788	103 730
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	km	33,3	37,3	41,2	45,3	48,2	54,5
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	578	657	801	974	1 216	1 447
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	547	624	764	929	1 158	1 378
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)	szt.	758	756	1 490	2 148	2 399	2 663
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem	szt.	706	702	708	1 220	1 281	1 547
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) w miastach	szt.	575	574	1 303	1 659	1 750	1 850
zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w MWh	MWh	12 165,9	11 837,7	12 508,4	20 439,5	23 141,2	31 124,9
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh	MWh	5 918,1	5 714,9	7 014,3	20 209,4	22 871,1	30 754,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	2 350	2 318	4 244	6 386	7 207	8 014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, 1.02.2023r

Zaopatrzenie w ciepło i chłód

Zaspokojenie potrzeb cieplnych na terenie miasta i gminy Kartuzy odbywa się w oparciu o:

- system ciepłowniczy Zakładu Energetyki Ciepłej Spec-PEC Sp. z o.o. w Kartuzach (miejski system oraz systemy lokalne),
- kotłownie lokalne opalane węglem, gazem ziemnym, olejem i biomasą,
- kotłownie zakładowe – zakłady produkcyjne na terenie gminy,
- indywidualne źródła ciepła (węgiel, odpady drzewne, drewno), gaz ziemny,
- olej opałowy oraz urządzenia elektryczne.

SPEC-PEC sp. z o.o. zajmuje się koncesjonowanym wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją ciepła. Głównym obszarem działalności spółki jest miasto Kartuzy - os. Wybickiego, os. Derdowskiego, os. Sikorskiego, os. XX-lecia II RP, zabudowa wielo- i jednorodzinna oraz handlowo-usługowa w obszarze przyległym do tych osiedli oraz ul. Parkowa. Poza obszarem miasta, spółka dostarcza ciepło w Dzierżynie - osiedle mieszkaniowe przy ul. Szpitalnej. Obecnie spółka eksploatuje 3 kotłownie, w tym 2 kotłownie lokalne, o łącznej mocy cieplnej zainstalowanej ponad 17 MW oraz sieć ciepłowniczą do łącznej długości około 10km. Ciepło na potrzeby c.o. i c.w.u. dostarczane jest do ok. 7 tys. mieszkańców; łączna ogrzewana powierzchnia wynosi ok. 165 tys. m². Udział Przedsiębiorstwa w globalnym rynku energii cieplnej w mieście Kartuzi wynosi ok. 15%, a w rynku ciepła dla budynków wielorodzinnych ok. 70%.

Kotłownie lokalne w granicach miasta i gminy Kartuzy zlokalizowane są na terenie urzędów, instytucji i obiektów użyteczności publicznej, placówek usługowo-handlowych oraz części wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Charakteryzują się zróżnicowaniem, zarówno pod względem wielkości mocy zainstalowanej, jak i rodzaju oraz stanu technicznego.

Źródła ciepła zlokalizowane na terenie zakładów produkcyjnych pokrywają około 9% potrzeb cieplnych gminy Kartuzy i dostarczają energię cieplną do ogrzewania pomieszczeń produkcyjnych oraz administracyjno-socjalnych, na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz (w przypadku części zakładów) do celów technologicznych. Kotłownie zakładowe charakteryzują się dużym zróżnicowaniem pod względem wielkości mocy zainstalowanej.

W kwestii zaopatrzenia w ciepło należy podkreślić, że gmina Kartuzy posiada duży potencjał w postaci wadorów energetycznych wód powierzchniowych oraz przypowierzchniowych wód podziemnych w zasięgu miasta Kartuzi i większych skupisk wiejskich. Zasoby te stanowią potencjalnie ważne do wykorzystania w przyszłości źródło energii jako jednego z elementów systemu źródeł ciepła opartych o OZE.

W zakresie zaopatrzenia w chłód obecnie na terenie gminy funkcjonują jedynie indywidualne rozwiązania, w postaci tradycyjnych klimatyzatorów punktowych lub systemów klimatyzacji, w które wyposażane są większe obiekty budowlane.

Transport

Przez miasto Kartuzy przebiegają trzy drogi wojewódzkie: 211, 224, 228, jednaście dróg powiatowych, a uzupełnienie układu komunikacyjnego stanowią drogi gminne. Na dobre skomunikowanie miasta wpływa bliska lokalizacja dróg krajowych DK 7 i DK 20, których skrzyżowanie znajduje się na terenie gminy sąsiedniej w miejscowości Żukowo oraz bliskość portu lotniczego w Gdańsku. Zmodernizowane drogi: wojewódzka (nr 211) oraz krajowa (nr 7) zapewniają szybki i komfortowy dojazd do Trójmiasta. Dogodny układ komunikacyjny gminy stanowi w dużej mierze o jej atrakcyjności: gospodarczej, turystycznej oraz mieszkaniowej.

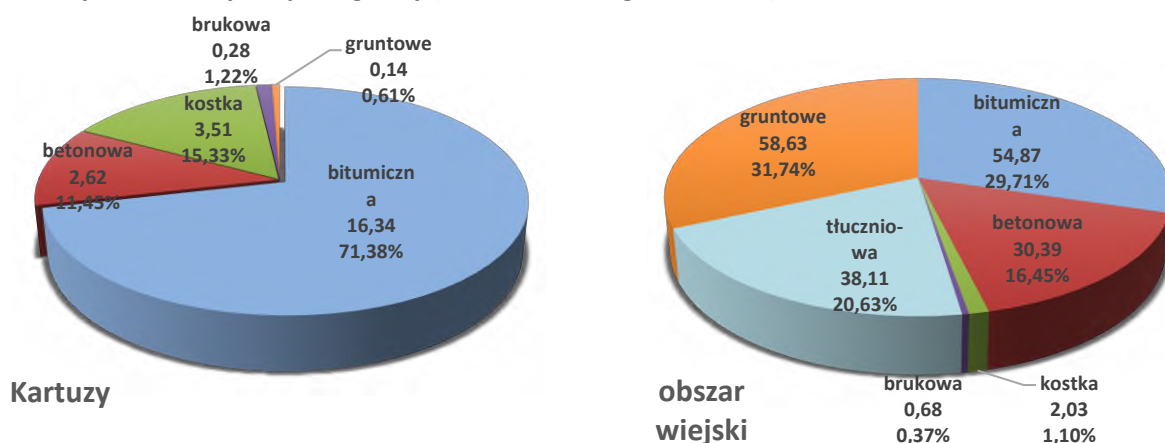
W zakresie dróg wojewódzkich na układ komunikacyjny gminy Kartuzy składają się 3 odcinki dróg:

- droga wojewódzka nr 211 (DW211),
- droga wojewódzka nr 228 (DW228),
- droga wojewódzka nr 224 (DW224).

Od strony południowej i wschodniej gminę otacza droga krajowa nr 20, która jest dużym atutem i może być ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność lokalizacji działalności gospodarczej w gminie. Bezpośrednią obsługę mieszkańców gminy zapewniają drogi powiatowe i gminne, obsługujące tereny przyległe do dróg krajowych i wojewódzkich. Do dróg powiatowych zalicza się drogi stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Przez teren gminy Kartuzy przebiega 5 dróg powiatowych o klasie technicznej Z – zbiorczej i 6 dróg powiatowych o klasie technicznej L – lokalnej, które są administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach.

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu powiatu. W granicach administracyjnych gminy Kartuzy sieć komunikacyjną, będącą uzupełnieniem dróg wojewódzkich i powiatowych, stanowią drogi gminne. Na poniższych rysunkach przedstawiono strukturę nawierzchni dróg gminnych na terenie gminy Kartuzy z podziałem na miasto Kartuzy oraz obszary wiejskie gminy. Dane te wskazują, że na terenie miasta ponad 70% długości dróg ma nawierzchnię bitumiczną, a jedynie 0,61% to drogi o nawierzchni gruntowej. Gorzej sytuacja przedstawia się na terenach wiejskich gminy, gdzie przeważają drogi o nawierzchni gruntowej (ponad 31%) przy udziale dróg bitumicznych na poziomie ponad 29%.

Rys. 28. Struktura nawierzchni dróg gminnych na terenie gminy Kartuzy z podziałem na miasto Kartuzy oraz tereny wiejskie gminy (dane w km długości oraz %).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kartuzach.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące struktury nawierzchni dróg gminnych w poszczególnych sołectwach gminy. Zamieszczone informacje wskazują na znaczne zróżnicowanie sytuacji między sołectwami – odsetek długości dróg gminnych o nawierzchni bitumicznej waha się od 0,07% w sołectwie Kolonia do 48,39% w sołectwie Kaliska. Do sołectw o największym odsetku dróg o nawierzchni bitumicznej należą (obok w/w Kaliska): Borowo i Kosy; na drugim biegunie znajdują się obok Kolonii takie sołectwa jak: Ręboszewo, Brodnica Dolna czy Bącz, gdzie odsetek długości dróg bitumicznych nie przekracza 8%. Należy w kwestii przedmiotowego zestawienia wskazać, że dotyczy ono tylko dróg gminnych – co powoduje, że istniejąca sieć dróg powiatowych i wojewódzkich (o nawierzchni bitumicznej), często bardzo zmienia sytuację w poszczególnych sołectwach.

Tabela 44. Struktura dróg gminnych w poszczególnych sołectwach gminy Kartuzy, z podziałem na drogi utwardzone masą bitumiczną, drogi utwardzone płytami yomb, kostką brukową, drogi nieutwardzone, w mb oraz %, wg stanu na 31.12.2022 r.

Lp	Sołectwo	Masa bitumiczna	Yomb/kostka	Gruntowe	Razem	Masa bitumiczna	Yomb/kostka	Gruntowe
		mb			%			
1	Bącz	574	1443	4651	6668	8,61	21,64	69,75
2	Borowo	2702	1840	2069	6611	40,87	27,83	31,30
3	Brodnica Dolna	413	2514	6115	9042	4,57	27,80	67,63
4	Brodnica Górna	4264	4682	19512	28458	14,98	16,45	68,56
5	Dzierżążno	1408	4231	13588	19227	7,32	22,01	70,67
6	Głusino	1702	2444	12923	17069	9,97	14,32	75,71
7	Grzybno	4982	4316	14055	23353	21,33	18,48	60,18
8	Kaliska	2145	815	930	3890	55,14	20,95	23,91
9	Kiełpino	7196	6596	15987	29779	24,16	22,15	53,69
10	Kolonia	19	1650	7018	8687	0,22	18,99	80,79
11	Kosy	3805	1238	10418	15461	24,61	8,01	67,38
12	Łapalice	5587	4477	8749	18813	29,70	23,80	46,51
13	Mezowo	3903	5403	13569	22875	17,06	23,62	59,32
14	Mirachowo	2593	1996	28319	32908	7,88	6,07	86,06
15	Nowa Huta	1435	1272	10408	13115	10,94	9,70	79,36
16	Pomieczyńska Huta	3292	235	8192	11719	28,09	2,01	69,90
17	Prokowo	5063	3259	16910	25232	20,07	12,92	67,02
18	Ręboszewo	274	1897	5882	8053	3,40	23,56	73,04
19	Sianowo	1414	631	11153	13198	10,71	4,78	84,51
20	Sianowska Huta	2654	1074	16873	20601	12,88	5,21	81,90
21	Sitno	922	2894	2444	6260	14,73	46,23	39,04
22	Smętowo Chmieleńskie	1744	2196	1812	5752	30,32	38,18	31,50
23	Staniszewo	5693	2060	16834	24587	23,15	8,38	68,47
24	Stara Huta	3262	1602	11960	16824	19,39	9,52	71,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kartuzach.

Obecnie bardzo duże znaczenie w układzie komunikacyjnym gminy odgrywa komunikacja kolejowa związana z uruchomionym połączeniem kolejowym na linii Kartuzy – Gdańsk. Obecnie ze stacji Kartuzy odjeżdża 16 pociągów z czego: 15 do Gdańska Wrzeszcza i 1 do Gdańska Głównego. Ponadto na terenie gminy poza głównym dworcem kolejowym w Kartuzach, funkcjonują przystanki i dworce kolejowe w miejscowościach: Dzierżążno, Borkowo i Kiełpino.

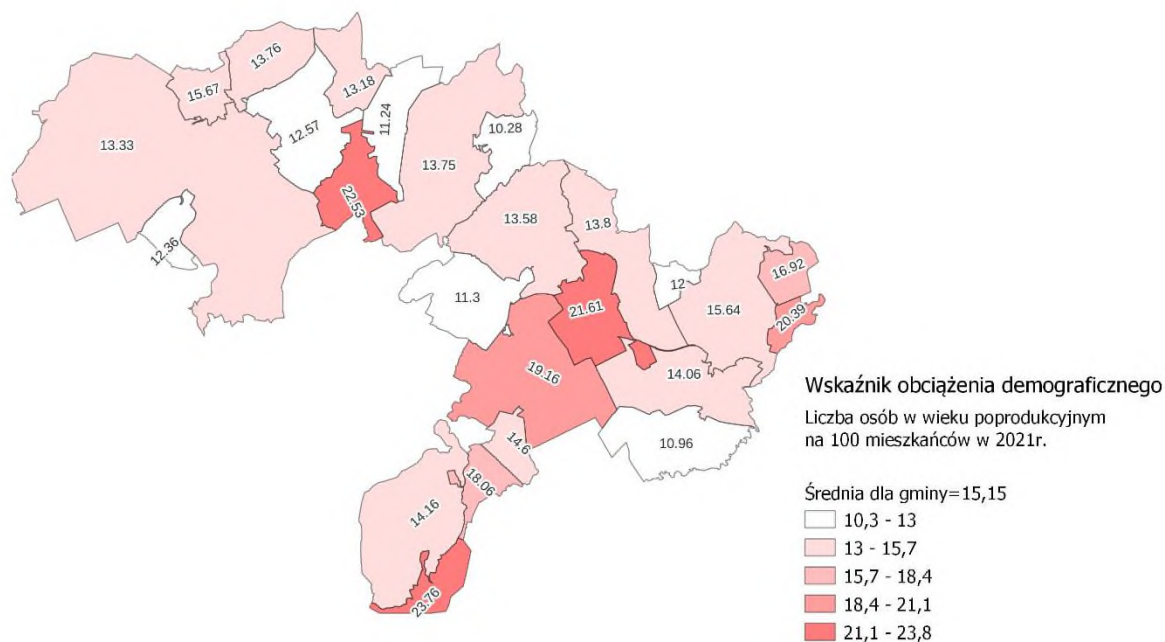
3. ANALIZY WSKAŹNIKOWE

3.1 WSKAŹNIKI ZJAWISK SPOŁECZNYCH

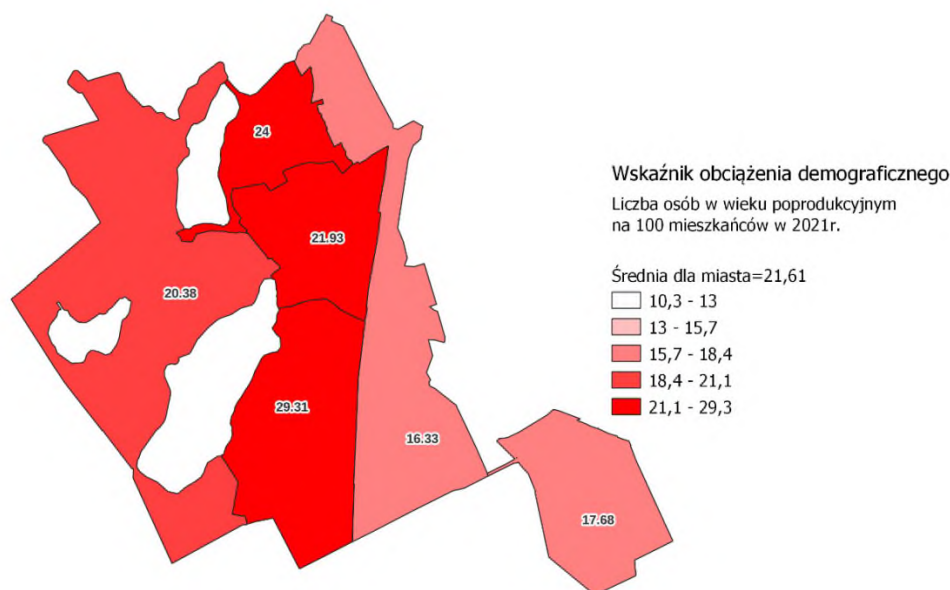
3.1.1 Zmiany demograficzne

W celu zbudowania syntetycznego wskaźnika problemów społecznych analizie poddano w pierwszej kolejności dwa wskaźniki cząstkowe. **Pierwszy ze wskaźników delimitacyjnych obrazuje współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym przypadającymi na 100 mieszkańców Gminy Kartuzy.** Przedmiotowy wskaźnik obrazuje niekorzystny trend demograficzny, w szczególności zauważalny na obszarze miasta i świadczy o stopniowym starzeniu się społeczeństwa. Zjawisko to jest powszechne na terenie całego kraju i jak wskazują liczne opracowania i prognozy będzie przybierać na sile. Stopniowe starzenie się społeczeństwa generuje szereg innych niekorzystnych zjawisk m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy. Przedmiotowe zjawisko ma również skutki ekonomiczne dla systemu finansów publicznych w postaci wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi. Na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Kartuzach oszacowano, iż średnia wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie 15,15 (średnia dla miasta wynosi aż 21,61). Najbardziej niekorzystną sytuację w zakresie analizowanego wskaźnika (przyjmuje on wartość powyżej średniej dla gminy i dla miasta) odnotowano w Brodnicy Dolnej i Sianowie oraz obszarach referencyjnych numer: 1, 3 oraz 4. W przypadku Brodnicy Dolnej wartość wskaźnika zawyżona jest małą liczbą mieszkańców, a w przypadku Sianowa dodatkową wartość generuje Ośrodek Geriatryczny. Najniekorzystniejsza sytuacja pod względem wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym występuje w Kartuzach.

Mapa nr 13 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021r. - Obszar gminy

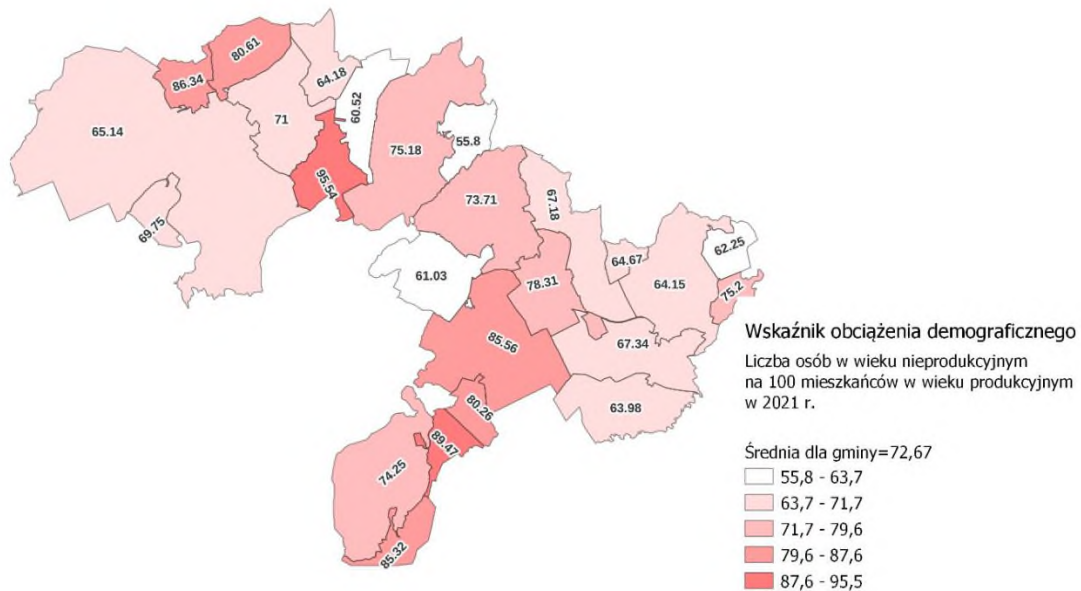

Mapa nr 14 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021r.- Obszar miasta

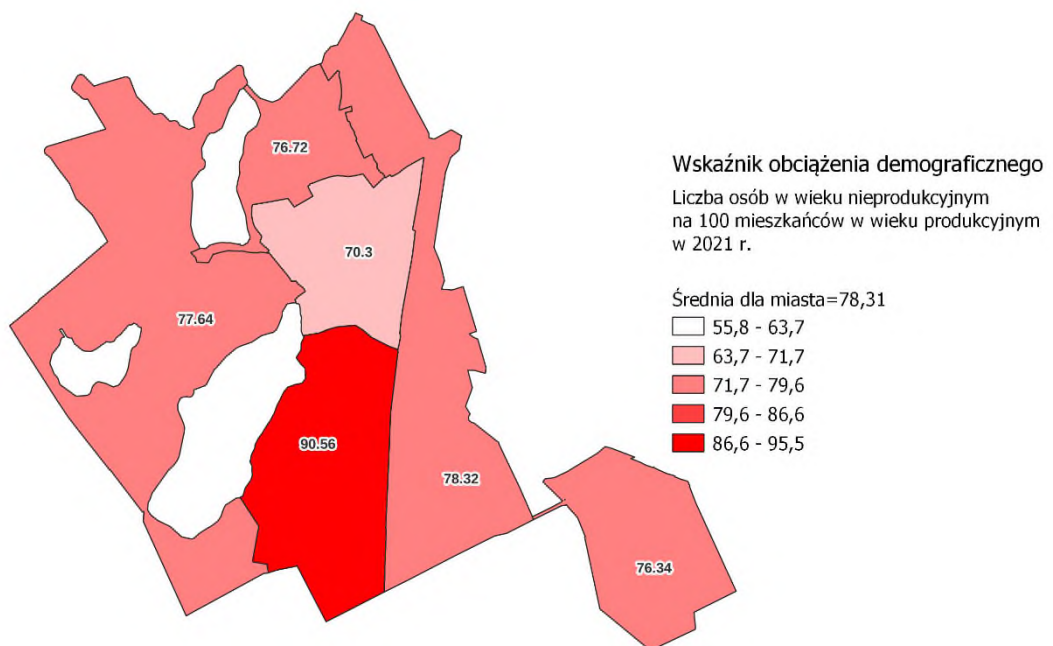

Drugi ze wskaźników obrazuje **liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym**. W zakresie przedmiotowego wskaźnika szczególnie niekorzystnie na terenie Kartuz kształtuje się relacja grupy w wieku przedprodukcyjnym do grupy w wieku poprodukcyjnym. Istotnych informacji dostarcza również analiza rozkładu tego wskaźnika na wskaźniki cząstkowe, tj. na wiek przedprodukcyjny i poprodukcyjny. Na przestrzeni lat zauważalne jest niekorzystne „przesuwanie się” proporcji w kierunku grup w wieku poprodukcyjnym. Taki stan rzeczy świadczy o występowaniu innych współistniejących problemów, takich jak np. systematyczny spadek podaży siły roboczej na rynku pracy w przyszłości, czy zwiększenie popytu na usługi w zakresie opieki zdrowia. O pozytywnym aspekcie wskaźnika można mówić w przypadku, gdy w jego ramach, przeważającą część składową stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym. Tak jest na obszarze wiejskim Gminy Kartuzy – wskaźnik obciążenia demograficznego dla wiejskiego obszaru gminy osiągnął w 2021r wartość 72,67%, ale wynika to z przewagi liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (aż 66,3% mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym to osoby do 18 r.ż.). Niestety w przypadku miasta tendencja jest odwrotna- prawie 55% mieszkańców stanowi grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Dzięki przewadze liczby mieszkańców na terenach wiejskich gminy wyliczając wskaźniki dla całej gminy, wskaźnik obciążenia kształtuje się pozytywnie t.j. na wysoką wartość wskaźnika t.j. 73,48% w ponad 57% odpowiada wysoka liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym. Najwyższe wskaźniki t.j. ponad średnią dla gminy i dla miasta odnotowano w: Brodnicy Dolnej, Kosach, Nowej Hucie, Prokowie, Ręboszewie, Sianowie, Smętowie Chmieleńskim i Starej Hucie (przewaga liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, za wyjątkiem Brodnicy Dolnej) oraz w obszarze 2 (przewaga liczby osób w wieku przedprodukcyjnym) i 4 (znaczną przewagę liczby osób w wieku poprodukcyjnym: 62%). W przypadku miasta wskaźniki w prawie wszystkich obszarach (za wyjątkiem obszaru nr 1) przekroczyły średnie dla gminy, zaś wskaźnik powyżej średniej dla gminy i wyższą liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano w obszarze 3 (wskaźnik delimitacyjny na poziomie 76,45%, odsetek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym: 55,5%).

Mapa nr 15 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 - Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – Obszar gminy

Mapa nr 16 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 - Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – Obszar miasta

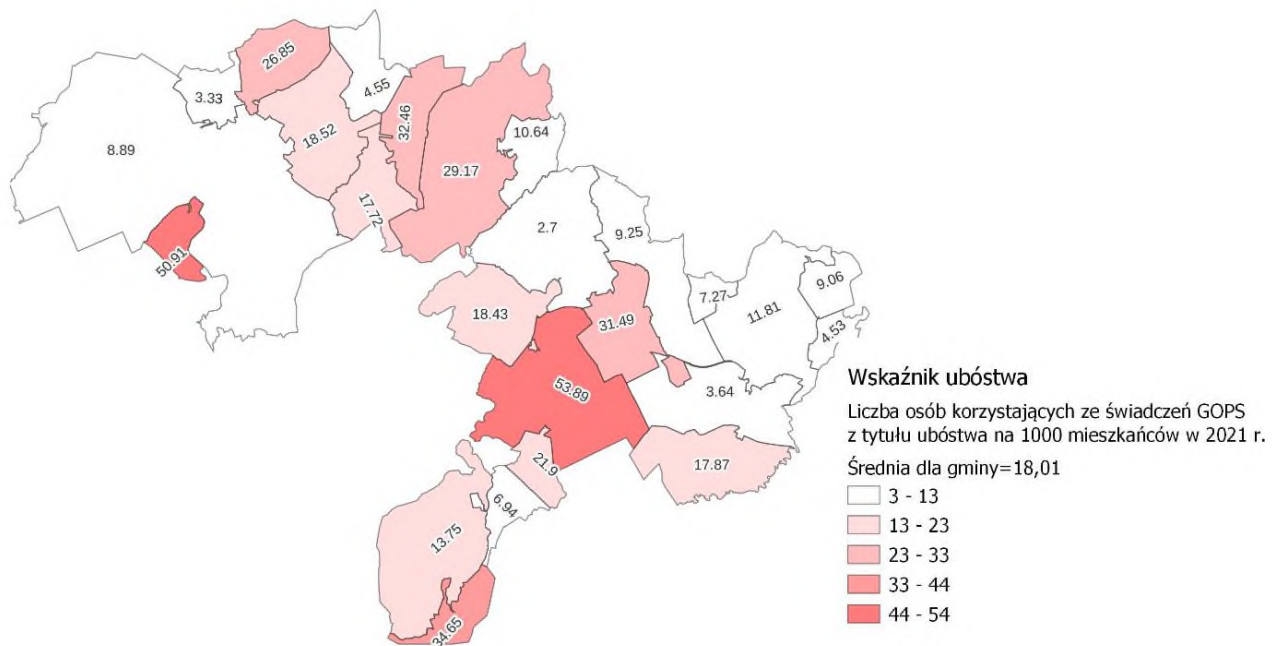
3.1.2 Ubóstwo i wykluczenie społeczne

W celu określenia natężenia problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego potrzebna była analiza zapotrzebowania mieszkańców Gminy Kartuzy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych na różne formy pomocy społecznej. W tym celu zbadano udział osób zamieszkujących na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych, które z powodu indywidualnej sytuacji życiowej są uprawnione do korzystania z różnych form pomocy społecznej. Taka analiza zjawiska pozwoliła na dokonanie obserwacji, zarówno w wymiarze terytorialnym, jak i jakościowym, które ze zjawisk stanowi największy problem w skali gminy. Analizując przyczyny przyznawania pomocy społecznej na terenie Gminy Kartuzy możemy zaobserwować, że na przestrzeni lat 2019-2021 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń było ubóstwo, brak aktywności zawodowej, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W badanym okresie czasu odnotowano 7,7% spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Zakładać można, że jest to następstwem objęcia klientom programem Rodzina 500+. Należy przyjąć, że efektem działania programu było polepszenie sytuacji życiowej beneficjentów GOPS. Liczba świadczeń przyznanych z powodu bezrobocia, wzrosła w roku 2021 (po okresie spadkowym w 2020r.), utrzymuje się jednak w porównaniu z innymi przyczynami na dość niskim poziomie w porównaniu do pozostałych przyczyn otrzymania pomocy (w 2021 r. tylko 1,35% osób otrzymujących wsparcie z tytułu nieaktywności zawodowej). Niepokojący jest również wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, co jest niewątpliwie skutkiem procesu starzenia się społeczeństwa (w latach 2019-2021 odnotowano wzrost osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu).

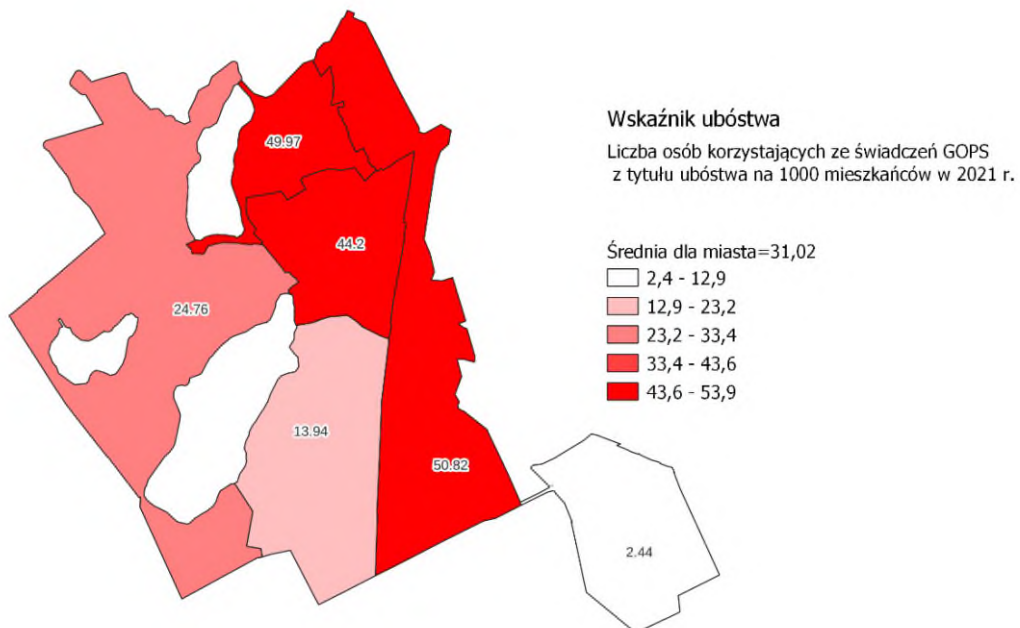
W roku 2021 z pomocy GOPS skorzystały 963 rodziny spełniające przesłanki ustawowe zaliczające do rodzin ubogich, w których żyją 1 973 osoby. W 2021 r. liczba osób, którym wypłacono zasiłki okresowe wyniosła 184. Natomiast kwota wypłaconych zasiłków okresowych w okresie styczeń-grudzień 2021 r. wyniosła: 277 625,00 zł. Zasiłki stały otrzymywało 219 osób; łączna kwota wypłaconych zasiłków wyniosła 1 119 090 zł. Zasiłki celowe przyznano 342 osobom, na łączną kwotę 226.030 zł. W 2021 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 1 742 wywiady środowiskowe i wydano w tym czasie 3 458 decyzji przyznających świadczenia.

Do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji i analizy terenów, w obrębie których występuje największa koncentracja osób korzystających ze środków pomocy społecznej, konieczne jest zastosowanie kryterium potencjału ludnościowego. W związku z powyższym, analizie poddano, w poszczególnych jednostkach referencyjnych, **wskaźnik udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1 000 mieszkańców** w 2021 roku. Po uwzględnieniu potencjału ludnościowego poszczególnych jednostek referencyjnych, w 2021 roku najgorzej sytuacja prezentowała się w obszarach 1., 2. i 3. Osiągnięte wartości wskaźników przewyższają znacznie średnią wartość wskaźnika dla miasta. W przypadku sołectw najwyższe wskaźniki zdiagnozowano w Kosach i Bączu. Z analizy wynika, że pod kątem wskaźnika ubóstwa mierzonego poprzez liczbę korzystających ze świadczeń GOPS najbardziej niekorzystna sytuacja ma miejsce w mieście Kartuzy.

Mapa nr 17 Wskaźnik delimitacyjny nr 3 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy

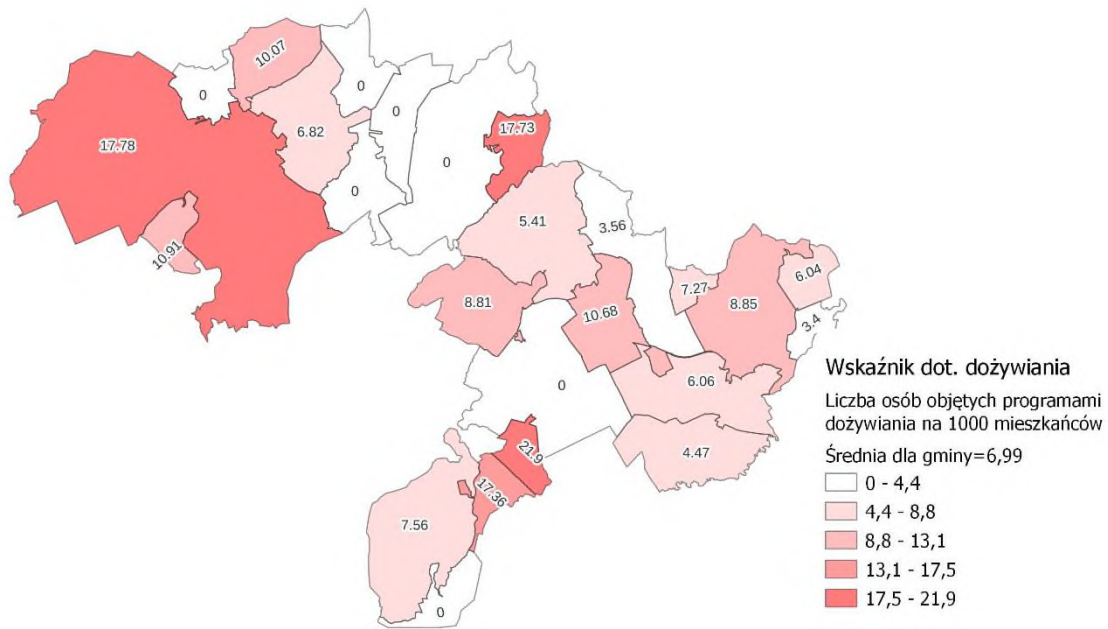
Mapa nr 18 Wskaźnik delimitacyjny nr 3 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta

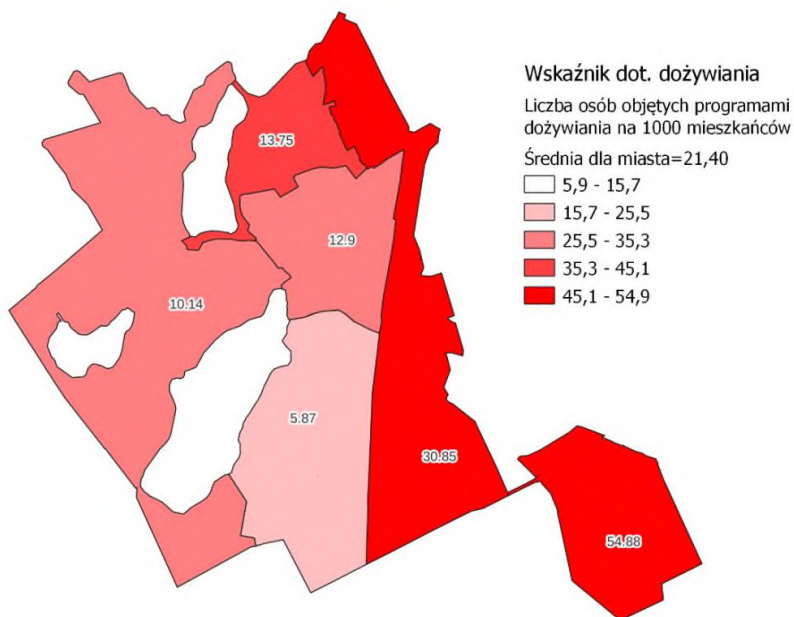
Przyczyny tak dużej liczby ubogich rodzin w Gminie Kartuzy są analogiczne jak w przypadku innych terenów o podobnej charakterystyce. Przede wszystkim problemem są niskie kwalifikacje osób nieaktywnych zawodowo, małe umiejętności w zakresie poszukiwania pracy, a także brak chęci podjęcia pracy czemu sprzyja stosunkowo duża różnorodność i wysokość świadczeń socjalnych. Nieaktywni zawodowo wykazują małe zainteresowanie podjęciem pracy, która nie spełnia ich wszystkich oczekiwań. Charakterystyczna jest niechęć do uczestnictwa w szkoleniach czy przemieszczaniu się w celu podjęcia zatrudnienia. Analizując powody korzystania mieszkańców ze świadczeń pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem popadnięcia w ubóstwo. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia oraz uzależnienia. W związku z powyższym, przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia. Zagrożenie lub występujący stan ubóstwa odciska piętno na całych rodzinach i prowadzi do wielu ich dysfunkcji. Rodzina dysfunkcyjna jest zamknięta, zakłamana (chroni „tajemnicę rodzinną”), panuje w niej zaburzona komunikacja i zachwianie ról. Jest nastawiona raczej na sztywne utrzymanie systemu rodzinnego, niż na rozwój swoich członków. Wśród najczęściej występujących dysfunkcji należy wymienić: alkoholizm, inne uzależnienia lub choroby psychiczne w rodzinie, przemoc fizyczną lub psychiczną, maltretowanie, psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodziców), chłód emocjonalny, czynne odrzucanie i dewaluowanie dziecka, nadużycia emocjonalne. Jednocześnie często rodziny (ze względu na utarte schematy czy mentalność) ukrywają swoje problemy bojąc się narażenia na stygmatyzację. Takie zjawiska występujące w okresie w jakim kształtuje się młoda osoba często rzutują na jej predyspozycjach rozwojowych oraz osobowości w sposób negatywny. Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Podstawowym założeniem prowadzonych przez GOPS działań na rzecz rodzin wymagających pomocy jest przeświadczenie, o tym że zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Problemy ubóstwa, niskich dochodów odciskają piętno na bieżących sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym zapewnienia odpowiedniego wyżywienia dla członków rodzin. Na potrzeby niniejszego opracowania, analiza kwestii związanych z szeroko pojmowanym problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie Gminy Kartuzy została uzupełniona o wskaźnik związany z pomocą finansową skierowaną do osób o niskich dochodach. Wskaźnik, który został poddany analizie to **liczba osób korzystających z programów dożywiania w GOPS na 1000 mieszkańców w 2021 r.** Wskaźnik swoim zakresem objął zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci oraz młodzież. Pomoc udzielana w zakresie dożywiania realizowana jest zarówno w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Głównym celem realizowanych form pomocy jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. W efekcie analizy ww. wskaźnika zauważyć można, że najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje w obszarze nr 6 (54,88) i 2 (30,85), zaś na obszarach wiejskich w Smętowie Chmieleńskim (21,9), Mirachowie (17,78), Pomieczyńskiej Hucie (17,73) i Ręboszewie (17,36).

Mapa nr 19 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Liczba osób korzystających z programów dożywiania w GOPS na 1000 mieszkańców w 2021 r – Obszar gminy

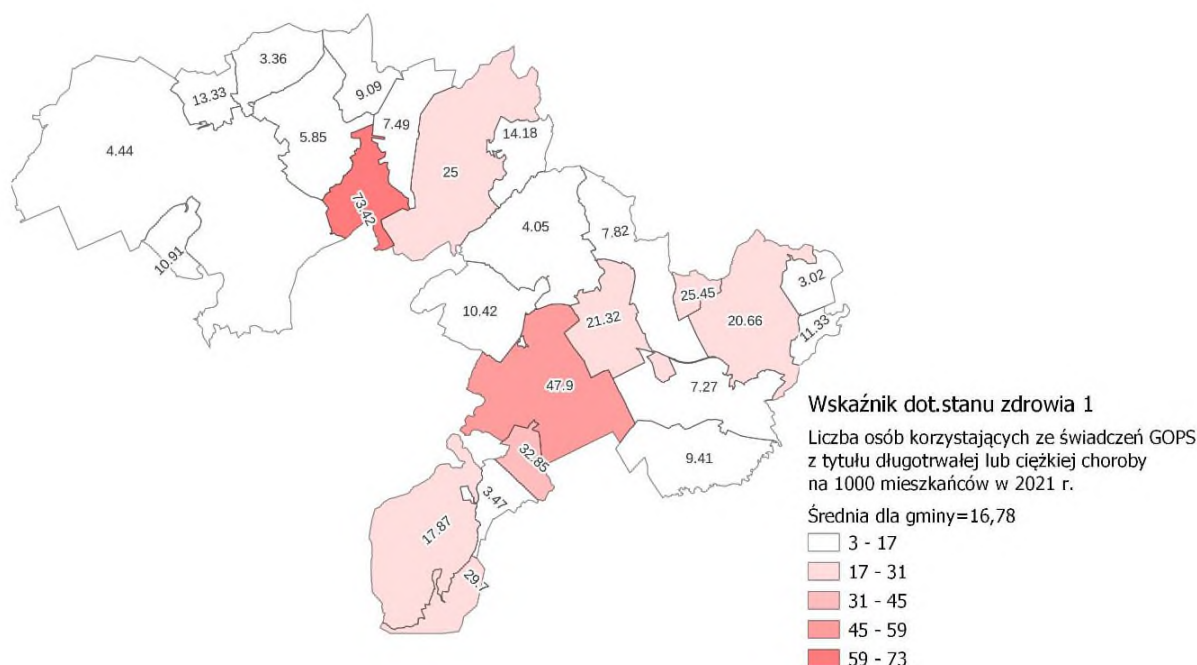
Mapa nr 20 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Liczba osób korzystających z programów dożywiania w GOPS na 1000 mieszkańców w 2021 r – Obszar miasta

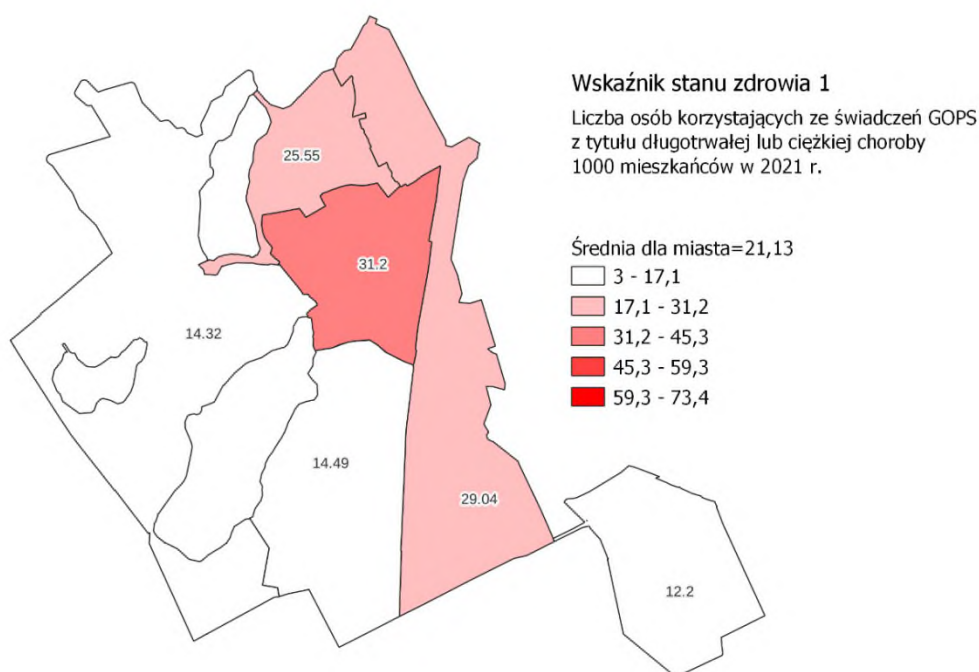
3.1.3 Stan zdrowia, niepełnosprawność oraz uzależnienia

Wśród negatywnych zjawisk w sferze społecznej, znajdują się problemy zdrowotne mieszkańców. Kwestia zebrania danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców, ze względu na ochronę danych osobowych oraz rozproszenie informacji w różnych placówkach zdrowotnych (publicznych i prywatnych) jest bardzo trudna. Wobec tego, analizę w zakresie stanu zdrowia mieszkańców przeprowadzono na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Długotrwała lub ciężka choroba stanowi, obok bezrobocia i niepełnosprawności, główny powód przyznawania pomocy przez GOPS. W analizowanym okresie liczba ta kształtowała się w następujący sposób: 2019 r.- 469, 2020 r.- 479, 2021 r.- 471. Mając na względzie fakt stopniowego zmniejszania się liczby mieszkańców miasta udział osób borykających się z problemami zdrowotnymi w ogólnej populacji miasta wzrasta. W ramach diagnozy analizie poddano **wskaźnik liczby osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców** w 2021 r. Wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy kształtuje się na poziomie 17,50. Wartość znacznie większą odnotowano w kilku obszarach miejskich (1, 2, 3 i 6) oraz wiejskich (Brodnica Dolna, Dzierżążno, Kosy, Smętowo Chmieleńskie, Sianowo, Kaliskach). W Sianowie wartość wskaźnika zawyża fakt lokalizacji Ośrodka Geriatrycznego. W części przypadków wynika to z faktu niskiej liczebności obszarów ogółem t.j. w mieście obszar nr 2 i 6 oraz sołectwach Brodnica Dolna, Kosy, Smętowo Chmieleńskie i Kaliska. W przypadku tych obszarów liczba osób korzystająca ze świadczeń z tytułu długotrwałej choroby jest niewielka- odpowiednio:16 i 2 oraz 6, 7, 8 i 9.

Mapa nr 21 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy

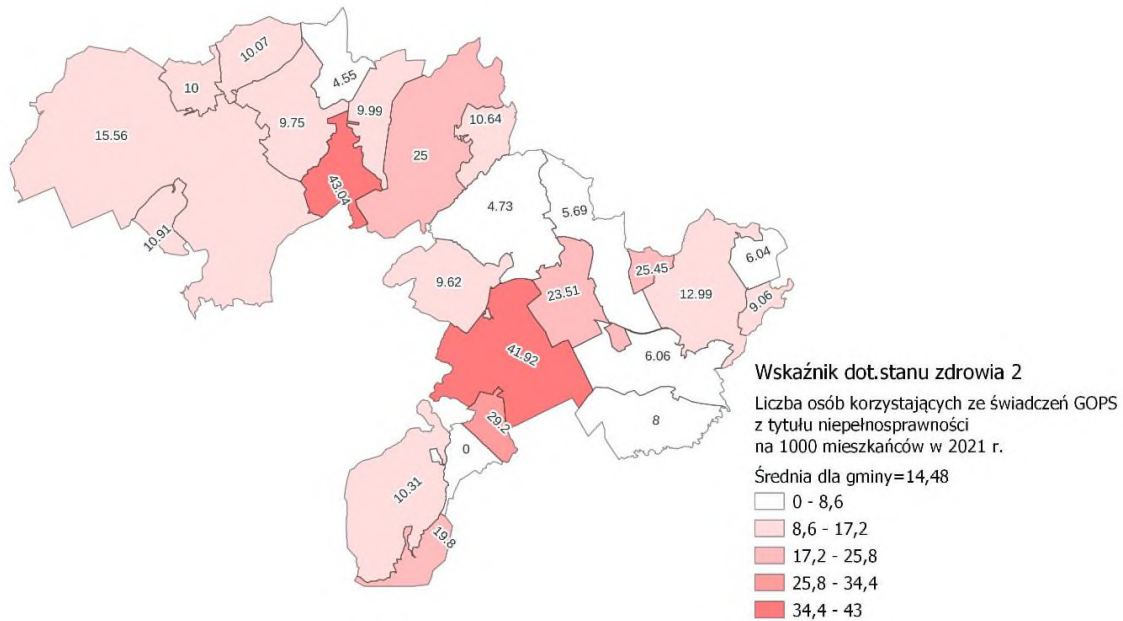
Mapa nr 22 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta

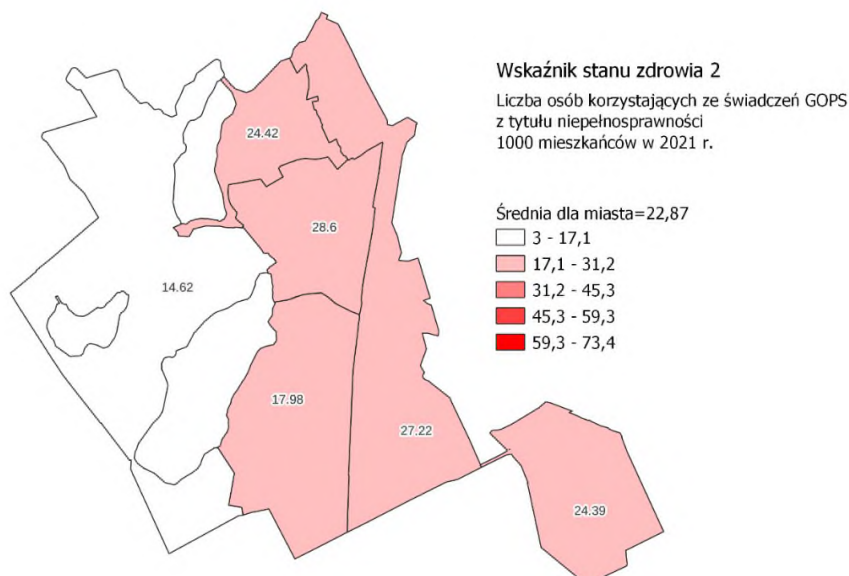
Problemy zdrowotne mieszkańców związane są również z kwestią niepełnosprawności, która stanowi istotny czynnik negatywnie wpływający na stopień aktywności, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wynikającą z tego sytuację życiową osób, których dotyczy. Jednocześnie stanowi „zjawisko”, które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Zgodnie z badaniami, udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji ludności poszczególnych krajów, w zależności od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność”, sięga od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności. W skali globalnej widać wyraźną tendencję wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami. Wpływ na to mają przede wszystkim zmiany cywilizacyjne, tj. postęp wiedzy i technologii medycznych, systematyczne wydłużanie się ludzkiego życia wskutek wdrożenia mechanizmów zarządzania zdrowiem publicznym i ogólnego wzrostu dobrobytu, a także zmiany kulturowe, odnoszące się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych. Nie trendy demograficzne czy zjawiska statystyczne, związane z systematycznie zwiększającą się liczbą osób z niepełnosprawnościami, stanowią najistotniejszy aspekt znaczenia tego procesu dla współczesnych społeczeństw. Równie ważny jest jej społeczny czy kulturowy wymiar. W konsekwencji osoby z niepełnosprawnościami, które nie dostosują się w wystarczający sposób do funkcjonowania w otoczeniu ogółu społeczeństwa, nie mogą uczestniczyć w zwykłych aktywnościach społecznych i w związku z tym znajdują się poza głównym nurtem aktywności społeczeństwa, wobec czego kompensowane jest to im poprzez wyłącznie świadczenia finansowe i zinstytucjonalizowane formy opieki na rzecz nowego modelu społecznego niepełnosprawności. W kontekście tym niepełnosprawność jest rodzajem dyskryminacji, której przezwyciężenie wymaga przede wszystkim działania społecznego, wysiłku zbiorowego, dokonania zmiany społecznej („Polscy niepełnosprawni – od kompleksowej diagnozy do nowego modelu polityki społecznej”, pod red. Barbary Gąciarz i Seweryna Runickiego; Wydawnictwa AGH; Kraków 2014). Zgodnie z danymi GOPS w Kartuzach liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2019-2021 podlegała wahaniom: 2019 r.- 463 osób, 2020 r. - 443 osoby, 2021 r. - 471 osób.

Natężenie terytorialne problemu niepełnosprawności zostało zweryfikowane za pomocą wskaźnika określającego liczbę osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu niepełnosprawności przypadającą na 1000 mieszkańców w 2021 r. Podobnie jak w zakresie poprzedniego wskaźnika największe natężenie problemu stwierdzono w sołectwach: Brodnica Dolna, Kosy, Smętowo Chmieleńskie, Sianowo, Sianowska Huta i Kaliska) oraz na obszarze miejskim gminy w 1. , 2. 3. oraz 6.

Mapa nr 23 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy

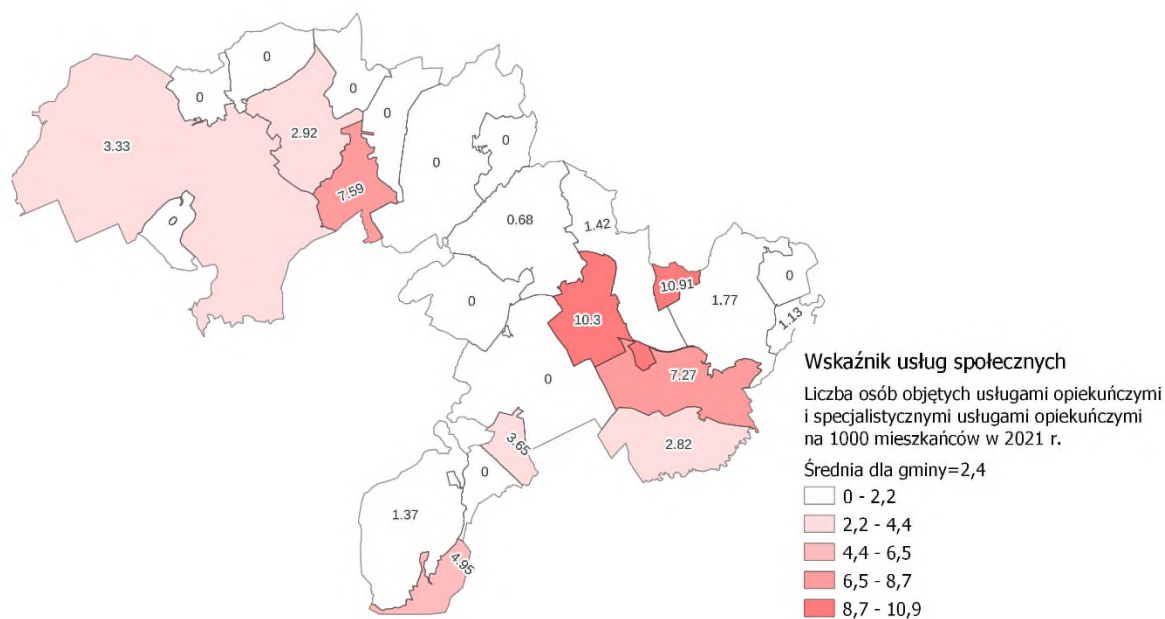

Mapa nr 24 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta

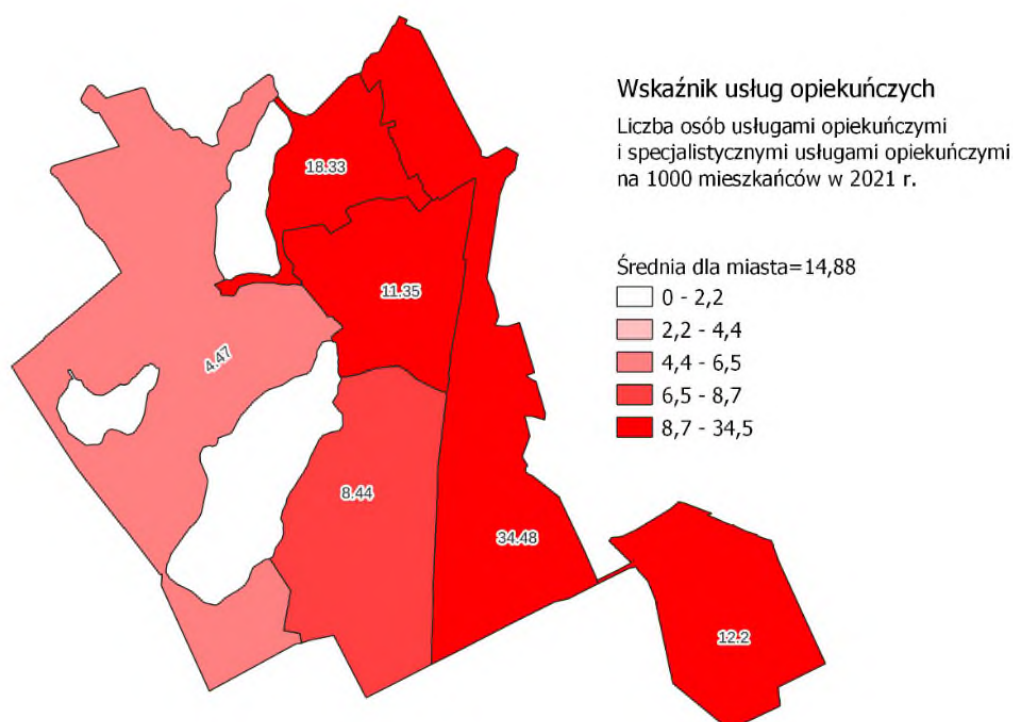

W większości przypadków wynika to z niskiej liczebności mieszkańców poszczególnych obszarów, gdyż ilość osób korzystająca ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności wykazuje nieznaczne wartości: Brodnica Dolna- 4, Kosy-7, Smętowo Chmielerskie-8, Sianowo (17, w tym 2 mieszkańcy Ośrodka Geriatrycznego, Sianowska Huta-6 i Kaliska-7) obszary miejskie gminy w 2. – 15, 3. oraz 6 – 4 osoby. Dysfunkcje związane z podeszłym wiekiem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą chorobą, niejednokrotnie wiążą się z potrzebą wsparcia w postaci usług opiekuńczych. W celu zdiagnozowania istniejącego zapotrzebowania na tego rodzaju usługi przeanalizowano liczbę osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi na przestrzeni lat 2019-2021. W analizowanym okresie liczba ta podlegała wahaniom: 160, 186 i 177, co może mieć związek z pandemią. Natężenie terytorialne zgłoszonego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze zweryfikowano za pomocą **wskaźnika liczby osób objętych usługami na 1000 ludności**. W tym przypadku znacząco wyższe wartości ponad średnią zdiagnozowano na obszarze miejskim gminy: w obszarze 2, 3 i 6 oraz w Kaliskach (ponad dwukrotnie wyższy wskaźnik od średniej dla gminy).

Mapa nr 25 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 1000 mieszkańców w 2021 r.- obszar gminy

Mapa nr 26 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 1000 mieszkańców w 2021 r.- obszar miasta

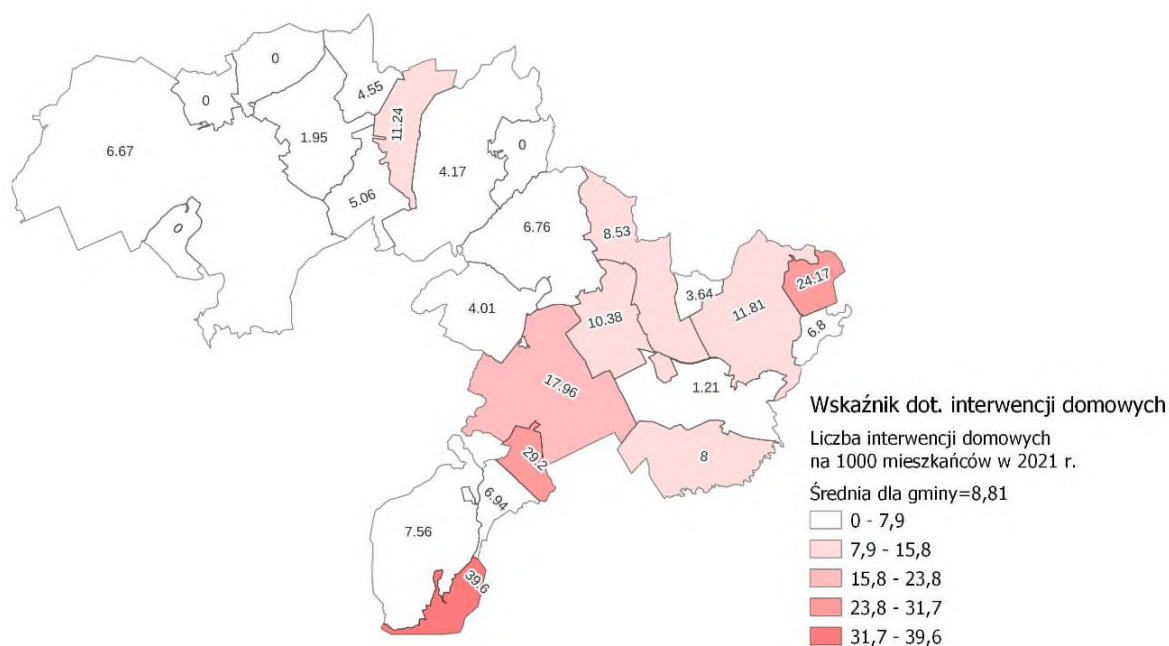

Kolejny z palących problemów to kwestia uzależnień wśród mieszkańców. Analiza powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz informacje pozyskane z GOPS wskazują, że główny problem stanowi alkoholizm. Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, także społeczne, takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji ich nadużywania stale utrzymuje tendencję wzrostową. Rozwiązywanie problemów alkoholowych, to wyrażenie, które ma na celu podkreślenie, że nasza uwaga nie kieruje się wyłącznie na grupę osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, a skupia się na całej lokalnej społeczności, bowiem źródłem problemów może stać się każde nadużywanie alkoholu, które to sformułowanie oznacza nie tylko tzw. picie nadmierne, ale także picie w niewłaściwych okolicznościach, np. przez kierowcę zasiadającego za kierownicą pojazdu, przez ciężarną matkę, przez osobę niepełnoletnią, chorą biorącą pewne leki, pijącą w pracy itp. Problemy wynikające z picia alkoholu obejmują swoim zasięgiem całą populację, dlatego też podmiotem działań na rzecz zdrowia publicznego musi być nie tylko grupa ludzi pijących, a także tych, którzy z racji wieku dopiero zaczynają stawać przed wyborami dotyczącymi ilości i częstotliwości picia. Napoje alkoholowe należą do najpowszechniej spożywanych dóbr konsumpcyjnych. Jednocześnie jest to towar szczególnego rodzaju. Jego specyfika polega na tym, że z piciem alkoholu wiązać się może wiele negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych. Wynika to z psychoaktywnej funkcji tej substancji. W każdej niemal kulturze istnieje jakaś substancja o takich właściwościach, której używanie jest powszechnie akceptowane, chociaż obwarowane licznymi ograniczeniami regulowanymi przez zespół norm. Owe normy odnoszą się do częstości jej używania, ilości przyjmowanej jednorazowo, okoliczności w jakich można po nią sięgać. Dla naszego kręgu kulturowego taką substancją jest właśnie

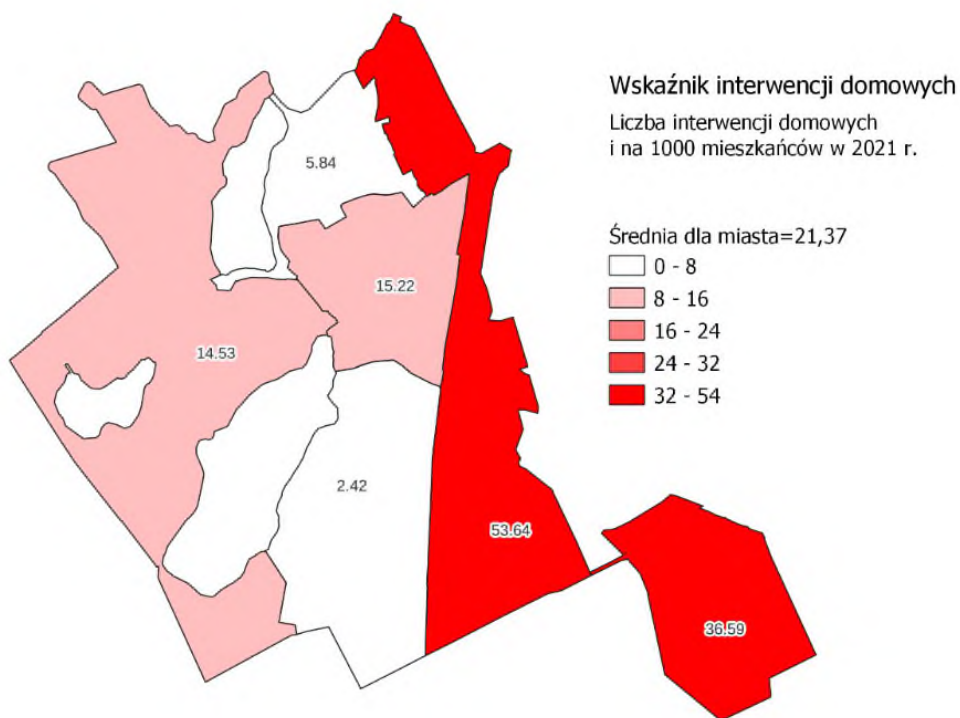
alkohol. Jeśli jest używany w zgodzie z normami, powstanie negatywnych konsekwencji jest mniej prawdopodobne, jeśli owe normy są przekraczane, prawdopodobieństwo przykrych konsekwencji rośnie.

Mając na względzie jego złożoność i wieloaspektowość bardzo trudno jest oszacować faktyczną skalę osób, których zjawisko alkoholizmu dotyka. Jest to związane z faktem, że bardzo często przemoc domowa towarzysząca uzależnieniu jest ukrywana i spora część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych i rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy, bowiem z wielu przyczyn przemoc w rodzinie jest problemem ukrytym. Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach zestawiono **liczby interwencji domowych w poszczególnych jednostkach referencyjnych i przeliczono te dane na liczbę ludności w poszczególnych obszarach**. Największą koncentrację tego zjawiska na obszarach wiejskich zdiagnozowano w: Brodnicy Dolnej (39,6), Smętowie Chmieleńskim (29,2), Sitnie (24,17), Kosach (17,96), Dzierżaninie (11,81) i Kolonii (11,24). W pozostałych sołectwach wskaźnik osiągnął wartości jednocyfrowe. W przypadku miasta w aż 4 obszarach odnotowano wskaźniki wyższe od średniej dla gminy: Obszar 2: 53,64, Obszar 6: 36,59, obszar 1:15,22, obszar nr 5: 14,53. Na wysoki wskaźnik w obszarze nr 6 miała wpływ niska liczba mieszkańców, gdyż liczba interwencji domowych w 2021r. wyniosła 6.

Mapa nr 27 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - Liczba interwencji domowych na 1000 mieszkańców w 2021 r.- Obszar gminy

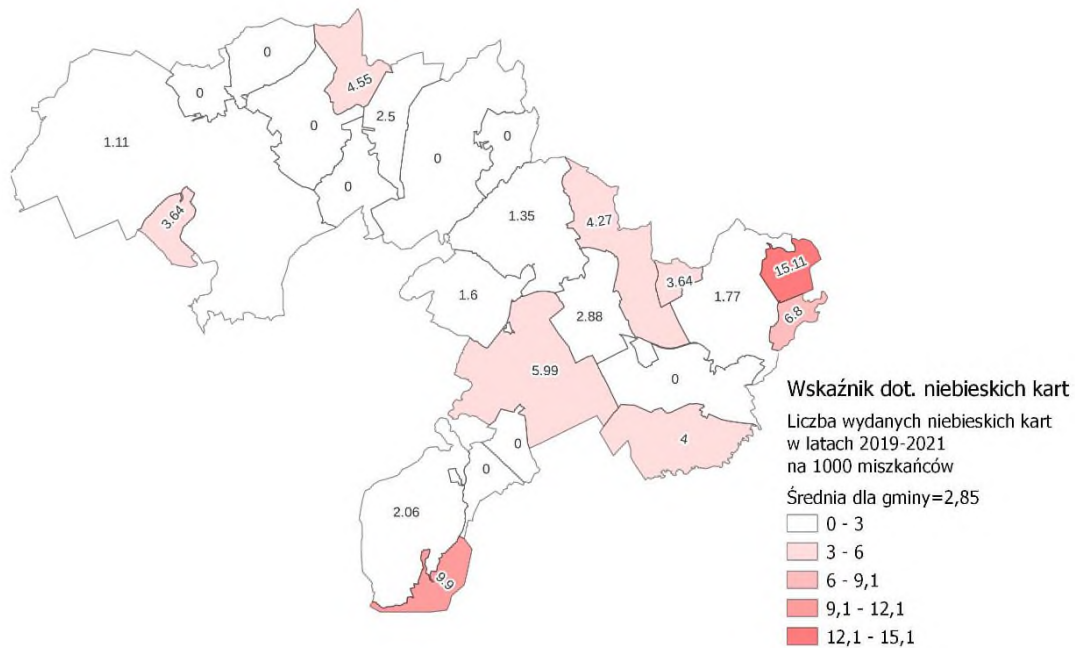

Mapa nr 28 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - Liczba interwencji domowych na 1000 mieszkańców w 2021 r.- Obszar miasta

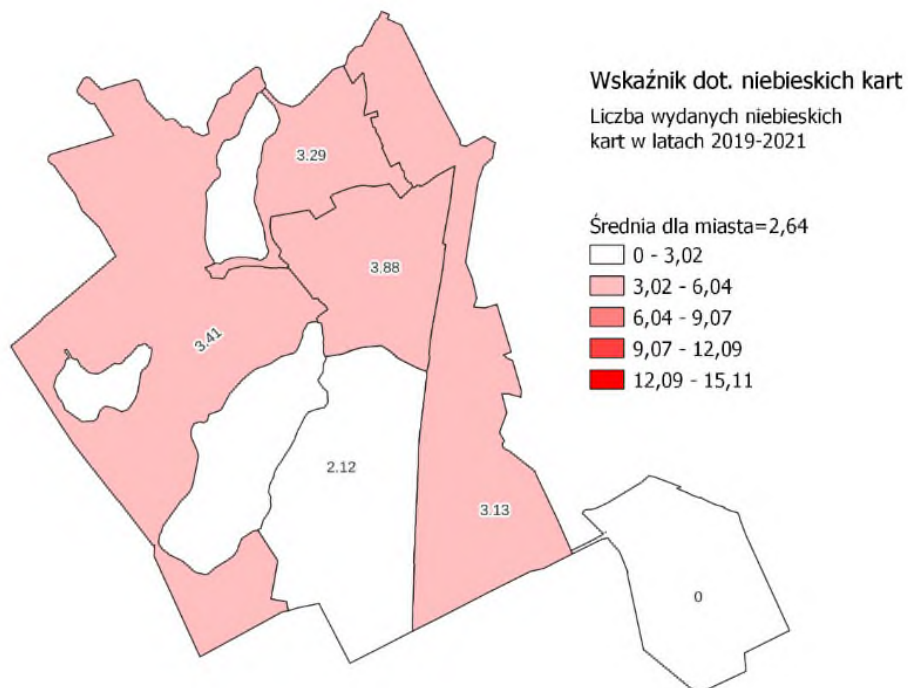

Ponadto do oszacowania skali problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową zastosowano dane dotyczące **liczby wydanych Niebieskich Kart**. Zgodnie z danymi uzyskanymi z Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach liczba osób, które posiadają założoną Niebieską Kartę w latach 2019-2021 kształtowała się na następującym poziomie: 2019: 49, 2020: 37, 2021: 43. Podwyższone wskaźniki w stosunku do średniej dla gminy (2,85) stwierdzono w większości obszarów miejskich: w obszarze nr 1: 3,88, obszarze nr 5: 3,41, w obszarze nr 3 (3,29) oraz nr 2 (3,13). W przypadku terenów wiejskich gminy najwyższe wskaźniki stwierdzono w Sitnie, Brodnicy Dolnej i Borowie. Należy jednak mieć na uwadze, że liczba niebieskich kart wydawana w poszczególnych latach jest nieznaczna, zaś podwyższone wartości wskaźników niejednokrotnie wynikają z niskiej liczby mieszkańców.

Mapa nr 29 Wskaźnik delimitacyjny nr 10 - Liczba wydanych niebieskich kart w latach 2019-2021 na 1000 mieszkańców - obszar gminy

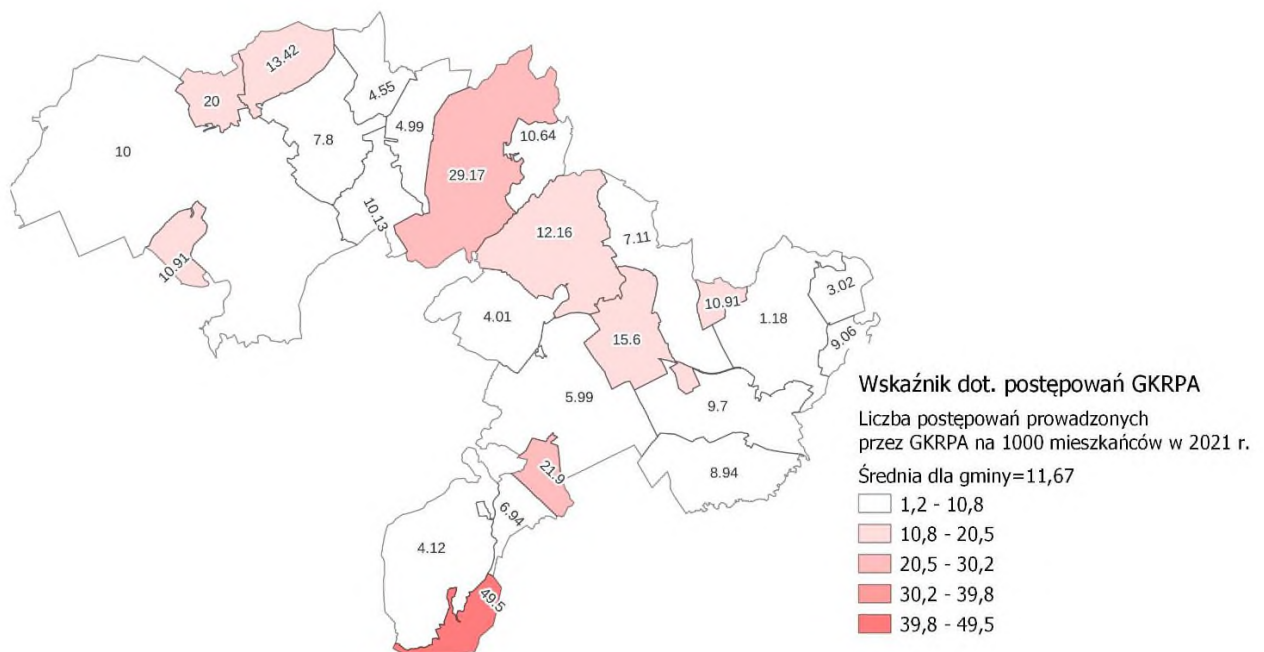
Mapa nr 30 Wskaźnik delimitacyjny nr 10 - Liczba wydanych niebieskich kart w latach 2019-2021 na 1000 mieszkańców - obszar miasta

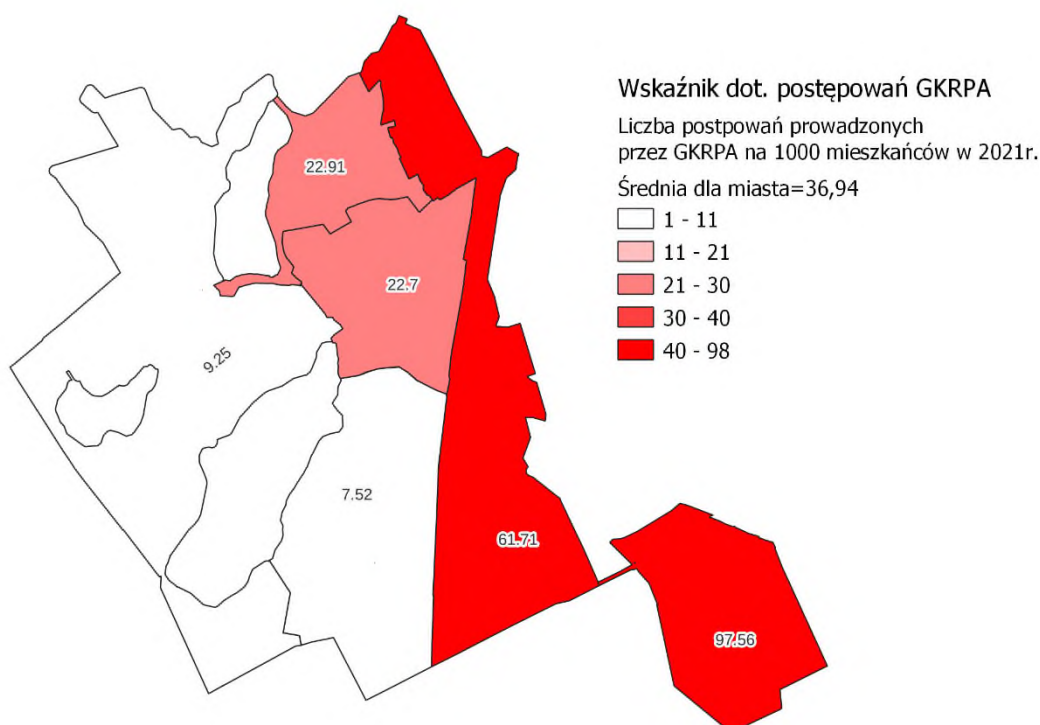
Zjawisko uzależnienia mieszkańców przanalizowano także za pomocą **wskaźnika liczby postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** na 1000 mieszkańców w 2021 r. W latach 2019-2021 wzrosła liczba postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję w 2019r. czynnych postępowań było 251, w 2020r. już 317, zaś w 2021r. aż 362 postępowania. W tym czasie zawieszono z powodu podjęcia leczenia odwykowego lub zgonu odpowiednio: 21, 18 14 spraw. W poszczególnych latach malała liczba zgłoszonych nowych wniosków o leczenie odwykowe: 29, 21 i 11. Ponad dwu i półkrotny wzrost liczby spraw odnotowano w Borowie (choć nadal jest to liczba jednocyfrowa), w Brodnicy Dolnej i Grzybnie ponad półtorakrotny przyrost (po 10 spraw w 2021r.), w Kartuzach, Nowej Hucie i Sianowskiej Hucie nastąpił przyrost o 21-22%, jednak w małych miejscowościach jest to po kilka spraw, zaś w Kartuzach już ponad 200 co jest niepokojące. Znaczny przyrost nastąpił również w Kiełpinie - ponad dwukrotny z 18 w 2019r. do 38 w 2021r.

Podwyższone wskaźniki w stosunku do średniej dla gminy stwierdzono w Sianowskiej Hucie (29,17), Brodnicy Dolnej (49,5), Nowej Hucie (20), Kartuzach (15,6), Prokowie (12,16). W przypadku miasta wysokie wskaźniki odnotowano w obszarze 2 (61,71) oraz 6: aż 97,56.

Mapa nr 31 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy

Mapa nr 32 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta

3.1.4 Bezrobocie

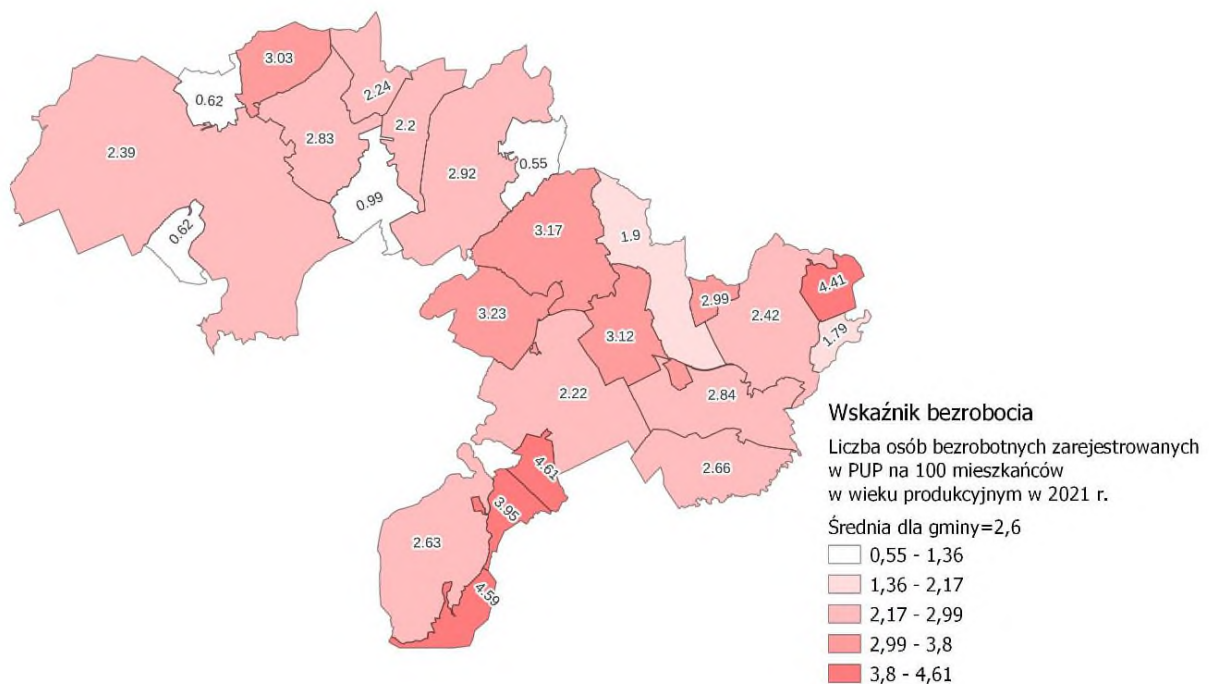
Analiza zjawiska bezrobocia za sprawą wyłącznie jednego wskaźnika obrazującego udział zarejestrowanych bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym byłaby niewystarczająca. Ze względu na fakt, że zjawisko bezrobocia jest dość zróżnicowane wewnętrznie i w skali całej gminy na tle innych gmin miejsko-wiejskich dość niskie, przydatność ww. wskaźnika bywa niejednokrotnie ograniczona. Nie pozwala on bowiem na odpowiednio precyzyjną identyfikację obszarów szczególnie dotkniętych pewnymi specyficznymi typami bezrobocia i wskazanie, gdzie bezrobocie ma charakter incydentalny (tj. krótkookresowy) czy ciągły. Dopiero korelacja różnych wskaźników (dotyczących m.in. okresu bezrobocia, wieku osób bezrobotnych czy ich kwalifikacji zawodowych) pozwala na zdiagnozowanie problemów w sposób bardziej precyzyjny. W związku z tym, że zjawisko bezrobocia może być niezwykle istotne, przy dokonywaniu oceny występowania stanu kryzysowego analizę przeprowadzono w ramach wyznaczonych jednostek referencyjnych w oparciu o:

- 1) **wskaźnik odnoszący się do liczby osób bezrobotnych z terenu gminy**, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 roku,
- 2) **wskaźnik odnoszący się do liczby osób długotrwale bezrobotnych** (powyżej 12m-cy) z terenu gminy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 roku,
- 3) **wskaźnik odnoszący się do liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych** z terenu gminy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 roku,

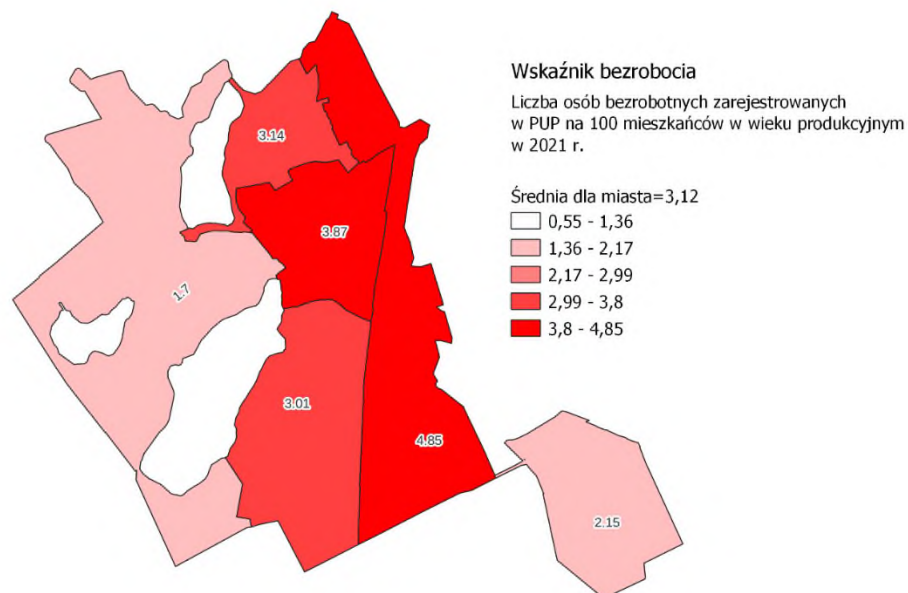
- 4) **wskaźnik odnoszący się do liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia** z terenu gminy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 roku.

W zakresie pierwszego z analizowanych wskaźników średnia wartość dla gminy wynosi 2,68. Dla 11 obszarów wiejskich (Brodnica Dolna, Kaliska, Łapalice, Mezowo, Prokowo, Ręboszewo, Sianowska Huta, Sitno, Smętowo Chmieleńskie, Staniszewo, Stara Huta) wartość wskaźnika przekracza ww. średnią, jednakże najwyższy wskaźnik wynoszący jedynie 4,95% odnotowano w obszarze miejskim nr 2. Podobnie nieznacznie wyższe od średniej dla gminy odnotowano w obszarach miasta: nr 1, 3 i 4 (od 3,01 do 3,99%). Oznacza to, że w powyższych obszarach bezrobocie jest nieco wyższe niż w innych częściach gminy. Warto jednak zauważyć, że z uwagi na niskie wskaźniki bezrobocia w gminie, nie należy upatrywać w tym wskaźniku znacznego wpływu na identyfikację sytuacji kryzysowych w poszczególnych jednostkach referencyjnych. W przypadku wskaźników odnoszących się do liczby osób długotrwale bezrobotnych lub bez kwalifikacji zawodowych oraz osób po 50 r.ż. odchylenia od średniej dla gminy kształtują się nieco odmiennie.

Mapa nr 33 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- Obszar gminy

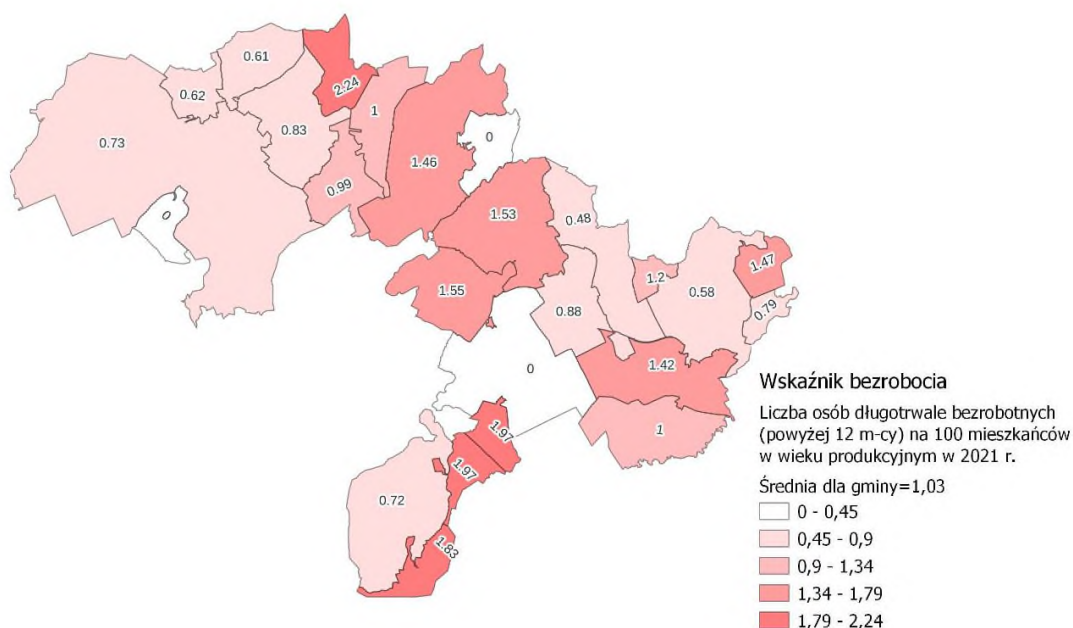

Mapa nr 34 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- Obszar miasta

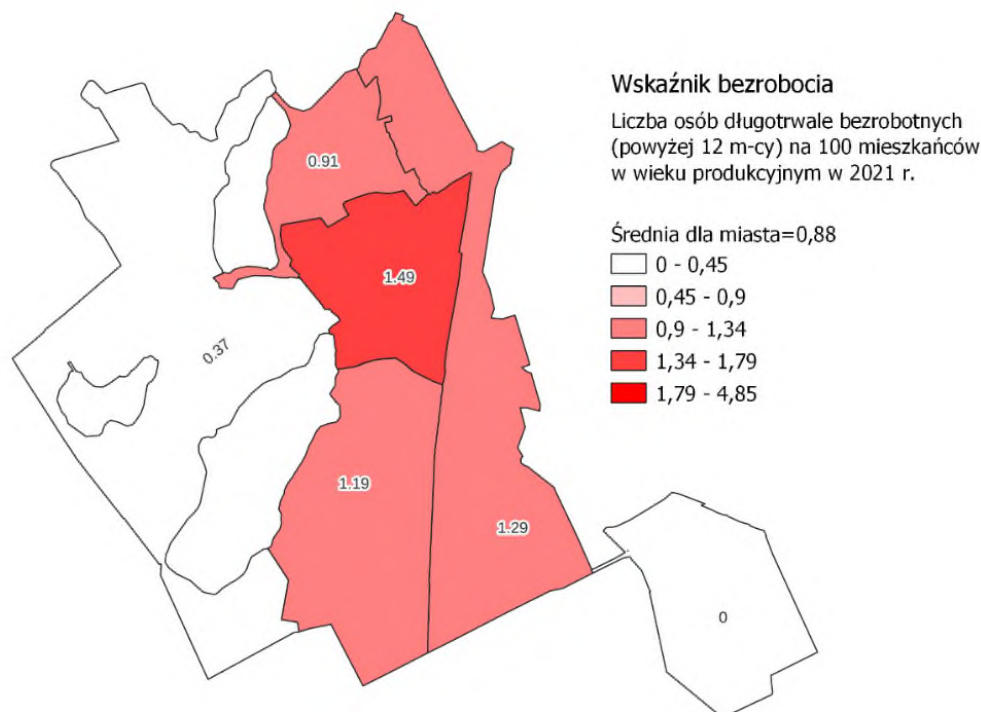

Poszczególne średnie wskaźniki dla gminy ukształtowały się na bardzo niskich poziomach: 1,03, 0,88 i 0,44%. Nieznacznie wyższe od średniej liczby długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym odnotowano w sołectwach: Brodnica Dolna, Głusino, Kaliska, Łapalice, Mezowo, Prokowo, Ręboszewo, Sianowska Huta, Sitno, Smętowo Chmieleńskie oraz w obszarach miejskich: nr 1, 2 i 4.

Mapa nr 35 Wskaźnik delimitacyjny nr 12 - Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar gminy

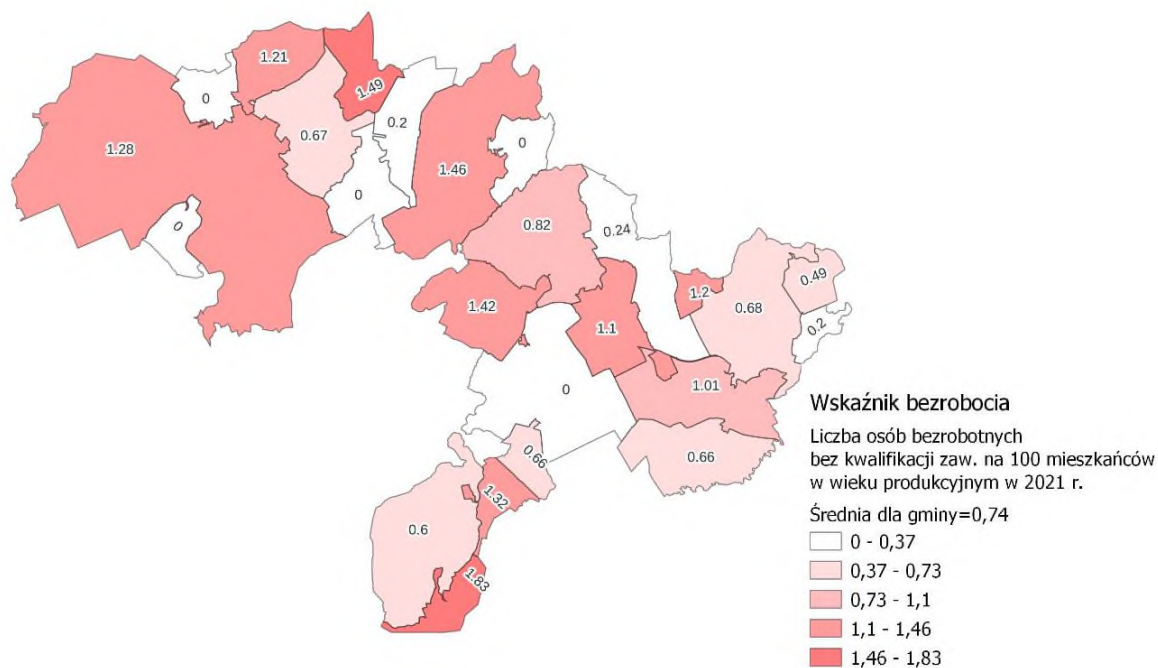
Mapa nr 36 Wskaźnik delimitacyjny nr 12 - Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar miasta

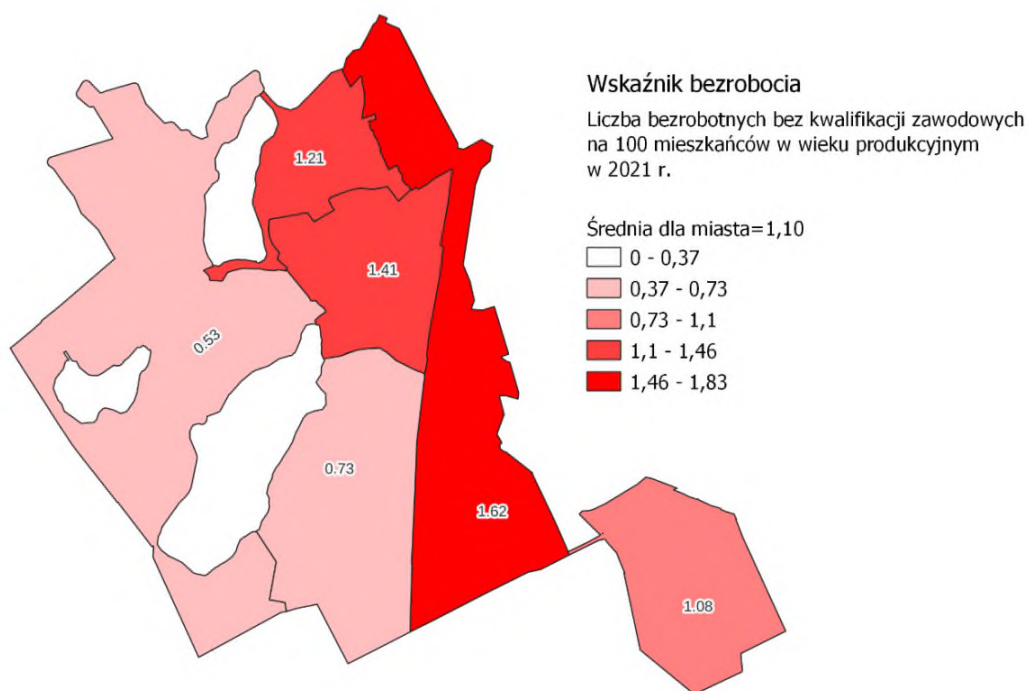
Kolejnym z zagadnień jest silna korelacja pomiędzy bezrobociem a brakiem odpowiednich kwalifikacji i wykształcenia. Co do zasady im wyższe wykształcenie, tym pracodawcy mogą oczekiwać więcej uniwersalnych umiejętności, dla poszukujących pracy dostępnych może być większy wybór ról zawodowych, możliwości przystosowania się do nowych warunków. Poza tym na ogół obserwowana jest większa gotowość do podjęcia zatrudnienia i szerszy repertuar metod poszukiwań. Dobre wykształcenie to również większy wachlarz ofert pracy, proporcjonalnie lepsze możliwości finansowe, krótszy czas poszukiwań i mniejsze koszty starania się o zatrudnienie.

Wskaźniki dotyczące liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych gorzej od średniej dla gminy ukształtowały się w sołectwach: Brodnica Dolna, Głusino, Kaliska, Łapalice, Mezowo, Mirachowo, Prokowo, Ręboszewo, Sianowska Huta, Stara Huta oraz w obszarach miejskich nr: 1, 2, 3 i 6.

Mapa nr 37 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- obszar gminy

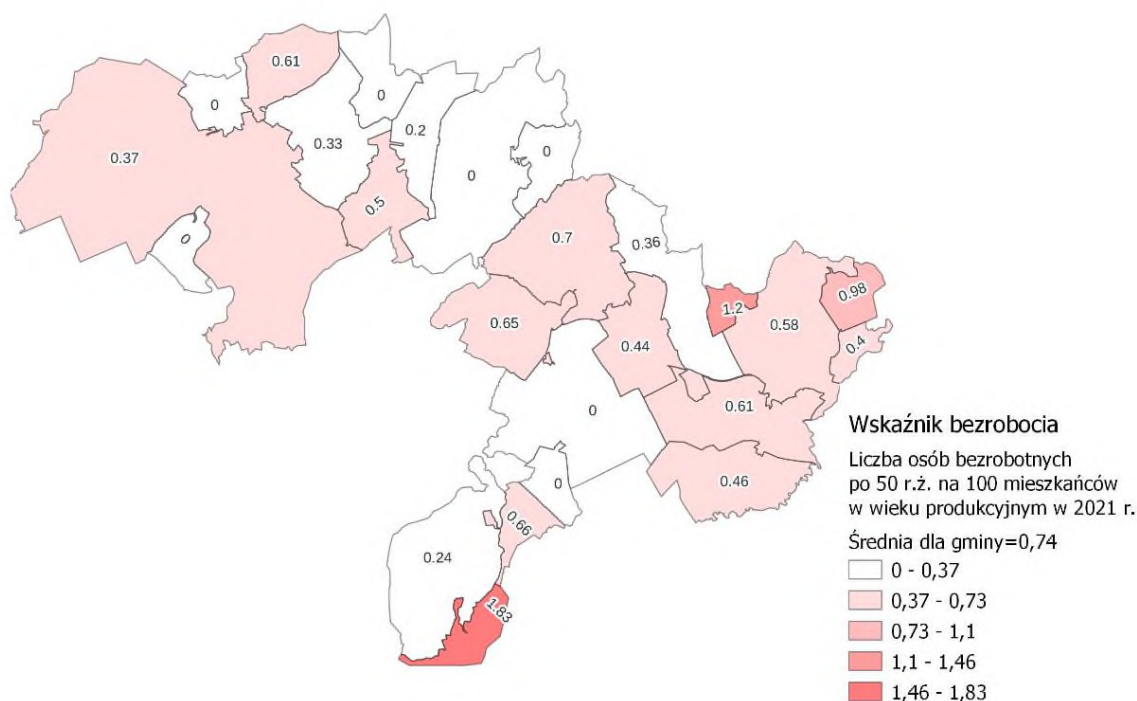

Mapa nr 38 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- obszar miasta

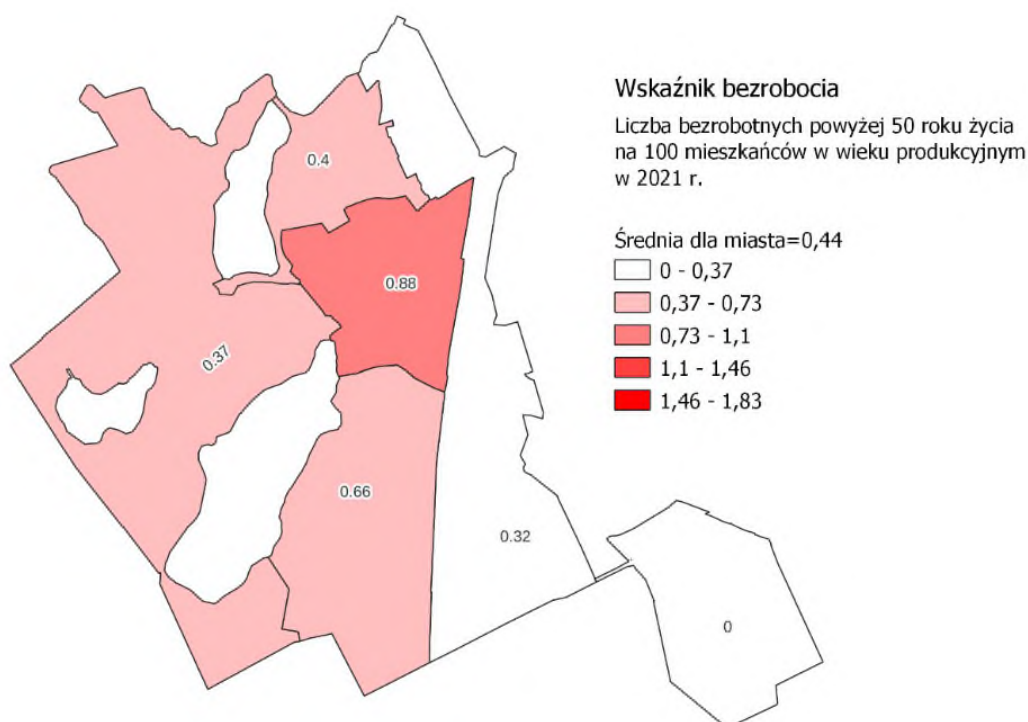

Problem bezrobocia jest odczuwalny dla każdej z grup wiekowych w inny sposób. Dla osób w wieku produkcyjnym mobilnym brak dochodów z pracy w długim okresie, może oznaczać brak stabilnej sytuacji finansowej i jednocześnie uniemożliwiać im osiągnięcie planów i celów rozwojowych, związanych z założeniem rodziny, czy też rozwiązaniem problemów towarzyszących dojrzałości. Ze względu na brak doświadczenia zawodowego, często mają też większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia, szczególnie takiego, które ma zarówno wartości ekonomiczne, psychologiczne jak i społeczne. Natomiast w średnim wieku utrata pracy jest równoznaczna z niemożnością realizacji zawodowej produktywności, jak również stwarza zagrożenie dla utrzymania rodziny. Oznacza utratę dotychczasowej pozycji społecznej, prestiżu, uniemożliwia inwestowanie w wychowanie i kształcenie dzieci. Dodatkowym obciążeniem mogą być wszelkiego rodzaju zobowiązania kredytowe. **Wskaźnik liczby osób bezrobotnych powyżej 50 r.ż.** wynoszący powyżej średniej dla gminy odnotowano w sołectwach: Brodnica Dolna, Kaliska, Kiełpino, Łapalice, Mezowo, Prokowo, Ręboszewo, Sianowska Huta, Sitno, Stara Huta oraz w mieście: obszary nr 1 i 4.

Mapa nr 39 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar gminy

Mapa nr 40 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar miasta

3.1.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przystępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. W związku z tym, że problemy związane z poziomem bezpieczeństwa stanowią jeden z podstawowych obszarów kryzysowych sfery społecznej, wymagających zgodnie z ustawą o rewitalizacji, szczegółowej analizy. W ramach niniejszego opracowania zweryfikowano zjawiska wpływające na obniżenie bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kartuszy. Dokonując charakterystyki przedmiotowej sfery wzięto pod uwagę dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Kartuzach oraz Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach. W celu przeprowadzenia analizy zbadano następujące wskaźniki:

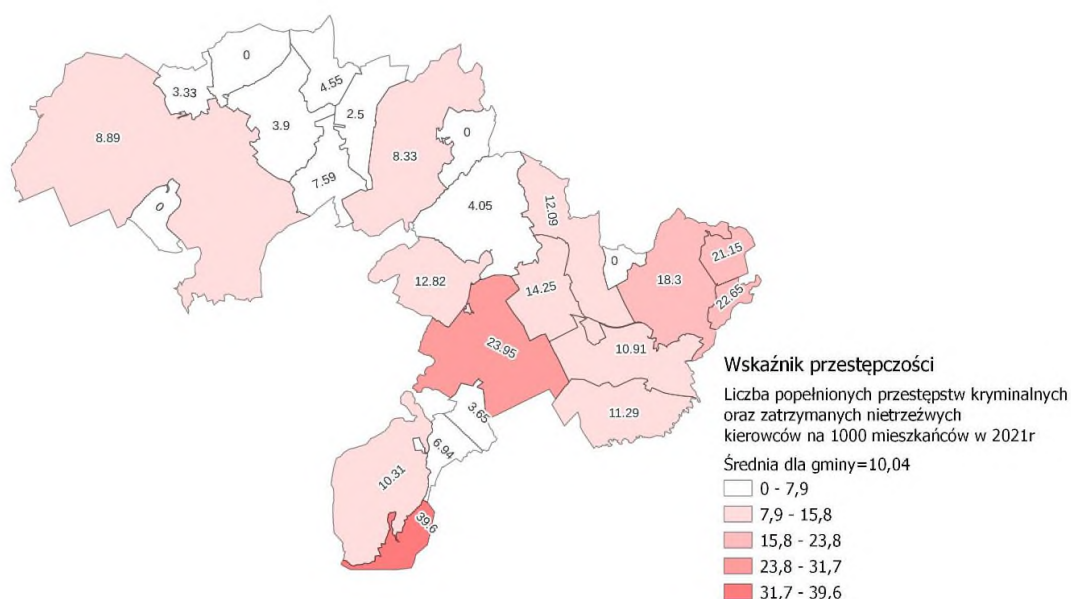
- **Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych i zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na 1000 mieszkańców w 2021r.**
- **Liczba zdarzeń drogowych (wypadków i kolizji) na 1000 mieszkańców w 2021 r.**
- **Liczba zdarzeń miejscowych zagrożeń i pożarów na 1000 mieszkańców w 2021 r.**

W świetle danych KPP w Kartuzach w latach 2019-2021 na terenie miasta odnotowano spadek stwierdzonych przestępstw ogółem (o 4%). W 2020r. w stosunku do roku poprzedniego zanotowano znaczny spadek liczby przestępstw – t.j. o 11%, co może wynikać z ograniczeń wprowadzonych w życiu publicznym w trakcie pandemii koronawirusa.

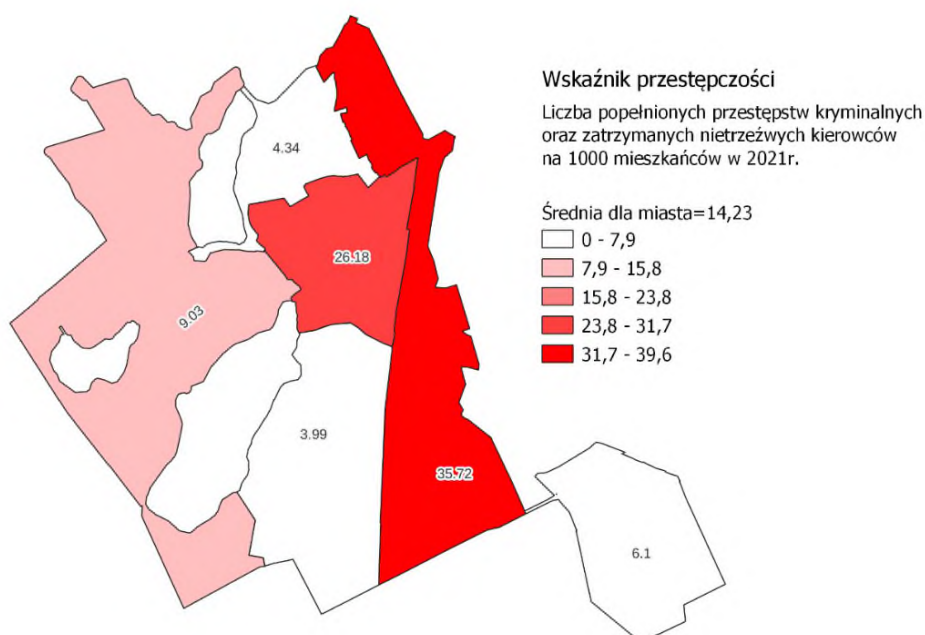
Na terenie Gminy Kartuszy w 2021 r. średnia liczba popełnionych przestępstw na 1000 mieszkańców wyniosła: 25,7. Sytuację w poszczególnych obszarach referencyjnych gminy przeanalizowano pod kątem sumy liczb przestępstw kryminalnych oraz liczb zatrzymań nietrzeźwych kierowców w odniesieniu do 1000 mieszkańców. Obszarami o szczególnie wysokiej intensywności badanego

zjawiska są: 1. obszar referencyjny oraz 2. obszar referencyjny. Dla jednostek tych, wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie dużo wyższym niż średnia: 26,39 i 35,72. Jednostkami referencyjnymi o zbliżonej niekorzystnej sytuacji są Brodnica Dolna, Kosy, Borowo, Sitno i Dzierżążno, odpowiednio: 39,6; 23,95; 22,65; 21,15; 18,3. W przypadku dwóch pierwszych sołectw oraz Sitna wysokie wartości w szczególności wynikają z niskiej liczby mieszkańców. Liczba przestępstw kryminalnych w tych sołectwach osiągnęła jednocyfrowe wartości.

Mapa nr 41 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 –Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych oraz zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na 1000 mieszkańców w 2021r. – obszar gminy

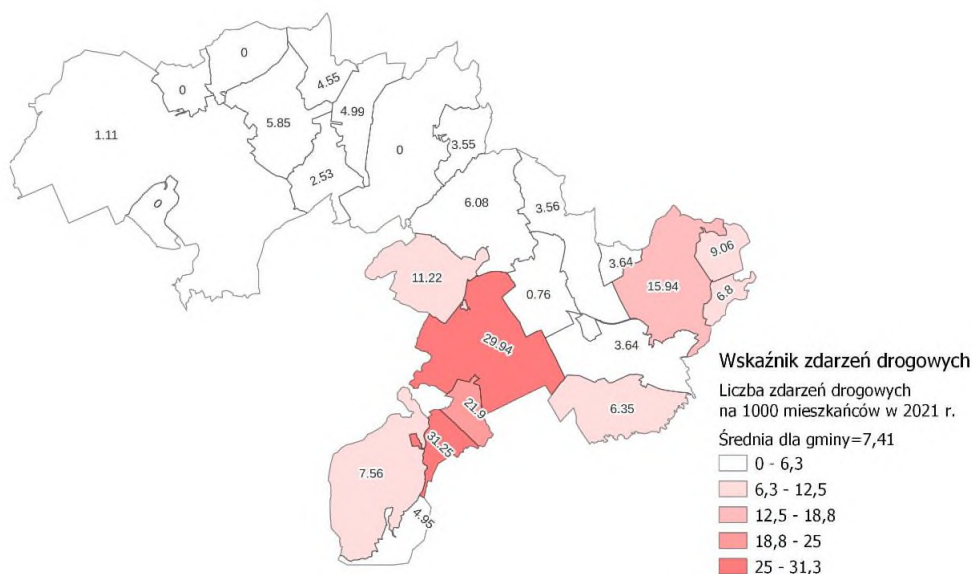

Mapa nr 42 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 –Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych oraz zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na 1000 mieszkańców w 2021r. – obszar miasta

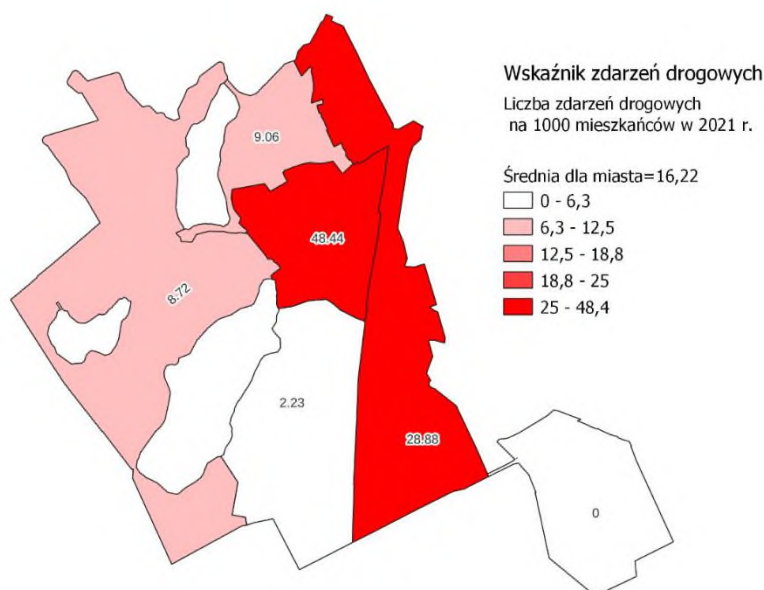

W celu przeprowadzenia analizy negatywnych zjawisk wpływających na poziom bezpieczeństwa publicznego przeanalizowano również liczbę zdarzeń drogowych (Wypadków i kolizji) w poszczególnych jednostkach referencyjnych i odniesiono ją do liczby mieszkańców (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). W tym przypadku średnia wartość dla całej gminy wyniosła 7,41, zaś dla Kartuz aż 16,27. Najgorszą sytuację stwierdzono w obszarze 1: 48,44, następnie w obszarze nr 2: 28,88. W obszarze wiejskim gminy najgorszą sytuację stwierdzono w Ręboszewie, Kosach, Smętowie Chmieleńskim, Dzierżążnie i Łapalicach, odpowiednio: 31,25; 29,94; 21,9; 15,94; 11,22. W pozostałych obszarach miasta i gminy wskaźnik osiągnął jednocyfrową wartość.

Mapa nr 43 Wskaźnik delimitacyjny nr 16 –Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy

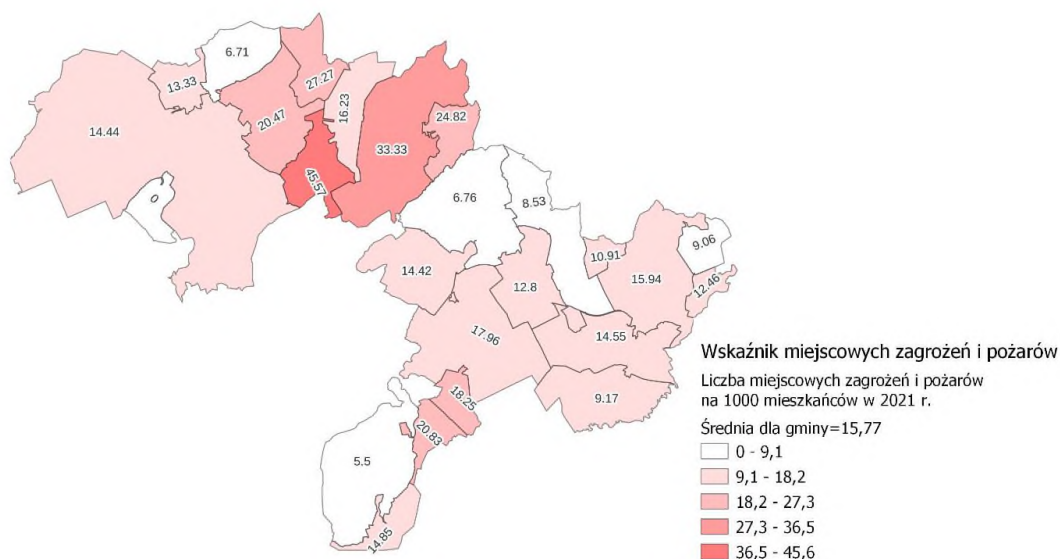

Mapa nr 44 Wskaźnik delimitacyjny nr 16 –Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta

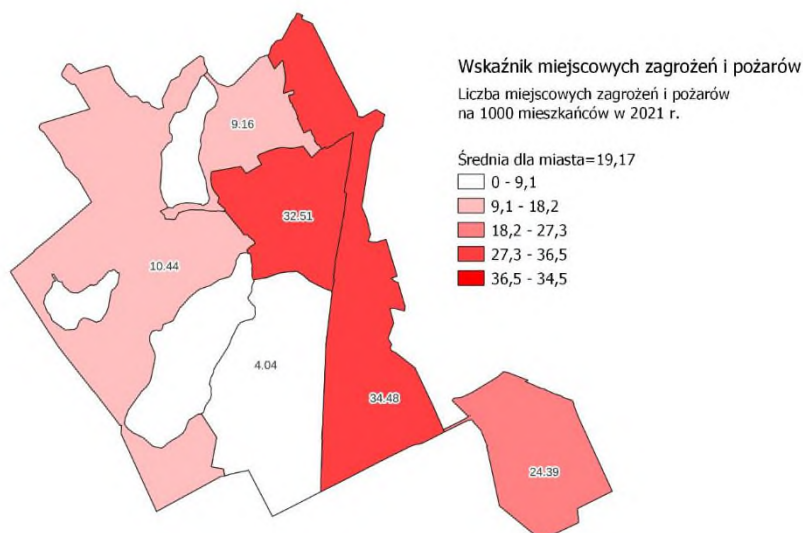

Ostatni z elementów w zakresie bezpieczeństwa publicznego dotyczy **liczby interwencji strażackich**, które miały miejsce w 2021r. na 1000 mieszkańców. Do analizy przyjęto sumę wszystkich stwierdzonych miejscowych zagrożeń i pożarów (bez zabezpieczeń i wyjazdów gospodarczych), w usuwaniu których brały udział jednostki PSP oraz OSP. Na terenie Kartuz najwyższe wartości wskaźnik osiągnął w obszarach nr: 2 i 1 t.j. 34,48 i 32,51. Stosunkowo wysoki wskaźnik dla obszaru nr 6: 24,39 wynika z niskiej liczby mieszkańców (tylko 4 zdarzenia). Na terenie wiejskim gminy najwyższe wskaźniki odnotowano w Sianowie, Sianowskiej Hucie, Głusinie, Pomieczyńskiej Hucie, Ręboszewie i Staniszewie, odpowiednio: 45,57; 33,33; 27,27; 24,82; 20,83; 20,46, z tym że tylko w Sianowie i Staniszewie liczba zdarzeń osiągnęła dwucyfrowe wartości, w pozostałych przypadkach wysokie wskaźniki wynikają z niskiej liczby mieszkańców.

Mapa nr 45 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 –Liczba miejscowych zagrożeń i pożarów na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy

Mapa nr 46 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 –Liczba miejscowych zagrożeń i pożarów na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta

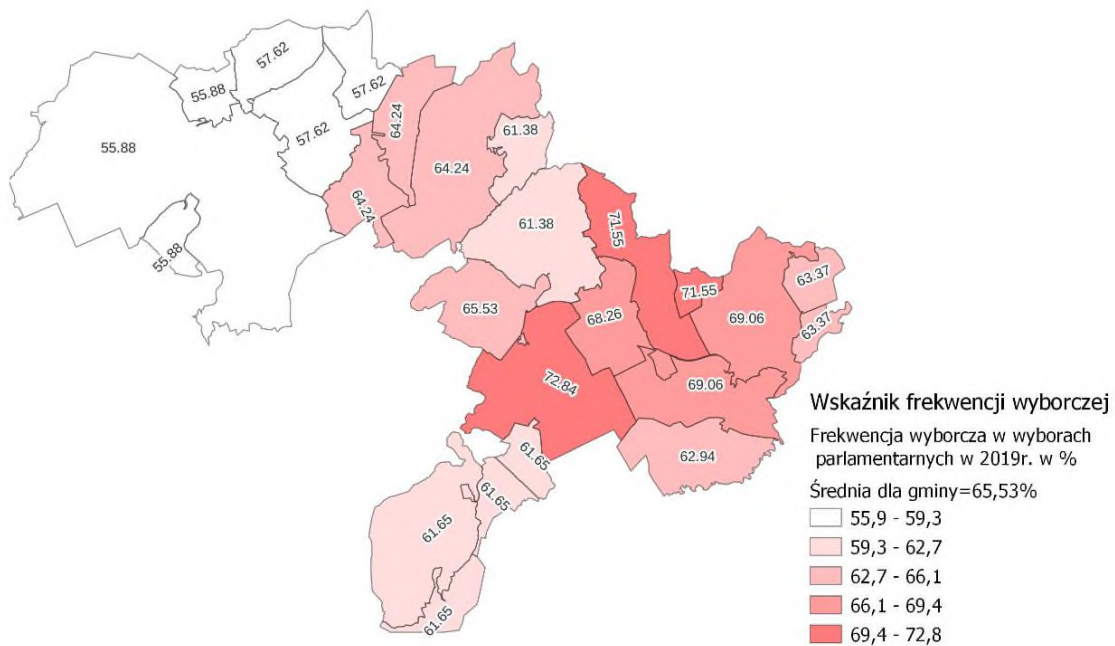

3.1.6 KAPITAŁ SPOŁECZNY I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

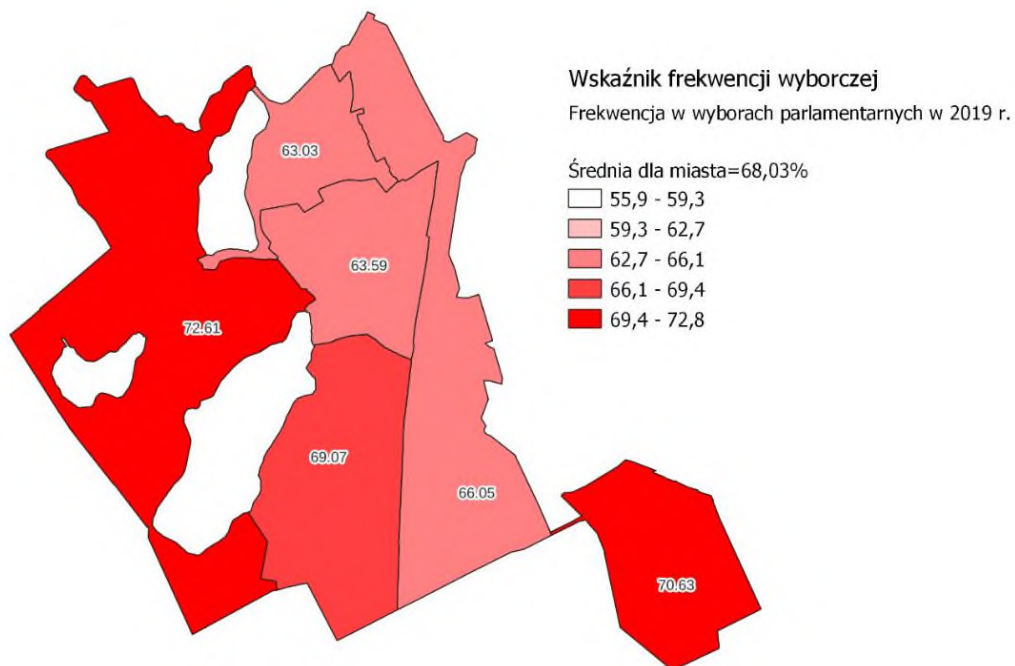
Czynnikiem, który wywiera znaczący wpływ na zmiany zachodzące w otoczeniu jest aktywność społeczności lokalnej. W dużej mierze to od niej zależy zakres i tempo wprowadzanych zmian. Analizy tej sfery dokonano poprzez próbę oszacowania poziomu kapitału społecznego poprzez zmierzenie intensywności angażowania się mieszkańców w sprawy publiczne oraz aktywności mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy działające w społeczności lokalnej.

Na potrzeby diagnozy przyjęto, że kapitał społeczny to wiedza, która jest osadzona w relacjach i stosunkach społecznych. Wiąże się on z zaufaniem członków organizacji do siebie, normami i wartościami. Na kapitał społeczny składają się m.in. jakość stosunków międzyludzkich, relacje, stosunki, efekt synergii. Uważa się, że istnieje pozytywny związek między wysokim poziomem kapitału społecznego a produktywnością gospodarki. Wyszczególnić można dwie postaci kapitału społecznego: kapitał spajający (definiowany jako relacje wewnątrz danej społeczności) oraz kapitał pomostowy (rozumiany jako relacje społeczności ze światem zewnętrznym). Dla obszarów zdegradowanych charakterystyczny jest niski poziom kapitału pomostowego. Jednakże, należy mieć na uwadze, że te właśnie obszary równolegle mogą cechować się wysokim poziomem kapitału spajającego. Najbardziej adekwatnym miernikiem kapitału pomostowego jest analiza frekwencji w wyborach. Frekwencja wyborcza świadczy o intensywności zaangażowania obywatelskiego, mierzy stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w państwie, regionie czy w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji wyborczej przez pryzmat poszczególnych komisji wyborczych pozwala zaobserwować w jakich obszarach może występować problem niskiego kapitału społecznego (pomostowego). W związku z powyższym, na potrzeby niniejszej analizy, zestawiono frekwencję w wyborach do Sejmu i Senatu w 2019 r. (wzięto pod uwagę frekwencję z wyborów do Sejmu i Senatu) oraz frekwencję w wyborach Prezydenckich w 2020 r. (przeanalizowano frekwencje z dwóch tur wyborów prezydenckich). W przypadku wyborów parlamentarnych (do Sejmu i Senatu), które miały miejsce w 2019 roku, średnia frekwencja w granicach Gminy Kartuzy wyniosła 65,53% uprawnionych do głosowania. Porównując ten wynik do średniej dla województwa pomorskiego, można stwierdzić, że frekwencja na terenie gminy była wyższa od frekwencji na poziomie województwa (frekwencja 63,46%). W porównaniu z frekwencją w powiecie kartuskim (65,60%), Gmina Kartuzy osiągnęła nieznacznie niższy poziom frekwencji. Analogicznie, jak w przypadku wskaźników obrazujących jakość edukacji, również w zakresie frekwencji, o sytuacji niekorzystnej możemy mówić w sytuacji, gdy wartość analizowanych wskaźników przyjmuje wartość poniżej średniej dla gminy. Średnia frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2019 r. wyniosła: 65,53%. W granicach Kartuz wyodrębniono w szczególności dwa obszary, w obrębie których frekwencja w wyborach, była niższa od średniej dla gminy, tj. obszary referencyjne nr 1 (63,59%), oraz 3 (63,03%). W obszarze referencyjnym nr 2 frekwencja kształtowała się na poziomie zbliżonym (66,05%) średniej dla całej gminy. W przypadku terenów wiejskich gminy najniższą frekwencję stwierdzono w Bączu, Mirachowie i Nowej Hucie (55,88%) oraz Głusinie, Starej Hucie i Staniszewie (57,62%).

Mapa nr 47 Wskaźnik delimitacyjny nr 18 – Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 r. – obszar gminy

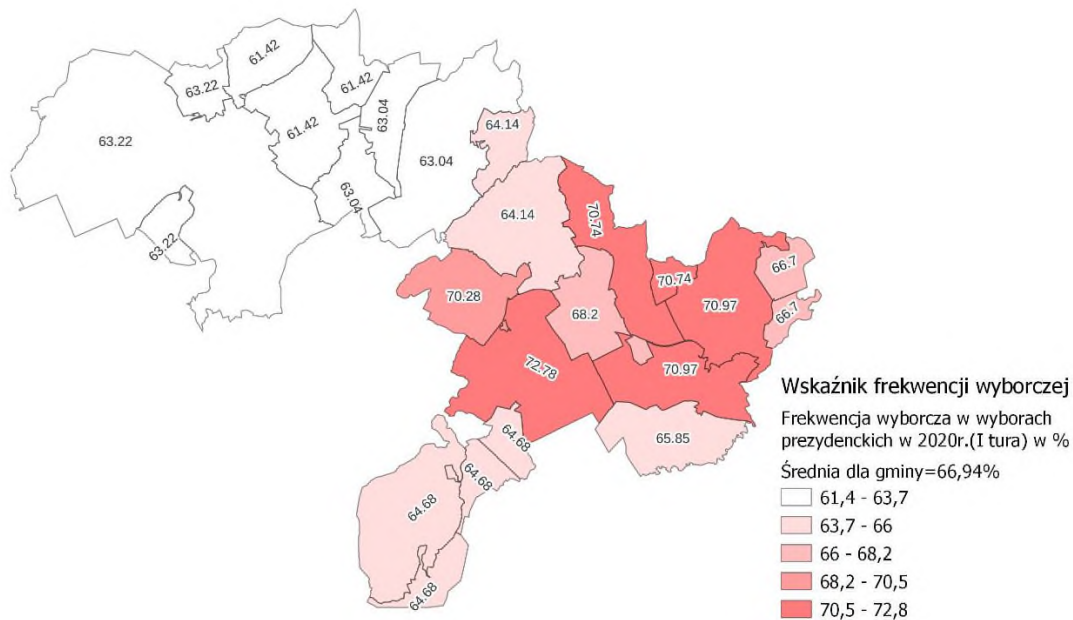
Mapa nr 48 Wskaźnik delimitacyjny nr 18 – Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 r. – obszar miasta

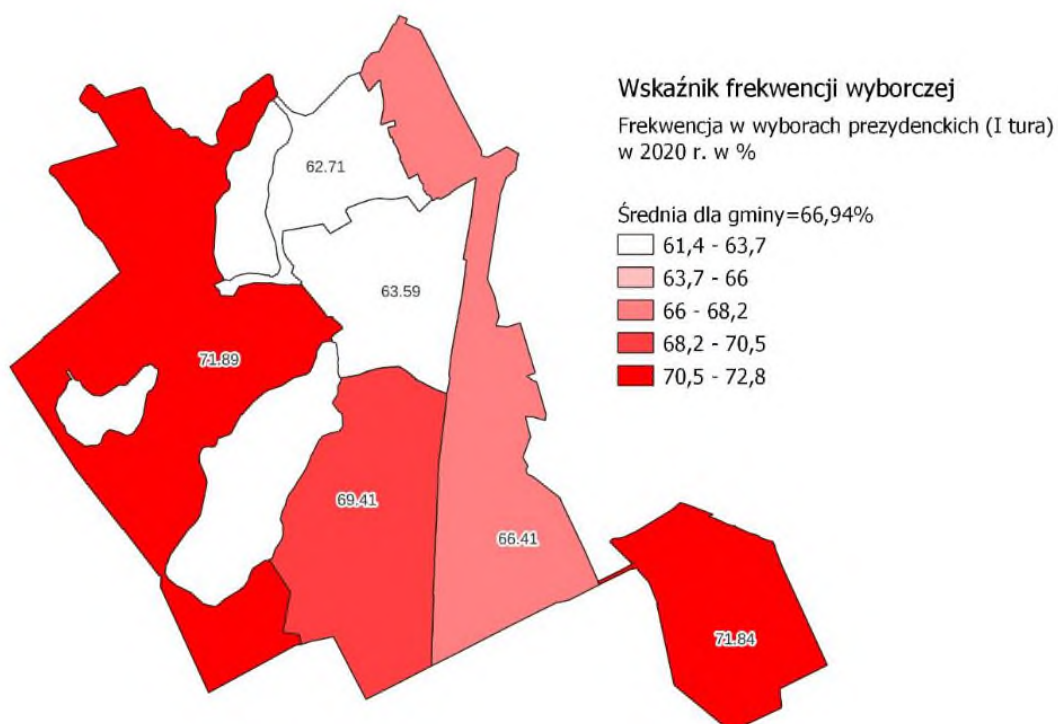
W przypadku wyborów prezydenckich w 2020 r. średnia frekwencja w granicach Gminy Kartuzy w zakresie drugiej tury wyborów była o kilka punktów procentowych wyższa niż w drugiej turze (I: 66,94%, II: 71,56%). Był to wynik odmienny niż dane dotyczące powiatu, województwa czy kraju, gdzie tylko w przypadku danych dla powiatu pierwsza i druga tura wyborów prezydenckich cieszyła się nieco wyższym udziałem mieszkańców (powiat kartuski: I tura- 67,54%, II 73,20%. Wyniki dla województwa i kraju kształtowały się na nieco niższym poziomie niż frekwencja w Gminie Kartuzy: województwo pomorskie I tura- 65,55%, II - 70,04%; Polska: I tura: 64,51%, II.: 68,18%).

Analizując frekwencję w I turze wyborów prezydenckich, na terenie wiejskim gminy Kartuzy najniższą frekwencję stwierdzono w sołectwach: Głusino, Staniszewo, Stara Huta (61,42%), Kolonia, Sianowo, Sianowska Huta (63,04%), Bącz, Mirachowo, Nowa Huta (63,22%). W przypadku obszarów miejskich najniższą frekwencję odnotowano w obszarze nr 1 (62,71%) i nr 3 (63,59%).

Mapa nr 49 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r. – Obszar gminy

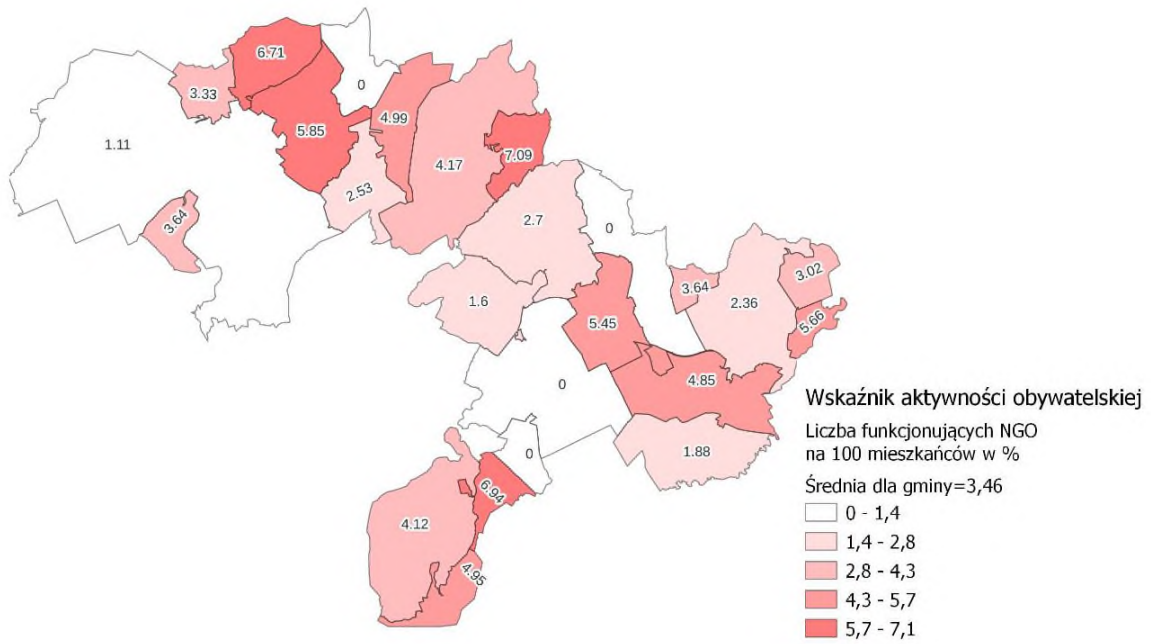

**Mapa nr 50 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r. –
Obszar miasta**

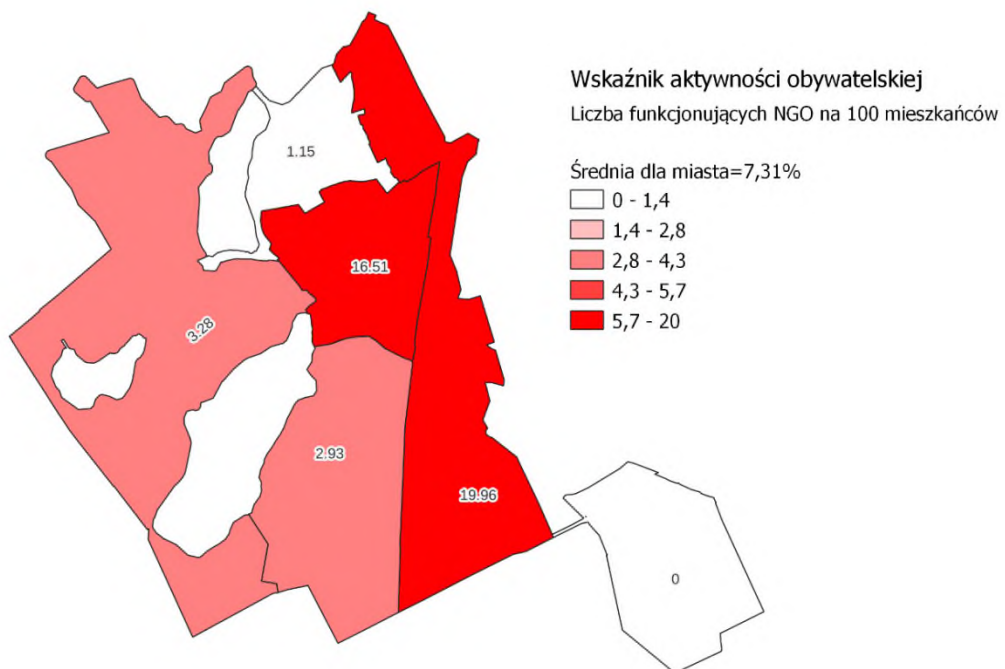

Kolejnym wskaźnikiem informującym o jakości kapitału społecznego jest liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych. Na terenie Gminy Kartuzy w 2022 roku działalność swoją prowadziło łącznie 140 organizacji pozarządowych. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zarówno zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych. W tym celu przeanalizowano liczbę organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy przypadającą na 100 mieszkańców. W 2021 roku przedmiotowy wskaźnik dla miasta wyniósł 7,31. Wartość wskaźnika powyżej średniej odnotowano w zakresie dwóch obszarów referencyjnych 1 i 2. Jest to spowodowane prawdopodobnie konkretnym umiejscowieniem obszarów referencyjnych w bezpośredniej bliskości jego Centrum. Znajdują się tu duże zasoby lokalowe przeznaczone dla potrzeb realizacji różnego rodzaju usług. W zakresie pozostałych czterech obszarów wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie niższym niż średnia. W przypadku sołectw najwyższe wskaźniki odnotowano w Pomieczyńskiej Hucie, Ręboszewie i Starej Hucie, ale wynika to z małej liczby mieszkańców, a nie ze znacznej liczby organizacji. Kolejne sołectwa o wysokim wskaźniku to Staniszewo i Borowo. W sołectwach Kosy, Smętowo Chmiieleńskie, Grzybnie i Głusinie w analizowanym okresie nie funkcjonowała żadna organizacja pozarządowa, stąd też w tym przypadku wskaźnik wyniósł 0. Niskie wskaźniki zdiagnozowano również w Mirachowie, Kietpinie, Dzierżążnie i Sianowie, pomimo tego, iż w sołectwach tych funkcjonują organizacje pozarządowe.

Mapa nr 51 Wskaźnik delimitacyjny nr 20– Liczba funkcjonujących NGO na 100 mieszkańców – obszar gminy

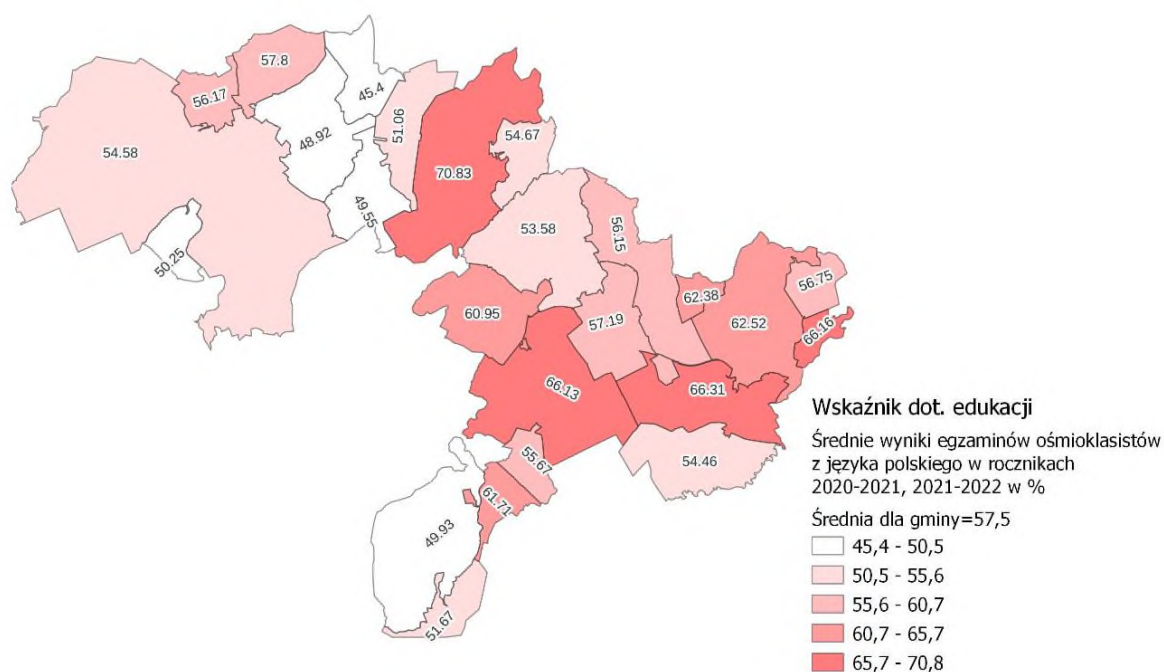
Mapa nr 52 Wskaźnik delimitacyjny nr 20– Liczba funkcjonujących NGO na 100 mieszkańców – obszar miasta

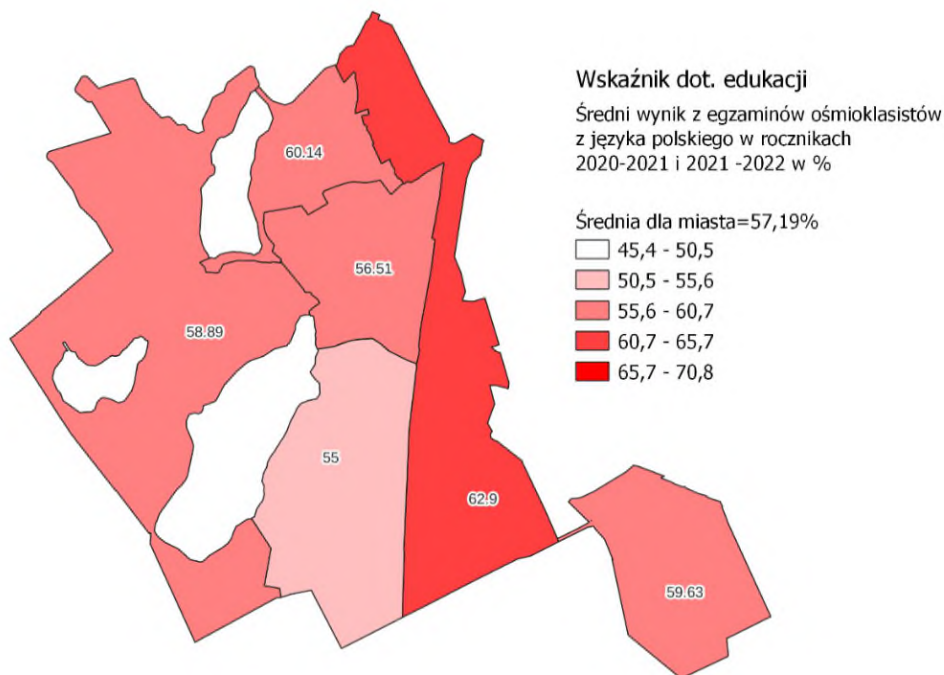
3.1.7 POZIOM EDUKACJI

Wśród najważniejszych zjawisk sfery społecznej, które zgodnie z zapisami ustawy należy poddać analizie, jest poziom edukacji. Niezwykle trudno jest obiektywnie zmierzyć poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym zjawiskiem odnosząc się do poszczególnych obszarów gminy. W związku z ograniczonym zakresem dostępnych danych oraz biorąc pod uwagę cel przeprowadzanego badania (bieżący poziom edukacji), do analizy użyto wskaźników obrazujących **wyniki z egzaminów ośmioklasistów** w roku 2021 oraz w roku 2022. Wybrano dane dotyczące wyników osiągniętych przez uczniów zamieszkujących poszczególne obszary referencyjny gminy. W analizie uwzględniono wyniki absolwentów szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kartuzy oraz absolwentów Szkoły Podstawowej w Pomieczynie (jeden rocznik). Pomimo tego, że w zakresie edukacji na poziomie podstawowym obowiązuje w pierwszej kolejności rejonizacja związana z miejscem zamieszkiwania dziecka, znaczny udział stanowią dzieci uczęszczające do szkoły na terenie Kartuz niebędące jego mieszkańcami. Zarówno w zakresie edukacji na poziomie przedszkolnym, jak również ponadpodstawowym, tego rodzaju rejonizacja nie występuje. W związku z tym, przydatność wskaźników budowanych na bazie danych dotyczących dwóch ww. poziomów kształcenia, jest bardzo niska. Dodatkowo, analiza oparta jedynie na badaniu wskaźnika obrazującego wyniki egzaminów z jednego roku, byłaby niewystarczająca. W zakresie analizowanego wskaźnika to wartość poniżej średniej stanowi o występowaniu zjawiska kryzysowego (odmiennie niż w przypadku większości dotychczas analizowanych wskaźników), co oznacza, że wskaźnik poziomu edukacji jest stymulantą. Z uwagi na to, że nie uzyskano pełnych danych dotyczących również uczniów szkół prowadzonych przez inne podmioty, analizę poziomu edukacji nie zestawiono z pozostałymi wskaźnikami cząstkowymi, zatem w niniejszym raporcie niniejsze zjawisko zostało przeanalizowane jako uzupełniające. W latach 2021-2022 średni wynik z egzaminów ośmioklasistów dla całej gminy wyniósł: język polski: 56,73, matematyka: 50,56, język obcy: 56,62, dla miasta odpowiednio: 58,85, 51,83, 60,81.

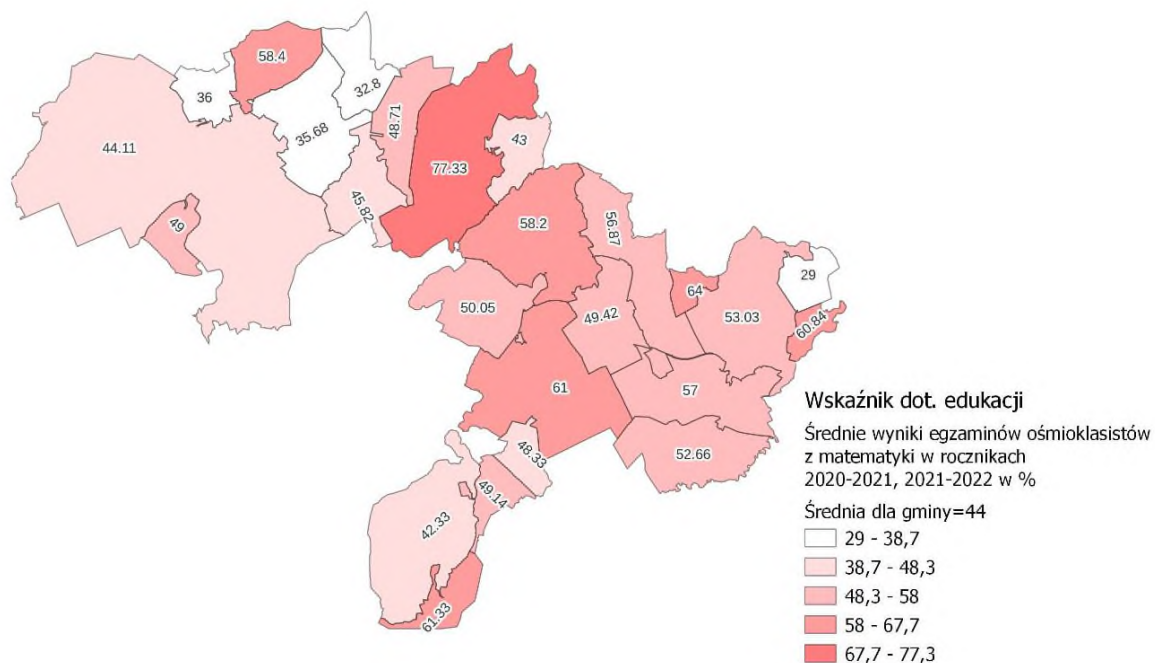
Mapa nr 53 Wskaźnik delimitacyjny – Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka polskiego w latach 2021 i 2022 – obszar gminy

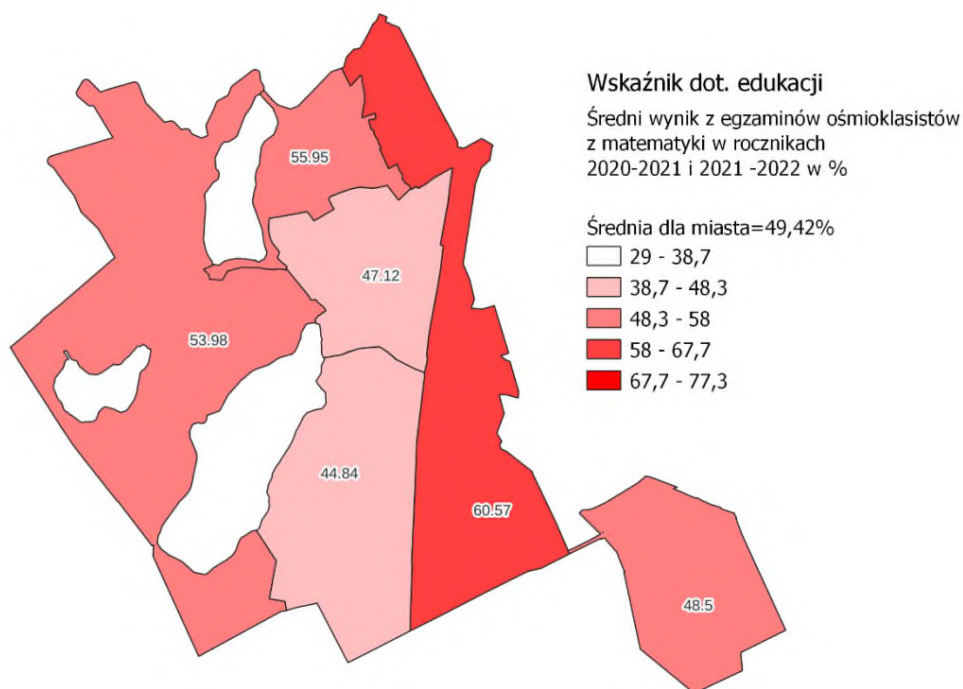
Mapa nr 54 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka polskiego w latach 2021 i 2022 – obszar miasta

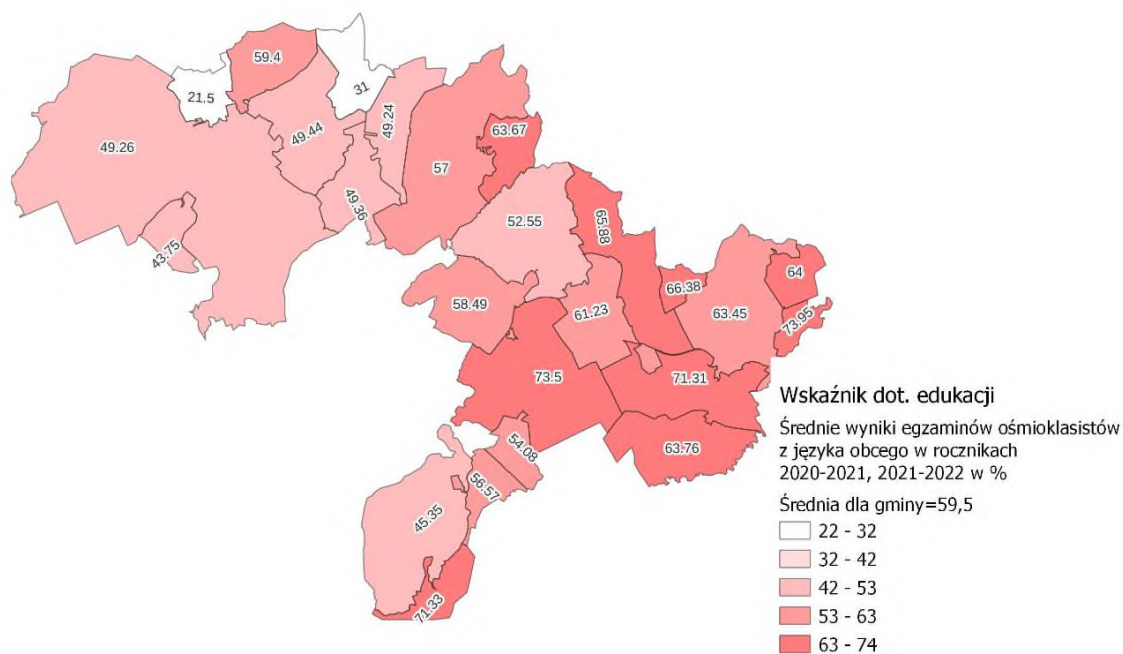
Mapa nr 55 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z matematyki w latach 2021 i 2022 – obszar gminy

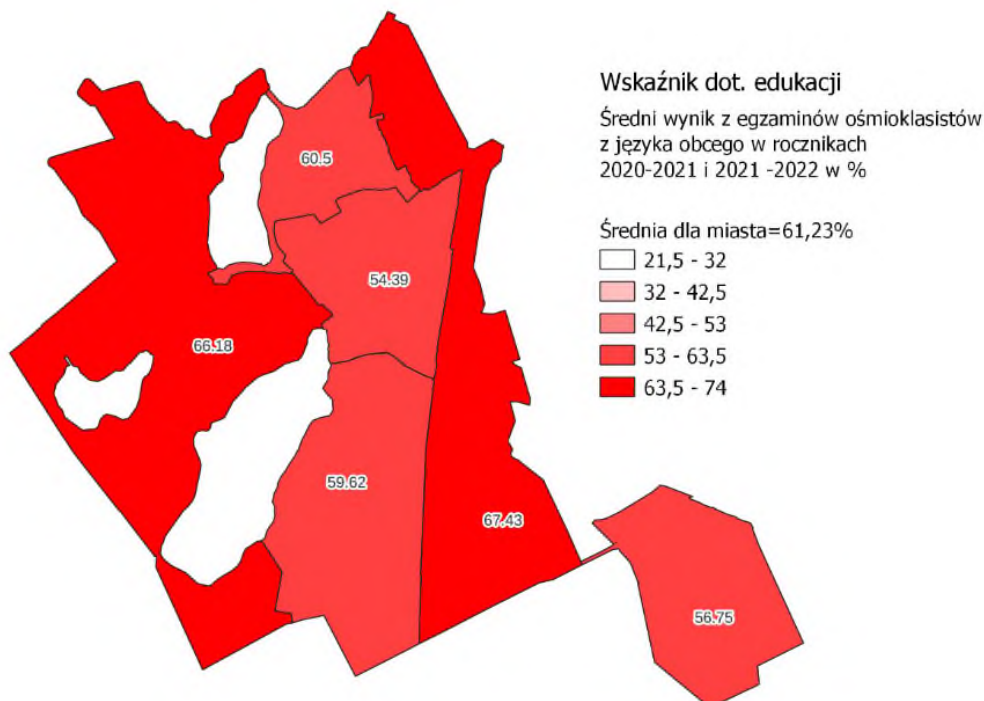
Mapa nr 56 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z matematyki w latach 2021 i 2022 – obszar miasta

Mapa nr 57 Wskaźnik delimitacyjny – Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka obcego w latach 2021 i 2022 – obszar gminy

Mapa nr 58 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka obcego w latach 2021 i 2022 – obszar miasta

Celem analizy wyżej wymienionych wskaźników nie jest badanie jakości nauczania w danej placówce, ale poparcie tezy, że dzieci zamieszkujące określony obwód szkoły mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. materialne, rodzinne, mieszkaniowe), które skutkują osiągnięciem gorszych wyników w nauczaniu, w tym właśnie gorszych wyników na egzaminach kończących dany etap edukacji. Słabsze wyniki egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej mogą wskazywać na to, że istnieją pewne pozaszkolne czynniki, wpływające na efektywność kształcenia (np. czynniki środowiskowe–sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą).

3.1.8 PODSUMOWANIE ANALIZY ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z obszarami z kumulacją zjawisk kryzysowych mamy do czynienia w sytuacji koncentracji w szczególności negatywnych zjawisk społecznych. W celu stwierdzenia, czy na danym terenie występuje taka sytuacja, dokonano zsumowania poszczególnych zjawisk, dzięki czemu **uzyskano syntetyczny wskaźnik społeczny**. Wartość tego wskaźnika umożliwia określenie natężenia zjawisk kryzysowych na terenie danego obszaru referencyjnego. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie uważa się za zobrazowanie pozytywnych zjawisk społecznych. Przy określaniu wartości wskaźnika syntetycznego wzięto pod uwagę czy wskaźniki cząstkowe mają charakter stymulujący t.j. pozytywnie wpływają na rozwój danego obszaru i wówczas określa się je **stymulantami**, czy może mają charakter negatywny t.j. wysokie wskaźniki prowadzi do kryzysu i wówczas nazywa się je **destymulantami**. Przy sumowaniu wskaźników cząstkowych wskaźniki będące stymulantami przyjmują wartość ujemną tzn. wpływają na obniżenie sumy wskaźników będących destymulantami („Delimitacja krok po kroku”, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju). Ponadto przed zsumowaniem wskaźników delimitacji przekształcono je według metody Perkala t.j. od poszczególnych wartości wskaźników dla każdego z obszarów odjęto ich średnie arytmetyczne i podzielono różnicę przez odchylenie standardowe. Dzięki temu zabiegowi uzyskano dane znormalizowane, które pozbawione są różnych jednostek, czy miar, a więc mogą podlegać sumowaniu. W poniższych tabelach zestawiono wskaźniki delimitacyjne oraz dane przekształcone metodą Perkala.

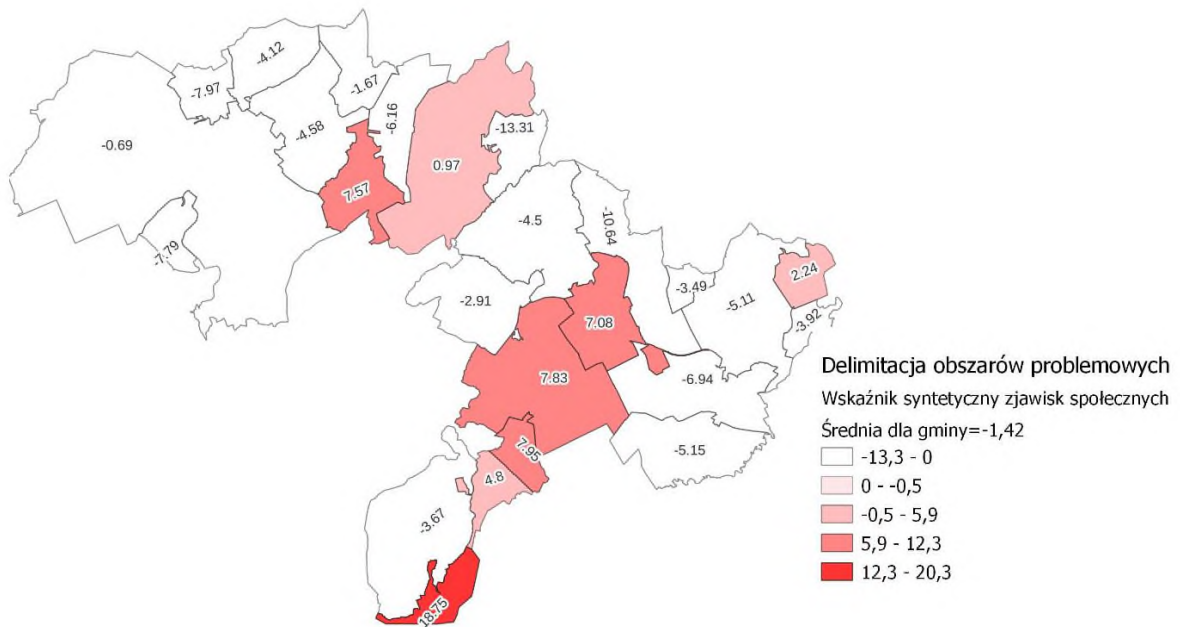
Tabela 45.: zestawienie wskaźników cząstkowych w sferze społecznej dla poszczególnych obszarów wraz z wyliczeniem średnich, odchyleń standardowych oraz oznaczeniem stymulanty i destymulanty

NAZWA OBSZARU	wskaźnik demograficzny_1	wskaźnik demograficzny_2	wskaźnik ubóstwa	wskaźnik bezrobocia	wskaźnik niepełnosprawności	wskaźnik choroby	wskaźnik usługi_społ	wskaźnik diety	wskaźnik dostępowania_GKRPA	wskaźnik interwencje_domowe	wskaźnik bezrobocia	wskaźnik długotrw bezrobocia	wskaźnik bezrobotni_bez_kwalifikacji	wskaźnik bezrobotni_po_50_rz.	wskaźnik niebieskiej_karty	wsk_przebiegłość_kryminalnej	wskaźnik zdarzenia_drogowe	wskaźnik NGO	wskaźnik zdarzenia_PSP_OSP	wskaźnik Frekwencja_Sejm	wskaźnik Frekwencja_Prezident
BĄCZ	12,36	69,75	50,91	7,27	10,91	10,91	0,00	10,91	10,91	0,00	0,62	0,00	0,00	0,00	3,64	0,00	0,00	3,64	0,00	55,88%	63,22%
BOROWO	20,39	75,20	4,53	2,27	9,06	11,33	1,13	3,40	9,06	6,80	1,79	0,79	0,20	0,40	6,80	22,65	6,80	5,66	12,46	63,37%	66,70%
BRODNICA DOLNA	23,76	85,32	34,65	0,00	19,80	29,70	4,95	7,56	4,12	39,60	4,59	1,83	1,83	1,83	9,90	39,60	4,95	4,95	14,85	61,65%	64,68%
BRODNICA GÓRNA	14,16	74,25	13,75	1,37	10,31	17,87	1,37	0,00	49,50	7,56	2,63	0,72	0,60	0,24	2,06	10,31	7,56	4,12	5,50	61,65%	64,68%
DZIERŻĄŻNO	15,64	64,15	11,81	1,18	12,99	20,66	1,77	8,85	1,18	11,81	2,42	0,58	0,68	0,58	1,77	18,30	15,94	2,36	15,94	69,06%	70,97%
GŁUSINO	13,18	64,18	4,55	0,00	4,55	9,09	0,00	0,00	4,55	4,55	2,24	2,24	1,49	0,00	4,55	4,55	4,55	0,00	27,27	57,62%	61,42%
GRZYBNO	13,80	67,18	9,25	2,13	5,69	7,82	1,42	3,56	7,11	8,53	1,90	0,48	0,24	0,36	4,27	12,09	3,56	0,00	8,53	71,55%	70,74%
KALISKA	12,00	64,67	7,27	0,00	25,45	25,45	10,91	7,27	10,91	3,64	2,99	1,20	1,20	1,20	3,64	0,00	3,64	3,64	10,91	71,55%	70,74%
KIELPINO	10,96	63,98	17,87	2,12	8,00	9,41	2,82	4,47	8,94	8,00	2,66	1,00	0,66	0,46	4,00	11,29	6,35	1,88	9,17	62,94%	65,85%
KOLONIA	11,24	60,52	32,46	11,24	9,99	7,49	0,00	0,00	4,99	11,24	2,20	1,00	0,20	0,20	2,50	2,50	4,99	4,99	16,23	64,24%	63,04%
KOSY	19,16	85,56	53,89	23,95	41,92	47,90	0,00	0,00	5,99	17,96	2,22	0,00	0,00	0,00	5,99	23,95	29,94	0,00	17,96	72,84%	72,78%
ŁAPALICE	11,30	61,03	18,43	6,41	9,62	10,42	0,00	8,81	4,01	4,01	3,23	1,55	1,42	0,65	1,60	12,82	11,22	1,60	14,42	65,53%	70,28%
MEZOWO	14,06	67,34	3,64	4,85	6,06	7,27	7,27	6,06	9,70	1,21	2,84	1,42	1,01	0,61	0,00	10,91	3,64	4,85	14,55	69,06%	70,97%
MIRACHOWO	13,33	65,14	8,89	8,89	15,56	4,44	3,33	17,78	10,00	6,67	2,39	0,73	1,28	0,37	1,11	8,89	1,11	1,11	14,44	55,88%	63,22%
NOWA HUTA	15,67	86,34	3,33	3,33	10,00	13,33	0,00	0,00	20,00	0,00	0,62	0,62	0,00	0,00	0,00	3,33	0,00	3,33	13,33	55,88%	63,22%
POMIECZYŃSKA HUTA	10,28	55,80	10,64	0,00	10,64	14,18	0,00	17,73	10,64	0,00	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,55	7,09	24,82	61,38%	64,14%
PROKOWO	13,58	73,71	2,70	1,35	4,73	4,05	0,68	5,41	12,16	6,76	3,17	1,53	0,82	0,70	1,35	4,05	6,08	2,70	6,76	61,38%	64,14%
RĘBOSZEWO	18,06	89,47	6,94	10,42	0,00	3,47	0,00	17,36	6,94	6,94	3,95	1,97	1,32	0,66	0,00	6,94	31,25	6,94	20,83	61,65%	64,68%
SIANOWO	22,53	95,54	17,72	2,53	43,04	73,42	7,59	0,00	10,13	5,06	0,99	0,99	0,00	0,50	0,00	7,59	2,53	2,53	45,57	64,24%	63,04%
SIANOWSKA HUTA	13,75	75,18	29,17	0,00	25,00	25,00	0,00	0,00	29,17	4,17	2,92	1,46	1,46	0,00	0,00	8,33	0,00	4,17	33,33	64,24%	63,04%
SITNO	16,92	62,25	9,06	0,00	6,04	3,02	0,00	6,04	3,02	24,17	4,41	1,47	0,49	0,98	15,11	21,15	9,06	3,02	9,06	63,37%	66,70%
SMĘTOWO	14,60	80,26	21,90	0,00	29,20	32,85	3,65	21,90	21,90	29,20	4,61	1,97	0,66	0,00	0,00	3,65	21,90	0,00	18,25	61,65%	64,68%
STANISZEWO	12,57	71,00	18,52	0,97	9,75	5,85	2,92	6,82	7,80	1,95	2,83	0,83	0,67	0,33	0,00	3,90	5,85	5,85	20,47	57,62%	61,42%
STARA HUTA	13,76	80,61	26,85	0,00	10,07	3,36	0,00	10,07	13,42	0,00	3,03	0,61	1,21	0,61	0,00	0,00	0,00	6,71	6,71	57,62%	61,42%
Obszar 1	21,93	70,30	44,20	4,68	28,60	31,20	11,35	12,90	22,70	15,22	3,87	1,49	1,41	0,88	3,88	26,18	48,44	16,51	32,51	63,59%	63,59%
Obszar 2	16,33	78,32	50,82	0,00	27,22	29,04	34,48	30,85	61,71	53,64	4,85	1,29	1,62	0,32	3,13	35,72	28,88	19,96	34,48	66,05%	66,41%
Obszar 3	24,00	76,72	49,97	2,27	24,42	25,55	18,33	13,75	22,91	5,84	3,14	0,91	1,21	0,40	3,29	4,34	9,06	1,15	9,16	63,03%	62,71%
Obszar 4	29,31	90,56	13,94	3,67	17,98	14,49	8,44	5,87	7,52	2,42	3,01	1,19	0,73	0,66	2,12	3,99	2,23	2,93	4,04	69,07%	69,41%
Obszar 5	20,38	77,64	24,76	1,79	14,62	14,32	4,47	10,14	9,25	14,53	1,70	0,37	0,53	0,37	3,41	9,03	8,72	3,28	10,44	72,61%	71,89%
Obszar 6	17,68	76,34	2,44	0,00	24,39	12,20	12,20	54,88	97,56	36,59	2,15	0,00	1,08	0,00	0,00	6,10	0,00	0,00	24,39	70,63%	71,84%
Średnia	16,22	73,61	20,16	3,42	15,85	17,50	4,64	9,75	16,59	11,27	2,68	1,01	0,80	0,44	2,80	10,74	9,39	4,17	16,55	63,89%	66,05%
Odchylenie standardowe stymulanta/destymulanta	4,64	10,05	16,22	5,03	10,84	15,18	7,32	11,29	20,22	13,08	1,15	0,62	0,56	0,41	3,35	10,33	11,53	4,40	10,29	0,05	0,04
	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	S	D	S	S

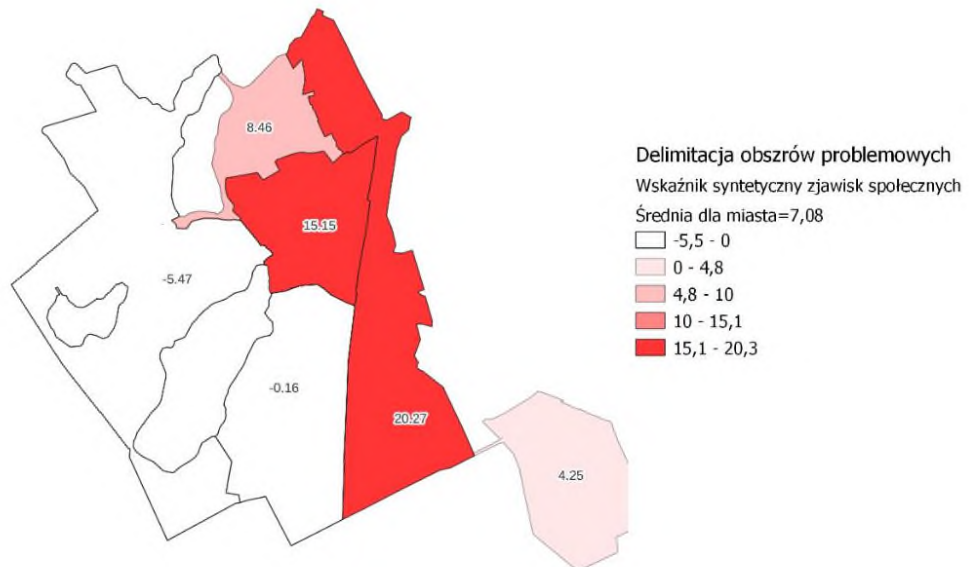
Tabela 46.: zestawienie zbiorcze wskaźników cząstkowych w sferze społecznej (w wartościach znormalizowanych) wraz ze wskaźnikiem syntetycznym dla każdego z obszarów oraz wyznaczeniem obszarów o koncentracji negatywnych zjawisk

Nazwa obszaru	wskaźnik demograficzny_1	wskaźnik demograficzny_2	wskaźnik ubóstwa	wskaźnik bezrobocia	wskaźnik niepełnosprawności	wskaźnik choroby	wskaźnik usług_społ	wskaźnik_drożyznianie	wskaźnik_pomocy_społecznej	wskaźnik_interwencje_drożyznianie	wskaźnik bezrobocia	wskaźnik długotrw bezrobocia	wskaźnik bezrobocia bez kwalifikacji	wskaźnik bezrobocia poniżej 50 r.ż.	wskaźnik niebieskiej karty	wsk_przewidywalność	wskaźnik zdarzenia drogowe	wskaźnik NGO	wskaźnik zdarzenia PSP	wskaźnik Frekwencja Sejm	wskaźnik Frekwencja Prezydent	Wskaźnik społeczny syntetyczny
Obszar 2	0,023	0,469	1,890	-0,680	1,049	0,760	4,079	1,869	2,232	3,240	1,877	0,456	1,468	-0,299	0,097	2,419	1,690	0,119	1,743	1,574	0,780	20,269
BRODNICA DOLNA	1,626	1,165	0,893	-0,680	0,364	0,803	0,043	-0,194	-0,617	2,166	1,652	1,330	1,844	3,347	2,120	2,795	-0,385	-0,340	-0,165	0,103	-0,178	18,748
Obszar 1	1,231	-0,329	1,482	0,250	1,176	0,902	0,918	0,279	0,302	0,302	1,028	0,780	1,091	1,053	0,321	1,495	3,386	-0,178	1,551	0,441	0,378	15,151
Obszar 3	1,678	0,309	1,838	-0,229	0,790	0,530	1,872	0,355	0,312	-0,415	0,395	-0,159	0,733	-0,105	0,145	-0,620	-0,029	0,010	-0,718	0,441	0,378	8,458
SMĘTOWO	-0,350	0,662	0,107	-0,680	1,231	1,011	-0,135	1,076	0,263	1,371	1,669	1,557	-0,252	-1,071	-0,838	-0,686	1,085	0,410	0,166	-1,014	-1,352	7,951
KOSY	0,634	1,189	2,079	4,078	2,405	2,002	-0,634	-0,863	-0,525	0,512	-0,402	-1,631	-1,434	-1,071	0,952	1,279	1,782	0,947	0,137	1,232	1,275	7,828
SIANOWO	1,360	2,182	-0,151	-0,177	2,508	3,682	0,404	-0,863	-0,320	-0,475	-1,468	-0,029	-1,434	0,136	-0,838	-0,305	-0,595	0,947	2,821	-1,503	-1,289	7,573
RĘBOSZEWO	0,396	1,578	-0,815	1,390	-1,463	-0,924	-0,634	0,674	-0,478	-0,331	1,097	1,557	0,930	0,522	-0,838	-0,368	1,896	0,119	0,416	-1,503	-1,289	4,796
Obszar 6	0,314	0,272	-1,092	-0,680	0,788	-0,349	1,034	3,997	4,005	1,936	-0,463	-1,631	0,500	-1,071	-0,838	-0,449	-0,815	0,520	0,762	0,187	0,056	4,253
SITNO	0,150	-1,131	-0,684	-0,680	-0,905	-0,954	-0,634	-0,328	-0,671	0,987	1,496	0,748	-0,556	1,295	3,676	1,008	-0,029	-0,187	-0,728	-0,068	0,829	2,245
SIANOWSKA HUTA	-0,533	0,156	0,555	-0,680	0,844	0,494	-0,634	-0,863	0,622	-0,543	0,205	0,732	1,181	-1,071	-0,838	-0,233	-0,815	0,947	1,631	-1,756	-1,851	0,970
Obszar 4	2,823	1,687	-0,384	0,049	0,196	-0,198	0,520	-0,343	-0,449	-0,677	0,283	0,295	-0,127	0,522	-0,204	-0,654	-0,621	0,583	-1,215	-0,321	-1,163	-0,156
MIRACHOWO	-0,624	-0,843	-0,695	1,086	-0,027	-0,860	-0,178	0,711	-0,326	-0,352	-0,255	-0,450	0,859	-0,178	-0,506	-0,179	-0,718	-0,156	-0,205	-1,014	-1,352	-0,692
GLUSINO	-0,656	-0,939	-0,962	-0,680	-1,043	-0,554	-0,634	-0,863	-0,596	-0,514	-0,385	1,994	1,235	-1,071	0,522	-0,599	-0,420	0,695	1,042	1,574	0,780	-1,670
ŁAPALICE	-1,062	-1,252	-0,107	0,593	-0,575	-0,466	-0,634	-0,083	-0,622	-0,555	0,473	0,877	1,109	0,498	-0,360	0,202	0,158	0,190	-0,207	1,574	0,780	-2,912
KALISKA	-0,911	-0,890	-0,795	-0,680	0,885	0,523	0,857	-0,219	-0,281	-0,583	0,265	0,311	0,715	1,826	0,250	-1,040	-0,499	-0,665	-0,548	0,494	0,527	-3,486
BRODNICA GÓRNA	-0,445	0,064	-0,395	-0,408	-0,511	0,024	-0,446	-0,863	1,628	-0,284	-0,047	-0,466	-0,359	-0,492	-0,222	-0,042	-0,159	0,333	-1,073	0,494	0,527	-3,668
BOROWO	0,899	0,158	-0,964	-0,229	-0,627	-0,407	-0,479	-0,562	-0,373	-0,342	-0,775	-0,353	-1,076	-0,105	1,194	1,153	-0,225	-0,631	-0,397	0,441	0,378	-3,923
STARA HUTA	-0,531	0,697	0,412	-0,680	-0,534	-0,931	-0,634	0,029	-0,157	-0,862	0,300	-0,644	0,733	0,402	-0,838	-1,040	-0,815	0,372	-0,956	-0,068	0,829	-4,120
PROKOWO	-0,570	0,010	-1,076	-0,412	-1,026	-0,886	-0,541	-0,384	-0,219	-0,345	0,421	0,845	0,035	0,619	-0,434	-0,648	-0,287	-0,001	-0,951	-0,068	0,829	-4,497
STANISZEWO	-0,788	-0,260	-0,101	-0,487	-0,563	-0,767	-0,235	-0,259	-0,435	-0,713	0,127	-0,288	-0,234	-0,274	-0,838	-0,662	-0,307	0,260	0,381	0,103	-0,178	-4,580
DZIERŻĄŻNO	-0,126	-0,942	-0,515	-0,446	-0,264	0,208	-0,392	-0,079	-0,762	0,041	-0,229	-0,693	-0,216	0,329	-0,309	0,732	0,568	0,947	-0,059	0,441	0,378	-5,109
KIELPINO	-1,135	-0,958	-0,141	-0,259	-0,725	-0,533	-0,248	-0,467	-0,379	-0,250	-0,021	-0,013	-0,252	0,039	0,357	0,053	-0,264	-0,383	-0,717	1,232	1,275	-5,149
Obszar 5	0,897	0,401	0,283	-0,324	-0,114	-0,210	-0,023	0,035	-0,363	0,249	-0,853	-1,033	-0,485	-0,178	0,181	-0,165	-0,058	-0,578	-0,593	1,232	1,275	-5,469
KOLONIA	-1,075	-1,303	0,758	1,553	-0,541	-0,659	-0,634	-0,863	-0,574	-0,002	-0,420	-0,013	-1,076	-0,588	-0,091	-0,798	-0,382	-2,806	-0,031	0,060	0,678	-6,164
MEZOWO	-0,467	-0,624	-1,018	0,283	-0,904	-0,674	0,360	-0,326	-0,341	-0,769	0,135	0,667	0,375	0,402	-0,838	0,017	-0,499	-3,590	-0,194	-0,424	-0,099	-6,937
BĄCZ	-0,833	-0,384	1,895	0,764	-0,456	-0,434	-0,634	0,103	-0,281	-0,862	-1,789	-1,631	-1,434	-1,071	0,250	-1,040	-0,815	0,685	-1,608	0,170	0,919	-7,787
NOWA HUTA	-0,119	1,267	-1,038	-0,018	-0,540	-0,275	-0,634	-0,863	0,169	-0,862	-1,789	-0,628	-1,434	-1,071	-0,838	-0,717	-0,815	0,281	-0,313	-1,016	-0,923	-7,974
GRZYBNO	-0,523	-0,640	-0,673	-0,257	-0,938	-0,638	-0,440	-0,548	-0,469	-0,209	-0,680	-0,855	-1,004	-0,202	0,438	0,131	-0,506	0,201	-0,779	-1,711	-1,607	-10,635
POMICZYŃSKA HUTA	-1,282	-1,773	-0,587	-0,680	-0,481	-0,219	-0,634	0,707	-0,294	-0,862	-1,850	-1,631	-1,434	-1,071	-0,838	-1,040	-0,507	0,947	0,804	-1,322	-1,592	-13,315

Mapa nr 59 Wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych - obszar gminy

Mapa nr 60 Wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych - obszar miasta

3.2 ANALIZA NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK W POZOSTAŁYCH SFERACH

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Za obszar zdegradowany można uznać teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w pozostałych czterech sferach.

3.2.1 NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE

Analizę sfery gospodarczej oparto na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja, czy ogólnej sytuacji gospodarczej regionu. Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej przeanalizowano za pomocą **trzech wskaźników** częściowych pozyskanych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej:

- **Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych w CEIDG, które zawiesiły działalność gospodarczą** w latach 2018-2021 na 100 mieszkańców;
- **Liczy wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG** w latach 2018-2021 na 100 mieszkańców;
- **Liczba podmiotów gospodarczych ogółem zarejestrowanych w rejestrze REGON wg miejsca prowadzenia działalności** na 100 mieszkańców (wg stanu na koniec 2021r.).

Dla zobrazowania skali negatywnych zjawisk przyjęto, że dane dotyczące słabej kondycji przedsiębiorstw w większym stopniu odzwierciedlają stan lokalnej gospodarki. Wobec powyższego przy sumowaniu częściowych wskaźników zastosowano następującą proporcję: wskaźnikom dotyczącym zawieszania bądź wykreślenia z rejestru ewidencji działalności gospodarczej przyznano wagę po 0,4, zaś wskaźnikowi mówiącym o liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze regon na 100 mieszkańców przydzielono wagę 0,2. **W dalszej części analizy wzięto pod uwagę fakt, że wskaźnik liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców jest stymulantą, pozostałe zaś wskaźniki destymulantami.**

W tabeli poniżej przedstawiono dane liczbowe w zakresie poszczególnych wskaźników częściowych wraz z wskaźnikiem syntetycznym stanowiącym ich sumę (z uwzględnieniem stymulany). W przypadku obszarów miejskich z uwagi na brak danych dotyczących lokalizacji podmiotów wykreślonych w poszczególnych latach z CEIDG przy wyliczaniu wskaźnika syntetycznego nie uwzględniono wskaźnika liczby podmiotów wyrejestrowanych na 100 mieszkańców. W przypadku obszarów miejskich przyjęto wagę 0,8 dla wskaźnika liczby podmiotów zawieszających działalność gospodarczą, zaś pozostałe 0,2 przypisano liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców (biorąc również pod uwagę, że ostatni wskaźnik jest stymulantą).

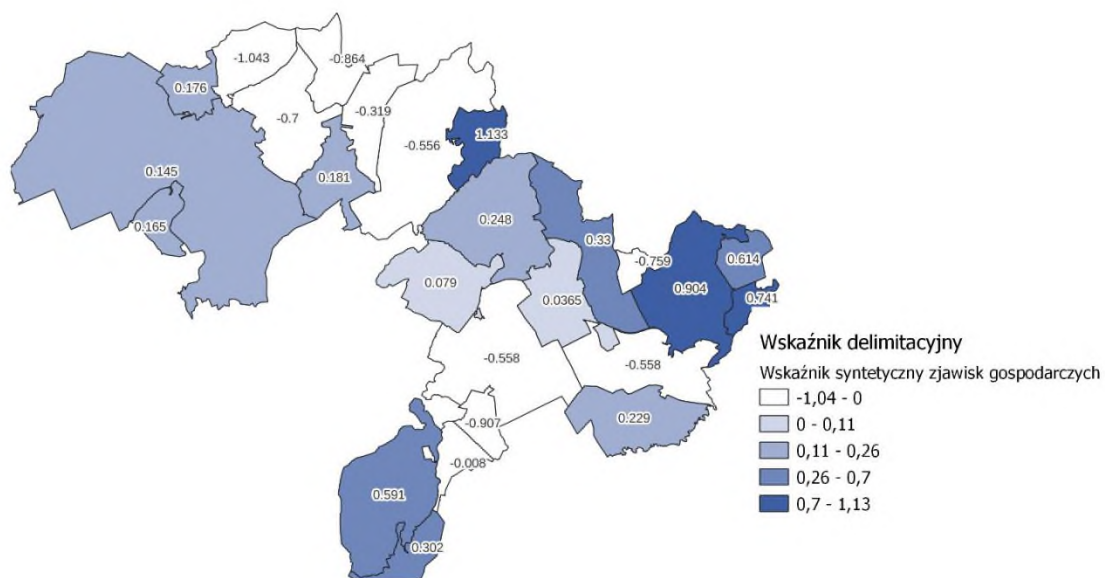
Z rozkładu wynika, że szczególne nagromadzenie niekorzystnych zjawisk gospodarczych zaobserwowano w aż 16 obszarach.

Tabela 47. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk gospodarczych

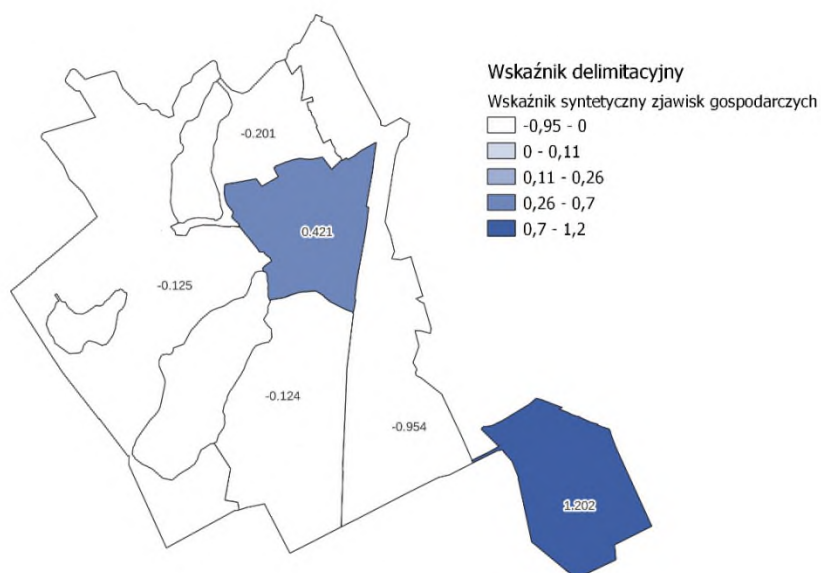
Obszar	Liczba podmiotów zawieszających dział. gosp. na 100 mieszkańców	Liczba podm. gosp. w rejestrze Regon na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów wykreślających dział. gosp. na 100 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik gospodarczy
Bącz	0,382	0,119	-0,337	0,165
Borowo	0,396	0,011	0,334	0,741
Brodnica Dolna	0,757	-0,036	-0,129	0,591
Brodnica Górna	-0,303	0,078	0,527	0,302
Dzierżąno	0,318	0,038	0,548	0,904
Głusino	-0,325	-0,010	-0,530	-0,864
Grzybno	0,212	0,122	-0,005	0,330
Kaliska	-0,388	-0,035	-0,337	-0,759
Kartuzy	-	-	0,741	-
Kiełpino	-0,063	0,110	0,182	0,229
Kolonia	-0,028	0,032	-0,323	-0,319
Kosy	-0,219	0,087	-0,426	-0,558
Łapalice	-0,021	0,056	0,043	0,079
Mezowo	-0,212	0,073	-0,420	-0,558
Mirachowo	-0,169	0,077	0,237	0,145
Nowa Huta	-0,409	0,044	0,541	0,176
Pomiczyńska Huta	0,863	-0,361	0,631	1,133
Prokowo	-0,162	0,132	0,278	0,248
Ręboszewo	0,092	0,022	-0,122	-0,008
Sianowo	-0,106	0,077	0,209	0,181
Sianowska Huta	-0,056	0,051	-0,551	-0,556
Sitno	0,636	-0,018	-0,005	0,614
Smętowo Chmieleńskie	-0,643	0,072	-0,337	-0,907
Staniszewo	-0,438	0,109	-0,371	-0,700
Stara Huta	-0,643	-0,022	-0,378	-1,043
Obszar 1	0,976	-0,555	b.d.	0,421
Obszar 2	-0,253	-0,701	b.d.	-0,954
Obszar 3	-0,395	0,194	b.d.	-0,201
Obszar 4	-0,352	0,229	b.d.	-0,124
Obszar 5	-0,225	0,100	b.d.	-0,125
Obszar 6	1,301	-0,099	b.d.	1,202

Graficzny rozkład wskaźnika syntetycznego dla zjawisk gospodarczych prezentują poniższe mapy.

Mapa nr 61 Wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej w poszczególnych obszarach gminy

Mapa nr 62 Wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej w poszczególnych obszarach miasta

3.2.2 NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE

Stan środowiska na terenie Gminy Kartuzy jest kolejnym z obszarów wymagających przeprowadzenia analizy porównawczej. W celu określenia sytuacji problemowej w zakresie jakości środowiska na terenie Gminy Kartuzy analizie poddano **następujące wskaźniki**:

- **średnioroczne stężenia zawartości NO₂, SO₂, Benze(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, PM₁₀ i Benzenu w powietrzu** na terenie gminy (2021r.),
- **udział budynków pokrytych azbestem** w ogólnej liczbie budynków (2022r.)
- **liczba budynków pokrytych azbestem przypadająca na 1 ha powierzchni zabudowanej** (2022)
- **udział kotłów opalanych węglem w stosunku do ogólnej liczby źródeł ciepła zarejestrowanych w bazie CEEB** (2022r.),
Liczba kotłów węglowych zgłoszonych w CEEB na 1 ha powierzchni zabudowanej (2022r.).

Zgodnie z danymi uzyskanym z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Gdańsku, średnioroczne stężenia w 2021r. benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, przekroczyły poziom docelowy na terenie niemalże całego miasta Kartuzy (w obszarze 6 odnotowano nieco mniej niekorzystną sytuację niż w pozostałych 5 obszarach).

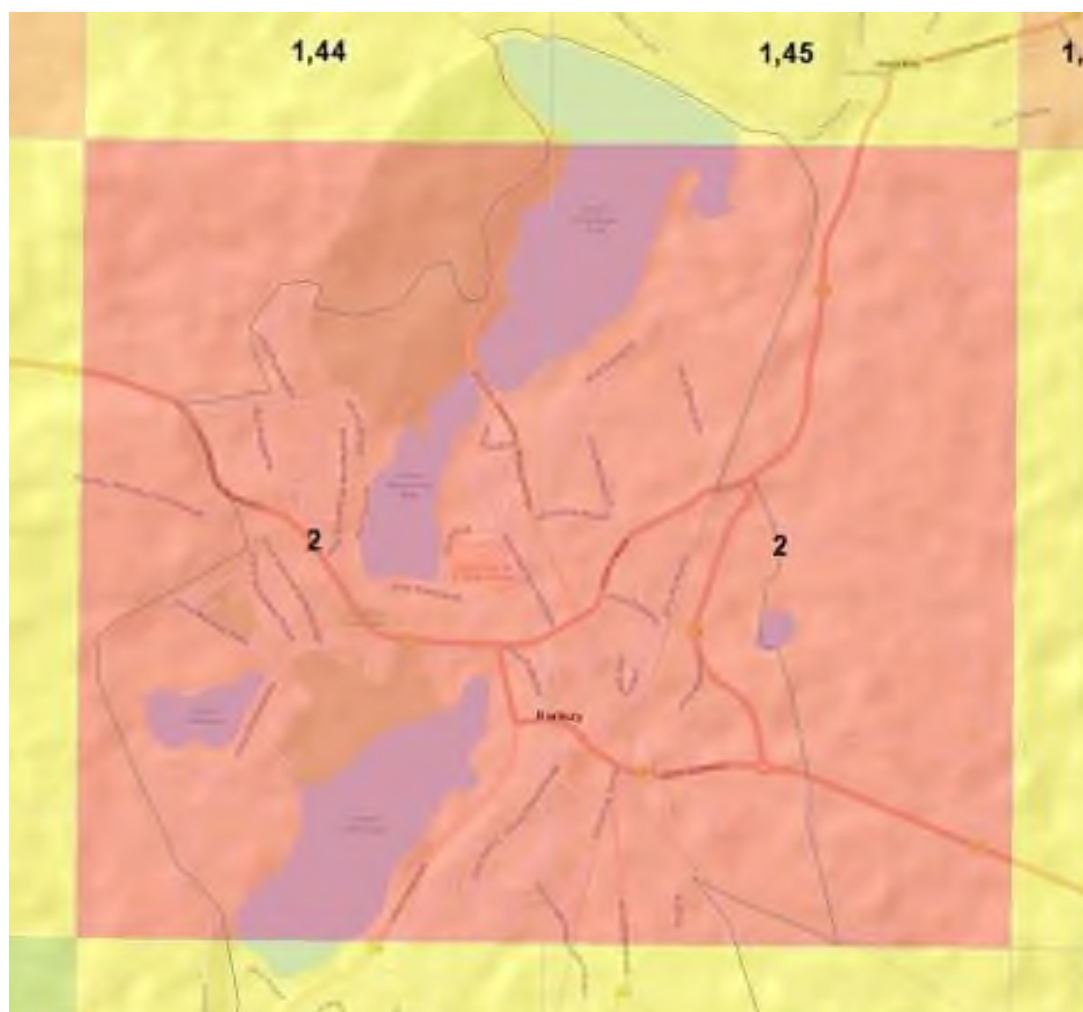
Tabela 48. Średnioroczne stężenie zanieczyszczeń

Obszar	NO ₂	SO ₂	Benze(a)piren w pyłe zawieszonym PM ₁₀	PM ₁₀	Benzen	Ołów w pyłe zawieszonym PM ₁₀
Obszar 1	9	3	2	20	1	0,01
Obszar 2	9	3	2	20	1	0,01
Obszar 3	9	3	2	20	1	0,01
Obszar 4	9	3	2	20	1	0,01
Obszar 5	9	3	2	20	1	0,01
Obszar 6	8	2	1	18	1	0,01
Mezowo	8	2	2	19	0,7	0,01
Kiełpino	8	3	2	21	0,5	0,01
Dzierżążno	8	2	2	19	0,5	0,01
Sitno	8	2	2	19	0,5	0,01
Łapalice	8	2	2	19	0,5	0,01
Prokowo	8	2	2	19	0,5	0,01
Ręboszewo	8	2	1	19	0,5	0,01
Borowo	8	2	2	18	0,5	0,01
Brodnica Dolna	8	2	2	18	0,5	0,01
Brodnica Górna	8	2	2	18	0,5	0,01
Grzybno	8	2	1	18	0,5	0,01
Kaliska	8	2	1	18	0,5	0,01
Smętowo Chmieleńskie	8	2	1	18	0,5	0,01
Sianowo	8	2	1	17	0,5	0,01
Staniszewo	8	2	1	17	0,5	0,01

Głusino	8	2	0,9	17	0,5	0,01
Stara Huta	8	2	0,9	17	0,5	0,01
Pomiczyńska Huta	8	2	0,8	17	0,5	0,01
Kosy	8	2	0,8	17	0,5	0,01
Mirachowo	8	2	0,9	16	0,5	0,01
Bącz	8	2	0,8	16	0,5	0,01
Nowa Huta	8	2	0,8	16	0,5	0,01
Kolonia	8	2	0,7	16	0,5	0,01
Sianowska Huta	8	2	0,7	16	0,5	0,01

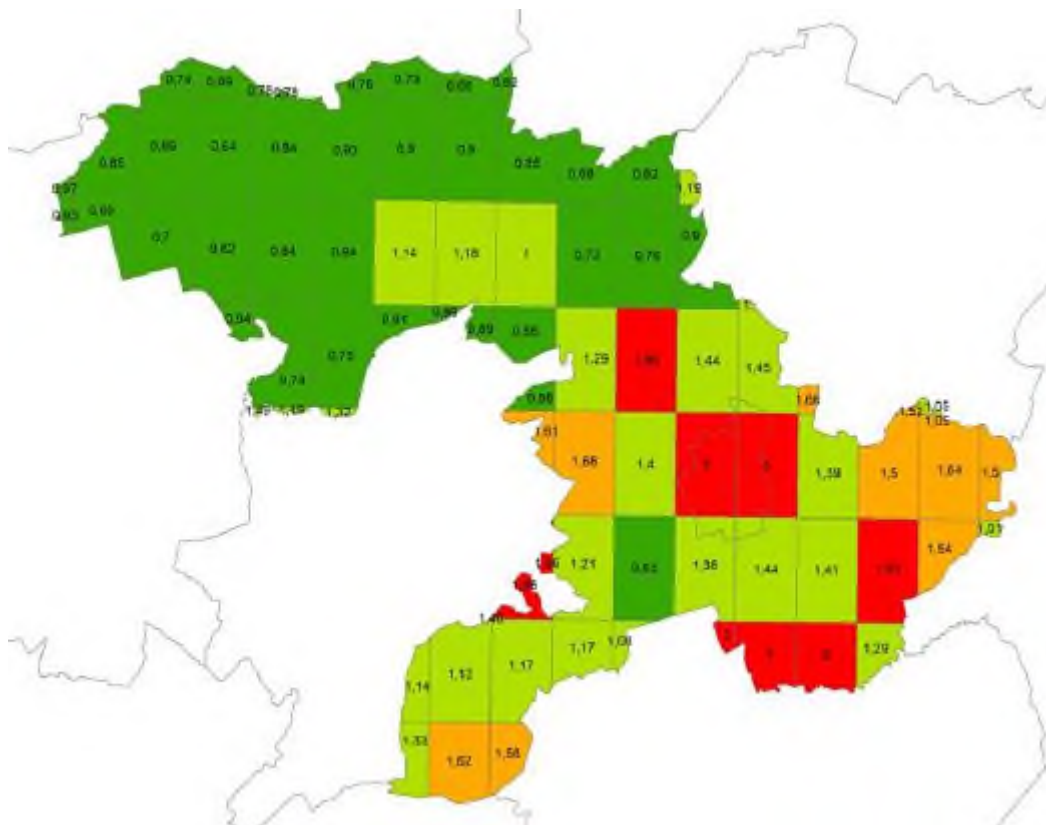
Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku w celach informacyjnych udostępnił mapy z rozkładem stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w Kartuzach oraz w Gminie Kartuzy. Mapy zostały opracowane na podstawie modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu. Ze względu na wielkość oczek siatki obszary miejskie od 1 do 5 znalazły się na terenach o tych samych stężeniach wnioskowych substancji, w tym benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, którego poziom docelowy został przekroczony na terenie niemalże całego miasta Kartuzy.

Mapa nr 63 Stężenie benzo(a)pirenu na terenie miasta Kartuzy

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku

Mapa nr 64 Stężenie benzo(a)pirenu na terenie Gminy Kartuzy

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku

Główną przyczyną przekroczeń jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Z tego względu stężenia benzo(a)pirenu charakteryzuje wyraźna sezonowa zmienność i zależność od zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania domów. W związku z powyższym, problem złej jakości powietrza z większym natężeniem występuje w okresie grzewczym (zimą) i w przeważającej mierze koncentruje się na obszarach o nagromadzonej zabudowie mieszkaniowej, która ogrzewana jest głównie za pomocą lokalnych kotłowni węglowych oraz indywidualnych palenisk (najczęściej o niskiej sprawności), opalanych węglem słabej jakości i możliwie innym opałem (a nawet odpadami). Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2021 rok nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych norm pozostałych zanieczyszczeń.

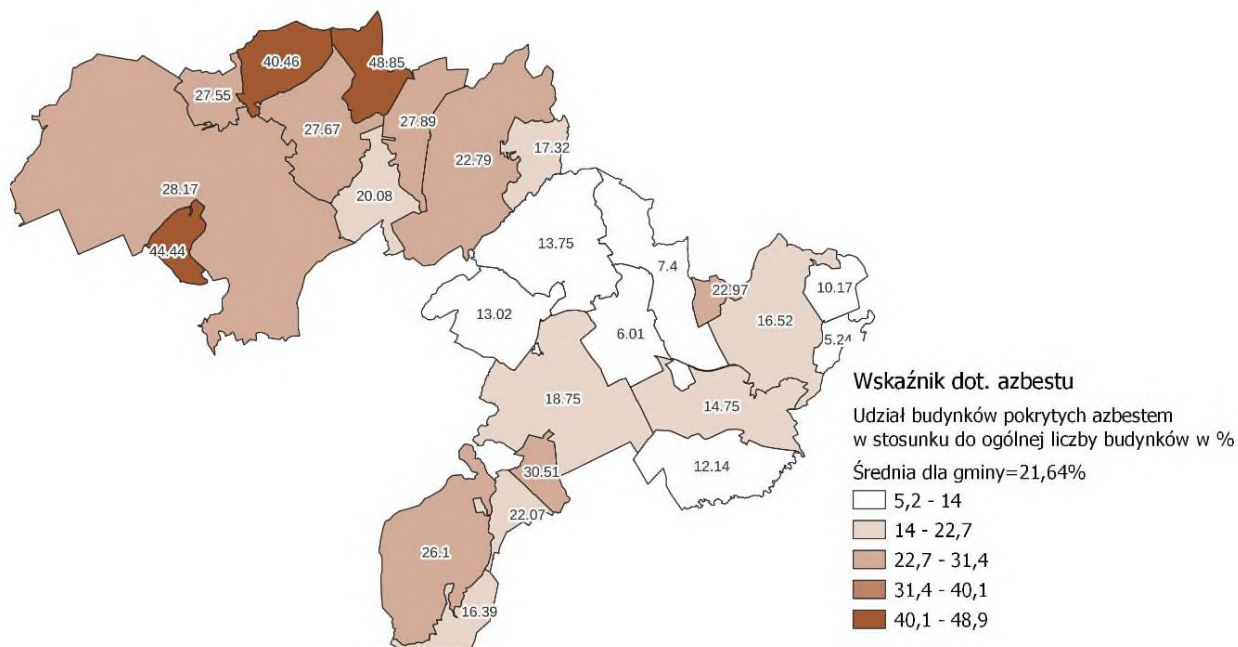
Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również emisja komunikacyjna, gdzie w wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory oraz pyły.

Na terenie gminy Kartuzy występują wyroby zawierające azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2020, poz. 10) wyroby te są uznawane za odpady niebezpieczne. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 zakłada usunięcie i zutylizowanie azbestu z terenu całego kraju do roku 2032. Urząd Miejski w Kartuzach sukcesywnie przystępuje do naborów ogłaszanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku i od wielu lat pozyskuje dotacje dla mieszkańców chętnych do

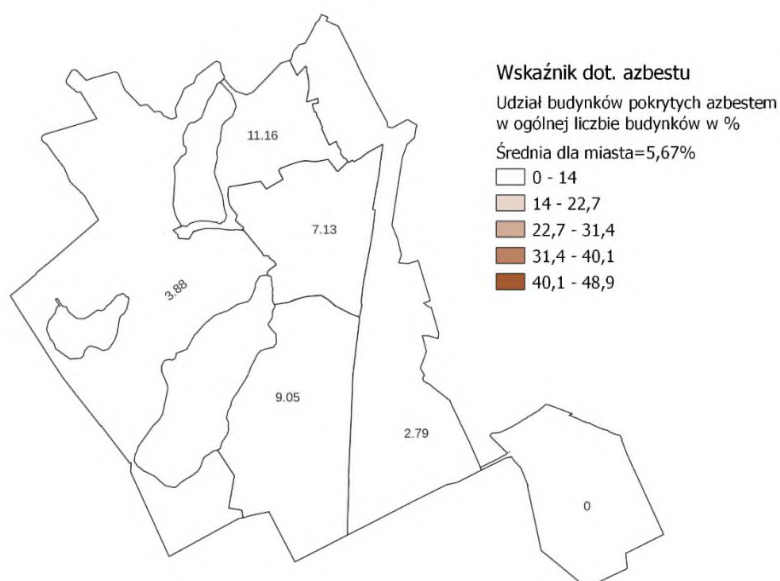
wymiany pokryć dachowych i likwidacji azbestu. Pomimo tego na terenie Gminy Kartuzy dachy z azbestu zinwentaryzowano na 2107 budynkach i azbest zajmuje powierzchnię ponad 5.873 tys m². W latach 2021-2022 dofinansowaniem objęto 79 nieruchomości, w tym 45 posesji objętych zostało transportem i utylizacją azbestu, a z 34 nieruchomości azbest został zdemontowany i przetransportowany do miejsca utylizacji. W latach objętych zadaniem usunięto 255,70 Mg wyrobów zawierających azbest z poszyc dachowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, letniskowych, gospodarczych i innych na terenie Gminy Kartuzy, które następnie przekazano do unieszkodliwienia. Powierzchnia, z której usunięto wyroby azbestowe wyniosła 15.981,25 m².

Z uwagi na to, że produkty azbestowe mogą stanowić potencjalne źródło zagrożenia dla środowiska, określono wskaźniki odnoszące się do ilości azbestu w poszczególnych obszarach referencyjnych. Pierwszym wskaźnikiem jest udział budynków pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków, drugim zaś wskaźnikiem jest liczba budynków pokrytych azbestem przypadająca na 1 ha powierzchni zabudowanej w danym obszarze. W przypadku pierwszego ze wskaźników średnia dla gminy wynosi 21,64, co oznacza, że w Gminie Kartuzy ponad 1/5 wszystkich budynków jest jeszcze pokryta wyrobami azbestowymi. W przypadku miasta wskaźnik ten jest prawie czterokrotnie niższy, gdyż 5,7% budynków miejskich jest pokrytych wyrobami tego rodzaju. Wśród obszarów miejskich najwyższy wynik wskaźnika zdiagnozowano w obszarze 3: 11,16%, co i tak jest wskaźnikiem znacznie odbiegającym od średniej dla gminy. Wśród obszarów wiejskich w „czołówce” sołectw z największym udziałem budynków pokrytych wyrobami azbestowymi znalazły się: Głusino: 48,85%, Bącz: 44,44%, Stara Huta: 40,46%, Smętowo Chmieleńskie: 30,51%, Mirachowo: 28,17%. Wskaźniki powyżej średniej dla gminy zdiagnozowano jeszcze w 7 innych sołectwach.

Mapa nr 65 Wskaźnik delimitacyjny: Udział budynków pokrytych azbestem w stosunku do ogólnej liczby budynków – obszar gminy

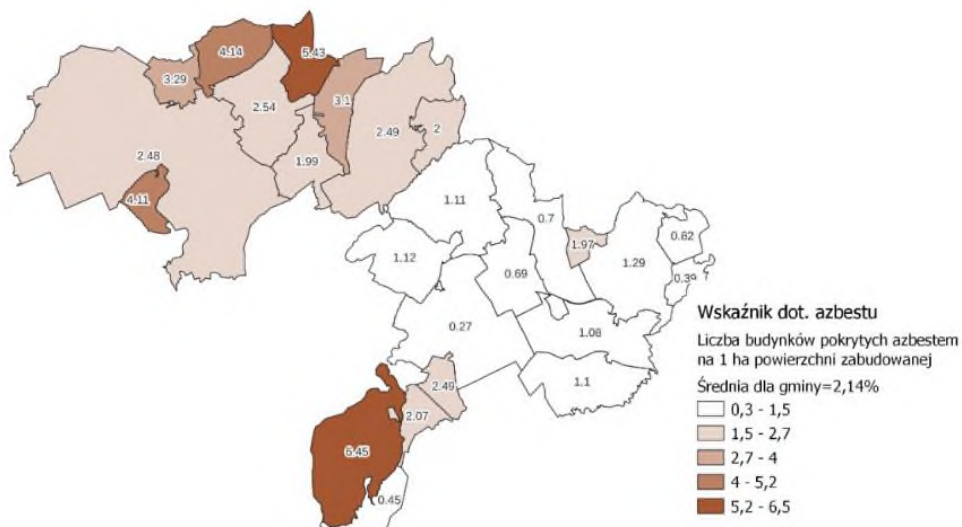

Mapa nr 66 Wskaźnik delimitacyjny: Udział budynków pokrytych azbestem w stosunku do ogólnej liczby budynków – obszar miasta

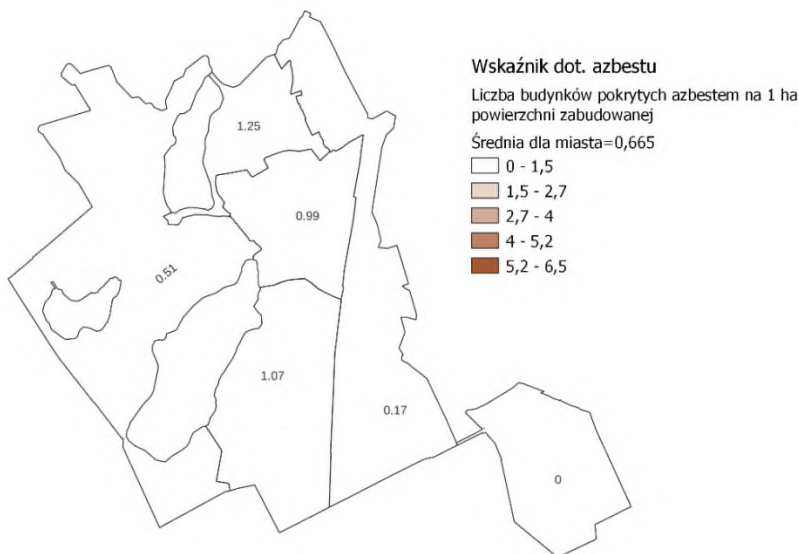

W przypadku drugiego wskaźnika t.j. liczby budynków przypadających na 1 ha powierzchni zabudowanej danego obszaru średnia dla gminy wyniosła 2,14 szt., zaś dla miasta 0,69 szt. W przypadku miasta znowu najwyższy wynik zaobserwowano w obszarze nr 3: 1,25. Na terenach wiejskich w „pierwszej piątce” znalazły się sołectwa: Brodnica Górna: 6,45 szt., Głusino – 5,43 szt., Stara Huta: 4,14 szt., Bącz: 4,11 szt., Nowa Huta: 3,29 szt., Kolonia: 3,1 szt.. Wskaźniki wyższe od średniej dla gminy zaobserwowano jeszcze w 4 sołectwach: Staniszewie, Sianowskiej Hucie, Smętowie Chmieleńskim i Mirachowie.

Mapa nr 67 Wskaźnik delimitacyjny: Powierzchnia azbestowych pokryć dachowych przypadających na 1 ha powierzchni zabudowanej – obszar gminy

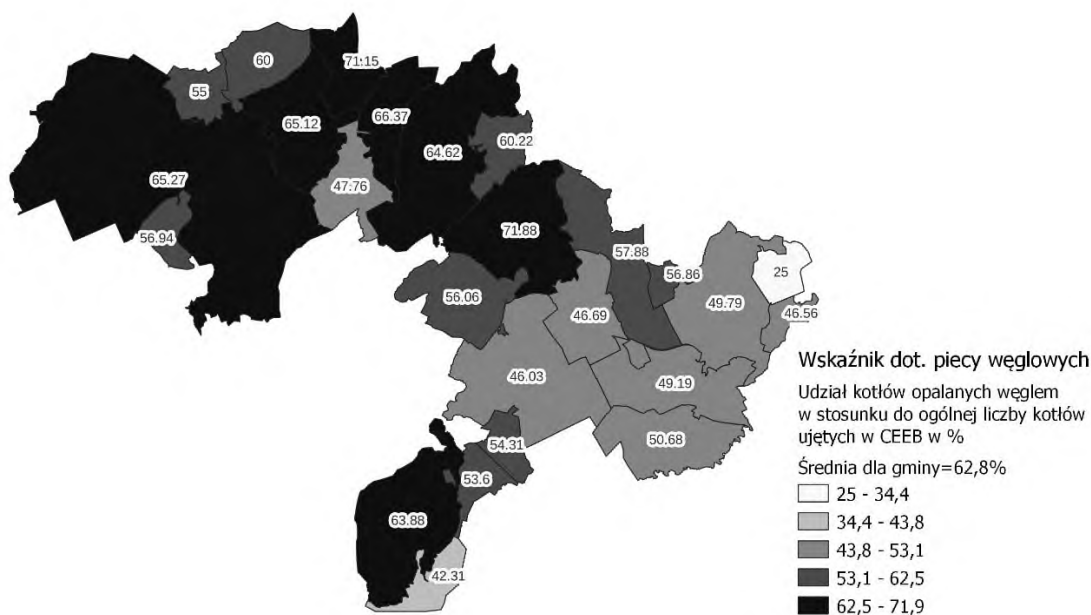

Mapa nr 68 Wskaźnik delimitacyjny: Powierzchnia azbestowych pokryć dachowych przypadających na 1 ha powierzchni zabudowanej – obszar miasta

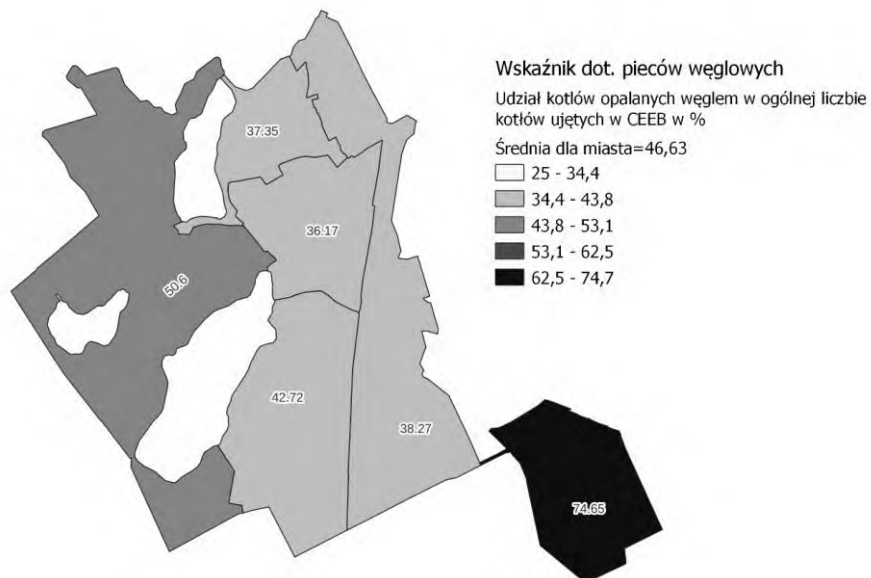

Kolejnym wskaźnikiem umożliwiającym wskazanie negatywnego wpływu na ochronę powietrza określono liczbę kotłów węglowych w stosunku ogólnej liczby kotłów zgłoszonych do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. W tym przypadku średnia dla gminy wyniosła 62,8%. Najwyższy udział kotłów węglowych zgodnie z danymi wpisanymi do CEEB występuje (wg danych na koniec 2022r.) w sołectwach: Prokowo (71,88%), Głusino (71,15%), następnie Kolonia (66,37%), Mirachowo (65,27%) i Staniszewo (64,62%). Ponadto wartości powyżej 60% stwierdzono w Sianowskiej Hucie, Brodnicy Górnej, Pomieczyńskiej Hucie i Starej Hucie.

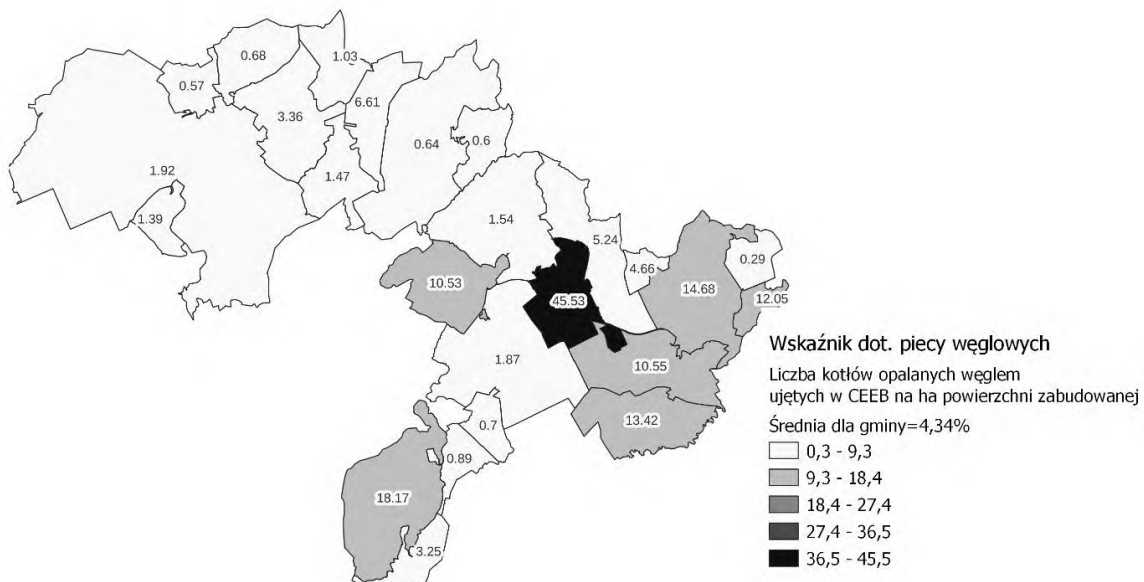
Mapa nr 69 Wskaźnik delimitacyjny: Udział kotłów węglowych (2022r.) – obszar gminy

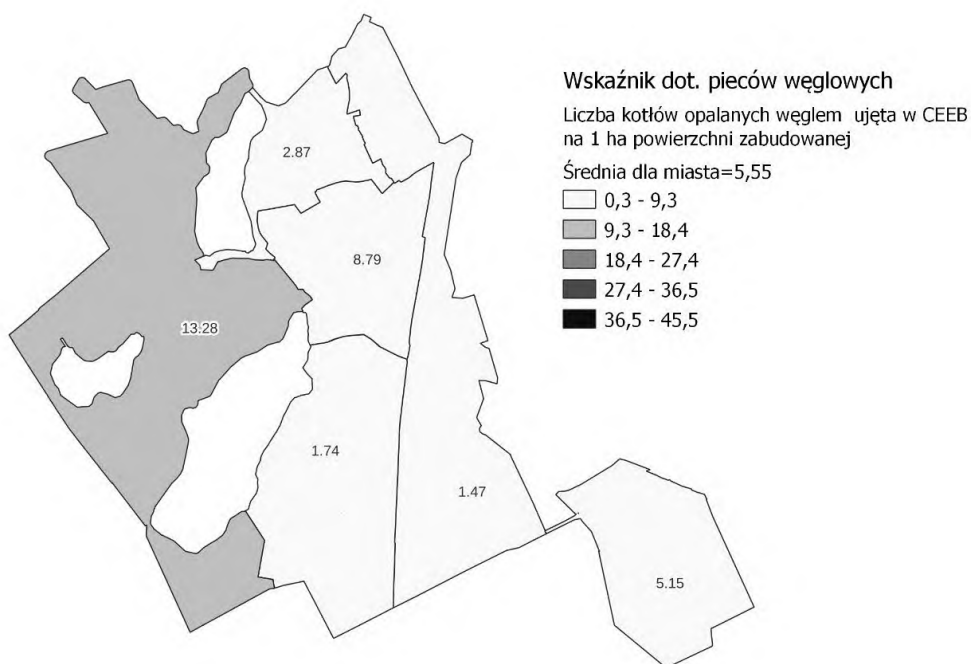
Mapa nr 70 Wskaźnik delimitacyjny: Udział kotłów węglowych (2022r.) – obszar miasta

Mapa nr 71 Wskaźnik delimitacyjny: Liczba kotłów węglowych zgłoszonych w CEEB na 1 ha powierzchni zabudowanej (2022r.) – obszar gminy

Mapa nr 72 Wskaźnik delimitacyjny: Liczba kotłów węglowych zgłoszonych w CEEB na 1 ha powierzchni zabudowanej (2022r.) – obszar miasta

W analizie przyjęto, że negatywne zjawiska w sferze środowiskowym w najbardziej bezpośrednim stopniu oddaje wskaźnik dotyczący zawartości szkodliwych substancji w powietrzu. Z tego powodu przy sumowaniu cząstkowych środowiskowych, wskaźnikowi dotyczącemu sumy zawartości poszczególnych składników w powietrzu przypisano wagę 0,6, zaś pozostałym czterem wskaźnikom przypisano wagi po 0,1. Przyjęto również, że wszystkie zebrane wskaźniki w sferze środowiskowej są destymulantami.

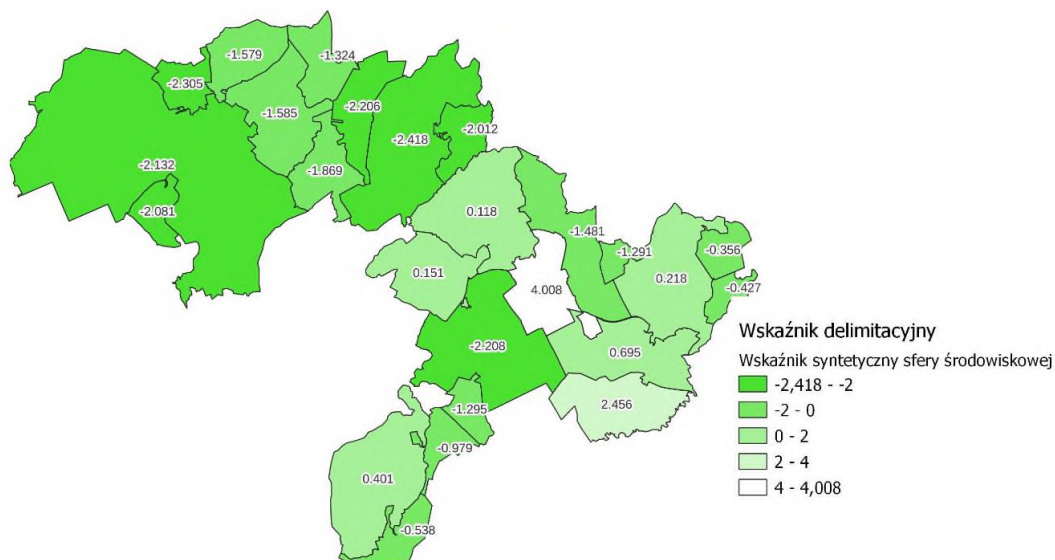
W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze wszystkich zestandaryzowanych wskaźników z uwzględnieniem przeliczenia według wskazanych powyżej wag. Po ustaleniu wskaźników cząstkowych wyliczono wskaźnik syntetyczny, który przyjmuje wartości dodatnie dla obszarów o największej kumulacji negatywnych zjawisk środowiskowych.

Tabela 49. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk środowiskowych

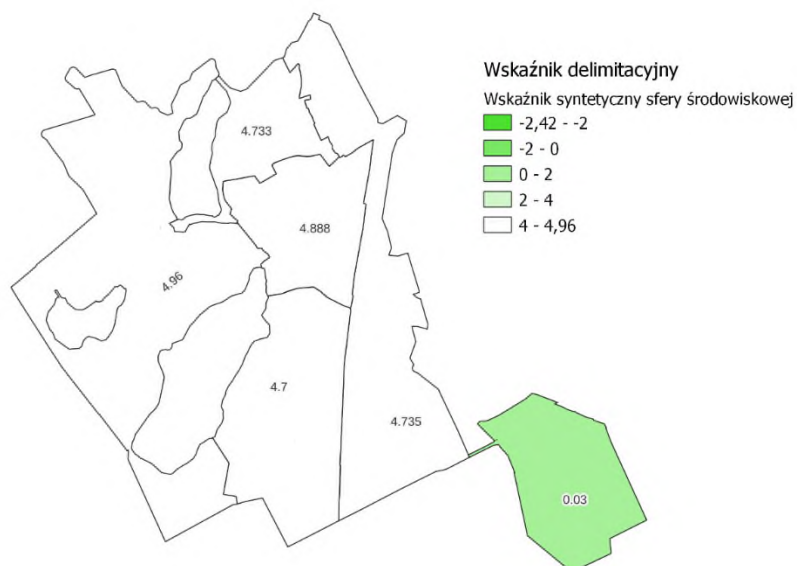
Obszar	Wskaźnik zbiorczy zawartości substancji w powietrzu	wskaźnik udział budynków z azbestem w ogólnej liczbie budynków	wskaźnik liczby budynków z azbestem na 1 ha powierzchni zabudowanej	wskaźnik udział kotłów węglowych w ogólnej liczbie źródeł ciepła	wskaźnik liczba kotłów węglowych na 1 ha powierzchni zabudowanej	Syntetyczny wskaźnik środowiskowy
Bącz	-2,390	0,211	0,141	0,026	-0,069	-2,081
Borowo	-0,291	-0,114	-0,097	-0,063	0,137	-0,427
Brodnica Górna	-0,291	0,059	0,291	0,086	0,255	0,401
Brodnica Dolna	-0,291	-0,021	-0,093	-0,099	-0,033	-0,538
Dzierżążno	0,124	-0,020	-0,039	-0,035	0,188	0,218
Głusino	-1,869	0,247	0,226	0,148	-0,076	-1,324
Grzybno	-1,349	-0,096	-0,076	0,034	0,005	-1,481
Kaliska	-1,349	0,033	0,005	0,026	-0,006	-1,291
Kiełpino	2,428	-0,057	-0,051	-0,027	0,163	2,456
Kolonia	-2,496	0,074	0,077	0,107	0,032	-2,206
Kosy	-1,975	-0,002	-0,104	-0,067	-0,060	-2,208
Łapalice	0,124	-0,049	-0,050	0,019	0,107	0,151
Mezowo	0,714	-0,035	-0,052	-0,040	0,108	0,695
Mirachowo	-2,284	0,076	0,037	0,098	-0,059	-2,132
Nowa Huta	-2,390	0,071	0,089	0,010	-0,085	-2,305
Pomieczyska Huta	-1,975	-0,014	0,007	0,054	-0,085	-2,012
Prokowo	0,124	-0,043	-0,050	0,155	-0,067	0,118
Ręboszewo	-0,934	0,026	0,011	-0,002	-0,079	-0,979
Sianowo	-1,764	0,009	0,006	-0,052	-0,068	-1,869
Sianowska Huta	-2,496	0,032	0,038	0,092	-0,084	-2,418
Sitno	0,124	-0,073	-0,068	-0,248	-0,091	-0,356
Smętowo Chmieleńskie	-1,349	0,096	0,038	0,004	-0,083	-1,295
Staniszewo	-1,764	0,072	0,041	0,097	-0,031	-1,585
Stara Huta	-1,869	0,178	0,143	0,053	-0,083	-1,579
Obszar 1	5,072	-0,065	-0,041	-0,152	0,074	4,888
Obszar 2	5,072	-0,082	-0,053	-0,134	-0,068	4,735
Obszar 3	5,072	-0,098	-0,058	-0,142	-0,041	4,733
Obszar 4	5,072	-0,125	-0,088	-0,096	-0,063	4,700
Obszar 5	5,072	-0,134	-0,110	-0,028	0,161	4,960
Obszar 6	0,127	-0,157	-0,121	0,178	0,003	0,030

Na poniższych mapach zobrazowano wartości syntetycznego wskaźnika zjawisk środowiskowych.

Mapa nr 73 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery środowiskowej w poszczególnych obszarach gminy

Mapa nr 74 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery środowiskowej w poszczególnych obszarach miasta

3.2.3 NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to w szczególności: niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną lub jej zły stan techniczny, niska jakość podstawowych usług lub brak dostępu do nich, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru. Na cele niniejszej diagnozy negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne przeanalizowano na podstawie następujących **wskaźników cząstkowych**:

- **Liczba miejsc w przedszkolach** na 1000 mieszkańców,
- **Średni czas dojazdu do dworca kolejowego w Kartuzach** samochodem osobowym,
- **Liczba kursów komunikacji zbiorowej** na 1000 mieszkańców,
- **Sumaryczna liczba placów zabaw, placów rekreacyjnych i boisk** na 1000 mieszkańców,
- **Liczba zabytków** ujętych w rejestrze zabytków,
- **Udział budynków zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków** w ogólnej liczbie budynków.

W analizie przyjęto, że negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w większym stopniu oddaje wskaźnik dotyczący dostępności komunikacyjnej. Z tego powodu przy sumowaniu cząstkowych wskaźników przestrzenno-funkcjonalnych, wskaźnikowi dotyczącemu liczby kursów komunikacji zbiorowej przypisano wagę 0,3, zaś wskaźnikowi dotyczącemu czasu dojazdu do dworca kolejowego wagę 0,2. Ponadto wagę 0,2 przypisano wskaźnikowi dotyczącemu liczby zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Pozostałym wskaźnikom przypisano wagę 0,1, biorąc pod uwagę fakt, że wskaźniki dotyczące liczby miejsc w przedszkolach oraz liczby terenów rekreacyjnych są stymulantami.

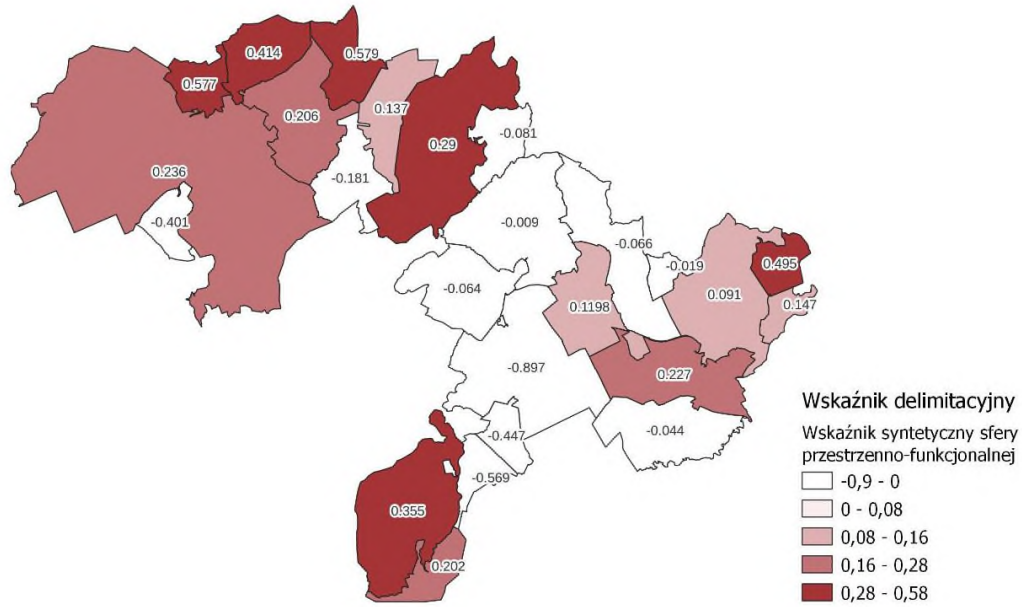
W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze wszystkich zestandaryzowanych wskaźników z uwzględnieniem przeliczenia według wskazanych powyżej wag. Po ustaleniu wskaźników cząstkowych wyliczono wskaźnik syntetyczny, który przyjmuje wartości dodatnie dla obszarów o największej kumulacji negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych.

Na mapach przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika przestrzenno-funkcjonalnego dla obszarów referencyjnych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników cząstkowych. Dla znacznej liczby jednostek odnotowano dodatnie wartości wskaźnika, stąd rozkład przestrzenny wskaźnika wskazuje, że znaczna część gminy boryka się z problemami w tym zakresie. Nagromadzenie niekorzystnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych zauważalne aż w 4 obszarach miasta oraz w 13 sołectwach.

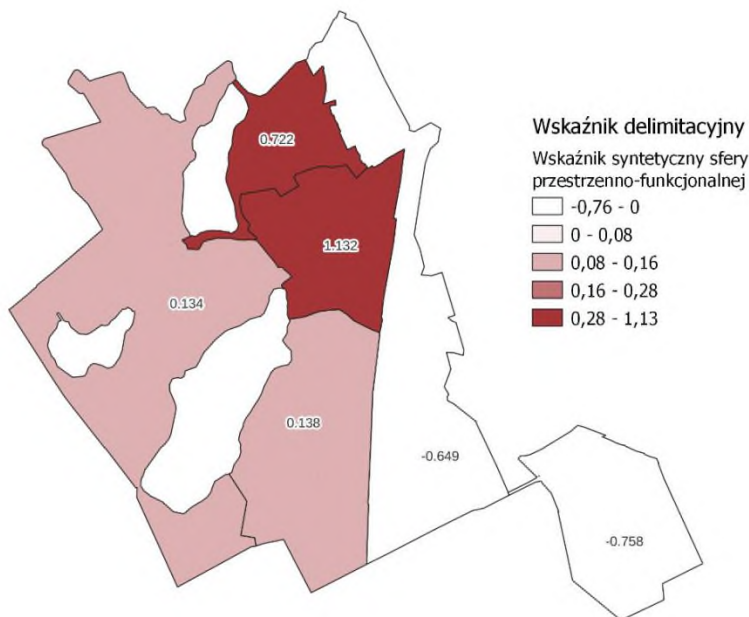
Tabela 50. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk funkcjonalno-przestrzennych

Obszar	Liczba miejsc w przedszkolach na 1000 mieszkańców	Średni czas dojazdu do dworca kolejowego w Kartuzach samochodem osobowym	Liczba kursów komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	Sumaryczna liczba placów zabaw, placów rekreacyjnych i boisk na 1000 mieszkańców	Liczba zabytków w ujętych w rejestrze zabytków	Udział zabytkowych budynków ujętych w gminnej ewidencji zabytków w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik funkcjonalno-przestrzenny
Bącz	-0,008	0,426	-0,296	-0,309	-0,042	-0,172	-0,401
Borowo	0,040	-0,064	0,019	0,078	-0,042	0,117	0,147
Brodnica Górna	-0,020	0,051	0,190	0,042	-0,042	0,135	0,355
Brodnica Dolna	0,040	0,109	-0,127	0,123	-0,042	0,100	0,202
Dzierżążno	0,025	-0,122	0,139	0,030	-0,042	0,061	0,091
Głusino	0,040	0,253	0,154	0,123	-0,042	0,051	0,579
Grzybno	-0,003	-0,180	-0,015	0,039	-0,042	0,135	-0,066
Kaliska	0,040	-0,151	0,045	-0,021	-0,042	0,111	-0,019
Kiełpino	-0,430	-0,093	0,286	0,077	0,006	0,110	-0,044
Kolonia	-0,118	0,051	0,170	0,024	-0,042	0,052	0,137
Kosy	0,040	-0,093	-0,945	0,123	-0,042	0,020	-0,897
Łąpalice	-0,011	-0,093	-0,071	0,028	-0,042	0,124	-0,064
Mezowo	-0,017	-0,064	0,239	0,035	-0,042	0,075	0,227
Mirachowo	-0,045	0,310	0,129	-0,117	0,029	-0,071	0,236
Nowa Huta	0,040	0,426	0,158	-0,009	-0,042	0,004	0,577
Pomieczyska Huta	0,000	0,022	0,147	-0,158	-0,042	-0,050	-0,081
Prokowo	-0,214	-0,093	0,165	0,070	-0,042	0,106	-0,009
Ręboszewo	0,040	-0,036	-0,407	-0,152	0,006	-0,020	-0,569
Sianowo	0,040	0,137	-0,171	-0,077	-0,018	-0,091	-0,181
Sianowska Huta	0,040	0,137	0,170	-0,042	-0,042	0,027	0,290
Sitno	0,040	0,022	0,337	0,004	-0,042	0,135	0,495
Smętowo Chmieleńskie	0,040	-0,093	-0,445	-0,021	-0,042	0,115	-0,447
Staniszewo	-0,124	0,166	0,076	0,046	-0,042	0,084	0,206
Stara Huta	0,009	0,339	0,067	-0,010	-0,042	0,050	0,414
Obszar 1	-0,116	-0,266	0,261	0,001	0,433	0,820	1,132
Obszar 2	0,040	-0,237	-0,295	-0,164	0,006	0,002	-0,649
Obszar 3	0,040	-0,237	0,252	0,100	0,053	0,513	0,722
Obszar 4	-0,008	-0,237	0,268	-0,015	0,124	0,006	0,138
Obszar 5	0,005	-0,209	0,141	0,029	0,219	-0,051	0,134
Obszar 6	0,040	-0,180	-0,642	0,123	-0,018	-0,080	-0,758

Mapa nr 75 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery funkcjonalno-przestrzennej w poszczególnych obszarach gminy

Mapa nr 76 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery funkcjonalno-przestrzennej w poszczególnych obszarach miasta

3.2.4 NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE

W katalogu zjawisk, świadczących o sytuacji kryzysowej danego obszaru, znalazły się również problemy w sferze technicznej, w szczególności dotyczące degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym lub braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Warunki mieszkaniowe to jeden z najważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności.

Zasób komunalny gminy stanowi 411 mieszkań o łącznej powierzchni 18 230,94 m². Zasób komunalny zmniejsza się stopniowo ponieważ mieszkania wykupowane są przez najemców dzięki udzielonej przez Radę Miejską bonifikacie przy wpłacie jednorazowej 60% od wartości rynkowej mieszkania, natomiast przy wykupie ratałnym w wysokości 40% od wartości rynkowej mieszkania. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej wynajmuje 10 lokali na podstawie umów socjalnego najmu lokalu. Lokale te usytuowane są w 4 budynkach, ich łączna powierzchnia wynosi 222,90 m². Są to mieszkania o obniżonym standardzie, o niewielkim metrażu, w których zamieszkują najubożsi mieszkańcy gminy. Znaczna część mieszkańców otrzymuje zwrot części kosztów mieszkaniowych w postaci dodatku mieszkaniowego. Jest to świadczenie wypłacane ze środków budżetu gminy na rachunki bankowe zarządców lokali. Wysokość dodatku stanowi różnicę pomiędzy wysokością wydatków na lokal a określonym procentem dochodu gospodarstwa domowego.

Kwota wypłacanych dodatków mieszkaniowych systematycznie rośnie. Przyczyną wzrostu są podwyżki opłat za wszystkie usługi, wzrost stałych opłat takich jak: centralne ogrzewanie, podgrzanie wody, wywóz nieczystości, odpadów, podwyżki czynszu – miesięczny wzrost opłat to nawet kilkaset złotych miesięcznie. Podwyżki opłat zostały przyznane nie tylko u prywatnych właścicieli mieszkań, ale również w Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej, czy też w Spółdzielni Mieszkaniowej Kaszuby. Zarządcy sami przekierowują mieszkańców, zwłaszcza osoby starsze, których nie stać na opłaty za mieszkanie, przez co rosną zaległości wobec zarządców. Rośnie też liczba osób ubogich, których zarobki nie wystarczają na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych. W latach 2019-2021 ilość wydanych decyzji przyznających dodatki mieszkaniowe kształtowała się następująco: 2019r: 1170 decyzji na łączną kwotę: 1.648.694,85 zł, 2020r.: 1065 decyzji na kwotę 1.635.878,87 zł, 2021r. – 1143 decyzji na łączną kwotę 1.833.668,99 zł.

Negatywne zjawiska w sferze technicznej analizowano na podstawie poniższych **wskaźników cząstkowych** (obliczone wartości wskaźników przedstawia tabela), tj.:

- **liczby obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami** [szt.] na 1000 mieszkańców,
- **liczby mieszkań komunalnych przeznaczonych do gruntownego remontu** na 1000 mieszkańców [szt.]; dane udostępnione przez Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej wg stanu na koniec 2021 r.,
- **liczby mieszkań komunalnych bez łazienki (wc) lub łazienką (wc) znajdującą się poza lokalem** [szt.] na 1000 mieszkańców; dane udostępnione przez Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej wg stanu na koniec 2021 r.,
- **liczby budynków mieszkalnych komunalnych lub których gmina jest współwłaścicielem wymagających ocieplenia lub/i wymiany źródła ciepła** na 1000 mieszkańców
- **iloczynu długości dróg gminnych nieutwardzonych** i liczby mieszkańców danego obszaru,
- **Stopnia skanalizowania danego obszaru** (mierzonego liczbą osób posiadającej dostęp do kanalizacji sanitarnej do liczby osób zamieszkujących dany obszar).

W analizie przyjęto, że na obraz negatywnych zjawisk w sferze technicznej większy wpływ mają wskaźniki dotyczące obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz mieszkań komunalnych bez łazienki oraz wymagających generalnego remontu, jak również liczby obiektów, które wymagają wymiany ogrzewania lub i ocieplenia. Z tego

powodu przy sumowaniu cząstkowych wskaźników technicznych, wskaźnikom tym przypisano wagi po 0,2, zaś wskaźnikom dotyczącym dróg i kanalizacji sanitarnej po 0,1. Ponadto wzięto pod uwagę, że wskaźnik skanalizowania jest stymulantą, pozostałe zaś wskaźniki destymulantami.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze wszystkich zestandaryzowanych wskaźników z uwzględnieniem przeliczenia według wskazanych powyżej wag. Po ustaleniu wskaźników cząstkowych wyliczono wskaźnik syntetyczny, który przyjmuje wartości dodatnie dla obszarów o największej kumulacji negatywnych zjawisk w sferze technicznej.

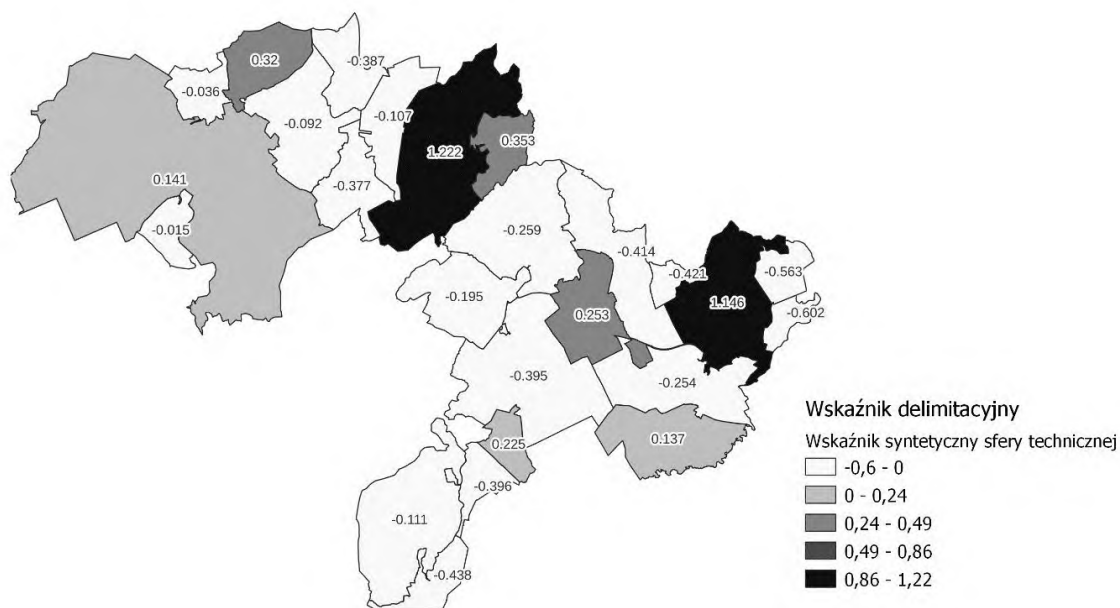
Tabela 51. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk technicznych

Obszar	Wskaźnik I. obiektów niedostawianych na 1000 mieszkańców	L. lokali wymagających gruntownego remontu na 1000 mieszkańców	L. lokali z wc/łazienką poza lokalem na 1000 mieszkańców	L. budynków z koniecznością wymiany ogrzewania lub ocieplenia na 1000 mieszkańców	wskaźnik iloczyn I. mieszkańców i długości dróg nieutwardzonych	wskaźnik skanalizowania	Syntetyczny wskaźnik techniczny
Bącz	0,198	-0,084	-0,079	-0,081	-0,052	0,083	-0,015
Borowo	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,048	-0,126	-0,602
Brodnica Górna	0,105	-0,084	-0,079	-0,081	-0,055	0,083	-0,111
Brodnica Dolna	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	0,127	-0,137	-0,438
Dzierżążno	-0,060	0,393	0,477	0,315	0,087	-0,067	1,146
Głusino	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,043	0,083	-0,387
Grzybno	-0,109	-0,084	-0,079	-0,081	0,059	-0,120	-0,414
Kaliska	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,059	0,065	-0,421
Kiełpino	-0,134	0,030	-0,079	-0,049	0,425	-0,055	0,137
Kolonia	0,078	-0,084	-0,079	-0,081	-0,025	0,083	-0,107
Kosy	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,050	0,083	-0,395
Łapalice	-0,015	-0,084	-0,079	-0,081	0,011	0,054	-0,195
Mezowo	-0,067	-0,084	-0,079	-0,081	0,018	0,039	-0,254
Mirachowo	0,071	-0,084	0,052	-0,081	0,100	0,083	0,141
Nowa Huta	0,166	-0,084	-0,079	-0,081	-0,042	0,083	-0,036
Pomieczyska Huta	0,560	-0,084	-0,079	-0,081	-0,047	0,083	0,353
Prokowo	-0,042	-0,084	-0,079	-0,081	0,135	-0,108	-0,259
Ręboszewo	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,051	0,083	-0,396
Sianowo	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,032	0,083	-0,377
Sianowska Huta	0,253	0,590	0,413	-0,081	-0,037	0,083	1,222
Sitno	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,056	-0,080	-0,563
Smętowo Chmieleńskie	0,199	-0,084	-0,079	0,164	-0,058	0,083	0,225
Staniszewo	0,021	-0,084	-0,079	-0,081	0,048	0,083	-0,092
Stara Huta	0,520	-0,084	-0,079	-0,081	-0,039	0,083	0,320
Obszar 1	0,141	0,417	0,772	0,680	-0,056	-0,147	1,808
Obszar 2	0,007	-0,084	-0,079	0,041	-0,060	-0,129	-0,305

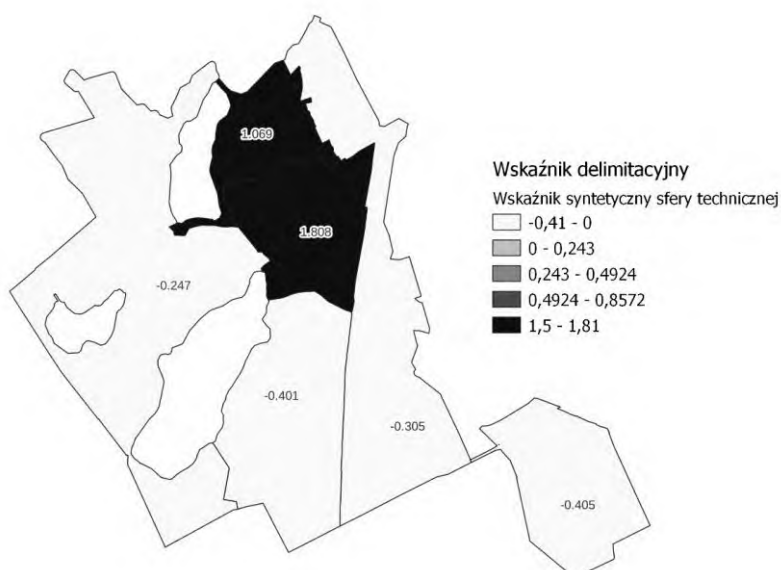
Obszar 3	-0,063	0,564	0,124	0,649	-0,060	-0,145	1,069
Obszar 4	-0,087	-0,025	-0,036	-0,044	-0,061	-0,148	-0,401
Obszar 5	-0,090	-0,036	0,026	0,019	-0,020	-0,146	-0,247
Obszar 6	-0,184	-0,084	-0,079	-0,081	-0,061	0,083	-0,405

Na mapach przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika technicznego, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników cząstkowych.

Mapa nr 77 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery technicznej w poszczególnych obszarach gminy

Mapa nr 78 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery technicznej w poszczególnych obszarach miasta

4. ANALIZA JAKOŚCIOWA

Z uwagi na to, że dane statystyczne, ilościowe nie w pełni obrazują sytuację społeczną, ekonomiczną, czy też środowiskowo-techniczną na danym obszarze w celu pogłębienia analizy wskaźnikowej posłużono się badaniem ankietowym wśród mieszkańców Gminy Kartuzy. Poniżej zaprezentowane jest podsumowanie badania opinii mieszkańców w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Kartuzy.

Termin prowadzenia badania:

Badanie ankietowe prowadzone było w dniach od 15 do 31 marca 2023 r.

Sposób przekazania informacji o badaniu:

Informacja o badaniu ankietowym dostępna była na stronie internetowej Gminy Kartuzy, została przekazana poprzez dzienniki elektroniczne do rodziców we wszystkich szkołach na terenie Gminy, a także informacja o możliwości wypełnienia ankiety udostępniona została przez jeden z lokalnych portali informacyjnych. Ankieta formie papierowej została wyłożona w Biurze Obsługi Mieszkańca Urzędu Gminy Kartuzy, oraz w *Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kartuzach*

Sposób prowadzenia badania:

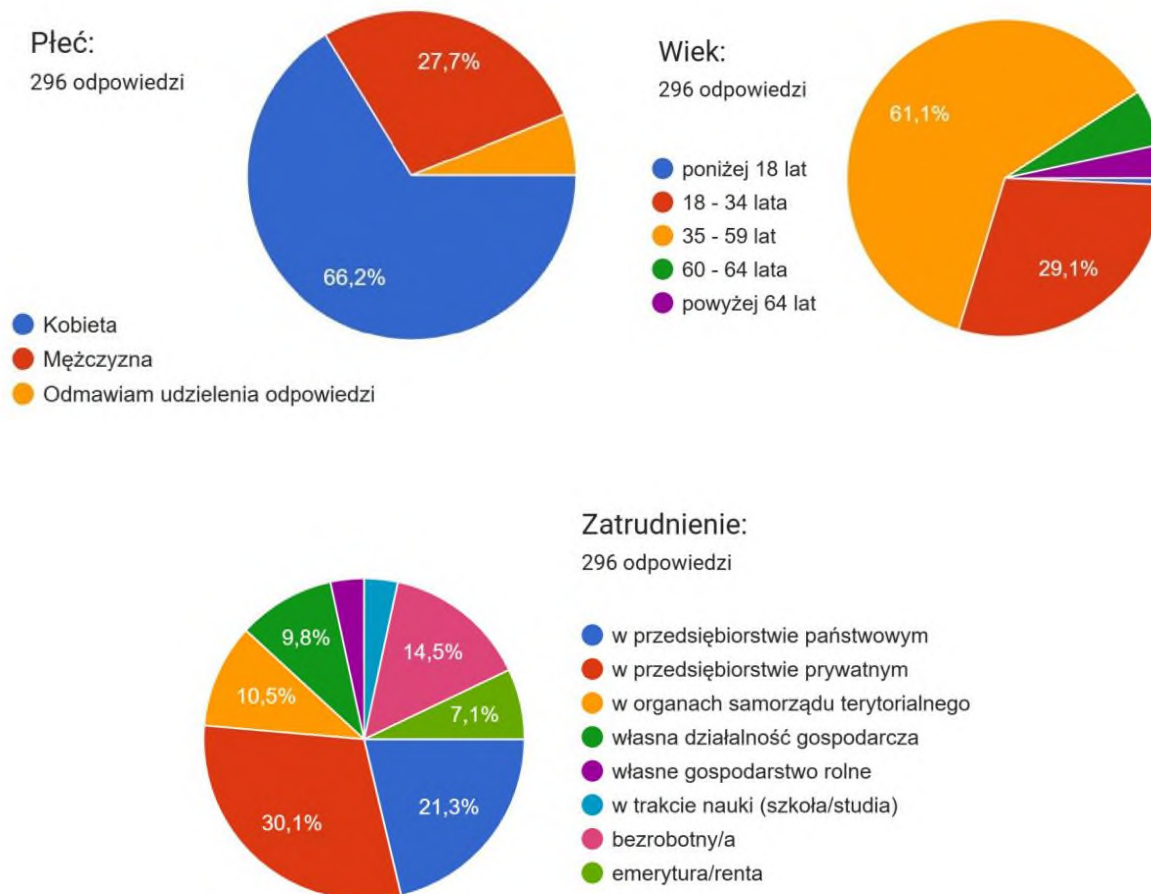
Ankiety można było wypełnić elektronicznie poprzez formularz internetowy. Ankiety można też było wypełnić papierowo. Wyniki zebranych ankiet papierowych zostały przepisane do formularza internetowego w celu wygenerowania pełnej statystyki odpowiedzi.

Respondenci:

- W wyniku przeprowadzenia ankiety otrzymano **296 prawidłowo wypełnionych odpowiedzi**. Kilka ankiet zostało odrzuconych z powodu braku wypełnienia metryczki, lub wypełnienia przez osobę niebędącą mieszkańcem Gminy Kartuzy.
- 98 ankiet zostało wypełnionych papierowo - pozostała część tj. 198 wypełniono elektronicznie.
- 2/3 respondentów stanowiły kobiety, natomiast 6% respondentów odmówiło odpowiedzi na pytanie o płeć.
- Prawie 96% respondentów to osoby w wieku produktywnym, przy czym znaczna większość w przedziale 35-59 lat
- 14,5% respondentów to osoby bezrobotne, 7,1% to emeryci i renciści, zaledwie 3% to osoby uczące się. Pozostała grupa ponad 75% respondentów to osoby pracujące, a wśród nich największą grupę stanowią osoby pracujące w przedsiębiorstwach prywatnych.

Charakterystykę grupy respondentów przedstawiają poniższe wykresy.

Rys. 29. Struktura płci, wieku i zatrudnienia respondentów

Wyniki Ankiety

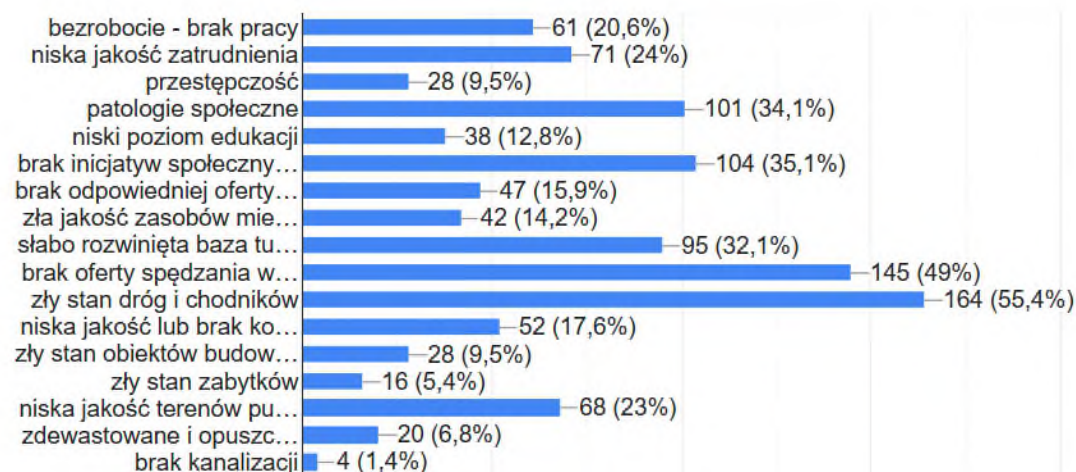
Podsumowanie ogólne:

- Na pytanie: **“W jakim obszarze Gminy Kartuzy występują największe problemy ekonomiczne i społeczne wpływające na niską jakość życia?”** Blisko połowa respondentów (141 odpowiedzi) wskazało Kartuzy. Niektórzy respondenci w uszczegółowieniu odpowiedzi wskazywali szczególnie obszar Centrum, tereny w okolicach ulicy Węglowej oraz Mściwoja, Przy Rzeźni, Sambora i Mestwina. 20 respondentów wskazało obszar Brodnicy Górnej; 14 – Prokowo; 12 – Staniszewo; 12 – Kolonię; 10 – Dzierżążno; 7 – Łapalice; 6 – Mirachowo; 5 – Ręboszewo; 4 – Smętowo Chmieleńskie. Pozostałe miejscowości występują maksymalnie 3 krotnie. Kilkanaście razy podano odpowiedź ogólną o zamieszkaniu na obszarze wiejskim.
- Na pytanie 2 **“Wskaż jakie problemy występują na wskazanym terenie?”** wskazać można było maksymalnie 5 spośród wskazanych ogólnych odpowiedzi lub dodać własną odpowiedź. Ponad 55% respondentów (164 odpowiedzi) wskazało, że największym problemem jest zły stan dróg i chodników. 49% (145 odp.) wskazuje brak oferty spędzania wolnego czasu. 35% wskazuje brak inicjatyw społecznych i aktywności lokalnej mieszkańców. 34% wskazuje patologie społeczne.

Wskaż jakie problemy występują na wskazanym terenie?

Proszę wskazać nie więcej niż 5

296 odpowiedzi

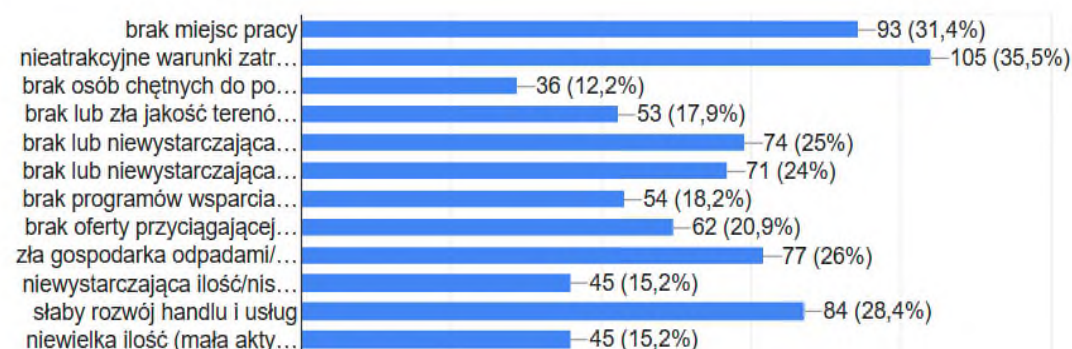

3. Na pytanie: "Jakie problemy ekonomiczne na wskazanym terenie należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?" 35,5% respondentów wskazuje nieatrakcyjne warunki zatrudnienia bądź brak miejsc pracy (31,4%) następnie wskazuje się słaby rozwój handlu i usług 28,4% oraz nieodpowiednią komunikację zbiorową lub niewystarczającą sieć dróg i połączeń z innymi ośrodkami (odpowiednio 25 i 24%)

Jakie **problemy ekonomiczne** na wskazanym terenie należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Proszę wskazać nie więcej niż 5

296 odpowiedzi

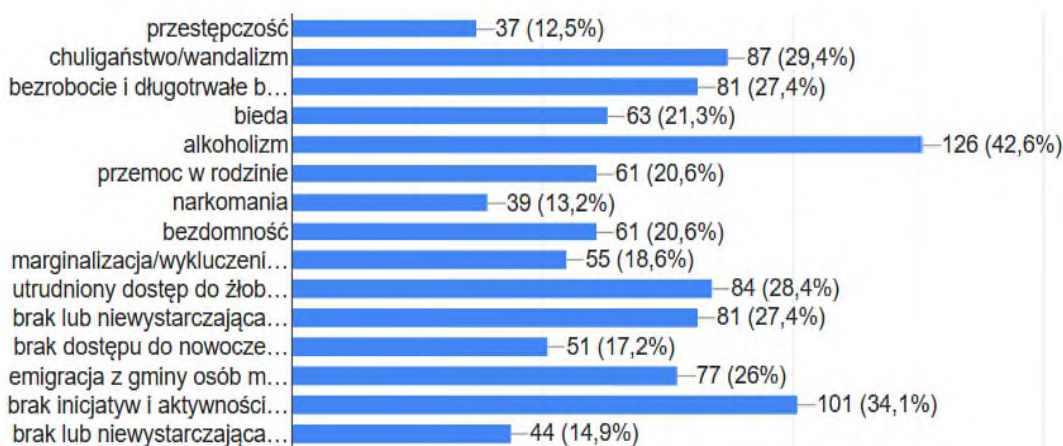

4. Na pytanie "Jakie problemy społeczne na wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?" respondenci przede wszystkim wskazują alkoholizm (42,6% a następnie brak inicjatyw i aktywności społecznej (ponad 34%) oraz chuligaństwo/wandalizm utrudniony dostęp do żłobków i przedszkoli, brak programów aktywizacji społecznej a także bezrobocie emigrację z gminy os. młodych i dobrze wykształconych - 27 - 34%.

Jakie **problemy społeczne** na wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Proszę wskazać nie więcej niż 5

296 odpowiedzi

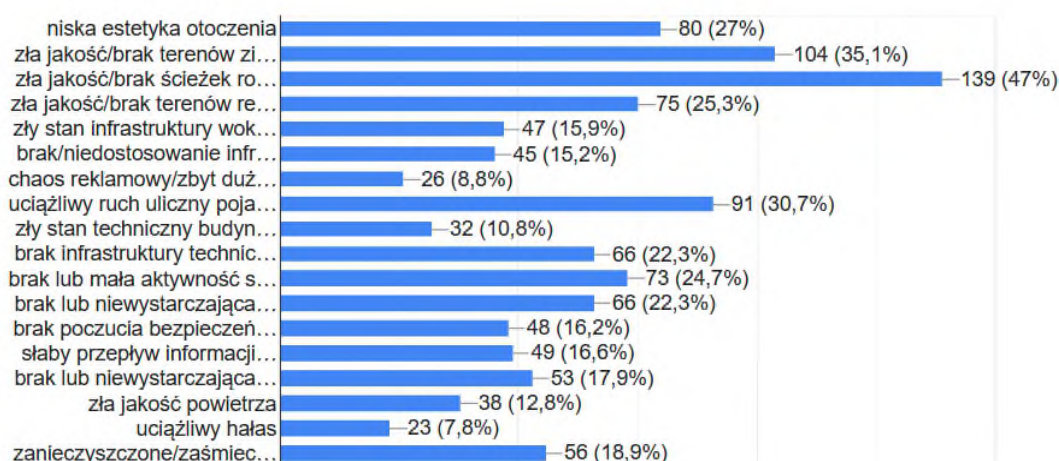

5. Na pytanie "Jakie **problemy związane z jakością życia** we wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?" 47% respondentów wskazało w odpowiedzi złą jakość lub brak ścieżek rowerowych, 35% wskazało brak lub złą jakość terenów zielonych, a prawie 31% wskazuje na uciążliwy ruch uliczny pojazdów. Niewiele mniej - 27% wskazuje także niską estetykę otoczenia.

Jakie **problemy związane z jakością życia** we wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Proszę wskazać nie więcej niż 5

296 odpowiedzi

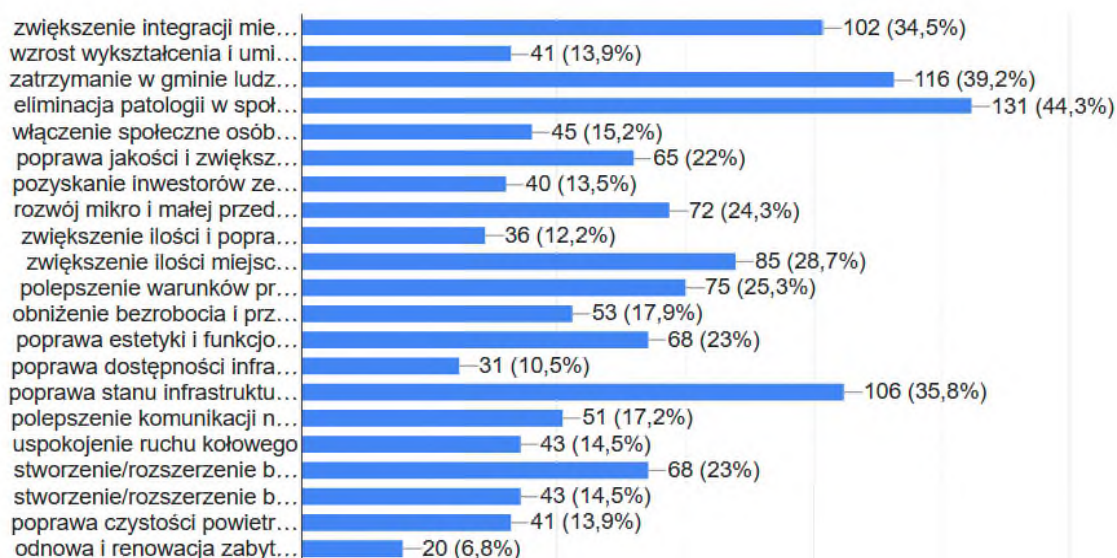

6. Ostatnie pytanie dotyczyło oczekiwanych efektów rewitalizacji. Respondenci oczekują przede wszystkim : eliminacji patologii w społeczeństwie - ponad 44%, zatrzymania w gminie ludzi młodych i wykształconych - ponad 39%, następnie poprawy stanu infrastruktury technicznej i drogowej - niecałe 36%, oraz zwiększenia integracji mieszkańców i pobudzenia ich aktywności lokalnej - 35,5%

Jakie efekty powinny wystąpić w wyniku procesu rewitalizacji?

Proszę wskazać nie więcej niż 5

296 odpowiedzi

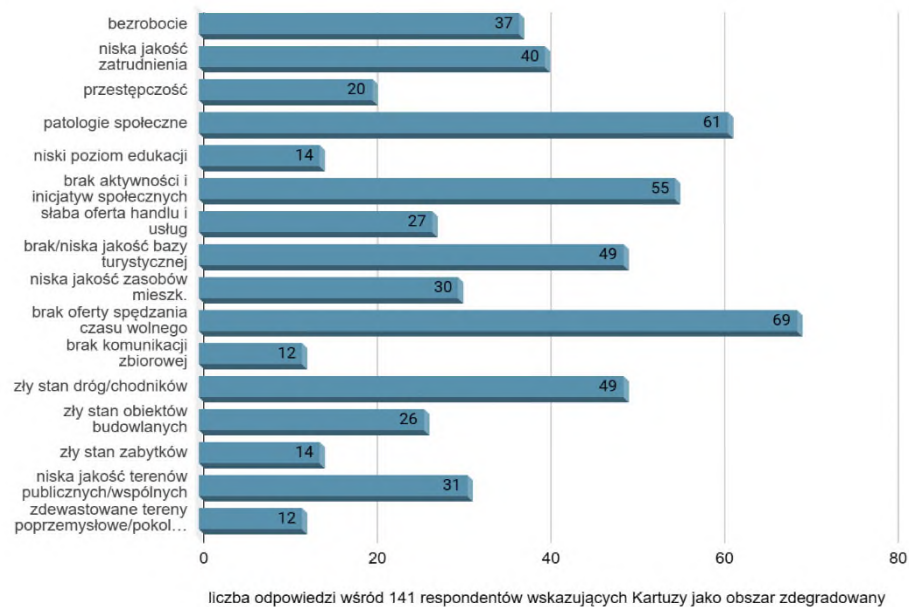

Badanie szczegółowe obszaru wskazanego w ankietach najczęściej

W celu wskazania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyniki ankiety należy analizować pod względem obszaru najczęściej wskazywanego jako zdegradowany w ramach ankiety. **Najczęściej wskazywanym w ankiecie obszarem zdegradowanym (141 wskazań) są Kartuzy ze szczególnym uwzględnieniem terenów przy ulicy Węglowej, Mściwoja, Sambora, Mestwina oraz Przy Rzeźni.**

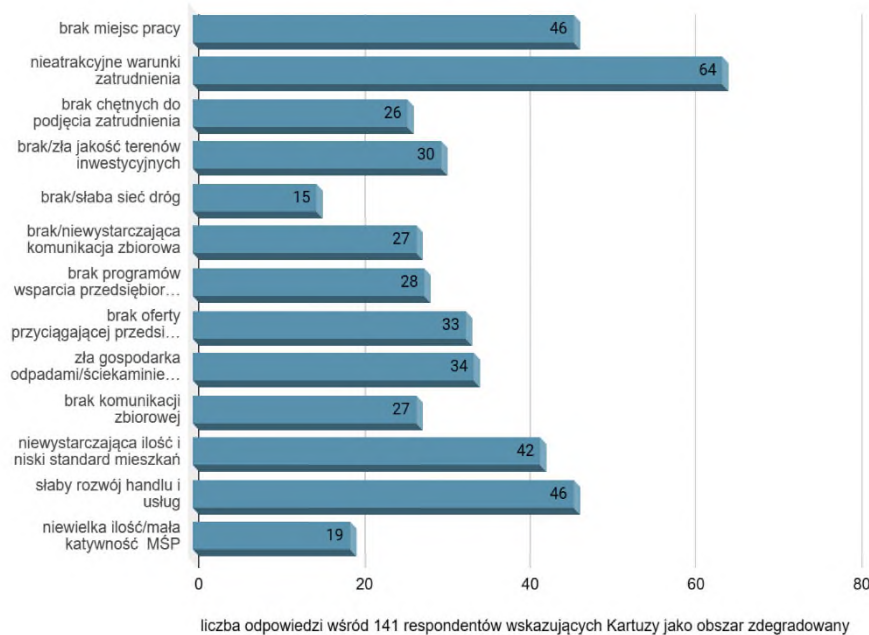
W związku z powyższym analizie poddano wyniki ankiety wśród osób, które wskazały Kartuzy jako obszar najbardziej zdegradowany. Przeanalizowano 141 ankiet pod kątem odpowiedzi na poszczególne pytania ankietowe. Aż 74% ankietowanych odpowiedziało „zdecydowanie tak” na pytanie, czy Gminie Kartuzy jest potrzebny program ożywienia w postaci Gminnego Programu Rewitalizacji. Kolejne 21,3% wskazało, że taki program jest raczej potrzebny, niecałe 1% ankietowanych stwierdziło, że program nie jest potrzebny.

Odpowiedzi na pytanie : "Wskaż jakie problemy występują na danym terenie?"

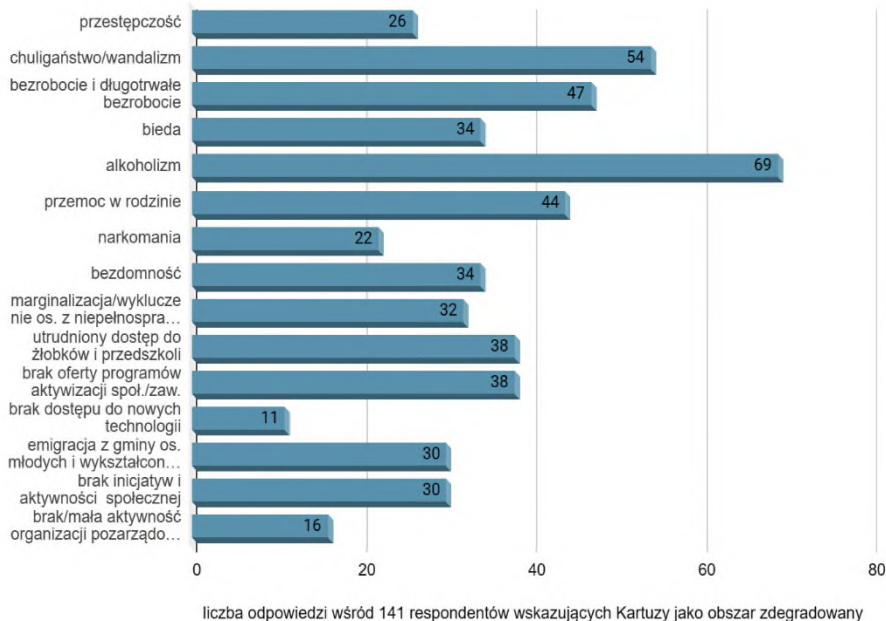
W odpowiedzi na ogólne pytanie dotyczące problemów zauważonych na obszarze wskazanym jako zdegradowany przeważają: brak oferty spędzania czasu wolnego, następnie patologie społeczne oraz brak aktywności społecznej i podejmowania inicjatyw oraz brak lub niska jakość bazy turystycznej.

Odpowiedzi na pytanie : "Jakie problemy ekonomiczne na wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?"

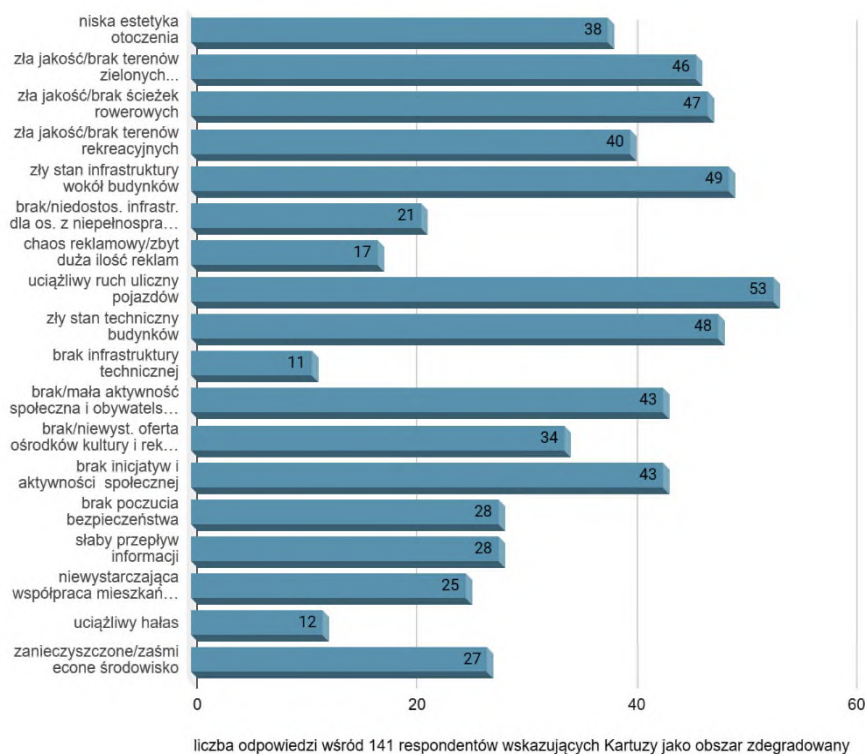
Wśród problemów ekonomicznych w obszarze zdegradowanym większość respondentów wskazuje nieatrakcyjne warunki zatrudnienia, następnie brak miejsc pracy oraz słaby rozwój handlu i usług.

Odpowiedzi na pytanie : "Jakie problemy społeczne na wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?"

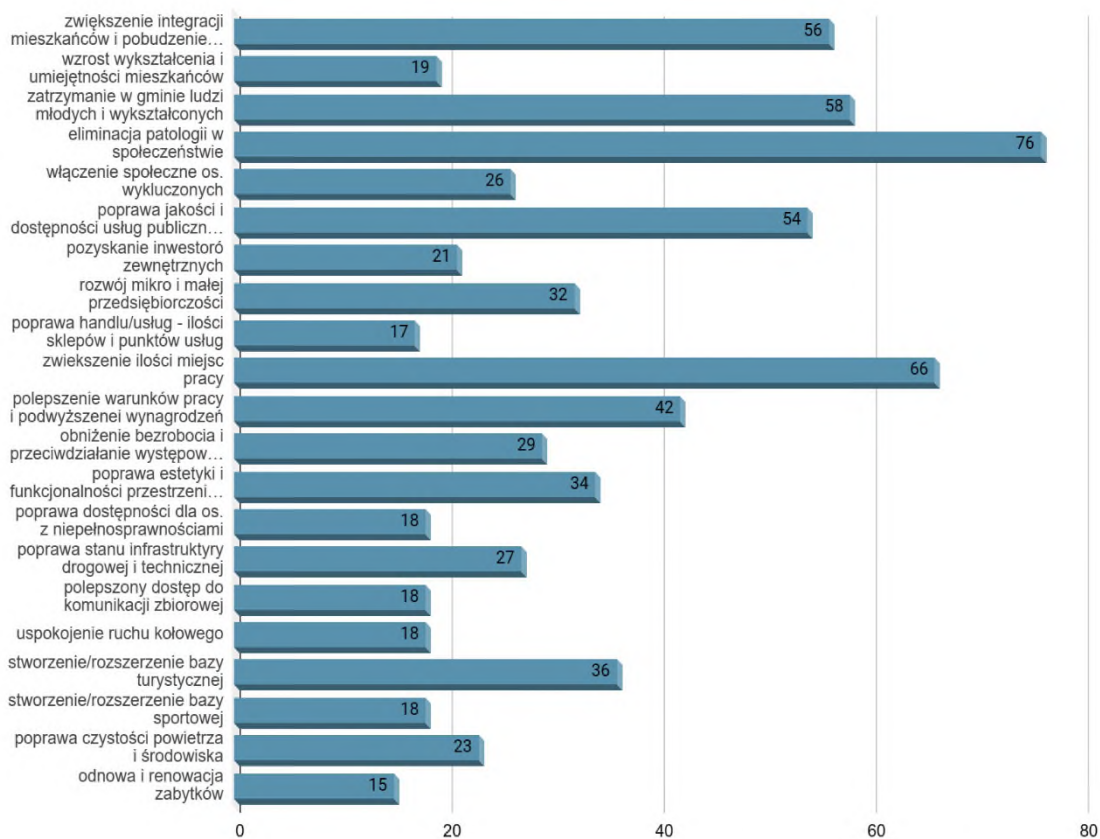
Wśród problemów społecznych respondenci na terenie zdegradowanym w dużej większości wskazują alkoholizm a także chuligaństwo i wandalizm oraz bezrobocie i długotrwałe bezrobocie. Równorzędnie wskazują także brak dostępności do żłobków i przedszkoli oraz brak lub zbyt ubogą ofertę programów aktywizacji społecznej i zawodowej.

Odpowiedzi na pytanie : "Jakie problemy związane z jakością życia na wskazanym obszarze należałoby rozwiązać w procesie rewitalizacji?"

Jako problemy wpływające na jakość życia respondenci na terenie Kartuz wskazują przede wszystkim uciążliwy ruch uliczny pojazdów, zły stan infrastruktury wokół budynków, złą jakość lub brak ścieżek rowerowych i terenów zielonych, niedostateczną aktywność społeczną i obywatelską a także złą jakość terenów rekreacyjnych.

Odpowiedzi na pytanie : "Jakie efekty powinny wystąpić w wyniku procesu rewitalizacji"

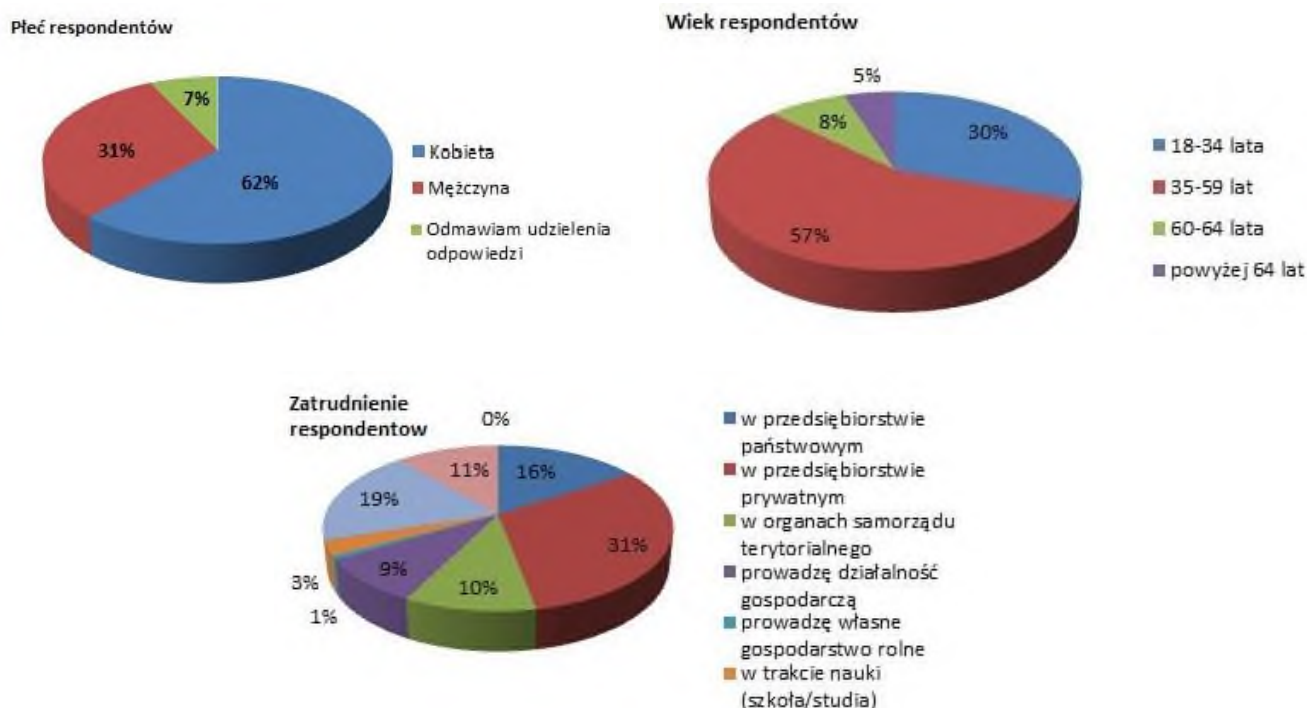

liczba odpowiedzi wśród 141 respondentów wskazujących Kartuzy jako obszar zdegradowany

Struktura respondentów, którzy wskazali Kartuzy jako obszar zdegradowany:

W większości w badaniu wzięły udział kobiety - blisko 62%. 95% respondentów stanowią osoby w wieku produktywnym. Dwie trzecie respondentów to osoby pracujące, pozostała część to bezrobotni emeryci renciści i osoby uczące się. Należy przyjąć, że struktura respondentów w badaniu pogłębionym nie odbiega znacznie od badania ogólnego.

Rys. 30. Struktura wieku, płci i zatrudnienia respondentów wskazujących Kartuzy jako obszar zdegradowany

Wnioski:

Respondenci badania wskazują wyraźnie na obszar zdegradowany - **miasto Kartuzy**. Niektórzy szczegółowo wskazują miejsca, w których sytuacja w Kartuzach jest najtrudniejsza. Po dokładniejszej analizie ankiet wykazujących obszar zdegradowany Kartuzy, należy zwrócić uwagę, że różnią się one odpowiedziami w stosunku wszystkich udzielonych odpowiedzi. Respondenci badania pogłębionego (z najczęstszym wskazaniem Kartuz) inną wagę przywiązują do problemów ekonomicznych i społecznych niż ogół respondentów.

W odpowiedziach na pytanie pierwsze dot. **ogólnych problemów** wśród wszystkich respondentów jako największy problem wskazuje się zły stan dróg i chodników, w przypadku Kartuz zdecydowanie przoduje brak oferty spędzania czasu wolnego, a zły stan dróg i chodników spada na 3-cie miejsce ustępując wskazanemu w drugiej kolejności problemowi patologii społecznych. Różnica może wynikać z innych potrzeb osób zamieszkujących tereny wiejskie gminy – dla których podstawową kwestią nadal pozostaje możliwość wygodnego podróżowania i dotarcia do ośrodków miejskich, szkoły, pracy itp. Mieszkańcy miasta zwracają uwagę bardziej na jego ofertę rekreacji i wypoczynku, także pod kątem bazy turystycznej, patologii społeczne czy brak inicjatyw społecznych i aktywności mieszkańców, czyli czynników istotnych z punktu widzenia dobrej jakości życia w mieście.

W odpowiedziach na pytanie dotyczące **problemów ekonomicznych** mamy podobne wyniki badania ogólnego w stosunku do wskazanego obszaru zdegradowanego. Pierwsze 3 pokrywają się i są to nieatrakcyjne warunki zatrudnienia, brak miejsc pracy oraz słaby rozwój handlu i usług. Różnica występuje w czwartej najczęściej wskazywanej odpowiedzi. Według ogółu respondentów jest to zła gospodarka odpadami/śmieciami, a w obszarze zdegradowanym niewystarczająca ilość lub niski standard mieszkań.

Problemy społeczne w badaniu ogółem i w grupie wskazującej Kartuzy jako obszar zdegradowany zasadniczo pokrywają się. Wyjątek dotyczy niskiej aktywności społecznej i braku inicjatyw

w badaniu ogólnym, w którym problem ten wskazywany jest najczęściej jako drugi. Może to wynikać z przeświadczenia o niskiej aktywności i inicjatywności mieszkańców na obszarach wiejskich. W pozostałych wskazanych problemach nie ma różnic w badaniu i są to w kolejności: alkoholizm, następnie chuligaństwo i wandalizm, bezrobocie i długotrwałe bezrobocie oraz przemoc w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie o **problemy związane z jakością życia** pomiędzy badaniem ogólnym a tym w grupie wskazującej Kartuzy jako obszar zdegradowany występują pewne różnice. W badaniu ogólnym najczęściej padała odpowiedź dot. złego stanu lub braku ścieżek rowerowych, na terenie Kartuz zaś wskazywano najczęściej uciążliwy ruch pojazdów, a druga w kolejności odpowiedź dotyczyła złego stanu infrastruktury wokół budynków i złego stanu technicznego budynków. W dalszej kolejności odpowiedzi w obu grupach są podobne i dotyczą złej jakości/braku terenów zielonych, niskiej estetyki otoczenia oraz braku inicjatyw społecznych. W badaniu na terenie miasta wyraźnie priorytetowe są kwestie związane estetyką przestrzeni miejskiej – w tym stanem technicznym infrastruktury wokół budynków, oraz ruchem samochodów na terenie miasta.

Oczekiwania respondentów co do **efektów procesu rewitalizacji** w grupie ogólnej i wskazującej Kartuzy jako obszar zdegradowany są zasadniczo porównywalne i skupione wokół zachowania spójności społecznej i czynników warunkujących rozwój Gminy. Przede wszystkim oczekuje się eliminacji patologii, następnie zwiększenia ilości miejsc pracy, zatrzymania w gminie ludzi młodych i wykształconych, poprawy jakości usług publicznych. W badaniu ogólnym jako istotną kwestię wskazuje się także poprawę stanu infrastruktury drogowej i technicznej.

5. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W tabeli poniżej zestawiono podsumowanie wszystkich negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w poszczególnych obszarach referencyjnych. Spośród 11 obszarów, w których stwierdzono kumulację negatywnych zjawisk społecznych na podstawie analizy wskaźnikowej, tylko w dwóch t.j. Kosach i Ręboszewie nie stwierdzono kumulacji negatywnych zjawisk w pozostałych analizowanych sferach (w porównaniu z innymi obszarami gminy). Oznacza to, że w dalszej części analizy obszarami zdegradowanymi można określić pozostałe dziewięć obszarów t.j. cztery obszary miasta i pięć obszarów wiejskich.

Tabela 52. Zestawienie zdiagnozowanych problemów w poszczególnych obszarach

Obszar	Problemy społeczne	Negatywne zjawiska gospodarcze	Negatywne zjawiska środowiskowe	Negatywne zjawiska funkcjonalno-przestrzenne	Negatywne zjawiska techniczne	Liczba sfer z kumulacją negatywnych zjawisk, w tym koncentracja problemów społecznych
Bącz		+				
Borowo		+		+		
Brodnica Górna		+	+	+		
Brodnica Dolna	+	+		+		3
Dzierżążno		+	+	+	+	
Głusino				+		
Grzybno		+				
Kaliska						
Kiełpino		+	+		+	

Kolonia				+		
Kosy	+					1
Łapalice		+	+			
Mezowo			+	+		
Mirachowo		+		+	+	
Nowa Huta		+		+		
Pomieczyńska Huta		+			+	
Prokowo		+	+			
Ręboszewo	+					1
Sianowo	+	+		+		3
Sianowska Huta	+			+	+	3
Sitno	+	+				2
Smętowo Chmieleńskie	+				+	2
Staniszewo				+		
Stara Huta				+	+	
Obszar 1	+		+	+	+	4
Obszar 2	+		+			2
Obszar 3	+		+	+	+	4
Obszar 4			+	+		
Obszar 5			+	+		
Obszar 6	+	+	+			3

Delimitacji obszaru zdegradowanego dokonano na podstawie wartości syntetycznego wskaźnika społecznego i syntetycznego wskaźnika dla pozostałych sfer obliczonego jako suma ważona zestandaryzowanych wskaźników dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. Każdej ze sfer przypisano wagę „1” z uwagi na to, że stosowano wagi przy przeliczaniu wskaźników częściowych.

W dalszej części analizy zestawiono obszary z kumulacją negatywnych zjawisk, w tym społecznych wraz z powierzchniami obszarów oraz liczbą ludności (tabela). Określenie sumarycznego wskaźnika syntetycznego dla czterech pozostałych sfer pozwoliło na identyfikację obszarów, dla których nasilenie problemów w różnych rozpatrywanych sferach jest na tle pozostałych obszarów gminy szczególnie niekorzystne. Wskaźniki w przypadkach kumulacji negatywnych zjawisk przyjmują wartości dodatnie. Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, jako obszar zdegradowany można wskazać obszar znajdujący się w stanie kryzysowym w przypadku występowania na nim co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W przypadku pięciu obszarów referencyjnych odnotowano dodatni wskaźnik syntetyczny w sferze społecznej oraz dodatni wskaźnik syntetyczny dla pozostałych czterech sfer. Są to obszary: Sitno oraz cztery obszary miejskie: nr 1, 2, 3 i 6.

Tabela 53. Zestawienie obszarów, w których zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz problemów w innych sferach

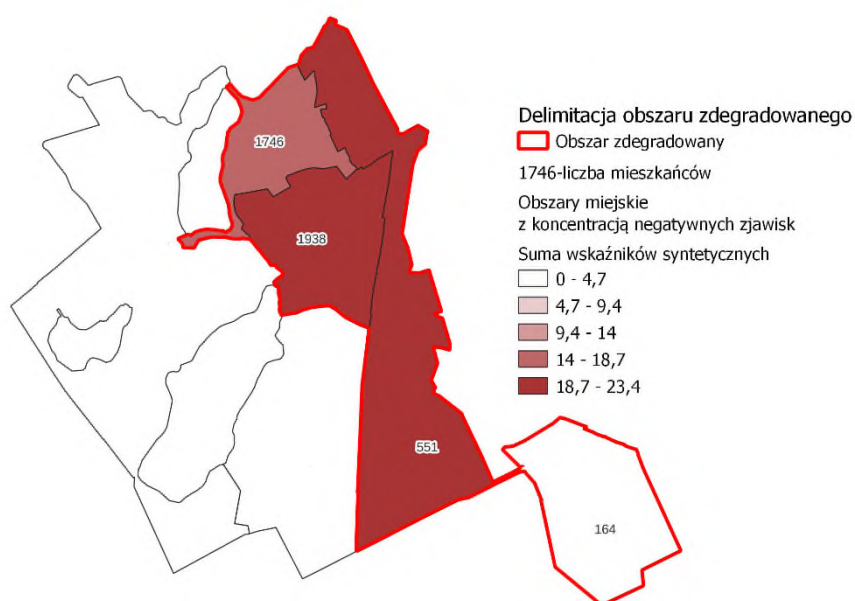
Obszar	Problemy społeczne	Negatywne zjawiska w pozostałych obszarach	Wskaźnik syntetyczny społeczny	Wskaźnik syntetyczny dla 4 obszarów*	Suma wskaźników w syntetycznych	Liczba mieszkańców	Powierzchnia obszaru (ha)
Brodnica Dolna	+	++	18,75	-0,472	18,28	202	310,66
Sianowo	+	+	7,57	-2,246	5,32	395	514,56
Sianowska Huta	+	++	0,97	-1,462	-0,49	240	1634,41
Sitno	+	+	2,24	0,190	2,43	331	267,90
Smętowo Chmieleńskie	+	+	7,95	-2,424	5,53	274	239,65
Obszar 1	+	+++	15,15	8,249	23,40	1938	48,28
Obszar 2	+	+	20,27	2,827	23,10	551	96,97
Obszar 3	+	+++	8,46	6,323	14,78	1746	31,24
Obszar 6	+	++	4,25	0,069	4,32	164	51,96

* suma wskaźników syntetycznych dla poszczególnych sfer

Wśród powyższych obszarów Sitno charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem koncentracji problemów społecznych oraz koncentracją negatywnych zjawisk tylko w jednej sferze dodatkowej t.j. gospodarczej. Pozostałe obszary charakteryzują się znacznie wyższym wskaźnikiem problemów społecznych - obszar nr 2 blisko dziesięciokrotnie wyższy wskaźnik i kumulacją problemów w różnych pozostałych sferach – obszary 1, 3 i 6.

Wobec powyższego jako obszar zdegradowany Gminy Kartuzy wskazuje się tereny obszarów: 1, 2, 3 i 6 na terenie Kartuz.

Mapa nr 79 Delimitacja obszaru zdegradowanego

6. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji obszarem rewitalizacji może zostać określony obszar gminy obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego spełniający następujące warunki:

- cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk z sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i/lub technicznej,
- posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację,
- nie przekracza obszarowo 20% powierzchni gminy,
- jest zamieszkiwany przez max. 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Obszar zdegradowany Gminy Kartuzy zajmuje powierzchnię 228,45 ha, co stanowi 1,11% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 4.399 osób, co stanowi 12,83% ogółu mieszkańców gminy. Rewitalizacja jest formą specjalnej interwencji publicznej zmierzającą do ulokowania w stosunkowo krótkim czasie znacznych zasobów na ograniczonym terenie w celu pobudzenia impulsów rozwojowych. Aby możliwe było osiągnięcie takiego celu konieczne jest skoncentrowanie działań na ograniczonym terytorialnie terenie. Biorąc pod uwagę fakt, że w wyniku analizy jako obszar zdegradowany zdiagnozowano znaczną część terenów miejskich (aż 50% sumarycznej powierzchni wszystkich analizowanych obszarów miejskich) w celu uzyskania maksymalnych efektów przy zastosowaniu realnych do zaangażowania środków finansowych i organizacyjnych zasadne jest ograniczenie zakresu terytorialnego obszaru przeznaczonego do rewitalizacji. **Objęcie obszarem rewitalizacji znacznej powierzchni o stosunkowo niskiej gęstości zaludnienia może spowodować dekoncentrację zasobów i utrudniać osiągnięcie celów rewitalizacyjnych, czyli rozwiązanie stwierdzonych problemów.** Wobec powyższego zasadne jest objęcie obszarem rewitalizacji znacznie mniejszej powierzchni gminy o relatywnie wyższych wskaźnikach zaludnienia. W przypadku obszaru zdegradowanego gęstość zaludnienia (os./1 km²) wynosi kolejno: jednostka nr 1 – 4014, 2- 568, 3- 5589, 6- 315. W związku z powyższym obszarami o najwyższej gęstości zaludnienia są obszary referencyjne 1 i 3. Są to obszary, w których obok silnego natężenia negatywnych zjawisk społecznych stwierdzono koncentrację niepożądanych zjawisk we wszystkich pozostałych czterech sferach.

Zasadne jest, aby nie obejmować obszarów 2 i 6 obszarem rewitalizacji gdyż:

- obszar nr 6 – ze względu na wartość wskaźników syntetycznych wskazujących na stosunkowo najmniejszą sytuację kryzysową oraz niską liczbę mieszkańców;
- obszar nr 2 – pomimo wysokiej wartości sumy wskaźników syntetycznych oprócz koncentracji problemów społecznych zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk tylko w jednej z pozostałych wymienionych w ustawie o rewitalizacji sfer t.j. środowiskowej. Dodatkowo wysoka koncentracja niepożądanych problemów społecznych wynika w znacznej mierze z stosunkowo (w porównaniu z pozostałymi obszarami miasta) niskiej liczby mieszkańców. W takim przypadku możliwe jest oddziaływanie istniejącymi formami z zakresu pomocy społecznej w celu poprawy sytuacji mieszkańców, bez konieczności uruchamiania narzędzi rewitalizacyjnych.

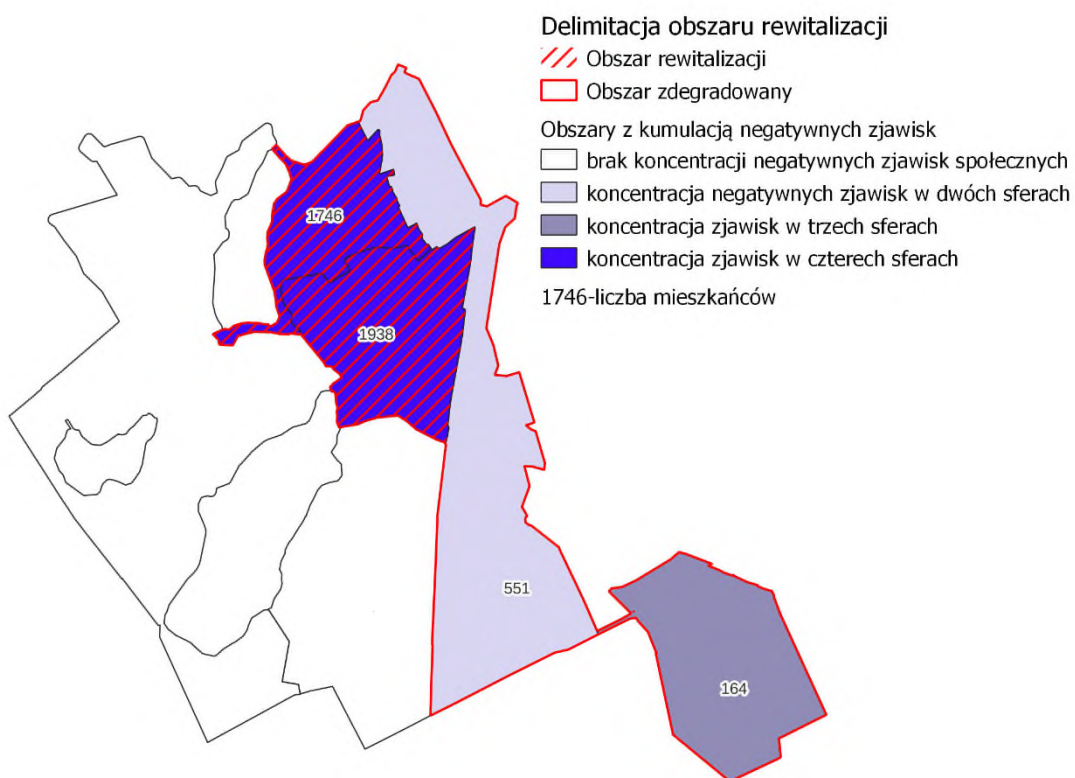
W związku z powyższym, jako obszar rewitalizacji proponuje się uznać tereny obszarów referencyjnych: nr 1 - Centrum i 3 Obszar na płn.-zach. od Centrum

Tabela 54. Dane obszaru rewitalizacji

Lokalizacja	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności
Obszar nr 1	0,4828	1938
Obszar nr 3	0,3124	1746
suma	0,7952	3684
% gminy	0,4%	10,75%

Powyższa tabela wskazuje obszar i liczbę ludności obszaru rekomendowanego do rewitalizacji zgodnie z wymogami Ustawy o Rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Mapa nr 80 Delimitacja obszaru rewitalizacji

7. SPIS MAP

Mapa nr 1. Miasto Kartuzy w podziale na obszary referencyjne	5
Mapa nr 2. Sołectwa oraz miasto Gminy Kartuzy	7
Mapa nr 3: Lokalizacja Gminy Kartuzy na tle powiatu kartuskiego.....	8
Mapa nr 4: Lokalizacja Gminy Kartuzy na tle województwa pomorskiego.....	8
Mapa nr 5 Otoczenie komunikacyjne Gminy Kartuzy	9
Mapa nr 6 Położenie Kartuz na mapie fizyczno – geograficznej regionu.....	10
Mapa 9 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 224 -Przodkowo-Kartuzy /GR.M./i DW 224.....	64
Mapa 10 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 228 -Kartuzy/GR.M./-Kartuzy /DW211/.....	64
Mapa 11 Mapa akustyczna "Hałas Ldwn" dot. drogi wojewódzkiej 211 –MIECHUCINO-ŻUKOWO /DK20/	65
Mapa nr 13 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021r. - Obszar gminy.....	83
Mapa nr 14 Wskaźnik delimitacyjny nr 1 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021r.- Obszar miasta.....	84
Mapa nr 15 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 - Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – Obszar gminy.....	85
Mapa nr 16 Wskaźnik delimitacyjny nr 2 - Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – Obszar miasta.....	85
Mapa nr 17 Wskaźnik delimitacyjny nr 3 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy.....	87
Mapa nr 18 Wskaźnik delimitacyjny nr 3 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta.....	87
Mapa nr 19 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Liczba osób korzystających z programów dożywiania w GOPS na 1000 mieszkańców w 2021 r – Obszar gminy.....	89
Mapa nr 20 Wskaźnik delimitacyjny nr 5 - Liczba osób korzystających z programów dożywiania w GOPS na 1000 mieszkańców w 2021 r – Obszar miasta.....	89
Mapa nr 21 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy	90
Mapa nr 22 Wskaźnik delimitacyjny nr 6 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta	91
Mapa nr 23 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar gminy	92
Mapa nr 24 Wskaźnik delimitacyjny nr 7 - Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2021 r. – Obszar miasta	92
Mapa nr 25 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 1000 mieszkańców w 2021 r.- obszar gminy	93
Mapa nr 26 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi 1000 mieszkańców w 2021 r.- obszar miasta	94

Mapa nr 27 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - Liczba interwencji domowych na 1000 mieszkańców w 2021 r.- Obszar gminy	95
Mapa nr 28 Wskaźnik delimitacyjny nr 9 - Liczba interwencji domowych na 1000 mieszkańców w 2021 r.- Obszar miasta	96
Mapa nr 29 Wskaźnik delimitacyjny nr 10 - Liczba wydanych niebieskich kart w latach 2019-2021 na 1000 mieszkańców - obszar gminy.....	97
Mapa nr 30	97
Mapa nr 31 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy	98
Mapa nr 32 Wskaźnik delimitacyjny nr 8 - Liczba postępowań prowadzonych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta	99
Mapa nr 33 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- Obszar gminy.....	100
Mapa nr 34 Wskaźnik delimitacyjny nr 11 - Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- Obszar miasta	101
Mapa nr 35 Wskaźnik delimitacyjny nr 12 - Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar gminy... ..	101
Mapa nr 36 Wskaźnik delimitacyjny nr 12 - Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar miasta ..	102
Mapa nr 37 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- obszar gminy.....	103
Mapa nr 38 Wskaźnik delimitacyjny nr 13 - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.- obszar miasta....	103
Mapa nr 39 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar gminy... ..	104
Mapa nr 40 Wskaźnik delimitacyjny nr 14 - Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. – obszar miasta ..	105
Mapa nr 41 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 –Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych oraz zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na 1000 mieszkańców w 2021r. – obszar gminy.....	106
Mapa nr 42 Wskaźnik delimitacyjny nr 15 –Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych oraz zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na 1000 mieszkańców w 2021r. – obszar miasta	106
Mapa nr 43 Wskaźnik delimitacyjny nr 16 –Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy	107
Mapa nr 44 Wskaźnik delimitacyjny nr 16 –Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta	107
Mapa nr 45 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 –Liczba miejscowych zagrożeń i pożarów na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar gminy	108
Mapa nr 46 Wskaźnik delimitacyjny nr 17 –Liczba miejscowych zagrożeń i pożarów na 1000 mieszkańców w 2021 r. – obszar miasta	108
Mapa nr 47 Wskaźnik delimitacyjny nr 18 – Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 r. – obszar gminy	110
Mapa nr 48 Wskaźnik delimitacyjny nr 18 – Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 r. – obszar miasta.....	110

Mapa nr 49 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r. – Obszar gminy	111
Mapa nr 50 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r. – Obszar miasta	112
Mapa nr 51 Wskaźnik delimitacyjny nr 20– Liczba funkcjonujących NGO na 100 mieszkańców – obszar gminy	113
Mapa nr 53 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka polskiego w latach 2021 i 2022 – obszar gminy	114
Mapa nr 54 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka polskiego w latach 2021 i 2022 – obszar miasta	115
Mapa nr 55 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z matematyki w latach 2021 i 2022 – obszar gminy	115
Mapa nr 56 Wskaźnik delimitacyjny nr 19 – Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z matematyki w latach 2021 i 2022 – obszar miasta	116
Mapa nr 57 Wskaźnik delimitacyjny – Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka obcego w latach 2021 i 2022 – obszar gminy	116
Mapa nr 58 Wskaźnik delimitacyjny– Średni wynik z egzaminów ośmioklasistów z języka obcego w latach 2021 i 2022 – obszar miasta	117
Mapa nr 59 Wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych - obszar gminy.....	121
Mapa nr 60 Wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych - obszar miasta.....	121
Mapa nr 61 Wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej w poszczególnych obszarach gminy	124
Mapa nr 62 Wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej w poszczególnych obszarach miasta	124
Mapa nr 63 Stężenie benzo(a)pirenu na terenie miasta Kartuzy	126
Mapa nr 64 Stężenie benzo(a)pirenu na terenie Gminy Kartuzy	127
Mapa nr 65 Wskaźnik delimitacyjny: Udział budynków pokrytych azbestem w stosunku do ogólnej liczby budynków – obszar gminy	128
Mapa nr 66 Wskaźnik delimitacyjny: Udział budynków pokrytych azbestem w stosunku do ogólnej liczby budynków – obszar miasta	129
Mapa nr 67 Wskaźnik delimitacyjny: Powierzchnia azbestowych pokryć dachowych przypadających na 1 ha powierzchni zabudowanej – obszar gminy.....	129
Mapa nr 68 Wskaźnik delimitacyjny: Powierzchnia azbestowych pokryć dachowych przypadających na 1 ha powierzchni zabudowanej – obszar miasta.....	130
Mapa nr 69 Wskaźnik delimitacyjny: Udział kotłów węglowych (2022r.) – obszar gminy	130
Mapa nr 70 Wskaźnik delimitacyjny: Udział kotłów węglowych (2022r.) – obszar miasta.....	131
Mapa nr 71 Wskaźnik delimitacyjny: Liczba kotłów węglowych zgłoszonych w CEEB na 1 ha powierzchni zabudowanej (2022r.) – obszar gminy.....	131
Mapa nr 72 Wskaźnik delimitacyjny: Liczba kotłów węglowych zgłoszonych w CEEB na 1 ha powierzchni zabudowanej (2022r.) – obszar miasta.....	132
Mapa nr 73 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery środowiskowej w poszczególnych obszarach gminy	134
Mapa nr 74 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery środowiskowej w poszczególnych obszarach miasta	134
Mapa nr 75 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery funkcjonalno-przestrzennej w poszczególnych obszarach gminy.....	137
	157

Mapa nr 76 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery funkcjonalno-przestrzennej w poszczególnych obszarach miasta.....	137
Mapa nr 77 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery technicznej w poszczególnych obszarach gminy	140
Mapa nr 78 Wartość wskaźnika syntetycznego sfery technicznej w poszczególnych obszarach miasta	140
Mapa nr 79 Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	152
Mapa nr 80 Delimitacja obszaru rewitalizacji	154

8. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Kartuzy wg sołectw w latach 2019-2021.	12
Tabela 2 Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy	18
Tabela 3 Liczba osób bezrobotnych Miasta Kartuzy ze względu na płeć	18
Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wykształcenie	18
Tabela 5 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wiek	19
Tabela 6 Liczba rodzin i osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej	20
Tabela 7 Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	21
Tabela 8 Środki finansowe przeznaczone na dodatki mieszkaniowe.....	22
Tabela 9 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych i rodzin, którym wypłacono dodatki mieszkaniowe	22
Tabela 10 Liczba osób, liczba świadczeń i środki z funduszu alimentacyjnego.....	22
Tabela 11 Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie Kartuzy	23
Tabela 12 Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych	23
Tabela 13 Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach na latach 2016- 2020	24
Tabela 14 Wysokość środków finansowych na realizację zadań z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (zł)	25
Tabela 15 Skala występowania problemu alkoholizmu na terenie Gminy Kartuzy w latach 2016-2021	25
Tabela 16 Wykaz szkół i placówek oświatowych na terenie gminy Kartuzy na dzień 26.01.2022 r.	26
Tabela 17 Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych obszarach Gminy Kartuzy wg stanu na koniec 2022r.....	32
Tabela 18 Poziom bezrobocia ogółem i bezrobocie kobiet w badanych gminach w latach 2017-2021	36
Tabela 19 Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na tle Polski i pomorskiego	36
Tabela 20. Liczba małych i średnich przedsiębiorstw (0-249 osób) zarejestrowanych w systemie REGON na 10 tys. mieszkańców	37
Tabela 21. Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. ludności na tle województwa i Polski w latach 2019-2021	39
Tabela 22. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON według rodzajów działalności 2014, 2019 i 2021	40
Tabela 23. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w roku 2021 w najważniejszych sekcjach PKD	42
Tabela 24. Struktura i dynamika zatrudnienia w najważniejszych PKD w gminie Kartuzy.....	45

Tabela 25. Struktura i dynamika wielkości przychodów w najważniejszych sekcjach PKD w gminie Kartuzy.....	48
Tabela 26. „TOP 10” w roku 2020 we wszystkich dziewięciu gminach	49
Tabela 27. „TOP 10” w roku 2020 w gminie Kartuzy.....	51
Tabela 28. Miejsca firm z listy TOP 10 pod względem przychodów, zysku, zatrudnienia, dynamiki aktywów oraz wartości niematerialnej i prawnej w gminie Kartuzy.....	52
Tabela 29. „TOP” najbardziej popularnych branż według zakładania firm w gminie Kartuzy	55
Tabela 30. Liczba nowopowstających firm i firm wyrejestrowanych w danym roku w gminie Kartuzy w relacji do liczby już istniejących przedsiębiorstw	57
Tabela 31. Wykaz pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego, wydanych dla Przedsiębiorstw z terenu Gminy Kartuzy	62
Tabela 32. Natężenie ruchu pojazdów komunikacyjnych na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich	65
Tabela 33. Jednolite Części Wód Powierzchniowych	67
Tabela 34. Obszary chronione	69
Tabela 35. Gospodarka mieszkaniowa oraz wskaźniki dotyczące warunków zamieszkania w gminie Kartuzy.....	71
Tabela 36. Stopień pokrycia planami miejscowymi z podziałem na obręb w odniesieniu do ogólnej powierzchni tych obrębów.....	72
Tabela 37. Pozwolenia na budowę wydane w latach 2016 – 2021 w granicach gminy Kartuzy.....	73
Tabela 38. Pozwolenia na budowę w latach 2016-2021 wg obrębów i rodzajów zabudowy.....	74
Tabela 39. Zmiany w zakresie gospodarki wodnej na terenie gminy Kartuzy w latach 2017-2021.....	75
Tabela 40. Ludność korzystająca z wodociągów wg. miejscowości	76
Tabela 41. Zmiany w zakresie gospodarki ściekowej w gminie Kartuzy w latach 2016-2021.....	76
Tabela 42. Zestawienie wyznaczonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz poziomów osiągniętych przez Gminę Kartuzy	78
Tabela 43. Rozwój sieci gazowej	79
Tabela 44. Struktura dróg gminnych w poszczególnych sołectwach gminy Kartuzy, z podziałem na drogi utwardzone masą bitumiczną, drogi utwardzone płytami yomb, kostką brukową, drogi nieutwardzone, w mb oraz %, wg stanu na 31.12.2022 r.	82
Tabela 45.: zestawienie wskaźników cząstkowych w sferze społecznej dla poszczególnych obszarów wraz z wyliczeniem średnich, odchyłeń standardowych oraz oznaczeniem stymulanty i destymulanty	119
Tabela 46.: zestawienie zbiorcze wskaźników cząstkowych w sferze społecznej (w wartościach znormalizowanych) wraz ze wskaźnikiem syntetycznym dla każdego z obszarów oraz wyznaczeniem obszarów o koncentracji negatywnych zjawisk.....	120
Tabela 47. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk gospodarczych	123
Tabela 48. Średnioroczne stężenie zanieczyszczeń.....	125
Tabela 49. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk środowiskowych.....	133
Tabela 50. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk funkcjonalno-przestrzennych.....	136
Tabela 51. Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników zjawisk technicznych	139
Tabela 52. Zestawienie zdiagnozowanych problemów w poszczególnych obszarach.....	150

Tabela 53. Zestawienie obszarów, w których zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz problemów w innych sferach.....	152
Tabela 54. Dane obszaru rewitalizacji	154

9. SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Rys. 1. Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy na przestrzeni lat.....	12
Rys. 2. Gęstość zaludnienia Gminy Kartuzy na przestrzeni lat	13
Rys. 3. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Kartuzy na tle Polski, województwa pomorskiego, gmin miejsko – wiejskich województwa pomorskiego, w latach 2010-2019 (rok poprzedni = 100)...	13
Rys. 4. Przyrost naturalny oraz jego składowe w gminie Kartuzy w 2021 roku (dane w ‰).	14
Rys. 5. Zmiany wartości wskaźnika przyrostu naturalnego i jego składowych w gminie Kartuzy, w latach 2010-2021.....	14
Rys 6. Sytuacja demograficzna w zakresie przyrostu naturalnego i jego składowych, na terenie gminy Kartuzy, na tle regionu i kraju w 2021 roku.	15
Rys 7. Migracje na terenie gminy Kartuzy w 2021 roku w ‰.	16
Rys. 8. Migracje na terenie gminy Kartuzy w latach 2010-2021, w ‰.	16
Rys 9. Migracje na terenie gminy Kartuzy na tle regionu i kraju w 2021 roku, w ‰.	17
Rys 10. Struktura wieku mieszkańców gminy Kartuzy na tle regionu i kraju w 2021 roku, w ‰.....	17
Rys. 11. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na czas pozostawania bez pracy ...	19
Rys. 12. Współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe) na terenie gminy w relacji do region i kraju w ‰ w 2021 roku.	30
Rys. 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz w 2021 roku (w ‰).....	35
Rys. 16. Poziom bezrobocia w roku 2021.....	35
Rys. 17. Liczba podmiotów sektora MSP na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz w 2019 i 2021 roku	38
Rys. 18. Liczba podmiotów sektora MSP na 10 tys. mieszkańców w roku 2021 w gminach powiatu kartuskiego oraz w gminie Przywidz (Polska =100).....	38
Rys. 19. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON według rodzajów działalności w 2021.....	40
Rys. 20. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2015-2021 w gminie Kartuzy.....	41
Rys. 21. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w sektorach nowoczesnych w gminach powiatu kartuskiego i w gminie Przywidz w 2021 roku.	42
Rys. 22. Zatrudnienie wg najważniejszych sekcji PKD w gminie Kartuzy w roku 2020 i 2019	44
Rys. 23. Przychody w mln PLN w najważniejszych sekcjach PKD w gminie Kartuzy w roku 2020 i 2019	47
Rys. 24. Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminach powiatu kartuskiego i w gminie Przywidz w latach 2019, 2020 i 2021	53
Rys. 25. Struktura eksportu w podziale na gminy (w ‰) w 2021 roku	59
Rys. 26. Pokrycie terenu w granicach gminy Kartuzy.....	70
Rys. 29. Struktura płci, wieku i zatrudnienia respondentów.....	142
Rys. 30. Struktura wieku, płci i zatrudnienia respondentów wskazujących Kartuzy jako obszar zdegradowany	149

10. DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Kartuzy do roku 2030
- 2) Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kartuzy na lata 2021-2026
- 3) Rozwój przedsiębiorczości na terenie Szwajcarii Kaszubskiej – stan obecny oraz perspektywy na przyszłość, Instytut Rozwoju, InfoCredit, 2022
- 4) Delimitacja krok po kroku, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
- 5) Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Kartuzy oraz ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w granicach Gminy Kartuzy (2016r. – 2022r.)
- 6) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kartuzy na lata 2021 -2030

REWITALIZACJA KARTUZ

Załącznik nr.2
 Do Zarządzenia nr 138/2023

Burmistrza Kartuz
 z dnia 16 listopada 2023r.

FORMULARZ ZGŁOSZENIA PROJEKTU/PRZEDSIĘWZIĘCIA DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI KARTUZ DO 2030 ROKU

1. Nazwa projektu/przedsięwzięcia			
Nazwa powinna być krótka, zindywidualizowana i jednoznacznej opisująca dane przedsięwzięcie.			
2. Dane Wnioskodawcy – Interesariusza Rewitalizacji			
Osoba zgłaszająca (należy wypełnić w przypadku os. Fizycznej)		Podmiot zgłaszający (należy wypełnić w przypadku podmiotu gospodarczego, NGO lub instytucji)	
Imię i nazwisko:		Nazwa podmiotu:	
Telefon:		Osoba reprezentująca:	
E – mail:		Funkcja:	
		Telefon:	
		E-mail:	
3. Realizator projektu/przedsięwzięcia			
Należy wskazać potencjalnego realizatora przedsięwzięcia/projektu			
4. Opis projektu/przedsięwzięcia			
Należy zwrócić uwagę by projekt/przedsięwzięcie było zgodne z Regulaminem a opis sporządzony z uwzględnieniem dokumentów stanowiących załączniki do Regulaminu.			
Konstruując opis należy się skupić na:			
- opisie celów			
- opisie lokalizacji			
- opisie zakresu rzeczowego			
- opisie działań			
- wskazaniu okresu realizacji przedsięwzięcia od rozpoczęcia do zakończenia			
- wskazaniu potencjału obszaru rewitalizowanego na którym będzie bazować przedsięwzięcie			

- wskazaniu partnerów przedsięwzięcia
- wskazaniu bezpośrednich odbiorców przedsięwzięcia
- wskazaniu w jaki sposób zapewniona zostanie dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami (zgodnie z ustawą z dn. 19 lipca 2019r o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami)

5. Szacowane koszty realizacji projektu/przedsięwzięcia

Łączna wartość przedsięwzięcia w PLN:

Informacja o źródłach finansowania:
Opisać strukturę finansowania projektu przedsięwzięcia

6. Data i podpis osoby zgłaszającej/przedstawiciela podmiotu zgłaszającego

Data:

Podpis:

Załącznik nr 3

Do Zarządzenia nr 138/2023

Burmistrza Kartuz

z dnia 16 listopada 2023r.

Karta oceny projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2023

Wnioskodawca	
Realizator	
Data wpływu wniosku	

1. Ocena zgodności z kryteriami

Nazwa Kryterium	Opis kryterium	Ocena
Kryteria formalne	Formularz złożono w terminie naboru	☐ TAK, ☐ NIE
	Formularz złożono na właściwym druku i wypełniono wszystkie wymagane pola	☐ TAK, ☐ NIE
	Formularz został złożony przez uprawnionego Wnioskodawcę	☐ TAK, ☐ NIE
	Formularz został podpisany przez osobę uprawnioną do reprezentowania Wnioskodawcy	☐ TAK, ☐ NIE
Kryteria dopuszczalności	Projekt/przedsięwzięcie jest planowane na obszarze rewitalizacji	☐ TAK, ☐ NIE
	Projekt/przedsięwzięcie jest planowane poza obszarem rewitalizacji, ale służy realizacji zdiagnozowanych Celów GPR i problemów społecznych występujących w Obszarze Rewitalizacji	☐ TAK, ☐ NIE
	Projekt/przedsięwzięcie jest planowane do realizacji w okresie obowiązywania GPR	☐ TAK, ☐ NIE
	W formularzu opisano prognozowaną strukturę finansowania projektu/przedsięwzięcia	☐ TAK, ☐ NIE
	W formularzu wskazano potencjalnego realizatora	☐ TAK, ☐ NIE
Kryteria Merytoryczne	Projekt/ przedsięwzięcie zapewnia realizację Celów GPR w sferze społecznej oraz co najmniej w jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.

	Projekt/przedsięwzięcie wpływa na poprawę sytuacji osób ze szczególnymi potrzebami o których mowa w ustawie z dn. 19 lipca 2019r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Opisane rezultaty projektu/przedsięwzięcia mają wieloaspektowy charakter (tj. społeczny i minimum 1 z następujących: gospodarczy, środowiskowym przestrzenno-funkcjonalny, techniczny)	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Projekt jest zgodny z Celami GPR – Celem Strategiczny nr 1	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Projekt jest zgodny z Celami GPR – Celem Strategiczny nr 2	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Projekt jest zgodny z Celami GPR – Celem Strategiczny nr 3	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Celowość projektu/przedsięwzięcia z punktu widzenia rozwiązywania problemów interesariuszy procesu rewitalizacji w Kartuzach	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Wpływ realizacji projektu/przedsięwzięcia na rozwiązywanie co najmniej 1 problemu sfery społecznej zdiagnozowanego w obszarze rewitalizacji	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Wpływ realizacji projektu/przedsięwzięcia na rozwiązywanie problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, technicznej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Projekt/przedsięwzięcie zakłada wykorzystanie potencjałów obszaru rewitalizacji	NIE – 0 pkt. TAK – 1 pkt.
	Suma Punktów:	

2. Opinia Zespołu ds. Rewitalizacji dokonującego oceny.

3. Członkowie Zespołu

Imię i nazwisko	Podpis

4. Akceptacja Burmistrza Kartuz

AKCEPTUJĘ umieszczenie projektu/przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz do roku 2030

☐ TAK	☐ NIE
------------------------------	------------------------------

Data:	Podpis Burmistrza Kartuz

5. Zasady oceny projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

- 1) Warunkiem pozytywnej oceny kryterium poprawności formalnej jest odpowiedź twierdząca (TAK) na wszystkie elementy składające się na opis tego kryterium. Przedsięwzięcie, które nie spełnia kryterium poprawności formalnej zostaje odrzucone i nie podlega dalszej ocenie.
- 2) Przedsięwzięcie, które nie spełnia kryterium dopuszczalności, lub zachodzą wątpliwości w zakresie kryteriów merytorycznych może zostać skierowane do wyjaśnienia.
- 3) Warunkiem pozytywnej oceny kryterium merytorycznego jest uzyskanie minimum 6ciu punktów.